

Universitat Autònoma de Barcelona

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi queda condicionat a l'acceptació de les condicions d'ús establertes per la següent llicència Creative Commons: http://cat.creativecommons.org/?page_id=184

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis queda condicionado a la aceptación de las condiciones de uso establecidas por la siguiente licencia Creative Commons: <http://es.creativecommons.org/blog/licencias/>

WARNING. The access to the contents of this doctoral thesis it is limited to the acceptance of the use conditions set by the following Creative Commons license: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

**UNIVERSITAT
AUTÒNOMA
DE BARCELONA**

**FACULTAT DE MEDICINA
DEPARTAMENT DE CIRURGIA
1997**

SALUS IN NUMMIS ROMANORUM
O
L'ESTUDI DELS ASPECTES MÈDICS,
RELIGIOSOS I NUMISMÀTICS
RELACIONATS AMB LA SALUT DINS LA
SOCIETAT ROMANA REPUBLICANA
I IMPERIAL

JAUME BENAGES PAMIES

TESI DOCTORAL

Dirigida pels professors

**Jaime FERNANDEZ-LLAMAZARES
RODRIGUEZ**

Josep Maria SALADIE ROIG

A la meva família.

AGRAÏMENTS

L'autor vol fer constar el seu agraïment per les diverses col.laboracions rebudes de les següents persones: Jaume Benages i Olivé, Julio Quílez, Dr. Leandre Villaronga, Dr Miquel Crusafont, Dra Anna M. Balaguer, Sr. Francesc Tarrats, Sra. Olga Lucena, Sra. Carme Peris, Dr. Nestor Jarma, Sra. Walfida Perez, Sr. Jordi Comella i així mateix al personal del Centre de Documentació Mèdica de Catalunya per la seva amabilitat.

INDEX GENERAL

	<i>Pàgina</i>
1. INTRODUCCIÓ I HIPÒTESI DE TREBALL	1
2. LA MEDICINA A ROMA.	11
2.1 El Naixement de la medicina. Hipòcrates.	12
2.2 L'èsser humà a la cultura helènica. Escoles i corrents de pensament.	15
2.3 Etapes de la medicina a la Roma clàssica.	18
2.3.1 Medicina pretècnica. Cató.	18
2.3.2 L'arribada de la medicina grega. Els primers metges.	20
2.3.3 Personatges de la medicina helenística i romana.	24
2.3.4 Galè.	25
2.3.5 La Medicina postgalènica.	29
2.4 L'ensenyament de l'art de curar. Escoles mèdiques a Grècia i Roma.	31
2.5 El metge i el seu treball dins la societat romana.	33
2.6 La salut pública (Salus Publica)	36
2.7 Discussió (primera part).	39
3. LA SALUS	43
3.1 Concepte i classificació de Salus.	44
3.2 Salus a la història de la religió romana.	48
3.2.1 Dels orígens fins al final de la República.	48
3.2.2 L'imperi.	55
3.3 Manifestacions religioses de Salus a l'Art, a l'Arquitectura, a l'Escultura, i a la Numismàtica: Aspectes Iconogràfics.	69
3.3.1 El temple de Salus al Quirinal.	69
3.3.2 La representació de Salus associada a deïtats indígenes a Hispània.	71
3.3.2.1 Pàtera argèntia de Salus Umeritana.	71
3.3.2.2 Ara de Salus Bidensis.	74
3.3.3 Salus i la Numismàtica.	74
3.4 Discussió (segona part).	77
4. NUMISMÀTICA.	79
4.1 Material i mètodes.	80
4.2 Catàleg cronològic.	84
4.3 Fotografies del catàleg.	263
4.4 Bibliografia del catàleg.	278
4.5 Conclusions estadístiques.	308
5. DISCUSSIÓ FINAL.	340
6. CONCLUSIONS.	343
7. BIBLIOGRAFIA GENERAL.	347

1.INTRODUCCIÓ I HIPÒTESI DE TREBALL.

INTRODUCCIÓ:

UTILITAT DE LA HISTÒRIA A LA MEDICINA

La medicina és una ciència evolutiva; els mitjans diagnòstics, els tractaments mèdics i les tècniques quirúrgiques d'avui afortunadament ja no seran els de demà. Si bé encara veiem com una utopia el que els metges de les properes generacions puguin utilitzar un "instrument" com el que feia servir el Dr. Macoy (metge de la nau Interprais de la televisiva sèrie de ciència ficció nord-Americana dels anys 70: "Star trek"), amb el que només amb una simple passada per damunt del malalt podia diagnosticar i tractar alhora; si que ens podem atrevir a dir, que la medicina de les properes dècades, de ben segur experimentarà un important avenç qualitatiu que li permetrà aconseguir donar respostes més resolutives als grans problemes actuals ,anomenats , entre d'altres, càncer, sida, malalties hereditàries. etc.).

Però tant el fictici Dr. Macoy, com l'antic metge de l'Imperi Romà, o el metge d'avui en dia comparteixen uns mateixos paràmetres: la persona malalta, l'atenció mèdica, l'ús de mitjans diagnòstics i la decisió d'escollir la millor terapèutica.

Però de què li serveix la història al metge?; aquesta pregunta, actualment és difícil de contestar, vivim en un moment de veritable idolatria tècnica i científica que no deixa espai a res que no busqui altra cosa que la resolució i l'eficàcia.

De totes maneres, en les properes línies intentarem relatar una sèrie d'arguments que creiem

poden ésser considerats en determinades circumstàncies.

Primerament cal cercar una raó d'identitat; al igual que com es diu, les nacions que perden els seus orígens, perden la seva identitat; cal que el metge no perdi mai el veritable sentit de la seva professió; es necessari tenir present sempre quins van ser els motius perquè el primer metge de la història de la humanitat, sense cap coneixement científic, optés per donar un consell o un tractament a un malalt, segurament que no fou per motius econòmics, sense els quals, desgraciadament, avui en dia no es mou res.

Cal saber en cada moment que el nostre mitja i objectiu professional és una persona malalta, sense ella, obviament, no ens anomenarien metges, i per això hem de considerar com a bàsics i primordials, les necessitats i els drets dels malalts. Quan per culpa d'una jornada difícil o una guàrdia interminable el nostre tracte amb el malalt no és l'oportú, ens seria bo recordar que ja en el segle II a.C. Hipòcrates va anunciar els deures i obligacions de tot metge.

Malgrat que la nostra vanitat ens fa creure en la superioritat de la ciència mèdica actual, es ben cert que, en ocasions la medicina i sobretot la que es practica en països poc desenvolupats o en llocs allunyats dels grans centres hospitalaris, no disposa generalment dels mitjans i recursos adients, per això la improvització moltes vegades s'imposa; és per aquest motiu que el recordar, per posar uns exemples, vells tractaments, o antigues maniobres quirúrgiques emprades pels nostres avantpassats col·legues poden ser en determinades circumstàncies de molta utilitat.

A banda d'això el model d'investigació i d'experimentació dels grans descobridors o l'enginy i recursos emprats per aquests per desenvolupar els primitius instruments de diagnòstic i tractament

sempre ens podran servir de guia a l'hora d'iniciar una nova recerca.

Ja en el camp més pràctic, de tots es coneguda la importància dels estudis epidemiològics. A banda d'analitzar els efectes que una o altra epidèmia exerciren sobre una determinada població; l'estudi dels hàbits higiènics, les dietes, la nutrició, la patologia, la demografia i els recursos disponibles proporcionen a la Paleoecologia (ciència actualment de moda i que engloba a historiadors, enòlegs, antropòlegs, demògrafs, epidemiòlegs, arqueòlegs, paleopatòlegs i biòlegs) dades respecte al patró de subsistència temporo-espacial i l'adaptació biològica i cultural d'una determinada població. En el magnífic i recent treball de D.Turbon titulat "Paleodieta i Paleopatologia" podem veure com es poden arribar a trobar conclusions respecte a dietes, costums i malalties mitjançant l'estudi dels oligoelements (Ca, P, Sr, Ba, Zn, Pb, Mg, Cu, W...) en ossos fòssilitzats. A banda de l'estudi amb isòtops radioactius, aquest autor també tracta el tema del microdesgast i patró d'estriació dentària (bàsic per determinar les dietes), els marcadors d'estress episòdic (Hipoplàxies de l'esmalt dentari i línies de Harris) i els marcadors de malalties (Criba orbitària, patologia oral i signes ossis de malalties infeccioses).

METGES QUE HAN CERCAT HISTÒRIA I METGES NUMISMÀTICS .

Realment decidir-se a fer una tesi d'Història de la Medicina és una decisió difícil, i més si el tema principal està relacionat amb la Numismàtica, on malauradament no hi ha cap possibilitat en el nostre país de poder realitzar estudis de qualsevol graduació. Solament la bona relació amb els propietaris de col·leccions privades et permeten l'accés a les fonts d'informació, ja que a més a més, el material que podem trobar en els nostres museus és ben pobre. Aquesta condició i la sensibilitat i dedicació pacient per l'estudi de les monedes antigues (el "col·leccionisme d'anys d'evolució", és un bon exemple d'aquesta malaltia), fan possible el poder realitzar estudis seriosos de numismàtica.

L'estudi de la història és difícil, has d'objectivar una època en la que no t'ha tocat viure, i a més a més, a l'hora de la recerca, és freqüent que caiguin a les teves mans textos en els que ja sigui de forma conscient i interessada o per simples errors d'objectivació de dades, no reflecteixen correctament la realitat.

Una de les grans avantatges la numismàtica és precisament aquesta, el poder esquivar aquestes confusions, ja que aquesta especialitat et permet de disposar de petits però importants fragments d'història viva i nua, sense trampes ni subjectivitats, i de les quals podem extreure infinitat de dades (iconografia, esdeveniments, simbolisme, activitat monetària, riquesa d'una població. etc.) A la història, hi ha hagut grans personatges que s'han dedicat a estudiar-la, m'agradaria citar en aquesta introducció, diferents metges il·lustres del nostre país, que s'han esforçat per realitzar, a banda de la seva tasca galènica, estudis històrics.

El febrer de 1995 es va presentar una revisió de les medalles dedicades als metges catalans¹; dels 33 metges que han estat honorats per la medallística podíem trobar-ne quatre que havien publicat revisions històriques; els treballs més comuns del mateixos eren estudis locals, o sia, estudis del mateix poble o barri on el metge havia nascut i exercit la seva professió. Això demostra indiscutiblement un profund arrelament a la terra i una gran estimació pels esdeveniments dels seus avantpassats i contemporanis (molts dels quals de ben segur foren els seus pacients).

Així tenim que el Dr. Jacint Laporta (**figura 1**), a més de la seva gran tasca literària, cal dir que fou el mantenidor dels "jocs florals" de Barcelona durant els anys 1881-1907; va escriure l'any 1880 "Apuntes históricos de Sans" (el seu barri barceloní de tota la vida). El Dr. Josep Ventalló i Vintró

¹BENAGES PÀMIÉS, Jaume: Medalles dedicades a metges il·lustres catalans. Noves aportaciones. Gaceta Numismàtica, 119 (1995), pp. 61-66.

(figura 2) va escriure pels volts de 1886 una important "Història de Terrassa" i el Doctor Joaquim Danés i Torres publicà l'any 1949 una extensa història d'Olot.

Però això no es tot, el mateix Dr. Joaquim Danés que acabem de mencionar, a més de practicar el 1913 un dels primers pneumotorax fets a Catalunya amb un aparell de la seva invenció, fou un model·lic numismàtic. La medalla que li dedicà el Cercle filatèlic i Numismàtic d'Olot així ho confirma (figura 3).

Per acabar ens referirem a l'il·lustre reusenc Dr. Salvador Vilaseca i Anguera (figura 4), important arqueòleg i paleontòleg Català, que a més fou director de l'Institut Pere Mata de Reus; no li falta temps per publicar articles relacionats amb la història de la medicina, així ho demostra el seu llibre : "Metges cirurgians i apotecaris reusencs dels segles XIII-XIV (1961).

*Figura 1: Medalla de Jacint Laporta i Mercader, editada pel cercle Filatèlic i Numismàtic de Sants-Hostafrancs. L'escultor fou Juli. P. Ripoll. Es de coure i té un mòdul de 50 m/m.

*Figura 2: L'any 1984, el Grup Filatèlic i Numismàtic de Terrassa dedicà aquesta medalla al Dr. Josep Ventalló i Vintró. L'escultor fou Josep Casamada i Biosca, és de bronze fos i pes 86 grs.

*Figura 3: Medalla del Dr. Joaquim Danés i Torras editada pel Cercle Filatèlic i Numismàtic d'Olot. L'escultor fou M. Traité; és de bronze fos i pesa 188 grs.

*Figura 4: Medalla del Dr. Salvador Vilaseca i Anguera projectada per la junta d'Edicions Rosa de Reus l'any 1977. L'artista fou Ramon Ferran i Pagés. Es de bronze fos, pesa 300 grs. i té un mòdul de 89 m/m.

HIPÒTESI DE TREBALL

Aquest treball es compon de tres apartats bàsics:

1) LA MEDICINA A ROMA

2) LA SALUS

3) SALUS IN NUMIS ROMANORUM. NUMISMÀTICA

Cadascun dels tres apartats anteriorment citats mantindrà un nexa d'unió amb el següent. D'aquesta manera es podrà posar més clarament de manifest els paral·lelismes existents entre la Medicina, la Religió (SALUS dins la mitologia Romana) i la Numismàtica durant la cronologia històrica que comprèn les èpoques de República i Imperi romà.

Creiem que un estudi integrat d'aquestes tres matèries és fonamental per analitzar sense mancances tots els aspectes i continguts relacionats amb el genèric tema de la Salut, tant a nivell col·lectiu com particular, dins l'antiga societat romana.

Abans de l'inici del treball, s'ha realitzat una extensa recerca bibliogràfica (que inclou l'important Arxiu Wellcome d'Història de la Medicina a Londres) per acreditar l'originalitat del tema. Per acabar, remarcar

que és el primer cop que és realitza una catalogació exclusivament de les monedes de dicades a SALUS i encunyades durant la República i Imperi romà. Aquest punt pensem que pot ser l'aportació principal d'aquesta tesi.

2.- LA MEDICINA A ROMA

2.1 EL NAIXEMENT DE LA MEDICINA: HIPÒCRATES.

Al voltant del segle V abans de JC. succeeixen a Grècia una sèrie de fets que seran fonamentals en l'esdevenir científic de la humanitat.

Els filòsofs de l'època, nodrits d'una curiositat a cops insaciable, comencen a cercar respostes terrenals a totes les explicacions que fins al moment tenien un origen sobrenatural. Paral·lelament als discursos i teories d'autors consagrats com Tales de Milet, Empédocles i Pitàgores, apareixen uns personatges que comencen a tractar la medicina amb fonaments racionals i tècnics.

En aquest punt, la medicina empírica-màgica deixa pas a una medicina basada en les ciències de la naturalesa (*physis*), a la que se l'hi afegeix la concepció d'art (*Tekhne*) al procedir del metge (art de curar = *Tekhne Iatriké*)¹. Aquest marc permet a l'home de mirar en el seu propi cos i no cap al cel per intentar buscar explicacions als seus mals físics. De totes maneres, cal dir que el terme "physis" és molt genèric i sempre és tractat pels filòsofs de l'època en relació a la divinitat. Dos aspectes foren bàsics perquè es produís aquest canvi basat sempre en la concepció natural dels presocràtics. Per una part el desenvolupament dels coneixements anatòmics (sempre desde una concepció segmentària del cos). La observació de les ferides de guerra en els soldats i la putrefacció dels cossos que no eren sepultats, així com diversos períodes en que a l'escola d'Alexandria, saltant-se la moral de l'època, era acceptada la dissecció de cadàvers o la vivisecció de condemnats a mort, ho va permetre.²

Per altra banda, la iniciació de la patologia fisiològica o científica per part d'Alcmeó de Crotona. Aquest autor en el segle V AJ. va escriure: "(...) *la salut està sostinguda pel equilibri de les potències: l'humit i el sec, el fred i el càlid, l'amarg i el dolç i les altres. El predomini d'una*

¹LAIN ENTRALGO, P: Historia universal de la medicina. Barcelona, 1982, p. 45.

²Ibidem, p. 68.

d'elles és causa de malaltia, dons aquest predomini d'una de les dues és pernicios" (Aquest text deu la seva transcripció a Aeci, metge bizantí del segle VI)³.

Ja sigui per causes internes (sexe, edat...) o externes (temperatura, alimentació...), la malaltia es originada per un trastorn de la physis (naturalesa humana) la qual sucumbeix davant d'un context nociu.

Dintre de la malaltia, que pot ser aguda (*oxea*) o crònica (*Polykhronia*) es destaquen com a dies crítics aquells on predominen els dos principals mecanismes fisiopatològics; la febre (*Pyretos*) i la inflamació (*Phlogmos p hegmoné*).

HIPÒCRATES, nascut el 460 a.C a la illa grega de Cos (mar Egeo), considerat com el pare de la medicina malgrat no puguem atribuir-li a ell la major part del Corpus Hipocràticum (conjunt de 53 escrits anònims de l'escola d'Alexandria, transcrits i editats pel helenista E. Littré i que reflexen tot el saber mèdic de més d'un segle), si que l'hem de considerar un personatge clau de la història de la medicina clàssica.

La importància d'Hipòcrates , no radica en les seves descripcions fisiopatològiques ni indubtablement en el seu anàlisi de l'anatomia humana. El realment important d'aquest autor són les seves reflexions que respecte al diagnòstic i el tractament va realitzar i encara avui són plenes de vigència.

Hipòcrates era posseïdor d'un important arxiu d'històries clíniques que a més de permetre-li classificar les malalties segons els seus signes i símptomes, li facilitava la possibilitat d'efectuar un pronòstic al malalt, la qual cosa, per ella sola, ja era molt valorada pels grecs.

En quan al diagnòstic, ell distingia entre el realitzat pels sentits (diagnòstic immediat), el del raonament (diagnòstic racional) i el semiotècnic (realitzat mitjançant l'exploració)⁴.

³LAIN ENTRALGO, P: Historia universal... Op. Cit., p. 80.

⁴LAIN ENTRALGO, Pedro: Relieves Hipocráticos. Barcelona, 1984, p. 5.

Encara més importants que els seus consells diagnòstics, han estat els seus principis del tractament, de entre les moltes lliçons que ens va donar respecte la terapèutica en destacariem les següents:

-Cal atacar sempre i únicament la causa del problema, si aquesta és difícil o no sabem com trobarla és millor abstenir-se i no provocar el que avui entenem com iatrogènia.

-La individualització del tractament: l'edat, el sexe, la constitució..., per posar uns exemples, han de ser tinguts en compte a l'hora d'iniciar un tractament.

-La totalitat: cal saber que l'orgue que pretenem guarir pertany a un tot que pot condicionar l'èxit i l'eficàcia del remei.

2.2 EL SER HUMÀ EN LA CULTURA HELENICA: ESCOLES I CORRENTS DE PENSAMENT.

Per entendre les teories dels pensadors de l'antiguitat clàssica, és obligat que fem primerament l'esforç d'oblidar-nos dels nostres coneixements actuals i posteriorment intentem situarnos en el context en que foren elaborats.

Com hem vist, a Grècia, emergeixen una bona collita d'homes, culturalment privilegiats tots ells, que han de proporcionar a una societat profundament religiosa per tradició, una explicació més racional als fenòmens naturals de la terra.

El funcionament i constitució de l'home (fisiologia i anatomia) són també temes de debat dins d'un marc científic molt pobre de coneixements. En el present capítol donarem una pinzellada de les corrents de pensament que sobre el ser humà i la ciència mèdica aconseguiren més ressò i adeptes.

L'escola prínceps i de referència fou la Humoralista, que tingué com a impulsors personatges tan importants com Aristòtil o Hipòcrates. No és tracta d'una escola de trencament, ans al contrari, és una escola que vol lligar la nova ciència amb el pensament tradicional. Per això es basa en els elements clàssics de la cultura grega: calent, fred, sec i humit que donen suport als quatre principis generadors de la *physis* (terra, aigua, aire i foc). Els humors són uns fluids amb capacitat de barrejar que donen suport (són la base i el sosteniment) als quatre elements. Aquests són:

- La sang (calenta i humida).
- La flema o pituita (freda i humida)
- La bilis o còlera (Calenta i seca)

-La bilis negra (Freda i seca)

A partir d'aquí i amb aquests raonaments com a suport bàsic podem donar explicació a tots els conceptes científics; així per exemple:

Els orgues seran:

-El Fetge (càlid i sec per la bilis).

-El Cor (Humit i calent per la sang).

Els temperaments podran ser: Sanguinis, colèrics, flemàtics o melancòlics (amb predomini de la bilis negra)⁵.

Les malalties s'entendran com un desequilibri entre els humors produïts, ja sigui per un factor extern (canvi de condicions climàtiques), la corrupció interna d'algun d'ells o la retenció del mateixos.

A partir d'aquest concepte obtindrem les pautes de tractament. Obiament la intenció és d'establir l'equilibri, per tant haurem d'eliminar l'humor sobrant o el retingut. Això comportava per exemple l'aplicació de sangries en cas de febre o de purgants en cas de diarrees (no cal dir que molts d'aquests pacients morien deshidratats).

En un intent d'establir un paral·lelisme molt agosarat entre els nostres coneixements actuals i aquesta teoria podríem mencionar el funcionalisme del sistema endocrí. La tiroides, les gònades o les glàndules suprarenals poden per excés o defecte comportar alteracions del temperament o la salut.

Propera i en cert sentit continuadora de la teoria humoral està l'escola Pneumàtica. Aquí la malaltia és entesa com una alteració de l'estat del pneuma (Buf vital que anima les parts del cos) que l'impedeix un bon flux pels canals que el condueixen a través del cos (aquest bon flux o to es reconegut pel pols). El mal estat del pneuma es degut a una discràsia dels elements de la *physis*.

⁵DE ARANA, José Ignacio: Historias curiosas de la medicina. Madrid, 1994, pp. 120-121.

Una altra escola preferent fou l'atomista, aquí els factors determinants són els àtoms (molècules o mínims corpuscles *onkoi*); aquests es mouen contínuament i es van dividint⁶, del moviment i divisió dels mateixos hi depèn la formació dels cossos i els elements (fred, calor...). La salut per tant dependrà del correcte moviment dels àtoms a través dels porus corporals.

Tenint com a base els postulats atomistes, es va formar l'escola metòdica, aquesta va entrar amb molta facilitat i gran acceptació dins la pragmàtica i expeditiva societat romana.

Abanderada en els primers moments per Esclepiades, aconseguirà una maduresa definitiva amb l'obra de Temisó de Laodicea . Aquest darrer prescindeix del àtoms i només es centra en l'estat dels porus o canals del cos per on circula el fluid corporal (Estat de tensió amb porus constrets i estat de relaxació amb porus dilatats). Els metòdics són contraris a la *physis*, per a ells la naturalesa més aviat perjudica que no pas ajuda. L'anatomia per a ells és secundària en la recerca de la localització de la patologia i propugnen una descripció precisa de la malaltia.

Per a restablir la disposició incorrecta de l'estructura corporal, propugnen mètodes poc agressius com poden ser les mesures higiènica dietètiques i la hidroteràpia i desaconsellen els fàrmacs⁷.

Una concepció particular de les teories i tractaments promulgats pels atomistes foren les pronunciades per dos grans personatges de la ciència mèdica clàssica. Heròfil (a qui devem la primera distinció entre artèries i venes) i Erasístrat (a qui devem la primera distinció entre nervis motors i sensitius). Aquests autors, profundament antihipocràtics i antiaristotèlics⁸, promulguen una medicina científica basada en l'experiència per a buscar la causa dels símptomes i no pas de les malalties.

Radicalment oposats als metòdics, estan els Empírics o escèptics, per a ells la medicina és pràctica (l'art de curar) i no pas científica. No cal cercar la causa de la malaltia ja que no sempre són

⁶CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina. Barcelona, 1941, p. 198.

⁷TATON, René: Historia general de las ciencias. Vol. II, Barcelona, 1988, p. 426.

⁸LAIN ENTRALGO, P: Historia universal... Op. Cit., p. 76.

les mateixes en tots els llocs ,i a més, en moltes ocasions, malgrat conèixer-la no ajuda en el tractament (ells posen generalment l'exemple de les ferides traumàtiques).

Per finalitzar aquest apartat citarem dues escoles que també presentaren certa relavància. Per una banda els Eclèctics (Ruf d'Efes, Areteu, Agatí i Heròdot entre d'altres) que volen apropiarse del que ells consideren més bo i útil de totes les altres escoles. Per l'altra banda els enciclopedistes com Cels, amb una sola missió; recopilar sistemàticament el saber de totes les branques de la ciències naturals inclosa la medicina.

2.3 ETAPES DE LA MEDICINA A LA ROMA CLÀSSICA.

2.3.1 MEDICINA PRETÈCNICA: CATÓ

Sense ser molt estrictes en les dades podem dir que abans del segle VI a.C. existia la medicina pretècnica pura, es a dir, una medicina fonamentada en conceptes màgic-religiosos; la cultura de la culpabilitat imperava i ja en la *Iliada* i la *Odissea* trobem referències al càstig de les divinitats (Apolo i Zeus en aquests casos) en forma de malalties per al mal comportament dels homes⁹.

La terapèutica també té bases sobrenaturals, la música, el cant (*Ensalms*) o la dansa i la catarsi (bany lustral amb aigua, foc o fumigacions per eliminar del cos les taques de l'impuresa causants de les malalties, són bons exemples¹⁰.

A partir del segle VI i V AC, aquesta medicina màgic-religiosa es convinarà amb una medicina popular, amb certs trets d'empirisme, que consistirà en la transmissió de pares a fills de consells curatius, sempre basats en experiències prèvies, la qual cosa permet elevar, si més no, l'índex d'encerts. No obstant no deixarem mai de trobar, acompanyant les pràctiques terapèutiques,

⁹LAIN ENTRALGO, P: Historia universal... Op. Cit., p. 48.

¹⁰Ibidem, p. 50.

pregàries (a una divinitat sanadora: Apolo, Esculapi, Palas, Atena, Higea, Panacea, Salus...) o cants rituals.

La mitologia etrusca té com a fonament la triada divina i la infernal (demonologia)¹¹. Seguin amb els mateixos paràmetres, la societat romana continuadora, segueix enfortint tots els fonaments de la medicina pretècnica. Molt supersticiosos (la superstició de la societat romana, en molts cops extremada, fou durament criticada en la seva època per Marc tuli Ciceró; aquest escriptor no obstant cal dir que fou membre honorari del prestigiós col·legi dels augures de Roma.), els romans podem dir que casi tenien un deu a invocar per cada símptoma patològic. La terapèutica i els pronòstics no són una excepció. En forma de resum citarem les formes més destacades de les mateixes:

- La terapèutica transferencial.

- La incubació o son en el temple (Esculapi).

- La terapèutica astrològica amb practiques adivinatories basades en fenòmens naturals o físics (el clima, les marees, els terratrèmols, els núvols, els volcans, els llampecs, els trons..).

- Els llibres augurals basats en els moviments dels animals(sobretot en el vol dels ocells).

- La quiromància.

- La interpretació del son.

- Els amulets fàlics (per potenciar la fertilitat i els bons auguris) que els romans penjaven per tot arreu i que en cap cas tenien una significació obscena (Cal destacar actualment la important col·lecció Palegi i Marsite d'amulets fàlics que poden trobar-se al museu de Bolonya).

¹¹CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., p. 187.

CATÓ (234-149 AC): Cató fou un personatge molt influent a Roma. Defensor fins als límits de la recalcitrant i tradicionalista societat romana de l'època, es destacà pel seu enfrontament a l'arribada dels primers metges grecs (que ell considerava heretges) a Roma. Ben eloqüent és aquest text seu: "(...) *els grecs escrivia al seu fill Marc, són una raça perversa i indòcil. Creume quan t'afirmo que sempre que aquesta nació ens aporti els seus coneixements corromprà Roma i pitjor encara si ens envia als seus metges; aquests han jurat matar a tots els bàrbars amb l'ajuda de la medicina i anomenen bàrbars als romans. Recorda que t'he prohibit els metges*"¹².

La medicina empírica-màgica i popular que promovia Cató era exercida i considerada com a pertinent del *pater familias*.

En quan a la seva terapèutica destaca la col (com a remei universal) i el tractament de les luxacions i fractures amb reduccions i contencions. A les reduccions, destacar que sempre hi acompanyava el cant rítmic de les paraules *Huat hana huat ista pista, sista domina damnaustra luxato*¹³.

Obiament poc a poc va anant perdent adeptes donada la superioritat dels coneixement dels metges grecs.

2.3.2 L'ARRIBADA A ROMA DE LA MEDICINA GREGA.ELS PRIMERS METGES.

Si be Plini ens diu que Roma ha viscut perfectament 600 anys desde la seva fundació sense metges, ben cert és que les pràctiques màgic-religioses, la medicina popular o el concepte de salut romana: Dieta, exercici i vida sense excessos, no eren suficients per a una societat disposada a conquerir el món.

¹²BUSACCHI, Vicenzo: "Sociología de la práctica médica en la Roma antigua" dins LAIN ENTRALGO, P: *Historia universal...* Op. Cit. p. 295.

¹³CASTIGLIONI, Arturo: *Historia de la medicina...* Op. Cit, p. 195.

Es per aquest motiu que a partir de la segona meitat del segle II a.C, metges grecs en busca de fortuna arriben a Roma. Però la majoria d'aquests metges no eren ni de bon tros els bons fruits de les escoles mèdiques gregues ni fidels seguidors dels principis hipocràtics.

No obstant això i amb molta habilitat oferien remeis fins aleshores desconeguts i en certes ocasions eficaços. Tot això els hi va permetre que la societat romana, en un principi, els acceptés. Exercien en locals que donaven a les vies públiques denominats iaetron (en grec) o Tavernae (llatí). on visitaven, preparaven fàrmacs i fins i tot operaven¹⁴.

Malgrat que aquesta activitat no era digne d'un ciutadà romà molts d'ells deixaven de ser esclaus (a partir de l'època de Juli Cèsar) i obtingueren la lliure ciutadania.

No obstant alguns metges sense escrúpols, amb molta habilitat i ajudats per la fama que li proporcionaren algunes de les seves curacions aconseguiren envoltar-se de gent rica i influent i obtingueren veritables fortunes.

Aquest fet desencadenà l'ira dels escriptors i pensadors de més renom, dins la societat tradicionalista romana, contra els nouvinguts metges grecs. Alguns fragments dels seus escrits així ho demostran¹⁵:

-Plini: *"Vencent hem estat vençuts"*

"Aprenen a costa nostra i exerciten fent-nos morir"

-Marcial: *"Diaulo era metge i ara és enterramorts"*

"Va prendre el bany amb nosaltres, va sopar alegre i ara en canvi aquest matí han trobat mort a Andràgores. Vols saber, oh Fausti la causa de tan ràpida mort. En somnis havia vist a Hermócrates, el metge."

"Estava malalt, però tu, seguit per cent alumnes ràpidament vas venir"

¹⁴BUSACCHI, Vincenzo: *Sociologia de la práctica...* Op. Cit., p. 298.

¹⁵Ibidem, pp. 298-299.

a visitar-me, oh Simaco. Fins a cent mans gelades pel vent del nord em van

tocar: no tenia febre, Simaco, i ara en tinc".

-Juvenal: *"Quants malalts Temisó (Recordem: Escola metòdica) va despatxar en una sola tardor".*

Arcagat Peloponesiàc (fill de Lisania), considerat com el primer metge grec que arribà a Roma (any 219 AC) és un bon exemple del que acabo de narrar; d'aviat aconseguí molt bona fama per les seves cures, entre d'altres, les de les ferides i les úlceres, això li va permetre que l'herald públic li comprès un Tavernae en la cruïlla de la via Acilia i que finalment aconseguís la ciutadania romana. No obstant poc a poc, i degut al seu mal caràcter i la crueltat en que moltes vegades actuava, va caure en desgràcia fins el punt de ser anomenat el carnicer (*carnifex*)¹⁶.

Però aquesta situació no s'allargà molt de temps, en una segona fase, arribaren a Roma metges, aquests si, amb una bona preparació i gran reputació. L'exemple més conegut és el de Asclepiades de Prusa (conegut antihipocràtic, doncs era defensor e la teoria atomista epicúria) que fou considerat com el príncep del metges.

Personatge de gran intel·ligència, va arribar a roma l'any 91 a.C., i es guanyà ràpidament el suport de la societat romana (Ciceró, Marc Antoni i Luci Cras foren admiradors seus) degut a la seva eficàcia, (a ell són atribuïdes curacions sorprenents: "(...) gràcies a unes pràctiques per ell realitzades, es va veure amb gran estupor de tots els assistents com el mort es movia i poc a poc tornava a la vida" ("El asno de Oro", I, IV-19))¹⁷, els seus refinats modals i la seva retòrica que superava amplament la dels seus col·legues. Malgrat tot Plini sempre més reticent el considerava com un Xarlatà aprofitat.

A partir d'aquí i gràcies a personatges claus dins la cultura romana com poden ser Escríboni

¹⁶CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., p. 195.

¹⁷CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit. p. 197.

Largo i Cels (que estudiarem a continuació), tot canviarà i Roma acceptarà definitivament el metge i la medicina. La medicina romana que sorgirà es fundamentarà doncs en l'esperit i conceptes de les clàssiques escoles gregues.

2.3.3 PERSONATGES DE LA MEDICINA HELENISTICA I ROMANA.

Com hem vist , a partir del segle I DC, la medicina romana pren cos i inicia el seu desenvolupament.

Aquest desenvolupament donarà aviat els seus fruits en forma de grans metges , escriptors i pensadors notables.

A continuació passarem a relatar els principals aspectes que varen fer famosos a alguns d'aquests personatges més rellevants:

CELS: Mentre que Cató considerava que el millor que li podia passar a la cultura romana era el preservar-la dels coneixements dels grecs, Cels , ben contraposat, més pràctic i eficaç considerava que tot el que siguin aportacions profitoses i bones, malgrat vinguin d'altres cultures, són beneficioses per a la seva nació (així ho demostra les seves traduccions llatines de textos mèdics grecs).

Fidel hipocràtic, seguidor de l'escola d'Alexandria i Eclèctic, en la seva obra mèdica, curiosament divideix les malalties, no per el seu origen, sinó pel seu tractament dietètic, farmacològic o quirúrgic¹⁸. La seva obra *De re medica* fou el primer llibre de medicina que va veure la llum mitjançant l'impremta (Florència 1478)¹⁹.

PLINI: Plini fou un bon enciclopeïsta, amb un caràcter extremadament curiós, s'interessava per tots els temes del coneixement humà (Geologia, Geografia, art, Zoologia, botànica, medicina...). Era un treballador incansable, que dedicava, com ens explica el seu nebot Plini el jove, casi totes les hores del dia a la lectura (que en veu alta realitzava un esclau seu) i a escriure.

No obstant cal retreure-li el seu poc sentit crític i d'observació que el conduïren a acceptar amb excés de ingenuïtat i credulitat tots els continguts que li arribaven.

¹⁸BUSACCHI, Vincenzo: *Sociología de la práctica...* Op. Cit., p. 300.

¹⁹CASTIGLIONI, Arturo: *Historia de la medicina...* Op. Cit., p. 201.

La seva obra *Història Natural* que consta de 37 llibres és el fruit de la lectura de més de 2000 llibres d'uns 400 autors diferents. Joan de Spira la va imprimir per primera vegada a Venècia l'any 1469²⁰.

RUF D'EFES: Contemporani de l'emperador Trajano, la seva obra va estar molt influïda per Heròfil i Erasístrat; malgrat tot, va arribar a reconèixer que a les artèries a més a més de pneuma hi havia sang. Entre d'altres aportacions mèdiques li podem remarcar la seva contribució a la doctrina del pols, i la primera descripció de la pesta bubònica i del quiasma òptic.

DIOSCÒRIDES: En la seva obra *De universa medicina* recull amb precisió totes les nocions farmacològiques de la seva època.

SORÀ D'EFES: Fou el més il·lustre ginecòleg del món antic. De l'escola metòdica, la seva obra *Respecte les malalties de les dones* fou molt difusa.

ARETEU DE CAPADÒCIA: D'aquest autor destacarem dues obres importants: *Respecte a les causes i signes de les malalties cròniques i agudes* i *De la teràpia*. A més fou el primer en aïllar i analitzar la diabetis i detectar que les paràlisis resultants de les lesions cerebrals eren creuades.

2.3.4 GALÈ.

Juntament amb Hipòcrates, Galè és el personatge més important de la medicina clàssica, la seva vida i la seva obra han estat amplament estudiades. En aquest capítol no aprofundirem gaire en aquests aspectes i centrarem els nostres esforços en intentar donar una explicació del perquè les seves teories, moltes d'elles plenes d'errors i d'incoherències, tingueren tanta influència durant molts segles.

Galè neix l'any 138 d.C a Pèrgam, una pròspera colònia grega que el 133 a.C el rei Atalo III cedeix al morir a l'imperi romà, allí curiosament hi havia un important temple dedicat a Escolapi. Guiat per un somni, el pare de Galè, que era arquitecte, veu clar que el seu fill ha d'iniciar els estudis

²⁰CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., p. 207.

de medicina. Més tard veurem com els somnis, aportaran a Galè, informació respecte al diagnòstic del malalt (per exemple, segons ell, si un somni incluïa foc, volia dir que el pacient tenia la bilis groga alterada).

El jove Galè, que realitzà els seus estudis a Alexandria, va rebre la influència de les teories Hipocràtiques i també les de Plató, Aristòtil i els estoics. Enemic d'Asclepiades, Erasístrat i els metòdics, inclou l'ètica dins dels trastorns morfològics tot considerant el pecat com una patologia de la *Physis*, o sia una malaltia²¹. El *Pneuma* per a ell és l'essència de la vida i el divideix en:

-*pneuma psychicòn*: cervell (sensacions i moviment)

-*pneuma Zoticòn*: Cor (circulació)

-*pneuma Psysicòn*: fetge (nutrició i recanvi).

A Alexandria, malgrat no coincidí amb l'època en que les autòpsies humanes eren permeses, si s'inicià en la vivisecció d'animals, preferentment la mona; això li comportà grans avantatges i també algun que altre inconvenient. Per una banda li va servir de base per a iniciar l'aprenentatge del mètode experimental per a les seves investigacions en el camp de la fisiologia (punt aquest crucial en l'obra Galènica) i per l'altra, malgrat li aportà coneixements d'anatomia també li produí greus errors en la comparació amb el ser humà.

L'any 161 decideix traslladar-se a Roma, lloc en aquella època, ja saturat de metges. (alguns d'ells amb molta més experiència i coneixements que Galè). Però a poca poc, amb molta audàcia i sort aconseguí fer-se un nom gràcies a algunes curacions puntuals que foren molt comentades i magnificades. Una d'aquestes fou la curació d'Eudemo (contradient els consells d'altres metges) o la curació de la dona del cònsol Flavi Boethius²².

Respecte a la pràctica mèdica, ell és partidari del diagnòstic racional i regional de les parts afectades; la raó basada en els coneixements adquirits i l'estudi de les doctrines dels antics, cal

²¹LAIN ENTRALGO, P: Historia universal... Op. Cit., p. 89.

²²HAGGARD, Howard W: El médico en la historia. Buenos Aires, 1941, p. 117.

aplicar-la a les dades (signes i símptomes) que els nostres sentits són capaços de percebre del malalt²³. Partidari de la dietètica i la profilaxi, creu que si la malaltia no dona senyals (signes i símptomes) cal esperar a que els doni i no precipitar-se en avançar un tractament que segons ell ens abocarà a la iatrogènia. Li dona més importància a la malaltia que al malalt; per a ell, el fet és que hi ha malalties en malalts.

Seguint amb la seva biografia direm que quan ja es donava per segur la seva incorporació com a metge de la cort (màxim privilegi per a un metge de l'època) inesperadament se n'entorna a Pèrgam; les males llingües ens diran posteriorment que aquest fet li va permetre esquivar la terrible epidèmia de pesta que assolà Roma. Poc després, no obstant és requerit per Marc Aureli i Luci Vero per anar ràpidament a Aquília on hi havien les legions romanes²⁴. Allí morirà Luci Vero de pesta. De retorn a Roma, Marc Aureli el nomenarà metge personal del seu fill Còmodo i ja no s'en mourà de la cort fins a la seva mort l'any 200-201 (?)²⁵. Fins a aquesta data, Galè convinarà la tasca de metge personal dels emperadors (Còmodo que morí assassinat, Pertinax, Dido Juliano i Marc Aureli) amb la dels seus escrits (de les més de 500 obres escrites que se li atribueixen només ens han arribat unes 83 ja que moltes foren destruïdes en l'incendi del temple de la Pau) i la de les seves investigacions experimentals, que entre d'altres, li van permetre distingir els nervis sensitius dels motors, descobrir que a les artèries també hi havia sang i afirmar que al cor, els dos ventricles estaven comunicats per petits porus.

No obstant, tot el que acabem de dir no explica, ni de bon tros, com aquest metge, amb les seves teories, moltes d'elles inútils i perilloses (recordem que fins a l'època de Lister es va acceptar la seva creença que la infecció i el pus, eren necessaris, i no calia eliminar-los per guarir les ferides)

²³GARCÍA BALLESTER, Enfermo y enfermedad en la obra de Galeno. Barcelona, 1985, p. 9.

²⁴DE ARANA, José Ignacio: Historias curiosas... Op. Cit., p. 65.

²⁵La data exacta de la mort de Galé encara avui és un tema de debat obert. Respecte a l'aprofundiment de les dades necrològiques d'aquest autor considero molt interessant la lectura de la obra de Amari (AMARI: Sul suposto sepolcro di Galeno. Palermo, 1887.

va ultrapassar amb èxit, èpoques, cultures i religions; recordem que fins i tot l'anatomia veritable de Vesalio o el mecanisme de la circulació de Harvey foren qüestionats perquè s'apartaven dels postulats galènics.

Després de llegir molts escrits sobre aquest autor (cal sempre que s'investiga a Galé assenyalar la gran tasca de traducció que sobre la seva obra realitzà l'escriptor francès del segle XIX, Daremberg), recollirem a continuació quatre motius que segons els historiadors poden explicar aquests fets:

1-Un agran confiança i seguretat en si mateix; ell no dubtava mai. Els seus postulats, "*Galeno dixit*", eren tota la veritat científica de l'època i pobre del que s'atrevis a trobar-hi alguna errada ja que ràpidament s'encarregava de desprestigiar-lo.

2-Una gran capacitat d'estudi i sistematització dels coneixements de l'època que li serviren de base per a realitzar els seus experiments i observacions pràctiques en el camp de la fisiologia i l'anatomia. Cal dir que Galè feia moltes vegades aquests experiments en públic, situació que aprofitava per a vanagloriar-se de la seva sabiduria i les seves ganàncies.

3-Les seves idees morals i religioses; convençut monoteista, i fidel seguidor d'Aristòteles, creu en la providència preestablerta divina que el feia caure, moltes vegades, en un finalisme ingenu i a unes idees preconcebudes que afectaren seriament moltes de les seves conclusions. A més creu que el cos és l'instrument de l'ànima. Tot això li comportà que les seves teories fossin acceptades, durant molts segles, per les religions més importants (cristiana, àrab i jueva).

4-Després de Galè la ciència mèdica no va avançar i el pitjor del cas és que es feu una doctrina d'algunes de les seves teories, moltes d'elles com hem vist inútils. Per contra no es va continuar i aprofundir amb les bases de l'experimentació que ell treballà amb molt d'encert i que de ben segur haguessin aportat un gran desenvolupament a la medicina.

2.3.5 LA MEDICINA POSTGALENICA.

Després de Galeno, la història de la medicina es deté, ja ningú s'afanya per buscar una explicació als fets que la naturalesa, en el camp de la fisiopatologia, ens mostra. Pels carrers de Roma, els mateixos que visqueren l'esplendorositat de la ciència de Galè, Cels, Sorano..., ara tan sols hi ha xarlatans i "mags" que pretenen guarir les malalties amb encanteris.

Mentrestant Roma cau a mans dels Visigots l'any 410. No obstant un segle abans la capital de l'imperi ja dividit s'havia traslladat a Bizanci. Roma pateix múltiples invasions i saquejos i les epidèmies a la ciutat es repeteixen. En aquest context, una cristiana Fabiola, amb molta dosi de sacrifici i altruisme funda a Roma el primer hospital de la caritat²⁶. El cristianisme ràpidament s'extèn per tots els estaments de la societat. Ara, la gent, davant la malaltia torna a mirar cap al cel i substitueix els coneixements mèdics d'Hipòcrates i Galè per la fe, l'esperança i les oracions. A més a més a Alexandria, els cristians més hostils varen sacsejar els tresors de la biblioteca el museu, precipitant així, encara més ràpidament, la mort de la ciència oriental. Poc a poc, no obstant, alguns pares de l'església com Sant Basili, Sant Gregori i el propi Sant Agustí acabaren per reconèixer el valor del pensament i la ciència grega sempre i quan no fossin incompatibles amb les escriptures.

Els estudiosos de l'imperi bizantí no eren més que simples copistes, ja que els seus avenços no passaven de la descripció dels símptomes d'unes quantes malalties. D'entre ells destacariem a Oribasis, nascut a Pèrgam com Galè i format a Alexandria; aquest autor, en la seva obra més extensa, les *Col.leccions Medicinals*, resumeix les teories supremes de Galè per encàrrec del futur emperador Julià²⁷. Un altre autor de renom fou Aeci d'Amida, un metge cristià, també de l'escola d'Alexandria, que exercí a Constantinopla durant el segle V. Aquest autor, segons ens explica

²⁶HAGGARD, Howard W: El médico en... Op. Cit., p. 132.

²⁷REMOUARD, Ph: Historia de la medicina desde su origen hasta el siglo XIX. Salamanca, 1971, p. 232.

Barbillon²⁸, tenia gran confiança en els exorcismes i conjuraments; a ell s'atribueix aquest text:"(...) *Jo et conjuro per Blas , màrtir i servent de Jesucrist, que surtis o passi*" (exclamava, dirigint-se a una espina atravesada a la gola d'un dels seus clients). Com es pot apreciar el panorama científic de l'època era molt pobre.

Altres autors de renom foren Alexandre de Tralles, l'autor més documentat, original i representatiu del període Bizantí del segle VI²⁹, el neuròleg Filagri i el psiquiatra Posidoni. A occident remarcar la tasca de Vindiciano, amic de Sant Agustí i de Celi Aurelià ambdós recopiladors de l'obra de Sorano d'Efes.

²⁸BARBILLON: Historia de la medicina por Barbillon. Madrid, 186, p. 33.

²⁹LAIGNEL-LAVASTINE, M: Histoire générale de la médecine, de la pharmacie, de l'art dentaire et de l'art veterinaire. París, 1940, p. 444.

2.4 L'ENSENYAMENT DE L'ART DE CURAR. ESCOLES MÈDIQUES A GRÈCIA I A ROMA.

Des de l'època post-homèrica, existiren en la cultura helenística i romana diverses escoles mèdiques més o menys organitzades. En elles els asclepiades, o alumnes que aconseguien acabar els estudis i accedir a la pràctica mèdica, assumien que la malaltia era un procés biològic (no sobrenatural) i que per entendre'l cal un coneixement exacte del cos humà; tanmateix també accepten que sempre hi ha una força natural capaç de guarir³⁰. Les primeres escoles les trobem en les colònies gregues, d'on sobresortiran les de Cos, Cnido, Cirene, Crotona i Rodas. L'elaboració dels escrits que confeccionen el *Corpus Hipocràticum* són atribuïts a les dues primeres.

Però el centre cultural més important de l'època fou Alexandria, aquesta ciutat greco-egípcia fundada per Alexandre Magne tenia un important centre de formació (el museu) on s'impartien les famoses lliçons públiques o *akróseis* i una extensa biblioteca³¹. A més en les primeres èpoques i segurament sota l'influència de les tècniques d'embalsament de la cultura egípcia foren permeses les disseccions de cadàvers i inclús la vivisecció de condemnats a mort vius; això va afavorir l'impuls dels coneixements anatòmics. Totes aquestes escoles, conjuntament amb les que posteriorment s'obriren al llarg de la geografia de les províncies romanes perduraran durant tot l'imperi.

Així ja en el segle I a.C, Asclepiades de Prusa fundà a Roma la primera escola mèdica privada. Posteriorment, l'any 14 d.C sorgeix la *Schola Medicorum* oficial a la que seguiren altres escoles al llarg del territori de l'imperi. Saragossa, Burdeus, Marsella, Lyon, Atenes i Antioquia són exemples destacats³². En aquestes s'aprofonia en l'estudi de l'anatomia dels animals, l'examen de les ferides i la botànica mèdica. Veiem doncs que a mesura que l'imperi va arribant a la maduresa es

³⁰DE ARANA, José Ignacio: Historias curiosas... Op. Cit., p. 55.

³¹LAÍN ENTRALGO, P: Historia universal... Op. Cit., p. 106.

³²CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., p. 223.

dona cada cop més importància a l'ensenyament públic de la medicina; els estudiants gaudiran de privilegis (a tots li serà concedida la ciutadania romana) però també s'els exigiran responsabilitats. Així l'emperador Valentinià va obligar a els estudiants de medicina a assistir a totes les lliçons si no haurien de ser castigats (amb càstigs físics) i expulsats. Julià a més va instaurar la obligatorietat de realitzar un examen davant un grup de prestigiosos metges abans de donar-los-hi la llicència per exercir. La durada dels estudis era variable, mentre que Galè proposava estudis durant 11 anys, Tesalo considerava que amb 6 mesos era suficient³³. Davant l'intrusisme professional, molt freqüent en aquella època, els arkitras palatinum (que ja comentarem més endavant) agafaren major protagonisme i se'n ocuparen del control dels metges de la seva àrea geogràfica d'influència; decidien en molts casos qui no devia exercir la professió. Molts anys abans, ja s'havia instaurat el títol de *medicus a Republica* per a tots aquells que havien acreditat la realització d'estudis de medicina³⁴. No obstant el més normal és que no se li demanés cap títol al metge, l'exercici de la medicina era una activitat lliure i el més freqüent és que sempre s'acollís a qui es presentava com *Iatros*.

Per finalitzar, només una reflexió, es solament una coincidència que molt prop d'aquestes escoles generalment hi hagués un temple dedicat a Escolapi?, Dos motius ens fan pensar que hi ha quelcom més. Per una banda la creença majoritària del poble que per a la curació física hi cal inevitablement el factor diví; i per l'altre el caràcter terapèutic (malgrat no científic) de les sessions "curatives" dels temples d'Escolapi.

³³CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., p. 222.

³⁴Ibidem, p. 223.

2.5 EL METGE I EL SEU TREBALL DINS LA SOCIETAT ROMANA.

La relació metge societat és molt diferent si comparem l'antiga Grècia amb l'imperi romà. Pels grecs aquesta era una relació molt homogènia; els metges eren considerats com a veritables filàntrops. Seguint l'exemple dels escrits hipocràtics podem dir que la professió mèdica era tan digna que acceptar qualsevol retribució per un acte mèdic era considerat un fet sacríleg.

A Roma tot canvia, i la heterogenitat marca la pauta. Al principi com hem vist, Roma no disposava de metges i poc a poc malgrat l'oposició dels patricis romans Cató, Plini...començaren a entrar-ne de grecs, casi tots com a esclaus i pocs com a homes lliures³⁵ (cal dir que fins al final de la república la professió mèdica era considerada indigna per a un romà). La situació semblava que milloraria quan Juli Cèsar l'any 49 a.C els hi concedí a tots la ciutadania romana. Però el que realment succeí és que amb el temps s'incrementaren les diferències socials dintre del col·lectiu. Existien molts metges esclaus *Servi Medici* que encaminaven la seva tasca, gairebé sempre molt poc tècnica, a la gent més humil de la societat. Els pitjors d'ells eren veritables ultraproletaris que en moltes ocasions, com ens diu Marcial, es veien obligats a canviar de professió per enterramorts. Un rang força superior tenien els metges lliures *Medici Liberti*, aquests metges, molt millor preparats eren els encarregats de guarir les classes socials mitjana i alta: La gent més rica podia disposar d'un d'ells per al seu servei exclusiu, i molts d'ells disposaven de servents que s'ocupaven d'atendre a les persones més necessitades.

La història ens ha fet arribar moltes anècdotes que demostren els grans beneficis i acceptació social que molts d'aquests metges aconseguiren. Veiem-ne unes quantes:

-En el catàleg de l'exposició augústea de la romanitat (*ROMA* 1937) entre d'altres hi ha una inscripció del metge clínic-cirurgià-oculista P. Decimi Erotos Mécula d'Asís en la que es pot llegir

³⁵ALLERT: Les médecins grecs à Rome. 1894, P. 32.

com va pagar 50.000 sestercis per la seva lliberació (doncs, era un Lliberto), va donar 37.000 a l'Ajuntament per a empedrar carrers i al morir deixà un Patrimoni de 300.000 sestercis³⁶.

-El Pretor Manili Cornuto va pagar 200.000 sestercis per la cura d'una afecció herpètica (Plini).

-Al metge Antoni Musa, que va guarir a August amb banys freds, li van erigir a Roma una estàtua junt amb la d'Escolapi.

Un nivell més alt en l'escala social del metge, la constituïen els arquiatrias (archiatri). Andròmac, metge de Neró en fou el primer. Hi havia Archiatri Palatini i Archiatri populars³⁷; l'emperador Alexandre Sever va anomenar per primer cop un Medicus Palatino remunerat.

Els archiatri Palatinus, que estaven encarregats de la salut de la cort, gaudien d'una bona remuneració. El col·legi d'archiatrias poseia molta força i marcava les directrius que tot metge havia de seguir. Quan un archiatri moria, els altres escollien el seu successor³⁸. Els archiatrias populars creats al S. IV estaven al Servei del Poble, per realitzar la seva tasca, rebien de l'estat un sou fix i tenien com a norma ho cobrar un plus dels malalts pobres i si en canvi dels rics.

Des de l'època de Ciceró, hi havia metges internistes, cirurgians, oculistes (*ocularii*) i forenses.

També hi havia metges per a tasques especials. Per exemple, els metges cirurgians dels gladiadors i atletes (els vulnerarii), aquests gaudien de força reputació (Galè fou un d'ells i sempre se n'orgullia d'aquest fet).

Altres que també gaudien de bona reputació eren els metges militars. Roma, poseia una bona organització mèdica militar. Es diu que el primer metge romà, Maro Perusí, amic d'Atali Régul, era un metge militar. Aquests estaven exents del servei actiu, doncs eren considerats com

³⁶ GUSACCHI, Vincenzo: Sociología de la práctica... Op. Cit. 301.

³⁷ Ibidem, p. 303.

³⁸ CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op.Cit., p. 225.

oficials no combatents³⁹. Al camp de batalla, hi havia soldats encarregats del transport de ferits. Si la batalla ocasionava tants ferits que sobrepassaven les atencions dels metges, se'n reclutaven de nous de les poblacions properes; aquests eren pagats amb els impostos que es demanaven als vençuts. A part dels metges de la legió n'hi havia de la marina. Els romans tenien un metge naval per cada 200 homes; aquests metges gaudien de doble ració i paga. També hi havien veritables vaixells hospitals com el trirrem Asclepius o la dalmacia Aesculapius⁴⁰.

Però tornem a la vida civil, el metge a més de fer l'atenció a domicili i anar oferint els seus serveis pels carrers de les grans ciutats, disposava d'uns habitacles en les vies públiques on podia visitar els seus malalts; aquests s'anomenaven *iaetron* o *medicatrina* (terme llatinitzat). Allí mateix o en algun indret proper hi havien uns dispensaris o infermeries per acollir malalts d'una mateixa família o esclaus. Si s'acollien esclaus eren denominades *Valetudinari* i els metges que els atenien *ungüenterii*. Malgrat que parlar d'hospitals és més propi d'èpoques posteriors quan la concepció de la hospitalitat cristiana imperava en la societat (Fabiola va fundar a Roma el primer hospital cristià de la caritat), si que podem dir que els romans ja tenien institucions i edificis dedicats a curar malalts. Per exemple, a les legions hi havien hospitals per a soldats ferits o malalts abans de que fossin retornats als seus domicilis. A més també existia la valetudinària, una institució social per a soldats vells i invàlids.

La tradició ens diu que la primera institució a Roma que podem considerà-la pròpiament com un hospital estava situada a la illa del Tiber, al mateix lloc on l'any 293 a.C va ésser erigit un temple a Escolapi. Allí tradicionalment era el lloc on eren abandonats els esclaus malalts i invàlids, per aquests motiu i per evitar abusos, l'emperador Claudi decidí donar a aquests la llibertat.

³⁹ CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., p. 226.
⁴⁰ BUSACCHI, Vincenzo: Sociología de la práctica... Op. Cit., p. 303.

2.6 LA SALUT PUBLICA ROMANA.

En aquest apartat veurem com, per primera vegada, els romans s'imposen clarament als grecs en un tema ben important dins l'estructura sanitària.

Sembla paradòjic com els grecs, després de tants anys dedicats a l'estudi i desenvolupament de la fisiopatologia mèdica no disposéssim en les seves ciutats de clavegueres o aigua corrent (la qual cosa impossibilitava la seva expansió).

En canvi, a Roma, en una societat disposada a l'expansió calculada de les seves ciutats, tots els temes relacionats amb la salut pública (política sanitària amb lleis que regulaven les aigües, l'higiene dels aliments, el tracte als esclaus, la conservació dels boscos, l'higiene sexual, l'higiene de les defuncions...) foren amplament tractats i potenciat.

Dins de la salut pública, el tema al que més esforços hi dedicaren les institucions romanes fou el de l'aigua. Fins que el censor Api Claudi no construï l'aqüeducte de l'aigua Apia (que portava a Roma aigua de la regió del Preneste) l'any 300 a.C Roma bevia aigua del Tiber. Cinquanta anys més tard, es construï un segon aqüeducte i posteriorment el de l'Anio. Després l'any 144 a.C es construeix l'aqüeducte de l'aigua Marcia (pretor Marci) que portava l'aigua dels muntanyes Sabines; l'obra va costar 80 milions de sestercis. Més tard encara es construïren els aqüeductes de l'aigua Julia , Augusta i Virgo, aquesta darrera famosa per la seva qualitat. Així la Roma imperial aconseguí portar per als seus ciutadans l'esgarrifosa xifra de 500 litres d'aigua diaris per habitant⁴¹.

Per posar un altre exemple, a la ciutat de Tarragona, fins que recentment no es realitzà el transvasament de l'Ebre, l'aigua que arribava a les aixetes dels domicilis (provinent dels pous propers a l'aigua del mar) era ben salada i de dolenta qualitat.

⁴¹ CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina... Op. Cit., pp. 218-129.

Per això un es dona compte com aquella construcció tan fascinant com és l'aqüeducte anomenat "Pont de les ferreres o del diable" i les seves conduccions de distribució d'aigua (un bonic exemple el trobem en els baixos d'un edifici a l'avinguda de Catalunya) no eren sinó una efectiva resposta als mateixos problemes que 20 segles després encara perdurarien a la ciutat.

A part de l'abastament d'aigua també és remarcable l'esforç per eliminar les aigües residuals, l'alcantarillat de la cloaca màxima n'és un bon exemple; a més i degut a les freqüents inundacions del Tiber es construïren múltiples canals subterranis. També s'esforçaren per dessecar els terrenys pantanosos com els del llac Curzio. L'any 398 es construí l'emisari subterrani del llac Albano.

Seguint el model oriental es generalitzaren els banys privats i públics. A les termes si gaudia de calefacció a vapor i ventilació amb apertures al sostre. A Roma hi havien distribuïdes més de 150 latrines públiques.

El que avui hem establert com "medicina del treball" ja va tenir una tímida anticipació a l'època romana. Al segle I d.C Lucius Julius Liberato Columelle en la seva obra sobre l'agricultura dicta, respecte als esclaus ens diu:

-Si algun d'ells pateix una ferida durant el treball, ha de ser curat i vendat, si es sent dèbil se l'ha de portar a l'infermeria (*valetudinarium cubiculum*); és millor que descansi a que emmalalteixi de veritat. També ens diu que l'infermeria, malgrat buida, sempre ha d'estar neta i ordenada perquè no es sap mai quan pot arribar un malalt (*Rei Rusticae* XI i XII)⁴².

Per finalitzar aquest capítol mencionarem altres aspectes destacats dins la sanitat pública romana: la llei cornelia prohibia l'abort, la prostitució estava controlada, els mercats estaven vigilats i la venda de substàncies alterades perseguida.

La llei aquília (*tribú Aquili* segle IV a.C), obligava a supervisar les morts dels malalts,

⁴²LAÍN ENTRALGO, P: Historia universal... Op. Cit., p. 294.

sobretot les relacionades amb actes quirúrgics, per veure si havia existit algun tipus de negligència per part del metge, segons Jacques Andre en la seva magnífica obra *Etre Médecin à Rome*⁴³ el metge havia de suportar una doble responsabilitat, moral i jurídica.

Malgrat la pràctica freqüent de les incineracions, generalment en urnes de vidre i més rarament en urnes de bronze⁴⁴, una llei obligava a enterrar els morts fora dels límits de les ciutats; cal dir que en ocasions es practicava la reutilització sepulcral (segons dades del T.E.D'A. en el seu estudi sobre els enterraments del Parc de la ciutat de Tarragona, en un 17,92% de les tombes hi trobaven dos individus i en un 3.36%, tres)⁴⁵.

També existien normes urbanístiques, en aquests sentit, Marc Terrenci Varró als anys 116-127 aC ensenyà una sèrie de prescripcions higièniques en les construccions de cases, entre d'altres indicava la ubicació i la correcta ventilació de les estances dels malalts⁴⁶.

⁴³ANDRE, Jacques: *Etre médecin à Rome*. París, 1987, p. 166-167.

⁴⁴T.E.D.A: *Els enterraments al parc de la ciutat y la problemàtica funerària de Tarraco*. Tarragona, 1987, pp. 183-184.

⁴⁵Ibidem, p. 208.

⁴⁶CASTIGLIONI, Arturo: *Historia de la medicina...* Op. Cit., p. 200.

2.7 DISCUSSIÓ (primera part):

Des de que per primera vegada, un home es va atrevir a donar a un altre de malalt o ferit, un consell o tractament per aliviar-lo, han passat molts segles.

Avui en dia, a la nostra societat, això continua fent-se. La persona encarregada d'aquesta missió, per regla general, obté una bona retribució pel seu treball.

En les diferents etapes de la història, el metge ha estat, com en totes les professions lliberals, condicionat per les circumstàncies polítiques i socials de l'època. No obstant i donada la seva funció social i humanitària, ha gaudit de força llibertat i reconeixement.

L'exercici de la professió mèdica es bastant constant al llarg de la història de l'home. Tant el metge de l'imperi romà com l'actual, determinen un diagnòstic (i si s'escau un tractament) a una persona malalta segons una experiència personal prèvia i uns coneixements adquirits.

No podem dir el mateix de la medicina com a ciència, aquesta sí que és canviant, sobretot en dos aspectes principals: per una part el tècnic; els mitjans i recursos diagnòstics i terapèutics pateixen una constant transformació i evolució. Per una altra part, la moral i la filosofia que envolta aquesta ciència esdevé influenciada per les corrents pròpies de cada època i societat. Així tenim que mentres actualment temes com el de l'abort o l'eutanàsia són d'urgent actualitat i debat, a l'època clàssica predominava la concepció fisiopatològica del ser humà i la seva relació amb la divinitat. En aquest apartat del treball, hem volgut donar una visió global de la medicina a l'època romana sense oblidar la influència que exercí la cultura grega en la mateixa.

Tot realitzant una valoració purament subjectiva, podem dir que un dels aspectes més destacats que hem trobat en la realització d'aquest apartat, és sens dubte el de l'arribada dels primers metges grecs a Roma. Aquesta lluita aferrissada de la societat romana, potent i convençuda de les seves virtuts, enfront d'una nova ciència, la medicina, moltes vegades dubtosa i ineficaç i que a més

a més arriba en mans d'un poble enemic i sotmès, però que encara té l'orgull i la gosadia de considerar al romans com a "bàrbars intel·lectuals", va ser una lluita en el fons estèril. Malgrat la ceguesa dels principals patricis, l'imperi, cada cop més, no es podia permetre el luxe de deixar la salut dels esclaus, dels soldats, del poble i fins i tot dels estaments dirigents, encomanada a la improvisació d'un curander o un mag. Aquí crec que podem veure explicada la necessitat que tenen els pobles en plena expansió de la medicina.

Aquesta no obstant, no la podem considerar totalment inocua; les paraules Iatrogènia, despeses innecessàries, ineficàcia, negligència i negoci, per posar-ne algunes, l'embruten i la fan perillosa per a la societat. Afortunadament, però, alhora de passar comptes veiem com sempre els números de les estadístiques i les valoracions són si més no, bastant positius.

Es ara un bon moment per començar a desvetllar alguns dels molts continguts genèrics que respecte a la medicina i la religió trobarem agafats de la mà en el seu caminar al llarg de la història de la República i Imperi romà.

Com hem explicat, la introducció de la medicina grega a Roma no va ser un camí de roses. El mateix, i amb cert sincronisme temporal, podem dir que li va passar a la religió hel·lènica. A Roma existia una religió "nacional" farcida de deus i abstraccions divinitzades, que garantia, si més no, la protecció dels habitants llatins de l'època.

Però, com comentàvem en el cas de la medicina, la societat romana es trobava en els inicis d'una imparable expansió, i la religió, com veurem més endavant, no serà cap obstacle per a que les noves classes socials dominants la fessin servir d'instrument per al canvi social que Roma necessitava per al seu llançament polític-militar fora de les seves fronteres.

Seràn per tant, la nova aristocràcia nascuda del latifundisme, l'aparell propagandístic de l'Estat i les maniobres polítiques tendents al federalisme amb les colònies gregues, entre d'altres (aquests temes seran amplament comentats més endavant), les que possibilitaran l'entrada i assimilació romana de part del panteó grec.

Un altre paral·lelisme evident i potser encara més relacionat, el trobem ja en les etapes més avançades de l'Imperi, tant la ciència mèdica com el politeisme eclectitzant de la religió romana acabaràn sucumbint, davant el monoteisme personificat majoritàriament pel Cristianisme.

Quan els metges deixen de donar solucions efectives, l'aparell de l'Estat trontolla i la religió, massa oficialitzada, ja no aconsegueix commoure els sentiments del poble, no és d'estranyar que els aspectes escatològics (com la mort i la resurrecció) proposades per les noves religions orientals, es situïn poc a poc en el primer pla dels desitjos de la societat.

***Denari de MAXIMINVS I: En el revers podem veure la Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar (Moneda n° 455 del Catàleg).**

***Sesterci de MAXIMINVS I: En el revers podem veure la Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar (Moneda n° 459 del Catàleg).**

3. LA SALUS

3.1 CONCEPTE I CLASSIFICACIÓ DE SALUS.

La accepció originària de Salus en el món romà va significar la salut en termes generals d'una comunitat concreta. No obstant, al voltant de la figura de Salus es pot parlar d'una ambigüitat freqüent en la invocació d'aquesta, al mateix temps que en el moment de contextualitzar-la segons una significació o un altre, doncs al llarg del període romà va veure transformar-se el seu contingut. Aquesta s'establiria a partir de la desigual designació de Salus en termes de deesa, geni, virtut, o abstracció divinitzada o ètica, segons un altre accepció de Bayet¹. De forma general, Salus ha estat denominada, en diferents estudis, com a deesa romana de la salut en qualsevol circumstància, independentment de les seves implicacions de caràcter polític, social o religiós², així com del seu context devocional, al marge del seu culte en les províncies o en la mateixa Roma. Lluny de ser incorrecte, sempre atenen a la seva accepció genèrica de divinitat, puix que a la religió romana ocupava un lloc entre els deus menors, la problemàtica gira en torn a la pluralitat de manifestacions de Salus que es succeeixen contínuament al llarg d'una evolució progressiva des de els seus orígens fins al final de l'Imperi. Així, per exemple, a l'època imperial, a nivell del culte oficial, Salus adquirirà un caràcter estrictament limitat a la figura de l'emperador com a element programàtic i d'Estat així com relacionat amb la salut física, evolucionant, al voltant del segle III, cap a un sentit de caràcter escatològic fruit de les noves corrents orientalitzants encarnades, en el darrer estadi, en el cristianisme. O l'exemple de testimonis de Salus associats a deïtats indígenes a Hispània, per exemple, que contribueixen a otorgar una nova noció a la mateixa. No obstant, una millor designació de la Salus seria com a abstracció divinitzada, ja que en si mateixa, Salus no representa

¹BAYET, Jean: La Religión Romana. Historia Política y Psicológica. Madrid, 1984, p. 131.

²Es el cas, en aquest sentit, del treball, excel·lent per altra banda en la seva vessant d'exhaustiva catalogació, de Giuseppe Penso (PENSO, Giuseppe: La Medicine Romaine. L'Art d'Esculape dans la Rome Antique. París, 1984), o dels estudis generals sobre aspectes de la religiositat romana, com el de J.P. Martin, respecte a la religió romana a les províncies d'Europa Central i Occidental (MARTIN, J.P.: Société et Religions dans les Provinces Romaines d'Europe Centrale et Occidentale. 31 avant J.C. 235 après J.C. París, 1991). La incorporació de Salus a un o altre concepte sense una matització prèvia pot donar origen,

més que un concepte abstracte, intangible, de la mateixa forma que altres abstraccions com Fortuna, Pietas, Bonus, Eventus, Concòrdia etc. les quals, en un determinat moment, començaran a rebre culte, assumint, d'aquesta forma, la seva condició de divinitat. En aquest punt Salus, a diferència d'altres deus romans com Quirini o específicament grecs com, Asclepi, assimilat en època romana al panteó romà, per aquesta concepció abstracte, no posseeix llegenda pròpia respecte el seu origen³. La matriu que marcaria la distinció entre la invocació de Salus com a deesa menor i com a abstracció respecte als altres deus en el sentit estricte de la paraula, rau en la pròpia mentalitat religiosa dels romans des de els primers temps de la República. D'aquesta manera, per exemple, quan es tenia confiança en un deu, genèric o específic, es tendia espontàniament a recórrer a éll en qualsevol circumstància greu a nivell personal. Segons Jean Bayet, aquesta tendència natural "(...) constituïa el pol oposat de la minúcia que multiplicava entre els romans els nùmina funcionals i les abstraccions ètiques (la Salut *Salus*, el Bon Encontre *Bonus Eventus*, *Concòrdia*, *Libertas*, etc...)⁴. Es, per tant, fonamental, observar aquesta diferenciació i situar correctament a Salus en el seu estadi correcte dins l'enorme heterogenitat de la religió romana.

A nivell etimològic, la paraula salut era traduïda en el món romà per dos vocables de significació pròxima, si bé no sinònima: *salus* i *sanitas*, que en català o en francès, segons Giuseppe Penso, serien equivalents a salut i sanitat⁵. Aquesta dualitat conceptual es fonamental a l'hora d'interpretar el veritable sentit del concepte de Salus. En efecte, la paraula llatina *sanitas* es relacionava amb la salut personal, mentres que Salus s'utilitzava al parlar de la salut pública. Es precisament, aquest darrer significat el que cal atribuir a Salus. D'aquesta manera, Salus seria la personificació romana de la prosperitat d'una comunitat humana particular o general⁶. Aquest

moltes vegades, a confusions.

³GRIMAL, Pierre: Diccionario de Mitología Griega y Romana. Barcelona, 1984, p. 437.

⁴BAYET, Jean: La Religión Romana... Op. Cit., pp. 130-131.

⁵PENSO, Giuseppe: La Médecine Romaine... Op. Cit., p. 28.

⁶V.V.A.A: Enciclopedia dell'Arte Antica. Vol. VI, Roma, 1965, p. 1087.

sentit en pro del benestar de la comunitat posseeix una marcada connotació política lluny, per tant de qualsevol interpretació relacionada amb la salut personal . En aquest sentit, Salus era invocada en temps d'epidèmia o de guerra⁷ , però també com un aspecte més de Fortuna⁸ (davant les circumstàncies crítiques de la vida), matís que suggereix una noció personal de la salut encarnada per aquesta divinitat; no obstant, tal com expressen Daremberg i Saglio⁹ a partir d'escrits de Plauto, aquesta espècie d'invocació a la salut personal reserva sempre la significació col·lectiva. Un altre noció de la mateixa expressaria, sempre dins d'aquests sentit comunitari i plural, la idea de conservació¹⁰.

Respecte a la seva classificació entre els deus i divinitats que pertanyen a la "Théurgie médicale romaine", en paraules de Penso, Salus ocupa un lloc destacat, tant per la seva funció, com per la seva acceptació popular.

Penso, en el seu interessant treball, realitza una classificació de les divinitats romanes relacionades amb la teúrgica, classificació que respon a l'existència, en el món romà d'un ens superior per a cada un dels fenòmens psicològics i mòrbid de l'existència humana¹¹. Malgrat que poc a poc el poble romà va acabar acceptant una medicina cada cop més "científica", no per això va deixar-se de practicar el seu concepte teúrgic, ni per tant deixaren de creure en els seus deus particulars, ni en les seves abstraccions a les quals rendien igualment culte.

En aquest sentit, la teúrgia mèdica romana pot ser dividida en dos grans blocs responent el primer a la que presideix la vida humana des d'aspectes psicològics i la segona, la que s'orienta cap a la salut i les malalties. D'aquesta forma, segons Penso, el primer grup estaria compost pels deus

⁷LIVIVS, Titus: *Ab Urbe Condita Libri*, IX, 43 y X, 1.

⁸"(...) Valet... ut vos servet Salus..." (PLAUTUS, Titus Maccius: *Poenulus*, 138).

⁹"(...) nous avons l'idée d'un pouvoir divin qui vient en aide à l'homme, alors que sa vie, ses intérêts, son bonheur sont en danger. Salus n'est donc, en définitive, qu'un aspect de Fortuna limitée aux circonstances critiques de la vie" (DAREMBERG i SAGLIO: *Dictionnaire des Antiquités...* Op. Cit., p. 1057).

¹⁰GRIMAL, Pierre: *Diccionario de Mitología...* Op. Cit., p. 473.

¹¹PENSO, Giuseppe: *La Médecine Romaine...* Op. Cit., pp. 10-11.

tutelars, mentres que el segon, pels salutífers¹².

Entre els primers que, com ja es veurà, algun d'ells sembla associat a Salus en determinats aspectes, destaquen Janus, certs deus de la concepció, etc. Són, no obstant, els segons, entre els que enquadriem a Salus. Conformava aquest, un grup molt heterogeni compost per divinitats veritablement específiques des del punt de vista de la salut, així com d'altres, la funció de les quals no es relaciona directament amb aquesta, si bé li són atribuïts certs dons en dita matèria. Dins les diferents subdivisions dels deus salutífers, Salus s'enquadraria entre els específics de la salut, juntament amb Valetudo (en certa forma associada a salut), deesa de la bona salut; Hygia, deesa grega de la salut amb la que aviat Salus quedaria identificada, i Castor i Pollux, adoptats igualment del panteó grec.

Dins d'aquesta medicina teúrgica, són presents també els deus denominats mèdics, invocats pels homes davant la temença de ser presa de les malalties. S'enquadraven la totalitat dels deus més cèlebres i importants del panteó romà: Jupiter, Mart, Minerva, Apol.lo, Juno, així com de grecs importats, com és el cas d'Esculapi. A més a més d'aquests, una infinitat de deus menors, els *numina*, que constituïen un elenc de divinitats específiques, que compartien, en el si del món romà, un lloc destacat en la devoció i creences populars¹³. Un altre divisió, englobaria als deus de les malalties: *Angina, Angitia, Cardea, Carna, Febris, Fessona, Meditrina, Mena, Morbus, Paventia, Pomona, Scabies, Schadapra, etc.*

¹²Ibidem, pp. 27-43.

¹³PEROWNE, Stewart: Mitologia Romana. Barcelona, 1983, pp. 16-17.

3.2 SALUS EN LA HISTORIA DE LA RELIGIÓ ROMANA

3.2.1 Des dels orígens fins al final de la República.

L'origen de les primeres manifestacions religioses de Roma són degudes, en gran mesura, a l'assimilació dels cultes i creences dels diferents pobles itàlics, després de ser sotmesos paulativament en l'incipient avenç dels llatins per tota la Península Itàlica.

En aquest sentit, Salus va entrar a formar part de la religió romana de forma molt matinerana mitjançant els Sabins, doncs les referències a l'existència d'aquesta daten aproximadament del segle IV, coincidint amb l'ocupació anterior d'aquests, ja des de finals del IX i principis del segle VIII a. C., d'una dels set turons de la futura Roma: el Quirinal¹⁴. Malgrat que durant un temps la noció de l'origen sabí de la deesa Salus havia residit en una simple teoria qüestionada per un gran nombre d'investigadors, a l'actualitat s'ha arribat a un consens afirmatiu en aquest sentit. Les raons que induïen a desconfiar d'aquesta hipòtesi residien en la manca de testimonis documentals o restes arqueològiques per a confirmar-la, malgrat que els romans la consideraven una deesa *sabèlica*, és a dir oriünda del poble sabí. L'única relació per la qual els historiadors veïen una relació amb els sabins, es basa exclusivament en el fet de que a principis del segle IV li fou dedicat a Salus un temple en el Quirinal.

Les noves troballes arqueològiques demostren, no obstant, que aquesta relació va establir-se efectivament, ja que el turó del Quirinal ofereix mostres d'un poblament dens i homogeni dels sabins en el període de la Roma primitiva, compartit amb d'altres assentaments de caràcter llatí¹⁵. Els vestigis religiosos, en aquest sentit, fundamenten les troballes arqueològiques. Així, el turó major es va consagrar a *Quirino* -d'aquí el seu nom-, deu que va entrar a formar part del panteó romà. Aquesta aportació fou completada per d'altres com la pròpia Salus, que dins del Quirinal va

¹⁴DAREMBERG i SAGLIO: Dictionnaire des Antiquités... Op. Cit., pp. 1057-1058.

¹⁵BAYET, Jean: La Religión Romana... Op. Cit., pp. 32-40.

donar nom a un dels seus turons, Semo Sancus i Larunda, que segons Jean Bayet, es correspondrien a dues divinitats llatines que posseeixen les mateixes funcions: *Fides* i *Larentia*, garant en els contractes, que representa preocupacions anàlogues a les de *Semos Sancus*, i *Feronia*¹⁶.

Les primeres notícies de l'existència de Salus, apareixen relacionades precisament amb un d'aquests deus sabins, Semo Sanco: *la Salus Semonia*¹⁷. Aquest era considerat com el pare de l'heroi Sabo, epònim del poble sabí, la funció del qual rau en presidir el compliment dels juraments; a l'igual que Salus, tampoc va gaudir de llegenda pròpia¹⁸.

L'origen de les primeres manifestacions culturals de Salus, sembla remuntar-se a principis del segle IV, moment en que s'erigeix en el seu honor un temple en el Quirinal, en el turó Salutaris¹⁹. Com ja s'ha exposat, els sabins varen ocupar el Quirinal encara de forma incipient, cap el segle IX, i aviat degueren establir i introduir les seves pràctiques religioses, participant de l'eclecticisme de la religió romana. En aquest sentit, Scheid afirma que els romans posseïen ja al voltant del segle VIII a.C. una religió "(...) *estructurada, raonada, si no raonable*", per la qual cosa el culte a Salus podia ser molt més antic²⁰.

A partir del procés d'expansió i urbanització de la ciutat de Roma entre el segle VII i el segle VI, es produeix un fet transcendental per a la religió romana durant la monarquia: les primeres manifestacions de culte públic en una àrea cultural reservada específicament per a éll, associat al culte de Vesta. El culte ja no s'amagava darrera els murs d'una vil·la privada, sinó que es desenvolupava fora d'ella, a la vegada que s'assisteix a una centralització de la religió. Aquest nou

¹⁶Ibidem, pp. 39-40.

¹⁷"*La Salus Semonia rammenta il vecchio dio Semo Sancus, al cui secondo essa si sarà trovata già in tempi antichissimi*" (V.V.A.A: *Enciclopedia dell'Arte...* Op. Cit., p. 1087), y segons Ida Paladino, citant a M. Le Glay, *Salus Semonia* fou "(...) *menzionata da Macrobio con Seia, Segetia e Tutilina, come antica destinataria de feriae*" (PALADINO, Ida: *Frates Arvales. Storia di un Collegio Sacerdotale Romano*. Roma, 1988, p. 205).

¹⁸GRIMAL, Pierre: *Diccionario de Mitología...* Op. Cit., pp. 473 i 477.

¹⁹ZIOLKOWSKI, Adam: *The Temples of Mid-Republican Rome and Their Historical and Topographical Context*. Roma, 1992, p. 144.

²⁰SCHEID, John: *La Religión en Roma*. Madrid, 1991, p. 54.

culte públic, nascut en plena etapa monàrquica, presentarà certs elements testimoniats després en època republicana²¹. Les manifestacions culturals que es coneixen de Salus a partir del segle IV, s'inscriuen en el context d'aquest culte públic, però sobretot en l'origen del culte i adoració, per primer cop en la religió romana, de les abstraccions divinitzades a la vegada fruit d'un llarg procés anterior del qual, el temple de Salus s'erigeix en testimoni revelador com a colofó al mateix²².

L'enorme importància, en aquest sentit, que per a l'estat va suposar el culte a Salus des de un primer moment, és evident en el vincle existent entre Salus i la Fortuna, Salus i Spes, així com l'antiquíssim ritus del *Augurium Salutis*²³. Aquest fet és de vital importància doncs indueix a pensar que Salus era la personificació del bé col·lectiu, del estat i no de la salut corporal.

En el context del culte a Salus i la seva relació amb els interessos de l'estat, *L'Augurium Salutis* va gaudir d'una enorme importància, donat que suposa la participació i cooperació en ella de les grans magistratures i col·legis dels Augures. Aquesta cerimònia es remunta a les èpoques més remotes, i manifestava els sentiments més profunds de la comunitat davant la por a qualsevol infortuni. La seva estructura va anar variant amb el temps. En els seus orígens, es celebrava anyalment, començant amb una salutació als deus amb la finalitat de conèixer el seu parer a l'hora d'invocar a Salus en favor del poble. No obstant solament era possible procedir a aquestes oracions si el permís era formalment concedit pels auspicis. Per a procedir a oferir-les, era obligatori escollir un moment en que tota operació bèl·lica, tot desordre domèstic estiguessin suspesos. En aquest sacrificis, oracions i precis oficials, la gernació es sumava intercanviant vots, a la vegada que, paradògicament, entregan-se a bromes satíriques a costa dels funcionaris. Originalment, la producció agrícola estava compresa en aquesta súplica, de manera que aquest ritus semblava

²¹Ibidem, pp. 55-60.

²²"(...) *La consuetudine di onorare y numina fu lenta a morire e in epoche più sofisticate prese forme nuove, come può vedersi nell'adorazione di astrazioni divinizzate (...) Tale practica inizia nei remoti tempi dell republica; infantil il tempio della Salute (Salus) sul Quirinale è del 302*".

²³V.V.A.A.: Enciclopedia dell'Arte Antica... Op. Cit., p. 1087.

haverse fet en època de sembra²⁴.

Però el culte a Salus no solament es desenvolupà a Roma, on també se la va invocar juntament amb Juno i la Triada Capitolina (Juno, Júpiter i Minerva), el que dóna peu a pensar en la importància de Salus en la pietat del poble i en els interessos de l'Estat, doncs aquesta triada era el principal focus de veneració per part del romans, tal com exposa Perowne²⁵. Després de l'expansió dels llatins per tota la Península Itàlica, aquests propagaren la seva religió, impregnada d'un fort contingut Sabí. Així Salus era venerada al llarg de tota Itàlia en les seves diferents viles, tal com testimonien diverses troballes arqueològiques d'inscripcions romanes referides a la deesa en gots de terracota a Orte i Pompeia. Però allí on més arrelament va tenir el seu culte va ser entre les poblacions del Laci.

Però, aquests culte i veneració a Salus per part de la societat romana no va seguir un rumb prefixat i inalterable. A inicis del segle III es va produir un fet transcendental en el sí de la religió i mentalitat romanes, aspecte que va afectar directament a la divinitat de la salut. En el 293 a.C., arrel d'una greu epidèmia de pesta a Roma, la ciutat va considerar necessari la introducció d'un nou deu del panteó grec (Asclepi) que, després de ser incorporat a la religió romana, adquiriria l'apel·latiu d'Esculapi. Aquest fet revela un cop més la relativa desvinculació de Salus amb la bona salut física de la comunitat, doncs davant la crisi produïda per l'epidèmia, els especialistes, després de consultar els llibres sibilins, acceptaren la importació d'Asclepi davant l'evident absència d'un deu específic que garantís la mateixa, ja que malgrat que Salus fos invocada també davant la temença de malalties

²⁴DAREMBERG i SAGLIO: Dictionnaire des Antiquités... Op. Cit., pp. 1057-1058.

²⁵"(...) hi havia una tríade de déus alts: Júpiter y Quirí; i Júpiter mateix era la figura central d'una altra tríade, flanquejat per les deeses Juno y Minerva. Aquesta darrera trinitat era el principal focus de veneració. El Capitoli n'era la residència. En el moment més prepotent i més esplendorós de Roma, quan innumbrables ciutats estaven sota el seu domini, la primera preocupació de l'arquitecte de la ciutat era aixecar un Capitoli anàleg al de Roma y instal·lar-hi les tres deïtats, amb Júpiter entronat al mig" (PEROWNE, Stewart: Mitologia Romana... Op. Cit., pp. 11-12).

que afectessin la població, no era aquesta la seva funció exclusiva, com ja s'ha vist²⁶.

Aquesta tendència integradora en relació a divinitats gregues en la religió romana, aspecte característic del seu eclecticisme, no era nova. En aquest sentit, la introducció d'Esculapi, el deu de la medicina grega, es va veure afavorit per l'assimilació, segles abans d'un altre deu helènic: Apol.lo²⁷ el pare d'aquest, juntament al qui es va introduir la Sibila de Cumes, (profeta d'Apol.lo), venerada en aquesta localitat de la Baia de Nàpols. Aquesta, a partir dels denominats llibres sibilins, va ésser el principal punt de referència a l'hora de la integració de més divinitats helèniques al panteó romà, molt més reduït i primitiu que el seu homònim grec²⁸.

Sorpren, no obstant, que aquesta importació s'hagués fet en un context de relativa harmonia i estabilitat per a la religió romana. La causa d'això, més que en solucions de caràcter piados²⁹, va residir en la nova dimensió mediterrània de Roma i en la seva relació amb les demés potències del moment. D'aquesta forma, l'assimilació d'Asclepi, responia a una estratègia política i diplomàtica, tendent a un federalisme amb les colònies gregues de la Magna Grècia, allotjades en terra itàlic³⁰.

La repercussió en Salus de la introducció d'aquesta nova divinitat (que s'oposava, no obstant a la seva categoria de divinitat indiget, vocable sabí que designava el seu caràcter no forani) no es va manifestar directament en quant als seus atributs salutífers i curatius (ja que en definitiva la seva presència no va significar una ruptura en la tradició religiosa romana) sinó de forma indirecta mitjançant una altre divinitat menor pertanyent al sèquit d'Asclepi, considerada generalment una de les seves filles: *Hygieia* (*Higia* després de la seva adopció llatina), personificació grega de la salut³¹.

²⁶V.V.A.A. *Enciclopedia dell'Arte Antica...* Op. Cit., pp. 1087-1089.

²⁷Una excel·lent visió al voltant d'Apol.lo i la seva presència en el món grec, a l'hora d'establir una relació amb l'assimilació en el món romà, l'ofereix John Pinset en el seu estudi sobre mitologia grega (PINSENT, John: *Mitologia Grega*. Barcelona, 1989, pp. 26-28).

²⁸PEROWNE, Stewart: *Mitologia Romana...* Op. Cit., pp. 42-43.

²⁹Precisament, una de les causes de l'inagotable esperit eclèctic i integrador de la religió romana es deu a la necessitat del poble romà de cercar contínuament mitjans per a una protecció més eficaç en deu estrangers, "(...) *cuya fuerza apuntalaba las rutinas religiosas más antiguas*" (BAYET, Jean: *La Religión Romana...* Op. Cit., pp. 134-135).

³⁰SCHEID, John: *La Religión en Roma...* Op. Cit., pp. 100-108.

³¹GRIMAL, Pierre: *Diccionario de Mitología...* Op. Cit., p. 267.

Fins aquest moment, tant Salus com els seus elements de culte i manifestació votiva, eren de caràcter particular, "nacional", segons Daremberg i Saglio. A partir d'ara, i sobretot al llarg dels segles II i III a.C., en els quals es produeix una forta helenització de la societat romana, aquest caràcter va perdent força davant la influència cada cop més important d'Hígia. Efectivament, la pietat del poble romà, davant la triple realitat helènica dels deus salutífers perfectament integrats en la seva religió, Apol·lo, Esculapi i Hígia, aviat reemplaçarà a aquesta darrera per Salus, cosa que va donar lloc a que aquesta fou despullada dels seus atributs propis, almenys de fer predominar en el seu ésser la noció de salut, deixant a banda el principi més general i més vague del benestar públic. No obstant, aquesta identificació no fou ni espontània ni fortuïta. Al llarg del segle II a.C., s'assisteix a Roma a una ruptura social, econòmica i política. Així, davant la petita i mitjana propietat agrària del segle III a.C., s'assistirà en aquest moment a un altre de grans dimensions, el latifundi, que encimbellarà a una èlit social molt restringida, la qual, en la seva vessant cultural, abraçarà cada cop més la cultura helènica en les seves pròpies fonts, despreciant l'helenisme itàlic, introduït ja a Roma des de el segle IV a.C. La religió, malgrat que encara manté la seva integritat, es veurà afectada per una doble ruptura: la que afecta a la diferenciació a nivell religiós entre el poble i l'èlit (tendent a otorgar un contingut filosòfic al fet religiós), i per l'altre banda una confrontació entre els defensors d'una fidelitat a les tradicions religioses romanes del passat, i la nova aristocràcia, de tall imperialista, tendent a la modernització³². El resultat va ser contundent: es va passar d'una religió romana, a una altre de greco-oriental, en la que ja no es realitzava distinció entre els deus *indigets* (nacionals) i *Novensides* (foranis), a partir de l'aplicació indistinta del culte grec tant a uns com als altres³³. La identificació en aquest sentit, va ser fruit d'aquest procés. La fusió, operada encara més a favor de les representacions plàstiques que de la pròpia mitologia, va ser molt aviat tant complexa que a la literatura de l'època Salus no reflectia altra cosa que Hygieia,

³²SCHEID, John: La Religión en Roma... Op. Cit., pp. 112-117.

³³PEROWNE, Stewart: Mitología Romana... Op. Cit., pp. 44-45.

al mateix temps que, des de el començament de "l'homologació" els escriptors grecs versats en aspectes romans no dubtaren a procedir a aquesta identificació de forma automàtica. La identificació de deus romans amb els grecs, va donar lloc a que aquests aportessin el mite i les llegendes gregues a una religió, la romana, absent d'aquests elements. Salus, en aquest sentit, participà, a través d'Hígia, en el mite d'Esculapi, i així, a nivell iconogràfic, es relacionarà amb un dels atributs distintius del mite i iconografia d'Esculapi: la serp.

En aquest vertiginós procés d'helenització, les classes cultes i il·lustrades varen buscar una paraula diferent a la de Salus: *Valetudo*. Així per exemple, aquesta nova relació apareix clarament en un denari encunyat per C.M.Acilius, en el anvers del qual apareix el cap de Salus i en el revers una dona amb els atributs d'Hygieia i la inscripció *VALETU (DINIS)*³⁴. Aquest fet degué propiciar, encara més, l'enorme confusió establerta, tal com exposen Daremberg i Saglio, entre els mateixos contemporanis³⁵. No obstant, això seria una mostra de la caòtica situació en que es va trobar la religió romana al llarg del conflictiu segle I a. C., fruit d'una tremenda desorganització, a on els valors fonamentals de la mateixa es van veure capgirats de manera que per exemple, la pietas romana no era més que un vestigi del que fou en un passat; els auspicis s'utilitzaven únicament amb finalitats polítiques; el calendari va caure en una desorganització sense precedents i els temples patiren l'abandó i la desídia, com el de Jupiter en el Capitoli, incendiat en el 83 a.C. i no rehabilitat fins a l'època d'August. Aquest desolador panorama incidí també en la pràctica cultural de Salus: així el Augurium Salutis es va practicar de forma intermitent deixant-se de realitzar, possiblement al llarg d'un temps, fins que fou plenament restaurat per l'emperador August³⁶. Una nova etapa, en aquest sentit, marcava el rumb tant de la política i la societat romana, com el de la seva religió.

³⁴V.V.A.A: *Enciclopedia dell'Arte...* Op. Cit., p. 1088.

³⁵"(...) Lorsque Pompée tomba malade à Naples, au début de la guerre civile, le Sénat pompéien ordonna des prières pour sa guérison. Cicéron parle du fait sans nommer Salus; Dion Cassius dit que les prières s'adressaient à Hygieia" (DAREMBERG i SAGLIO: *Dictionnaire des Antiquités...* Op. Cit., p. 1059).

³⁶ZANKER, Paul: *Augusto y el poder de las imágenes*. Madrid, 1992, p. 132.

Salus no seria, en aquest sentit, un element aliè a aquesta nova transformació.

3.2.2 L'Imperi.

Amb l'arribada d'August al poder, i la instauració del imperi, Salus adquireix un nou dinamisme. Aquest nou impuls ve determinat tant per la seva nova condició conceptual, heretada de la seva influència helenística, com per la nova orientació que adopta l'Estat de cara a la religió.

En aquest segon aspecte, l'anarquia general que va acompanyar els anys de les guerres civils a Roma, va causar a la societat romana un gran pessimisme en el futur, doncs s'atribuïa a la decadència moral la raó de tant magna desorganització. Davant d'aquest panorama, August, juntament amb la restitució de la *res publica*, va proposar un pla de sanejament social en el qual, la renovació religiosa fou un dels seus aspectes més rellevants. La *pietas*, per tant es va convertir en motiu de restauració: la recuperació de la pràctica i les costums religioses de l'antiga Roma tradicional s'emmarcava com a prioritat absoluta en el programa regeneratiu augusti³⁷, que va incloure la restitució de les *Lupercalia*, perllongà *Saturnals*, reorientà els ritus de Jano i els dels *Castors*, ressuscità l'*Augurium Salutis*, i des de l'any 28 a. C., en que fou cònsol per sisena vegada, va projectà un colossal projecte de reconstrucció i condicionament dels temples existents a la ciutat de Roma, programa que acometé la renovació de la no desdenyable xifra de 82 dels seus santuaris, així com la revitalització dels col.legis i les confradies en decadència com els *Fecialis* i els *Salios*, els *Sodales Titii* i els *Arvales*, entre d'altres actuacions³⁸.

En el si d'aquest programa, Salus quedava afectada en un aspecte fonamental: la restitució de la seva primitiva condició de protectora del gènere humà, de la salut pública de la comunitat, gràcies, precisament, al retorn de una de les pràctiques més cèlebres en torn a Salus, l'*Augurium*

³⁷ZANKER, Paul: Augusto y el poder... Op. Cit., pp. 128-140.

³⁸BAYET, Jean: La religió romana... Op. Cit., p. 188.

Salutis, però també en el si de la ja mencionada revitalització dels col·legis sacerdotals, en els ritus dels quals, la *Salus* tornava a ser invocada en la seva primitiva manifestació. Un exemple d'això és el col·legi dels *Arvales* a Roma, aquest col·legi exercia un paper fonamental en les festivitats dels deus i en els sacrificis³⁹. La renovació d'August va salvar la missió original dels germans arvales, orientant el culte a la *Dea Dia*, deessa de la fecunditat; no obstant, el col·legi, després de la mort d'August, al participar del culte a l'emperador, concedí al culte d'abstraccions divinitzades com *Salus*, *Concòrdia*, etc, un important paper de cara al bon funcionament de l'Estat⁴⁰. Es per tant lògic, que aquest procés de renovació no pugui entendre's al marge de l'aparició del nou culte a l'emperador.

Un altre exemple de la recuperació del concepte original de *Salus* en el programa de la restitució de les *Pietas*, es va donar en el si de l'*Aula Templae*, el vast projecte de reconstrucció dels santuaris romans, qua a la vegada incloïa l'edificació d'altres de nous com el d'Apol·lo, o el de Mars Ultor, deus molt propers a la casa imperial. Efectivament, els temples restaurats devien ser fidels a la nova mentalitat política i religiosa de l'emperador. La fatuositat d'aquests temples, junt al seu complexa aparell iconogràfic, els convertien en veritables centres propagandístics. Un exemple d'això, és el temple de la concòrdia, en el qual, en el centre del frontispici apareixen, segons un sesterci romà del 36 d.C., tres figures estretament entrelaçades: la Concòrdia juntament amb dos virtuts afins a l'Estat, com *Salus* i *Fortuna*, que simbolitzaven el benestar que el nou ordre havia proporcionat⁴¹. Per tant, *Salus* apareix lligada als fonaments propis del nou estat renovat: la *Virtus* i la *Pietas*.

Però l'*Aula Templae* no solament va significar una mera actuació estètica. Les festes i rituals també experimentaren una reactivació i un major dinamisme, sobretot en els denominats *dies natales*, jornades de donació i fundació. El ritus religiós en honor a *Salus* en el seu temple en el seu

³⁹ZANKER, Paul: *Augusto y el poder...* Op. Cit., p. 148.

⁴⁰PALADINO, Ida: *Fratres Arvales. Storia di un collegio...* Op. Cit. pp. 68-69.

⁴¹ZANKER, Paul: *Augusto y el poder...* Op. Cit., pp. 139-140.

die natale, el 5 d'agost, degué seguir el mateix camí que el resta de divinitats, participant també d'altres celebracions com les grans ofrenes de súplica (les *supplicationes*), en que s'obrien al mateix temps tots els temples de la ciutat⁴².

La política religiosa d'August, no finalitzà amb éll. Al llarg de dos segles, es va mantenir relativament intacte⁴³, i la mateixa política va seguir desenvolupant-se amb els seus successors, aprofundint i cultivant el culte a l'emperador. Així, per exemple, en època de Tiberi es varen construir altres temples dedicats al mateix August, a Fortuna, a Flora, a Ceres, a Spes, etc; sota el mandat de Calígula s'erigí un temple a Isis; i en relació a Salus, que com podrem veure tindrà una relació directe amb el culte personal a l'emperador, el seu temple fou restaurat en temps de l'emperador Claudi⁴⁴. El mateix col·legi dels arvals respecte a Salus, per exemple, va realitzar sacrificis en el context de culte a l'emperador al llarg de tot el segle I d.C., com el cas del culte ofert a grans deus com Jupiter Optimus Maximus, Juno regina o Minerva, als quals s'afegiren, a partir de Calígula, abstraccions com *salus Publica*, *Felicitas*, *Concordia*, *Providentia*, *Spes*, *Victoria*, *Honos*, *Aeternitas Imperii*, *Pax*, *Clementia*, *Securitas* i *Fortuna*⁴⁵; o com la fórmula de la *municipatio* practicada també pels Arvals (Malgrat no era exclusiva d'aquest col·legi sacerdotal), en la qual es sacrificava i immolaven víctimes a Jupiter, Juno, Minerva, i a Salus pública⁴⁶, bàsicament.

La invocació a Salus en el sentit original i més genèric, la *Salus Generis Humani*, o la *Salus Publica*, va experimentar una major difusió durant els anys 68-69 d.C., període de gran inestabilitat que va coincidir amb les guerres civils sota el despòtic principat de Neró, el qual s'hagué d'enfrontar a la sublevació de les províncies occidentals que va finalitzar amb el seu domini en favor del nou emperador: Servi Sulpici Galva, antic governador de la Tarraconense⁴⁷. Les invocacions al·ludeixen a la salut de l'Estat, de Roma, la qual hauria estat corrompuda per la política arbitrària

⁴²Ibidem, pp. 143-144.

⁴³BAYET, Jean: *La religión romana...* Op. Cit., p. 214.

⁴⁴FERGUSON, John: *La religión nell'Impero Romano...* Op. Cit., p. 60.

⁴⁵PALADINO, Ida: *Fratres Arvales...* Op. Cit., p. 69.

⁴⁶Ibidem, pp. 72-73.

⁴⁷KOVALIOV, S.I.: *Historia de Roma*. Madrid, 1989, pp. 613-621.

de Neró, segons els contemporanis. Salus, en aquest sentit, fa la seva aparició en moltes monedes encunyades en aquest temps (sobretot denaris donada la necessitat de financiació de les despeses militars) en les províncies aixecades, com la Tarraconense⁴⁸, juntament amb altres abstraccions tant evidents en el seu missatge com *MARS VLTOR, PAX, ROMA VICTRIX, SPQR, LIBERTAS RESTITUTA*, etc. elements propis de la mística augústia que encara perduren⁴⁹, malgrat aquest període de transició en el que s'imposarà la república i desapareixerà la dinastia Juli-Claudia, fins a la imposició de la dinastia Flavia.

No obstant, malgrat aquesta restauració dels valors "nacionals" o itàlics tradicionals en època monàrquica i republicana de Salus, aquesta patirà un impuls encara més gran i més generalitzat, tant en el culte públic com en el particular i, com es podrà veure inclús en els processos d'assimilació amb divinitats indígenes al llarg de l'Imperi, com a abstracció lligada a la salut personal, corpòria; es a dir, en quant als seus atributs salutífers, fruit de la seva identificació amb Hygieia. En aquest sentit, Salus restarà relacionada, en el si del culte imperial, a l'emperador. Constituirà, per tant, una virtut personal del mateix, es a dir: la *Salus Augusta*⁵⁰.

Els antecedents del procés que va desembocar en la divinització de l'emperador, cal cercar-los en el segle I a.C. fruit d'una conseqüència lògica i inevitable lligada a les noves tendències helenitzants i a la necessitat de trobar una coherència dins de l'enorme caos religiós, i fugir de la desesperança en el futur que s'havia apoderat de la societat romana. Per primer cop, en el camí cap el poder, un líder s'identificarà amb un deu: és el cas, per exemple de Marc Antoni identificat amb Dionisi, o la familiaritat d'Octavi, posteriorment August, amb Apol.lo Palati⁵¹, Venus Genitrix, Divus Julius i Mart Ultor. Aquesta relació tan propera als deus, i la voluntat política d'establir un sistema polític

⁴⁸Aquest és el cas, per exemple, d'un denari encunyat a Tarraco durant aquest període, estudiat i catal.logat per Jaume Benages. En el revers, apareix la inscripció de *SALUS PUBLICA*, mentres que en l'anvers figura *ROMA VITRIX* (BENAGES i OLIVÉ, Jaume: *Les Monedes de Tarragona*. Tarragona, 1994, moneda n° 36, p. 184.

⁴⁹ETIENNE, Robert: *Le Culte Impérial dans la Péninsule Ibérique. D'Auguste a Dioclétien*. París, 1958, p. 443.

⁵⁰FERGUSON, John: *La religioni nell'Impero...* Op. Cit., p. 58.

⁵¹ZANKER, Paul: *Augusto y el poder...* Op. Cit., pp. 66-76.

monolític en torn al prínceps, entre d'altres causes, desembocaren en l'inici del culte a l'Emperador en època de Tiberi, després de la mort del seu pare adoptiu, August, culte que ja tenia la seva base en vida d'aquest. En el si d'aquest culte incipient a l'Emperador, ja en època d'August, la necessitat o exigència de la presència divina era una de les característiques bàsiques del culte romà. D'aquí, la relació de l'Emperador, amb abstraccions com *Fortuna Redux*⁵², per exemple, però també *Salus Augusta* (la qual serà la primera divinitat qualificada oficialment de *augusta*⁵³) *Justitia Augusta*, *Concòrdia Augusta*, etc. Aquesta relació, en el cas de *Salus*, serà característica, amb aquest significat, al llarg de tota la dinastia Juli-Claudia, mantinguda amb alteracions a partir dels Flavis. En el context de la sacralització d'August, tal com assenyala John Ferguson, la vinculació a l'Emperador fou "(...) una trovata magistrale"⁵⁴, doncs malgrat August mai va permetre que se li construís cap altar o temple dedicat exclusivament al seu nom, sí que ho va consentir junt a d'altres divinitats i abstraccions divinitzades, la qual cosa va propiciar que se'l considerés com un deu més en el panteó romà.

De forma semblant a com va passar amb la *Salus Publica*, la *Salus Augusta*, també serà venerada pels més importants col·legis sacerdotals com el dels Arvales a Roma, tal com mostra el fet esdevingut l'any 78 d. C., quan un proflamen va realitzar un sacrifici per a l'Emperador Còmode, en el Capitoli, a Jupiter, Juno, Minerva, Providentia, al mateix geni de l'emperador i a *Salus*⁵⁵.

Però la divinització de l'emperador va començar després de la seva mort, i amb ella el culte. A través de l'estudi de les monedes i el seu aparell iconogràfic i simbòlic, sembla ser que els orígens d'aquesta divinització i culte no aparegueren, paradòmicament a Roma, sinó en algunes províncies, sobretot a Hispània, on Tarraco s'erigí, molt possiblement en pionera, tal com demostren els prematurs signes de culte imperial, com l'ara i el temple d'August a Tarraco⁵⁶, per exemple,

⁵²BAYET, Jean: *La religión romana...* Op. Cit., pp. 196-197.

⁵³ETIENNE, Robert: *Le culte impérial...* Op. Cit., p. 329.

⁵⁴FERGUSON, John: *La religión nell'Impero...* Op. Cit., p. 78.

⁵⁵PALADINO, Ida: *Fratres Arvales...* Op. Cit., pp. 53-55.

⁵⁶SÁNCHEZ REAL, José: "Tarragona, capital bimilenaria" a *Butlletí*

representats en sengles sestercis encunyats a la capital en els primers anys de Tiberi⁵⁷ (Fotografies 1 i 2), en els reversos dels quals figura el bust d'August amb el cap radiat, signe inequívoc de divinització. En aquest sentit, Hispània va tenir, des de el primer moment per al desenvolupament del mateix, grans possibilitats condicionades tant per la seva ràpida i profunda romanització, per la denominada *devotio iberica*, per la colonització en temps d'August i Cèsar, l'especial vinculació de la Península l'Emperador, per la seva presència al front de l'exèrcit en contra dels Asturs, i per la seva residència a Tàrraco des del 27 al 25 a. C., moment en que la ciutat es va convertir en capital de l'Imperi⁵⁸. D'aquesta forma, en el si d'aquest culte Imperial, Hispània tindrà una gran importància, jugant els col·legis sacerdotals un rellevant paper en aquest sentit, tal com reflexa el paper dels Severi Augustales. Aquests tenien cura del culte a les divinitats augústies, com les conformades per el panteó ordinari (Juno, Mart, Minerva...) o els deus específicament romans (com Iúpiter, per exemple), tots ells restaven barrejats amb les abstraccions divinitzades, entre les que gaudia d'una important presència la Salus Augusta. D'aquestes virtuts imperials, abans que el culte a l'Emperador, ja s'havien associat a éll. A Hispània, la Salus Augusta, apareix relacionada al culte imperial en època de Tiberi, vinculada a Livia com a desig de salut a l'emperadriu malalta en torn al 22 d.C. En aquest sentit, fou invocada geogràficament a Mèrida i Cartago Nova. Sota el poder de Calígula, tornen a aparèixer en

d'Informació Municipal de la ciutat de Tarragona. 27-28 (juliol-desembre, 1973), pp. 8-14.

⁵⁷El sesterci en el revers del qual es representa l'ara, data de l'any 15, així com el que figura el temple (BENAGES i OLIVE, Jaume: Les monedes de Tarragona... Op. Cit., n°1 i 2, pp. 174-175).

⁵⁸En relació a aquest tema, és interessant l'estudi iconogràfic i simbòlic de les monedes encunyades a Hispània relacionades amb el culte a l'emperador realitzat per José María Blázquez en el capítol "Propaganda dinástica y culto imperial en las acuñaciones de Hispania", insertat en la seva obra Economía de la Hispania Romana (BLÁZQUEZ, José María: Economía de la Hispania romana. Madrid, 1991, pp. 699-714).

Fotografia 1

Fotografia 2.

encunyacions i inscripcions, relacionades amb el respecte, novament, cap a la primera emperadriu⁵⁹. Tant *Salus Augusta* com el resta de virtuts, varen gaudir d'una gran acceptació; de fet existeixen referències de l'existència de temples i altars dedicats a elles (i no tots d'origen particular). *Salus* no serà una excepció, i a Ilici se li dedicà un altar⁶⁰. Altres exemples, són els temples per la *Aeternitas augusti* a Tàrraco i Mèrida; altars a Mèrida per la *Concòrdia augusti*, etc.

Aquestes virtuts imperials, per tant foren introduïdes a nivell oficial, a partir d'homenatges realitzats per membres imperials en record a d'altres, en el si de la dinastia Juli-Claudia. No obstant, la seva originalitat més definitiva, és precisament la difusió del seu culte a nivell oficial com extraoficial lligat a l'Emperador, a més de constituir, per altra part una espècie de teologia en l'interior del culte imperial⁶¹.

No obstant a Hispània, tal com apunta Robert Etienne⁶², en la seva pròpia evolució, les virtuts tendiren a banalitzar-se després de confondre's (per part de les dedicatòries dels particulars) la *Salus publica* i la *Salus augusta* dedicada a desitjar la bona salut de l'emperador⁶³. Aquesta associació serà evident sobretot, i en línies generals al llarg i ample de l'Imperi a partir de la dinastia Flavia: La salut de l'Emperador serà indissoluble de la salut del poble⁶⁴. Aquesta és, possiblement, un dels factors que dins de la continuïtat, diferencien a l'anterior dinastia Juli-Claudia, de la recent acimada al poder després de la victòria de Tito en les Guerres Civils del 68-69, fet que va suposar, a la vegada, una transformació a nivell iconogràfic, en el sentit de que el mateix Esculapi va adquirir l'apelatiu de *Salutare*. En aquest sentit, aquesta guerra civil demostra, un cop més, com la *Salus* era una divinitat estatal, ja que gran part de la seva iconografia depenia dels objectius polítics, tal com

⁵⁹ETIENNE, Robert: *Le culte impérial...* Op. Cit., p. 329.

⁶⁰Ibidem, p. 323.

⁶¹Ibidem, p. 431.

⁶²Ibidem, pp. 329-330.

⁶³Un exemple de *Salus Augusta* dedicada a la bona salut de l'emperador per part d'un particular seria el recollit per Juana Rodríguez Cortés, i que constituïria la única referència en aquest sentit present a la Bètica: "*Saluti Augustae/L. Sempronius L.F./ Gal(eria) Atticus d. s. d.*" (RODRÍGUEZ CORTÉS, Juana: *Sociedad y religión clásica en la Bética romana*. Salamanca, 1991, pp. 87-88.

⁶⁴V.V.A.A: *Enciclopedia dell'Arte...* Op. Cit. p. 1088.

afirma Lorenz Winkler⁶⁵.

Però el canvi més important en quant a la concepció de Salus encara no s'havia produït. Tindran que passar més d'un segle per a que les noves religions orientals de caràcter escatològic (en un primer moment Isis i Osiris, Mitra, i posteriorment el triomf del cristianisme) i els nous cultes astrals, com el solar, que aproximaran a la societat romana al monoteisme, tinguin ampla difusió en el si d'una religió romana que per excessivament eclèctica, anava perdent els seus trets fonamentals. El programa augusti, en aquest sentit, tenia els dies contats, malgrat que paradòmicament, al crear el culte a l'Emperador, havia estès la mà a l'assimilació, per part del poble, a un cert monoteisme que, en definitiva, acabaria amb el tradicional politeisme llatí i grecoromà⁶⁶. El poble romà al llarg dels segles III i IV, fruit d'un individualisme més conscient i aplastat per les fatalitats de l'existència, no trobarà cap punt de recolzament en una religió estatal totalment mecànica: els cultes orientals de salvació, molt més suggerents i emotius, es varen convertir en el remei del turbulent esperit religiós i existencial romà⁶⁷.

Davant d'aquesta nova realitat, la societat romana anirà adaptant, de forma sincrètica, les seves velles divinitats als nous esquemes filosòfic-religiosos. D'aquesta manera, en el context del culte al sol en que en el segle III va adquirir una gran popularitat a través d'Isis i Osiris (ja present a Roma a través de la influència helenística des de els darrers anys de la República), deus i abstraccions divinitzades com Esculapi, Salus, Attis, Osiris, Serapis, etc., formaran un tot sincrètic⁶⁸.

Amb l'adveniment i triomf del cristianisme, Salus adquireix un caràcter escatològic (teològicament relatiu als aspectes finals de l'home). De la representació de la salut física, passarà a l'expressió de salvació de l'ànima humana, aspecte que de forma incipient ja es venia projectant des

⁶⁵WINKLER, Lorenz: Salus Vom Staatskult zur politischen Idee. Heidelberg, 1995, p. 185.

⁶⁶BAYET, Jean: La religión romana... Op. Cit., p. 205.

⁶⁷BROWN, Peter: El Mundo en la Antigüedad Tardía. Madrid, 1991, pp. 98-114.

⁶⁸FERGUSON, John: La religión nell'Impero... Op. Cit., pp. 198-199.

de finals del segle II d.C., a partir del fracàs del culte oficial i l'aparició de les grans associacions funeràries en les que residiria el nou sentiment de l'esperança: el *collegium salutare*⁶⁹. Així, ja en els segles IV i V, en algunes monedes, apareixerà la creu (*signum salutaris crucis*) i el monograma de Crist (*labarum*) col·locades després de la primera i darrera lletres de l'alfabet grec. Inclús les invocacions amb caràcter públic i polític (excepte d'algunes que són un simple record d'un passat tradicional i atrinxerades darrera un paganisme minoritari, moribund i radicalitzat del segle IV) com per exemple *Salus rei publicae* ja no gaudiran d'aquesta accepció, sinó que es referiran al desig de salvació de tota la humanitat des de un punt de vista escatològic i espiritual⁷⁰.

Aquest canvi que sembla radical, no es va realitzar al marge fórmules antigues, sinó en el si d'aquestes, aprofitant la seva estètica greco-llatina. D'aquí el seu èxit. El cristianisme, després de la seva declaració com a única religió oficial de l'Imperi en època de Teodosi, amb anterioritat i posterioritat a la caiguda de l'Imperi, procedirà amb els reductes pagans de la societat romana d'igual manera.

Salus en aquest sentit, representa fidelment l'evolució ocorreguda en la religió romana des de els seus orígens fins a la seva desaparició: una etapa amb valors de caràcter nacional (etapa primitiva i mitjana de la República); una fase d'integració en la nova realitat greco-llatina (finals de la República i primers segles de l'Imperi); una reacció de retorn a la tradició (al llarg dels dos primers segles de l'Imperi); un apropament al monoteisme basat en la seva identificació implícita a la figura de l'Emperador i del imperi i al culte solar (segles I al III d.C.) i, finalment, una assimilació i identificació amb els valors de les noves religions salvífiques, per a desembocar, finalment, en un missatge de caràcter escatològic en el si del cristianisme.

⁶⁹" (...) en el idioma del siglo II, la palabra latina *salus*, que anteriormente sólo tenía una acepción terrenal y plebeya de salud física, toma, además, un sentido moral y escatológico que implica la liberación del alma en este mundo y su beatitud en la eternidad celeste; y, en forma progresiva, la idea ascendente de la "salvación" se extiende de los cultos orientales a todas las creaciones verdaderamente religiosas de la antigüedad romana" (CARCOPINO, Jérôme: *La vida cotidiana en Roma en el apogeo del Imperio*. Buenos Aires, 1942, pp. 204-205.

⁷⁰V.V.A.A.: *Enciclopedia dell'Arte Antica*... Op. Cit., p. 1088.

En base a aquesta absència de ruptura, Salus va seguir sent venerada fins a finals del imperi romà, tal com argumenten Daremberg i Saglio⁷¹.

Fins aquí hem exposat l'evolució d'una Salus associada a un culte oficial. Existeix una altre vessant de Salus no menys important, i possiblement més complexa, que seria el fruit de la religiositat popular al llarg de les províncies de l'Imperi, sobretot en el seu sector occidental. A les manifestacions votives dels fidels romans de qualsevol condició i classe social, s'afegirà un altre factor essencial per a la comprensió de la pròpia religió romana: la convivència de Salus en el context del culte als deus indígenes, que provocarà en molts casos, interessants fenòmens de sincretisme.

Des de l'expansió de Roma fora dels límits itàlics en el seu sector occidental des de les Guerres Púniques, i la posterior penetració romana fins el cor de l'Europa central en època imperial, es va anar produint el procés de romanització, un exponent més clar del qual fou la religió que importaven els militars, membres de l'administració de l'Estat així com els comerciants. D'aquesta forma, deus salutífers com Esculapi i Hygieia varen gaudir de gran acceptació a Bretanya, Germania Inferior, Bon, és a dir a zones de gran concentració militar. Salus per la seva banda, tindrà una presència importantíssima, si fem cas de les nombroses restes trobades, en aquestes zones, juntament amb divinitats com Liber, Pater, Venus, Saturn, Plutó, Ceres, etc. A Bretanya, concretament a l'antiga vila romana de Mogontiacum, per exemple, es conserva una inscripció votiva en que consta *Fortuna salutaris*⁷². L'accepció que porta implícita la paraula *Salus* o *Salutaris* no serà, per tant, la primitiva, sinó aquella que fa referència exclusivament a la salut física. Aquestes manifestacions religioses en relació a divinitats romanes, provenien de sectors purament romans, o bé molt romanitzats, ja que els indígenes a Bretanya o a Europa Central, foren rebeccs,

⁷¹"Les Régionnaires continuant de mentioner, pour le Quirinal, le templum Salutis, on peut en inférer que le culte s'est maintenu jusqu'à à l'aurore de moyen âge" (DAREMBERG et SAGLIO: *Dictionnaire des Antiquités...* Op. Cit., p. 1059).

⁷²MARTIN, J.P: *Société et Religions dans les Provinces...* Op. Cit., p. 181.

generalment, a la devoció d'un deu romà. La diversitat religiosa a nivell regional en aquestes zones, per tant, vindrà condicionada per dos factors: el grau de presència romana o romanitzada, o bé l'acceptació en determinats casos, d'una divinitat romana assimilada a un altre d'indígena. No obstant, a partir de l'Imperi, poc a poc s'anirà observant una major assimilació.

En aquest cas, com apunta Bayet, una de les conseqüències de la política religiosa d'August en les províncies occidentals fou que "(...) la interpretació romana, que designava amb noms llatins als deus dels íbers, dels celtas i dels germànics, va rebre un major recolzament: soldats i comerciants reconeixien les mateixes deïtats des de l'extrem oriental del mediterrani fins a les costes de l'oceà, i des de les fronteres d'Armènia fins a les del Danubi o del Rin⁷³". Aquest fet s'evidència perfectament en el cas d'Hispania.

La particularitat d'Hispania, en aquest sentit, és que els deus indígenes, a diferència dels seus homòlegs d'altres regions d'Europa Occidental, mancaven de qualsevol representació iconogràfica. Això comporta, unit a una matineria i profunda romanització, la fàcil associació de divinitats indígenes a les romanes com Mart, Fortuna, Mercuri, o la mateixa Salus, ara associada a una divinitat local, convertida en geni de les aigües salutíferes: la *Salus Umeritana*. Segons José María Blázquez, la pàtera argèntia en la que apareix, mostra clarament la antropomorfització que experimentaren les deïtats aquàtiques⁷⁴.

A Hispania, Salus fou adorada juntament amb d'altres deus salutífers com Esculapi, Apol.lo, Mercuri, etc. i la seva importància fou considerable a tenor de les moltes troballes en fonts epigràfiques, arqueològiques i numismàtiques relacionades amb ella. En aquest sentit, segons Ana Maria Vazquez Hoys, que realitza una interessant catalogació dels deus adorats a Espanya, Salus ocuparia el número quinze per sota d'Apol.lo, Cupido, Diana, Fortuna, Hèrcules, Mart, Mercuri, Minerva, etc, però molt per damunt d'altres divinitats com Plutó, Pietas, Pax, Saturn, Venus,

⁷³BAYET, Jean: *La religión romana...* Op. Cit. pp. 200-201.

⁷⁴BLÁZQUEZ, José María: "El sincretismo en la Hispania romana entre las religiones indígenas, griega, romana, fenicia y místicas" a Religión

Victòria, Juno, Jano, Esculapi, Ceres⁷⁵. La presència de Salus a nivell geogràfic es centraria bàsicament en la Lusitània a on es concentra un 66,6 per 100 de les seves fonts epigràfiques, en la Bètica amb un 22 per 100, i la resta, al voltant d'un 11 per 100, en la Tarraconense. Els seus fidels restarien compresos, en general, per esclaus o llibertes (com ho testimonien inscripcions votives trobades en la Bètica realitzades per llibertes, segons Juana Rodriguez⁷⁶), i possiblement en moltes zones fos identificada amb una deïtat indígena anterior⁷⁷.

Per tant, Salus tindria, al marge del culte oficial, una enorme importància en el culte popular, sobretot en el segle II, quan, davant la decadència de la religió oficial, entre les classes populars i més baixes de la societat gaudiria d'una gran acceptació, doncs es devien sentir més identificats i protegits. D'aquí, que Salus formi part d'un conjunt de divinitats romanes que experimentaren un floriment al llarg d'aquest segle, i que es van superposar a les deïtats indígenes amb les que s'identificaven: Ninfes, Aigues, Diana...aquestes, a la vegada, serien les que, amb posterioritat, es sobreposaria el cristianisme⁷⁸.

La facilitat amb que una divinitat romana era assimilada a una indígena, en el cas de Salus, s'explica per el caràcter tolerant i integrador dels romans. La política religiosa en els territoris conquerits, per tant, no es caracteritzà per una imposició a la força de les divinitats de Roma, ja que la pràctica norma de l'Estat romà era la tolerància, tal i com es reflexa en la coexistència pacífica dels cultes indígenes, grecoromans i orientals a través de les províncies occidentals⁷⁹. Aquest tipus

romana en Hispania. Madrid, 1989, pp. 188-189.

⁷⁵VÁZQUEZ y HOYS, Ana María: "Consideraciones estadísticas sobre la religión romana en Hispania" a *La religión romana en Hispania...* Op. Cit., p. 168.

⁷⁶Aquestes serien, per exemple, *Ara Sal(utis)/pro rediv(tu)/L.N.P. Celsus y L. Valeri Laeti/M. Valeri Vetust/libertus Vernal/ M. Valeri Vetusti/ Prima Vernae ux(or)/ v(otum) s(olverunt) l(ibens) m(erito) Saluti/ posita K(alendas) Gaetulico/ C. Calvisio Sabino con(s)ulibus*" (RODRÍGUEZ CORTÉS, Juana: "Consideraciones estadísticas"... Op. Cit., p. 172-173.

⁷⁷VÁZQUEZ y HOYS, Ana María: "Consideraciones estadísticas sobre la religión"... Op. Cit., pp. 172-173.

⁷⁸VÁZQUEZ y HOYS, Ana María: "Consideraciones estadísticas sobre la religión"... Op. Cit., p. 275.

⁷⁹PASTOR MUÑOZ, M: "Reflexiones sobre la religión de los Astures en época romana" a *Religión romana en Hispania...* Op. Cit., pp. 265-266.

d'associació' per altra banda, era propi de les zones rurals, lluny dels centres altament romanitzats, com les ciutats, a on la competència dels deus importats era molt més gran.

Salus, com apunta Pastor Muñoz, va seguir un procés, en la comunitat indígena astur, paral·lel al de la romanització, a través de tres etapes: resistència, assimilació i per últim, acceptació de les divinitats autènticament romanes i dels seus cultes: el triomf del panteó greco-romà. Així, juntament a Salus abundant exemples d'aquest procés com *juppiter*, *Dii Manes*, *Nympahe*⁸⁰, etc.

⁸⁰Ibidem, pp. 275-276.

3.3 MANIFESTACIONS RELIGIOSES DE SALUS A L'ART, ARQUITECTURA I ESCULTURA, I A LA NUMISMÀTICA: ASPECTES ICONOGRÀFICS.

3.3.1 El temple de Salus en el Quirinal.

El temple dedicat a Salus en un dels promontoris del turó romà del Quirinal (el qual conserva el seu nom *salutaris*) constitueix una de les més importants i primeres manifestacions religioses del culte a Salus.

L'aixecament del mateix, segons Titus Livius va córrer a càrrec de C. Iunius Bulbucus Brutus, el vot del qual per aquesta fi el va emetre possiblement durant el seu tercer consolat, el de 311 a. C., període en què va obtenir un cèlebre triomf sobre el poble Samita. Les obres del temple acabaren al voltant de l'any 302 a.C. dedicant-lo a Salus degut a la seva condició de dictador. Fou decorat per Favio Pictor amb frescs que signà amb el seu nom, i dedicats possiblement a commemorar la victòria durant la segona guerra Samnita⁸¹. Sembla ser que aquests no patiren les conseqüències de l'incendi que va obligar a Claudi II a restaurar el temple, doncs segons Plini, encara es conservaven a l'època de Vespasià⁸².

El denominat *dies natalis del temple* (el dia dedicat al titular del santuari -Salus- durant el qual s'oferien sacrificis i es realitzaven vots i promeses) va quedar fixat en el 5 d'agost.

Si bé en quant a aquestes escases dades no sembla haver cap disconformitat, ni entre els propis romans, com el cas de Ciceró al reiterar l'exactitud de la data del dia dedicat a Salus, ni en els estudiosos actuals, si s'estableix en torn de l'assentament original del temple en el Quirinal, problemàtica que a ocasionat una intensa polèmica sintetitzada per Adam Ziolkowski⁸³.

⁸¹COARELLI, Di Filippo: *Guida archeologica di Roma*. Roma, 1980, p. 320.

⁸²PLINIUS SECUNDUS, Cajus: *Naturalis Historia*, XXXV, 7,1.

⁸³ZIOLKOWSKI, Adam: *The temples of mid-Republican Rome and their historical*

Segons Lanciani, la situació del temple estaria indicada per dos inscripcions trobades dins l'àrea del palau Barberini, la qual cosa va fer sospitar a aquest autor que el temple es trobaria ubicat en el solar que actualment ocupa el palau. La proposició, no obstant fou rebutjada per Hülsen atenent a la seva contradicció amb la regla de la *sacra Argeorum*, a més de en la negativa d'acceptar que les descripcions descrites per Lanciani fossin indicatives de la seva localització sota el palau Barberini.

Un altra autor, Coarelli, va intervindre augmentant la polèmica a l'exposar que de forma molt probable la posició de dues de les zones del quirinal conegudes com quirinalis i Salutaris, podrien trobar-se invertides, de forma que qualsevol intent de localització basat en el sector Salutaris restaria automàticament desautoritzat.

No obstant, el temple degué estar ubicat a prop de la denominada porta *salutaris*⁸⁴ (figura 1), que degué trobar-se emplaçada, així mateix, prop de l'actual palau del Quirinal. Aquesta, va constituir un dels accessos del recinte republicà juntament a altre 15 portes més: *Flumentana, Carmentalis, Fontinalis, Sanqualis, Quirinalis, Collina, Viminalis, Esquilina, Caelemontana, Querquetulana, Capena, Naevia, Raudusculana, Lavernalis i Trigemina*⁸⁵. Les dades que utilitza Hülsen per a establir la seva hipòtesi, resideixen en una inscripció trobada al final de la Via Quirinale, que faria referència a la *Vicus Salutaris*, possiblement un dels carrers romans relacionats amb el temple de Salus⁸⁶.

and topographical context. Roma, 1992, pp. 144-147.

⁸⁴COARELLI, Di Filippo: *Guida archeologica...* Op. Cit., p. 320. Per altra banda, Festus, al segle II, ja va parlar de l'existència d'una porta coneguda amb aquest nom (FESTUS, Sextus Pompeius: *De verborum significatione*, CCCXXVII, 6).

⁸⁵BIANCHI BANDINELLI, Ranuccio: *Roma centro del poder*. Madrid, 1970, anex.

⁸⁶"(...) *This Vicus Salutis or Salutaris, probably identical with the Clivus Salutis mentioned by Symmacus, would have been located near the western front of the Quirinal Palace; the temple would have stood on the site of the Palace itself, in its western part*" (ZIOLKOWSKI, Adam: *The temples of mid-Republican...* Op. Cit., p. 45).

3.3.2 La representació de Salus associada a deïtats indígenes a Hispània.

3.3.2.1 Pàtera argentia de Salus Umeritana

La pàtera (figura 2), fou localitzada a prop de la vila d'Oñates, en el partit de Castro-Urdiales (Santander) per operaris de don Antonio Maria de Oñates, entre 1798 i 1800. Garcia i Bellido, ofereix una exhaustiva descripció iconogràfica de la mateixa⁸⁷. El seu interès és rellevant en quant mostra el grau d'antropomorfització que havien adquirit les deïtats aquàtiques, així com per d'altres elements interessants relacionats amb el transport i venda d'aigua, etc. La pàtera que en un principi havia estat datada en torn a mitjans del segle II d.C., correspon als primers anys de la dinastia Flavia, és a dir a la segona meitat del segle I d. C., tal com revelen certs aspectes iconogràfics, com el togat, el tipus d'àmfora present en la mateixa, etc.

En la part dreta de la pàtera, s'observa un ancià vestit amb toga realitzant una libació amb una pàtera, el contingut de la qual aboca damunt un ara circular. En el sector de la dreta, s'assisteix a una escena semblant. Per altre banda, un camperol, vestit amb túnica curta, recolzat en un bastó, aboca, probablement encens⁸⁸, damunt un ara quadrangular. En la part de la dreta, un servent serveix a un malalt un gerro d'aigua. En la zona superior, la nimfa de les aigües és representada com una jove, semidespullada i ajaguda al terra recolzada damunt d'un àmfora, de la que brolla abundant aigua que un home recull en un recipient quadrat.

Tot el conjunt iconogràfic resta envoltat per la inscripció *SALVS VMERITANA*, en relació al nom genèric de les aigües d'*Umeris*⁸⁹.

⁸⁷GARCÍA BELLIDO, Antonio: *Esculturas romanas de España y Portugal*. Madrid, 1949, pp. 467-470.

⁸⁸BLÁZQUEZ, José María: *Diccionario de las religiones prerromanas de Hispania*. Madrid, 1975, p. 146.

⁸⁹GARCÍA BELLIDO, Antonio: *Esculturas romanas...* Op. Cit., p. 470.

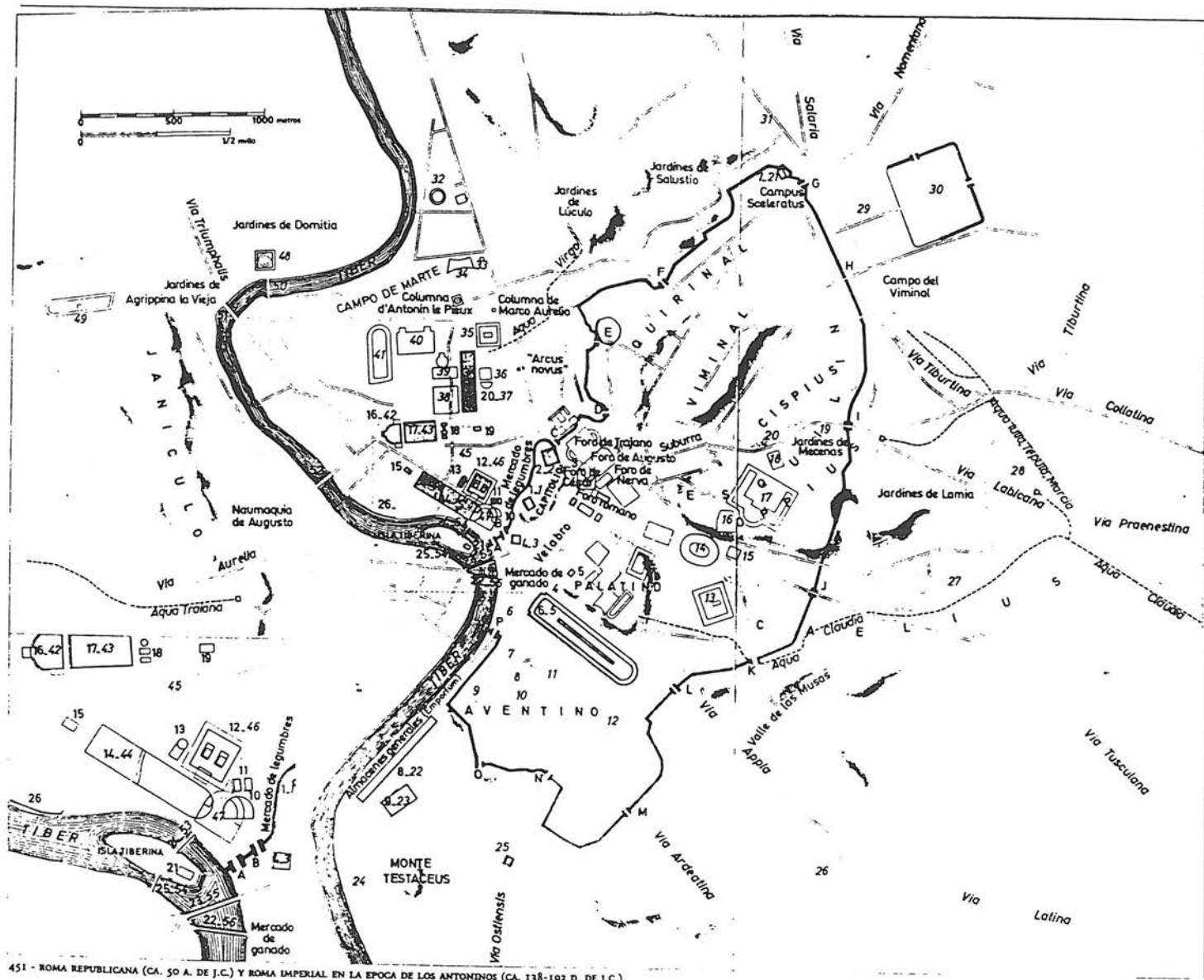

Figura 1: Plànol de la Roma Republicana. Al centre el turó del Quirinal amb la Porta Salutaris (lletra E).

Figura 2: Pàtera Argèntia de Salus Umeritana.

3.3.2.2 Ara de Salus Bidensis.

L'ara va aparèixer a Montánchez (província de Càceres), les seves dimensions són 0,34m. en quadre, i l'altura de les lletres que conformen l'inscripció, de 0,05 m. Aquesta ens resa el següent: *CATVRO / SA (luti). BIDIE (N)/SI. V(otum). A(nimo) L(ibens) / A(nimo).*⁹⁰

3.3.3 Salus i la Numismàtica

L'anàlisi del programa iconogràfic de les monedes en les seves diferents emissions al llarg de la història de la República i l'Imperi, permeten establir una evolució tant en l'estil formal i simbòlic de Salus, com en la seva significació política, social o religiosa.

La representació de Salus en cos sencer, dempeus o asseguda, no té lloc fins a l'època de Neró, en la que apareix Salus amb una copa de sacrifici a la mà al·lusiva al sacrifici i vot presentat per al benestar de l'Emperador. Es per tant un element propi de l'estètica i mística característiques de la dinastia Juli-Claudia (*Fotografies n°: 34, 35, 36, 37, 38 i 40 del Catàleg*).

Un element simbòlic característic de gran part de les representacions de Salus identificada amb Hygieia, és a dir amb la salut personal, és la serp, atribut d'Esculapi, la qual a través de la representació de la salut grega, va passar a acompanyar iconogràficament a Salus.

L'origen de la serp com a atribut d'Esculapi per al romans, es remunta a la pròpia llegenda de l'arribada del deu grec a Roma, moment en que va cessar la greu epidèmia per a la que fou invocat. La llegenda de la serp i la fàcil identificació que els romans varen realitzar entre aquesta i el deu de la medicina s'explica en base a la costum dels mateixos a representar els genis de la seva pròpia religió amb aquest animal⁹¹.

⁹⁰BLÁZQUEZ MARTÍNEZ, José María: *Religiones primitivas de España*. Vol. Y, Madrid, 1962, pp. 187-188.

⁹¹PENSO, Giuseppe: *La Médecine Romaine...* Op. Cit., p. 36.

La serp associada a Esculapi, adopta un caràcter relacionat amb la salut, degut a la qualitat de deu atònit relacionat, precisament, amb aquesta⁹², i així, a la mitologia grega, després de la seva mort, fou convertit en constel.lació, transformant-se en el serpentari⁹³.

En termes generals, la serp en moltes cultures sempre s'ha caracteritzat per la seva vinculació amb les aigües, adquirint un caràcter protector de les fonts de la vida⁹⁴.

En el món clàssic, aquesta relació entre la serp, les aigües salutíferes i Esculapi, es dona ja a Pèrgam⁹⁵. La serp, per tant, associada al deu de la medicina, representaria el poder de la regeneració i la curació, aspecte positiu otorgat a aquest animal relacionat amb la terra i el món subterrani⁹⁶.

Iconogràficament, la serp ja apareix relacionada amb Salus en una moneda encunyada a mitjans del segle I, amb la inscripció *valetu(dinis)* en el revers, juntament a una dona recolzada a una columna i portant la mencionada serp (*Fotografia n° 8 del Catàleg*).

La relació entre Salus i la serp, reapareix en època els Flavis, moment en què Salus deixa de relacionar-se únicament amb la Salut de l'emperador i passa a representar tant la salut d'aquest com la del poble romà. S'assisteix, així, a un procés en el què les divinitats gregues relacionades amb la salut i la medicina, passaran a denominar-se *salutares*, com el mateix Esculapi. La serp es transformarà ara en un atribut propi de Salus, la qual no necessitarà la inscripció amb el seu nom per aclarir la seva significació iconogràfica⁹⁷. D'aquesta manera, a la tradicional imatge de Salus dempeus o asseguda portant la copa del sacrifici, se li afegirà la serp. Aquesta apareixerà enroscada a un dels seus braços, o bé es representarà a Salus donant la copa a una serp estirada damunt d'un altar circular. Aquesta associació, anirà patint alteracions amb el pas del temps, i així es

⁹²VÁZQUEZ HOYS, Ana María: "La serpiente en las fuentes epigráficas hispánicas" a *L'Afrique, la Gaule, la religion à l'époque romaine. Melanges à la Mémoire de Marcel Le Glay*. Barcelona, 1994, p. 578.

⁹³GRIMAL, Pierre: *Diccionario de mitología...* Op. Cit., pp. 55-56.

⁹⁴CIRLOT, Juan Eduardo: *Diccionario de símbolos*. Barcelona, 1995, p. 407.

⁹⁵VÁZQUEZ HOYS, Ana María: "La serpiente en las fuentes epigráficas hispánicas" a *L'Afrique, la Gaule...* Op. Cit. p. 570.

⁹⁶BIEDERMAN, Hans: *Diccionario de símbolos*. Barcelona, 1993 p. 421.

⁹⁷V.V.A.A.: *Enciclopedia dell'arte...* Op. Cit., p. 1088.

representarà a Esculapi donant la copa a la serp, en altres ocasions, apareixerà la Salus amb Esculpi,
etc.

Totes aquestes varietats tindrem ocasió d'apreciar-les en les descripcions tipològiques i
fotografies del catàleg.

3.4 DISCUSSIO (Segona Part).

Salus, deesa, virtut o abstracció divinitzada llatina, englobada dins el panteó romà en el lloc dels deus menors salutífers, en l'estudi de la seva evolució, ens ha ensenyat els principals continguts de la història de la Religió Romana. Aquesta divinitat indiget, que ens orígens de Roma sorgeix del poble Sabí, possiblement ja rep culte, dins l'àrea del Quirinal, el segle VIII a.C.

A partir d'aquí hem estudiat les diverses transformacions que SALUS pateix en el seu contingut; les intermitents ambigüitats inicials a l'hora de contextualitzar la seva exacta significació, la seva identificació amb els deus foranis i els seus atributs (principalment Hygieia), la constant relació amb la política de l'Estat i la nova situació de culte a l'Emperador i la seva competència amb els deus indígenes de les províncies, han estat temes d'interessant reflexió.

Per acabar, ens agradaria fer el següent comentari: en el context de decadència final del culte a Salus, no seria just deixar de mencionar, l'important paper que en ell tingueren les noves tendències fatalistes (finalistes). Iniciades amb el creixent desenvolupament de l'astrologia i la vinculació directa d'aquesta amb la religió, va culminar amb l'esclat i implantació del cristianisme; la salut ja no podrà ser invocada a una deesa ja que estarà predestinada.

***Auri de NERÓ: En el revers podem veure la Salus asseguda a l'esquerra portant pàtera a la mà dreta (Moneda nº 34 del Catàleg).**

***Auri de VALENS: En el revers podem veure l'Emperador dempeus frontal i amb el cap a la dreta portant Labarum i Victòria dessorre glòbus i trepitjant a un captiu genollat (Moneda nº 1187 del Catàleg).**

4. NUMISMÀTICA

4.1 MATERIAL I MÈTODES

Com a part principal d'aquest treball, el catàleg cal que aporti el màxim de material possible per a poder realitzar amb la major fiabilitat l'estudi de la significació i importància de la Salus dins de la numismàtica romana.

La recerca de material ha d'ampliar-se al màxim, per aquest motiu, a més dels llibres especialitzats en numismàtica clàssica hem treballat en articles de publicacions, col·leccions i arxius de museus i particulars i catàlegs de subhastes.

Tot això quedarà reflectit en la classificació de les monedes; cada peça doncs, anirà referenciada puntualment i de forma individualitzada.

La quantificació del material analitzat juntament amb la seva corresponent distribució cronològica, seran tema de discussió en el proper apartat 4.4 d'aquest treball.

A continuació comentarem la metodologia emprada en la catalogació. Per a classificar monedes existeixen múltiples sistemes; deixant a banda les preferències de l'autor, l'època a estudi reflectida en la seva producció monetària (nombre, característiques i volum de les emissions), compromet i assenyala el mètode a seguir.

Obiament si el volum del material a catalogar és molt ampli, com resulta ser el nostre cas, s'imposa un sistema que intenti simplificar la tasca del classificador; aquest sistema, a la vegada, cal que aconseguixi un equilibri que permeti la coexistència d'aquesta simplificació amb una suficient informació i una òptima qualitat de les descripcions.

Creiem que el sistema escollit per a la confecció del nostre catal.leg aconsegueix aquests objectius. Si bé a primer cop de vista, la presència de molta numerologia en les pàgines pot comportar la creença de una complexa interpretació, estem convençuts que un cop iniciats en la lectura no hi ha d'haver cap problema per a la correcta identificació de les monedes.

Per aconseguir aquesta correcte identificació, primer que tot hem distribuït la tipologia en dues classificacions; una segueix un ordre numèric aleatori (indispensable per a la recerca ràpida dels atributs de les monedes del catal.leg) i l'altre segueix un ordre alfabètic necessari, gràcies a la seva numeració particular i idèntica a la de la classificació numèrica, per a trobar una determinada tipologia al llarg de les pàgines del catal.leg.

Reconeixem que la descripció de la tipologia en fulles independents del catal.leg, en aquest cas a l'inici del mateix, retarda inevitablement la identificació immediata de les monedes, doncs cal anar a cercar informació en un altra pàgina del treball. De totes maneres aquesta tasca considerem que pot realitzar-se de forma bastant ràpida ja que no comporta cap mena de dificultat. A més, estem segurs que aquesta descripció tipològica pot donar una visió de globalitat a l'hora d'interpretar el contingut temàtic.

El catal.leg és cronològic, s'inicia en les primeres emissions de la Salus a la República i finalitza al baix imperi amb l'Emperador Basiliscvs. Per a valorar de forma quantitativa la producció monetària en les diferents èpoques hem apostat per a la catalogació independent i en pàgines separades dels personatges a qui foren dedicades les encunyacions. Les famílies (època republicana), els emperadors i els familiars d'aquests (el parentiu que els relaciona resta puntualment reflectit) aquí són dedicades

les monedes encapçalen cada pàgina juntament amb les dates del seu període de dominació. Cal assenyalar que hem inclòs totes les monedes dedicades a un mateix personatge dins del seu corresponent apartat cronològic, malgrat com es sap, algunes d'elles foren encunyades en èpoques anteriors al seu regnat, generalment responent a l'atribut de familiar de l'Emperador. Existeix, per contra, la possibilitat d'encunyació monetària posteriorment a la mort del personatge emissor, és el cas d'una moneda de Faustina I i d'una altra de Luci Ver, aquesta darrera, no obstant, cal presentar-la amb moltes reserves doncs es tracta d'una moneda híbrida.

Per sota de l'encapçalament i abans d'iniciar la relació de monedes d'aquest període, hi trobarem les descripcions de totes les llegendes que ens apareixeran en la classificació de les monedes del personatge en qüestió; cadascuna anirà precedida d'una lletra identificativa.

Fixant-nos ja en la classificació pròpiament dita, observem que s'inicia amb la numeració general (cantó esquerra del catàleg identificat amb el símbol: N°); aquesta numeració general, com hem comentat anteriorment, serà correlativa i cronològica

A la numeració seguirà la nomenclatura de la moneda classificada (auri, denari, quinari, sesterci-sest., as, dupondi, antoninià-ant.- etc..) i el material emprat per a la seva encunyació (AU=or, AR=argent, AE=bronze, OR=oricalc etc...). En poques ocasions s'hi afegirà alguna característica puntual i diferenciadora (moneda híbrida, falsa d'època etc..).

Posteriorment vindrà la descripció pròpia de la moneda, primer el seu anvers i després el revers; de cadascun s'hi reflecteix un número (la significació del qual, la trobarem puntualment descrita en qualsevol de les dues descripcions tipològiques inicials) i una lletra que ens classificarà la llegenda i que podrem identificar en la

descripció de llegendes que trobarem just a l'inici de cada apartat cronològic.

Per finalitzar hi trobarem, ja al cantó dret del catàleg, la ceca de la moneda (lloc d'encunyació) i l'aparició optativa d'una F que ens assenyalarà la representació d'aquella peça concreta en l'apartat de fotografies del catàleg.

L'enunciat de totes aquestes dades queden reflectides en l'encapçalament de cadascuna de les pàgines del catàleg de la següent forma:

Nº	ANVERS	REVERS	SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus	Llegenda/Tipus		

A la part final del Catàleg Cronològic situarem tota la bibliografia individualitzada de les monedes classificades.

4.2 CATÀLEG CRONOLÒGIC

4.2 CATÀLEG CRONOLÒGIC.

TIPOLOGIA GENERAL

(Per ordre numèric)

Nº

1. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. A l'entorn torqués.
2. Victòria en biga a la dreta, amb palma i guiant els cavalls; al dessota símbol.
3. Victòria en biga a la dreta, amb palma i guiant els cavalls.
4. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués.
5. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués. Marca de control.
6. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués. Lletra grega.
7. Cap de salus llorejat a la dreta, al darrera llegenda.
8. La Salus dempeus a l'esquerra i recolzada a una columna. Amb la mà dreta agafa una serp, la cua de la qual s'enrosca a la base de la columna.
9. Cadira curial, amb llegenda al seient i a l'exerg.
10. Cap del sol radiat a la dreta; al darrera mànec de corretja sense cinta.
11. Bust a la dreta.
12. Bust a l'esquerra.
13. Llegenda dintre de corona de llorer.
14. Mart amb casc despullat de peu a l'esquerra. A la mà dreta porta vexílium i a l'esquerra parazòniun.
15. Mart amb casc despullat de peu a l'esquerra i amb el cap girat a la dreta. A la mà dreta porta vexílium i a l'esquerra parazòniun.
16. Llegenda dessobre Mart, als costats i en dos columnes de tres línies.
17. Bust llorejat a la dreta.
18. Mart despullat amb casc llença parazòniun dempeus dessobre un pedestal amb inscripció.
19. Bust frontal i dintre de corona de llorer.
20. Altar amb inscripció.
21. Inscripció dintre de corona de llorer.
22. Bust de la Salus vestida a la dreta, amb el cabell en forma de diadema i castanya.
23. Llegenda en circumferència envoltant S C.
24. Cap de Livia a la dreta amb el cabell recollit en forma de diadema i castanya.
25. Porta de la ciutat d'Emèrita. Al dessobre llegenda.
26. Lívia asseguda a dreta portant a la mà dreta dues espigues i a l'esquerra ceptre.
27. Cap de la Salus amb semblança a Caesonia.

28. La Salus asseguda a l'esquerra portant pàtera a la mà dreta.
29. La Salus dempeus a l'esquerra. Davant d'un arbre una serp.
30. Bust de la moneda a la dreta amb el cabell recollit en forma de diadema, castanya i llaç.
31. Gorra de Vulcà, tenalles i martell, dintre de corona de llorer.
32. Bust de la Salus vestida i llorejada a la dreta.
33. Roma amb casc, vestida de militar avançant a l'esquerra. A la mà dreta porta globus i branca i a l'esquerra espasa.
34. Figura femenina amb casc dempeus a la dreta; a la mà dreta porta ceptre vertical i a l'esquerra escut que descansa al terra.
35. Àguila enmig de dos estendards que sembla dipositar perles amb el bec dessorre un altar.
36. Victòria dempeus a l'esquerra damunt d'un globus, portant a la mà dreta corona de llorer i a l'esquerra palma.
37. Victòria dempeus a la dreta damunt d'un globus, portant a la mà dreta corona de llorer i a l'esquerra palma.
38. Mart dempeus despullat i amb casc, avançant a la dreta. A la mà dreta porta javealina i a l'esquerra escut. A l'esquerra d'ell parazonium.
39. Pax-Nèmesis alada caminant a la dreta, portant caduceu a la mà esquerra i precedida per una serp.
40. Victòria dempeus a la dreta amb globus al peu i escrivint una V en un escut que es recolza als genolls.
41. Llegenda dessorre set estrelles en forma d'arc.
42. La Concòrdia de peu a l'esquerra. A la mà dreta porta una branca i a l'esquerra cornucòpia.
43. Bust llorejat a la dreta amb globus al final del bust.
44. Bust cuirassat a l'esquerra.
45. Bust cuirassat i amb escut a l'esquerra.
46. Bust llorejat a l'esquerra.
47. Bust llorejat i vestit a la dreta.
48. Figura femenina (Fortuna ?) de peu a l'esquerra. Amb el peu dret aixafa un globus al temps que ofereix sacrifici en un altar. A la mà dreta porta pàtera i al braç esquerra timó en posició vertical.
49. La Salus asseguda a l'esquerra. A la mà dreta porta pàtera i a l'esquerra ceptre vertical.
50. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans.
51. Bust radiat a la dreta.
52. Bust radiat a l'esquerra.
53. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp i recolzada en una columna.
54. Altar en forma de temple.
55. Bust vestit a la dreta.
56. Bust vestit a l'esquerra.
57. Bust llorejat a la dreta amb aegis.
58. La Salus asseguda a l'esquerra amb espigues a la mà.
59. La Salus dempeus a l'esquerra davant d'un altar portant timó, pàtera i aixafant un globus.
60. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.
61. Bust llorejat, vestit i cuirassat a la dreta.
62. Bust llorejat a la dreta amb capa a l'espatlla.
63. Bust a la dreta amb capa a l'espatlla.

64. Bust radiat amb capa a l'espatlla.
65. Bust radiat i vestit a la dreta.
66. Bust vestit i cuirassat a la dreta.
67. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó i portant ceptre.
68. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.
69. La Salus dempeus a l'esquerra portant ceptre i fent sacrifici en un altar rodó.
70. La Salus asseguda a l'esquerra amb pàtera fent sacrifici en un altar rodó.
71. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant una serp enroscada en un altar rodó i portant timó i globus.
72. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant una serp en un altar rodó. Al braç esquerra de la Salus restes de l'estàtua de Spes ?.
73. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant una serp enroscada en un altar rodó.
74. La Salus dempeus a l'esquerra portant timó i globus i alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.
75. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó i portant ceptre.
76. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó i portant timó i ceptre.
77. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó. Dessota la cadira, una flor.
78. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant una serp enroscada a un altar rodó i portant timó.
79. Bust cuirassat a la dreta.
80. Bust llorejat i cuirassat a la dreta.
81. Bust radiat, vestit i cuirassat a la dreta.
82. La Salus asseguda a l'esquerra oferint una rosella a una serp.
83. La Salus asseguda a l'esquerra amb dues espigues a la mà davant d'un altar amb una serp.
84. La Salus asseguda a l'esquerra. Als seus peus una serp.
85. La Salus dempeus a l'esquerra recolzada a una columna i alimentant a una serp amb les mans.
86. Bust a la dreta diademat.
87. Bust a la dreta amb cercle de perles.
88. La Salus asseguda a l'esquerra amb branca a la mà. Al seu davant una serp.
89. La Salus dempeus a l'esquerra portant ceptre; amb l'altre mà ajuda a aixecar-se a una figura genollada. Al costat un altar rodó amb una serp.
90. Commodus dempeus a l'esquerra fent sacrifici davant un tríode. Dessota el tríode un toro.
91. La Salus asseguda a l'esquerra en un seient amb la figura de Spes. Amb una pàtera alimenta a una serp que està davant d'una columna amb la figura de Baccus. Darrera la columna un arbre.
92. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i ceptre.
93. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans davant d'un altar.
94. La Salus dempeus a l'esquerra portant balança i cornucòpia.
95. La Salus asseguda a l'esquerra amb pàtera i ceptre fent sacrifici davant d'un altar.
96. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans.
97. La Salus dempeus a l'esquerra.
98. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó amb una pàtera i portant cornucòpia.

- 99.La Salus dempeus a l'esquerra; amb la mà dreta ajuda a aixecar-se a una dona genollada. A l'esquerra porta ceptre amb serps enroscades.
- 100.La Salus dempeus alimentant a una serp.
- 101.Bust radiat i cuirassat a la dreta.
- 102.La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp amb una pàtera i portant ceptre.
- 103.La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar amb una pàtera.
- 104.La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó. En el camp una estrella.
- 105.La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.
- 106.La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans.
- 107.La Salus dempeus amb serp i llança.
- 108.La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
- 109.La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
- 110.Apol.lo dempeus a l'esquerra portant branca de llorer. A la dreta trípode.
- 111.Bust radiat a l'esquerra amb mantell imperial i ceptre acabat amb àliga.
- 112.Bust radiat, cuirassat i amb casc a l'esquerra portant espasa i escut.
- 113.Bust radiat i cuirassat a l'esquerra amb espasa.
- 114.Bust radiat i cuirassat a l'esquerra amb espasa i escut.
- 115.Bust radiat a l'esquerra amb mantell imperial.
- 116.Bust diademat i vestit a la dreta damunt d'un creixent.
- 117.Bust radiat, cuirassat i amb casc a la dreta.
- 118.Bust a la dreta amb pell de lleó.
- 119.Bust llorejat a la dreta amb pell de lleó i maça dessorbre l'espatlla dreta.
- 120.Bust llorejat i radiat a la dreta.
- 121.Bustos llorejats de l'Emperador i Hèrcules junts a la dreta.
- 122.Bust radiat i vestit a l'esquerra amb espasa i escut.
- 123.Bust radiat i cuirassat a l'esquerra.
- 124.La Salus dempeus a la dreta oferint fruits a l'Emperador que està al seu davant amb la mà dreta aixecada i portant llança a l'esquerra.
- 125.Esculapi dempeus en posició frontal amb bastó i serp.
- 126.Esculapi dempeus a l'esquerra amb vara i serp.
- 127.La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.
- 128.Apol.lo dempeus a l'esquerra amb branca de llorer i lira.
- 129.Àliga mirant a l'esquerra.
- 130.Isis Faria dempeus a l'esquerra portant sistre i canastra.
- 131.Diana dempeus a la dreta tirant fletxa amb arc. Apol.lo dempeus a l'esquerra amb rama de llorer i lira.
- 132.La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar. A la dreta javalina.
- 133.La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre i pàtera.
- 134.La Salus dempeus a l'esquerra davant d'un altar portant ceptre i pàtera.
- 135.La Salus asseguda a la dreta alimentant a una serp que surt d'un altar.
- 136.La Salus asseguda a l'esquerra.
- 137.La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant timó.

138. Esculapi dempeus i mirant a l'esquerra portant vara i aixafant un globus.
139. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans i recolzada en una columna amb la cama creuada.
140. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans i recolzada en una columna amb la cama creuada. La Salus porta palma.
141. Esculapi dempeus a l'esquerra recolzat en una columna i estirant a una serp que surt d'un altar.
142. Figura masculina dempeus a la dreta amb pàtera i ceptre fent sacrifici davant d'un altar.
143. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans i Esculapi caminant a l'esquerra portant vara i mirant a la dreta.
144. Esculapi dempeus en posició frontal, portant bàcul i aixafant un globus.
145. Esculapi dempeus en posició frontal i girat cap a l'esquerra portant vara amb una serp enroscada.
146. Esculapi dempeus en posició frontal i girat a l'esquerra portant vara amb una serp enroscada i aixafant un globus.
147. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp que surt d'un altar.
148. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i ceptre. A l'esquerra una serp.
149. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant àncora.
150. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant àncora i ceptre.
151. Victòria dempeus a l'esquerra portant corona i palma.
152. La Salus dempeus a l'esquerra portant corona i àncora.
153. La Salus dempeus a l'esquerra portant corona i àncora al peu d'un altar.
154. La Salus alimentant a una serp que surt d'un altar i portant àncora.
155. La Salus alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
156. La Salus dempeus a l'esquerra portant branca i àncora.
157. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i àncora davant d'un altar.
158. Soldat dempeus a la dreta portant espasa i escut.
159. La Salus dempeus a l'esquerra portant una vara amb serp enroscada i cornucòpia.
160. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre i globus.
161. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant cornucòpia.
162. Pax dempeus a l'esquerra portant ceptre i branca d'olivera.
163. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
164. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i cornucòpia i fent sacrifici davant d'un altar.
165. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en una vara i portant ceptre.
166. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en una vara i portant cornucòpia.
167. La Salus dempeus a l'esquerra fent sacrifici en un altar.
168. Dues mans juntes.
169. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i ceptre i fent sacrifici davant d'un altar.
170. Dues figures vestides donant-se les mans.
171. Dona dempeus a l'esquerra amb branca d'olivera i ceptre.
172. Bust il·loreat i cuirassat a l'esquerra amb llança i escut.
173. Bust radiat i vestit a l'esquerra.

174. Bust diademat i vestit a la dreta. Al darrera un creixent.
175. Bust radiat a la dreta amb espasa.
176. Bust radiat, cuirassat i amb casc a la dreta amb espasa i escut.
177. El deu Rhin jagut a l'esquerra recolzat en una urna a la dreta. La mà dreta damunt l'urna; a la mà esquerra porta àncora.
178. Bust radiat i cuirassat a la dreta amb espasa.
179. El Rhin jagut a l'esquerra recolzat en una urna. A la mà dreta s'aprecia la part frontal d'una barca i amb l'esquerra porta una àncora.
180. L'emperador dempeus, en posició frontal i amb el cap a la dreta portant Labarum i Victòria amb globus. Amb el peu dret menysprea a un captiu genollat.
181. Victòria avançant a l'esquerra portant amb la mà dreta trofeu que descansa damunt l'espatlla. A l'esquerra arrastra un captiu. En el camp ☩.
182. Victòria en moviment a l'esquerra portant trofeu que descansa a l'espatlla i arrastrant captiu.
183. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en doble línia ✕ senyalat amb punts damunt d'un escut recolzat entre el seu genoll esquerra i una columna fina. Variants: A) amb escut darrera la cuirassa i B) sense escut darrera la cuirassa.
184. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en línia única ✕ damunt d'un escut recolzat entre el seu genoll esquerra i una columna en espiral. Variants: A) amb escut darrera la cuirassa i B) sense escut darrera la cuirassa.
185. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en línia única ✕ damunt d'un escut recolzat únicament en el seu genoll esquerra. Amb variant d'escut darrera la cuirassa.
186. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa, suportant un escut damunt una columna en el que escriu ✕ senyalat amb punts.
187. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa i suportant amb el seu genoll esquerra un escut en el que escriu ✕ senyalat amb punts. Estrella a l'esquerra. Variants A) amb escut darrera la cuirassa i B) sense escut darrera la cuirassa.
188. Emperador assegut frontalment en un tro, portant símbol a la mà dreta.
189. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa amb un petit geni alat que ajuda a suportar una columna en la que es recolza un escut en el que escriu ✕ senyalat amb punts.
190. Dos emperadors asseguts en un tron frontalment. Estrella dessorre ells, creu darrera i entre ells. Variants: A) tron sense espatllera, B) tron amb espatllera i amb recolzabraços rectes, C) tron sense espatllera i els recolzabraços curvats.
191. L'Emperador amb túnica i ceptre a la mà dreta i símbol a l'esquerra, assegut frontalment en un tron damunt d'una plataforma. a cada costat Cèsar vestit de militar amb llança i escut.
192. Bust llorejat i cuirassat a l'esquerra.
193. Pont de tres arcs damunt del qual l'emperador, precedit per la Victòria i vestit de militar, avança a la dreta portant espasa, escut i trofeu. Dessota a l'esquerra el riu Danubi.
194. L'Emperador vestit de militar dempeus a l'esquerra damunt d'una plataforma, coronat per una Victòria amb palma i branca. Al seu voltant, nou soldats del quals uns retenen els cavalls, d'altres porten escuts i d'altres estendards.
195. L'Emperador amb túnica assegut en un tron en posició frontal amb quatre prínceps vestits de militars. Tots, excepte el jove príncep portent ceptre vertical.

- 196.L'Emperador vestit de militar assegut a l'esquerra rebent Victòria damunt d'un globus d'una figura femenina amb torreta al cap. Al temps que la victòria dempeus al seu darrera el corona.
- 197.Bust llorejat amb aegis i portant a la mà dreta ceptre acabat amb àguila.
- 198.Bust cuirassat i diademat a la dreta.
- 199.Bust frontal cuirassat i amb casc. Amb la mà agafa la brida d'un cavall i a l'esquerra porta espasa i escut.
- 200.Bust diademat i cuirassat a l'esquerra portant Victòria i globus a la mà dreta.
- 201.Bust a la dreta amb el cabell recollit i ondulat.
- 202.L'Emperadriu dempeus frontal i mirant a l'esquerra amb el cap velat i portant dos nens a les mans.
- 203.Bust vestit, cuirassat, llorejat i diademat amb rosetes a la dreta.
- 204.Tres emperadors vestits de militar dempeus i frontal. A la mà dreta duen ceptre i a l'esquerra escut que reposa al terra.
- 205.Bust vestit, cuirassat i perlat-diademat a la dreta.
- 206.Bust vestit, cuirassat i diademat amb rosetes a la dreta.
- 207.Cristograma flanquejat per A i ω .
- 208.Cristograma flanquejat per A i ω dintre de corona de llorer.
- 209.Bust perlat-diademat i amb mantell imperial a l'esquerra portant símbol i ceptre.
210. Quatre estendarts.
- 211.L'Emperador dempeus frontal i amb el cap a la dreta portant Labarum i Victòria dessorre globus i trepitjant a un captiu genollat.
- 212.Bust vestit amb una toca elaborada, llaç al coll i mantell a la dreta.
- 213.La Victòria asseguda a la dreta escrivint \ast en un escut que resta recolzat a una petita columna.
- 214.L'Emperadriu dempeus i frontal amb el cap a la dreta i amb els braços creuats.
- 215.Victòria asseguda a la dreta escrivint \ast en un escut que es recolza als genolls.
- 216.Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en línia única \ast damunt d'un escut recolzat únicament en el seu genoll esquerra. Amb variant d'escut darrera la cuirassa i estrella a l'esquerra. Variants A) amb línia fina i B) amb doble línia.
- 217.Cristograma dintre de corona de llorer.
- 218.Victòria asseguda a la dreta escrivint \ast senyalat amb punts en un escut que es recolza als genolls.
- 219.Victòria avançant a l'esquerra portant corona, palma i branca.
- 220.Creu.
- 221.Theodosius en un tron i Valentinianus dempeus, frontals i vestits amb robes consulars, portant símbol i ceptre de Creu. Damunt i entre ells estrella.
- 222.Dos emperadors asseguts en un tron frontalment, vestits amb robes consulars i portant símbol i ceptre de Creu. Damunt i entre ells estrella.
- 223.L'Emperador assegut en un tron frontalment vestit amb robes consulars i portant símbol i ceptre de Creu. Estrella a l'esquerra.
- 224.Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa amb un petit geni alat que ajuda a suportar una columna en la que es recolza un escut en el que escriu VOT/X/MVLT/XX senyalat amb punts.
- 225.L'Emperadriu asseguda en un tron frontalment, portant Creu sobre globus i ceptre de Creu.

226. L'Emperador dempeus a la dreta portant estendard i globus i trepitjant amb el peu esquerra un captiu genollat.
227. L'Emperador coronat i vestit dempeus amb escaló al davant, portant Creu sobre globus a la mà dreta. Variants A) estrella a la seva dreta i B) sense escaló.
228. Dos emperadors coronats asseguts en un tron frontalment portant símbol a la mà dreta. Al dessorre estrella i entre ells una Creu.
229. Dos emperadors dempeus en posició frontal, portant llances i aguantant un globus amb una Creu al dessorre.
230. Dos emperadors dempeus en posició frontal, aguantant un globus amb l'escripció PAX i surmuntat per Creu. L'Emperador de la dreta porta Victòria i globus a la mà esquerra.
231. Dos emperadors coronats asseguts en un tron en posició frontal, vestits i cuirassats i portant símbol i ceptre de Creu.
232. Dos emperadors dempeus en posició frontal, portant llances i aguantant un globus amb una Creu amb perles al dessorre.
233. Dos emperadors coronats dempeus un al front de l'altre aguantant una Creu llarga amb una mà, i amb l'altra, portan un globus.
234. Dos emperadors dempeus en posició frontal, aguantant un globus amb l'escripció PAS o BAS i surmuntat per Creu. L'Emperador de la dreta porta Victòria i globus a la mà esquerra.
235. Roma en un tron a l'esquerra, portant Victòria i globus i llança invertida.
236. Creu amb perles.
237. L'emperador i Cèsar coronats asseguts en dos trons en posició frontal i portant símbol. Estrella al dessorre i Creu entre ells.
238. Bust femení perlat-diademata, vestit i portant collar i arracades, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.
239. Bust femení rosat-diademata, vestit i portant collar i arracades, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.
240. Bust femení perlat-diademata, vestit i portant collar i arracades, amb Cristograma a l'espatlla.
241. Bust femení perlat-diademata, vestit i portant collar i arracades, amb Creu a l'espatlla.
242. Bust femení perlat-diademata, vestit i portant collar i arracades.
243. Bust frontal amb casc, diademata i cuirassat amb llança damunt l'espatlla que li passa per darrera el cap. La Cuirassa de l'espatlla decorada amb un cavaller matant un enemic.
244. Bust barbut frontal mirant a l'esquerra, diademata, vestit amb robes consulars portant símbol a la mà dreta i ceptre de Creu a l'esquerra.
245. Bust amb casc frontal, perlat-diademata, vestit i cuirassat, amb llança a la mà dreta sobre l'espatlla que li surt per darrera el cap; escut sobre l'espatlla esquerra.
246. Bust frontal amb casc, diademata i cuirassat amb llança damunt l'espatlla que li passa per darrera el cap. La Cuirassa decorada.
247. Bust frontal vestit, cuirassat i perlat-diademata.
248. Bust femení en posició frontal, perlat-diademata, vestit i portant collar i arracades.
249. Cristograma dintre de medalló circular
250. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa i suportant amb el seu genoll esquerra un escut en el que escriu ✠ senyalat amb punts.
251. Bust femení perlat-diademata, vestit i cuirassat, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.

TIPOLOGIA GENERAL

(Per ordre alfabètic)

Nº

- 35. Àguila enmig de dos estendards que sembla dipositar perles amb el bec dessorre un altar.
- 129. Àliga mirant a l'esquerra.
- 20. Altar amb inscripció.
- 54. Altar en forma de temple.
- 128. Apol.lo dempeus a l'esquerra amb branca de llorer i lira.
- 110. Apol.lo dempeus a l'esquerra portant branca de llorer. A la dreta tríode.
- 63. Bust a la dreta amb capa a l'espatlla.
- 87. Bust a la dreta amb cercle de perles.
- 201. Bust a la dreta amb el cabell recollit i ondulat.
- 118. Bust a la dreta amb pell de lleó.
- 86. Bust a la dreta diademat.
- 11. Bust a la dreta.
- 12. Bust a l'esquerra.
- 245. Bust amb casc frontal, perlat-diademat, vestit i cuirassat, amb llança a la mà dreta sobre l'espatlla que li surt per darrera el cap; escut sobre l'espatlla esquerra.
- 244. Bust barbut frontal mirant a l'esquerra, diademat, vestit amb robes consulars portant símbol a la mà dreta i ceptre de Creu a l'esquerra.
- 79. Bust cuirassat a la dreta.
- 44. Bust cuirassat a l'esquerra.
- 45. Bust cuirassat i amb escut a l'esquerra.
- 198. Bust cuirassat i diademat a la dreta.
- 30. Bust de la moneda a la dreta amb el cabell recollit en forma de diadema, castanya i llaç.
- 22. Bust de la Salus vestida a la dreta, amb el cabell en forma de diadema i castanya.
- 32. Bust de la Salus vestida i llorejada a la dreta.
- 200. Bust diademat i cuirassat a l'esquerra portant Victòria i globus a la mà dreta.
- 116. Bust diademat i vestit a la dreta damunt d'un creixent.
- 174. Bust diademat i vestit a la dreta. Al darrera un creixent.
- 248. Bust femení en posició frontal, perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades.
- 251. Bust femení perlat-diademat, vestit i cuirassat, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.
- 238. Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.
- 240. Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades, amb Cristograma a l'espatlla.
- 241. Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades, amb Creu a l'espatlla.
- 242. Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades.
- 239. Bust femení rosat-diademat, vestit i portant collar i arracades, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.

243. Bust frontal amb casc, diademat i cuirassat amb llança damunt l'espatlla que li passa per darrera el cap. La Cuirassa de l'espatlla decorada amb un cavaller matant un enemic.
246. Bust frontal amb casc, diademat i cuirassat amb llança damunt l'espatlla que li pasa per darrera el cap. La Cuirassa decorada.
199. Bust frontal cuirassat i amb casc. Amb la mà agafa la brida d'un cavall i a l'esquerra porta espasa i escut.
19. Bust frontal i dintre de corona de llorer.
247. Bust frontal vestit, cuirassat i perlat-diademat.
57. Bust llorejat a la dreta amb aegis.
62. Bust llorejat a la dreta amb capa a l'espatlla.
43. Bust llorejat a la dreta amb globus al final del bust.
119. Bust llorejat a la dreta amb pell de lleó i maça dessorbre l'espatlla dreta.
17. Bust llorejat a la dreta.
46. Bust llorejat a l'esquerra.
197. Bust llorejat amb aegis i portant a la mà dreta ceptre acabat amb àguila.
80. Bust llorejat i cuirassat a la dreta.
172. Bust llorejat i cuirassat a l'esquerra amb llança i escut.
192. Bust llorejat i cuirassat a l'esquerra.
120. Bust llorejat i radiat a la dreta.
47. Bust llorejat i vestit a la dreta.
61. Bust llorejat, vestit i cuirassat a la dreta.
209. Bust perlat-diademat i amb mantell imperial a l'esquerra portant símbol i ceptre.
175. Bust radiat a la dreta amb espasa.
51. Bust radiat a la dreta.
111. Bust radiat a l'esquerra amb mantell imperial i ceptre acabat amb àliga.
115. Bust radiat a l'esquerra amb mantell imperial.
52. Bust radiat a l'esquerra.
64. Bust radiat amb capa a l'espatlla.
178. Bust radiat i cuirassat a la dreta amb espasa.
101. Bust radiat i cuirassat a la dreta.
114. Bust radiat i cuirassat a l'esquerra amb espasa i escut.
113. Bust radiat i cuirassat a l'esquerra amb espasa.
123. Bust radiat i cuirassat a l'esquerra.
65. Bust radiat i vestit a la dreta.
122. Bust radiat i vestit a l'esquerra amb espasa i escut.
173. Bust radiat i vestit a l'esquerra.
176. Bust radiat, cuirassat i amb casc a la dreta amb espasa i escut.
117. Bust radiat, cuirassat i amb casc a la dreta.
112. Bust radiat, cuirassat i amb casc a l'esquerra portant espasa i escut.
81. Bust radiat, vestit i cuirassat a la dreta.
55. Bust vestit a la dreta.
56. Bust vestit a l'esquerra.
212. Bust vestit amb una toca elaborada, llaç al coll i mantell a la dreta.
66. Bust vestit i cuirassat a la dreta.
206. Bust vestit, cuirassat i diademat amb rosetes a la dreta.

205. Bust vestit, cuirassat i perlat-diademat a la dreta.
203. Bust vestit, cuirassat, llorejat i diademat amb rosetes a la dreta.
121. Bustos llorejats de l'Emperador i Hèrcules junts a la dreta.
9. Cadira curial, amb llegenda al seient i a l'exerg.
24. Cap de Livia a la dreta amb el cabell recollit en forma de diadema i castanya.
27. Cap de Salus amb semblança a Caesonia.
1. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. A l'entorn torqués.
4. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués.
5. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués. Marca de control.
6. Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués. Lletra grega.
7. Cap de salus llorejat a la dreta, al darrera llegenda.
10. Cap del sol radiat a la dreta; al darrera mànec de corretja sense cinta.
90. Commodvs dempeus a l'esquerra fent sacrifici davant un trípode. Dessota el trípode un toro.
236. Creu amb perles.
220. Creu.
217. Cristograma dintre de corona de llorer.
249. Cristograma dintre de medalló circular
207. Cristograma flanquejat per A i ω .
208. Cristograma flanquejat per A i ω dintre de corona de llorer.
131. Diana dempeus a la dreta tirant fletxa amb arc. Apol.lo dempeus a l'esquerra amb rama dellorer i lira.
171. Dona dempeus a l'esquerra amb branca d'olivera i ceptre.
222. Dos emperadors asseguts en un tron frontalment, vestits amb robes consulars i portant símbol i ceptre de Creu. Damunt i entre ells estrella.
190. Dos emperadors asseguts en un tron frontalment. Estrella dessobre ells, creu darrera i entre ells. Variants: A) tron sense espatllera, B) tron amb espatllera i amb recolzabraços rectes, C) tron sense espatllera i amb recolzabraços curvats.
231. Dos emperadors coronats asseguts en un tron en posició frontal, vestits i cuirassats i portant símbol i ceptre de Creu.
228. Dos emperadors coronats asseguts en un tron frontalment portant símbol a la mà dreta. Al dessobre estrella i entre ells una Creu.
233. Dos emperadors coronats dempeus un al front de l'altre aguantant una Creu llarga amb una mà, i amb l'altra, portan un globus.
230. Dos emperadors dempeus en posició frontal, aguantant un globus amb l'escripció PAX i surmuntat per Creu. L'Emperador de la dreta porta Victòria i globus a la mà esquerra.
234. Dos emperadors dempeus en posició frontal, aguantant un globus amb l'escripció PAS o BAS i surmuntat per Creu. L'Emperador de la dreta porta Victòria i globus a la mà esquerra.
229. Dos emperadors dempeus en posició frontal, portant llances i aguantant un globus amb una Creu al dessobre.

232. Dos emperadors dempeus en posició frontal, portant llances i aguantant un globus amb una Creu amb perles al dessobre.
170. Dues figures vestides donant-se les mans.
168. Dues mans juntes.
177. El deu Rhin jagut a l'esquerra recolzat en una urna a la dreta. La mà dreta damunt l'urna; a la mà esquerra porta àncora.
179. El Rhin jagut a l'esquerra recolzat en una urna. A la mà dreta s'aprecia la part frontal d'una barca i amb l'esquerra porta una àncora.
188. Emperador assegut frontalment en un tro, portant símbol a la mà dreta.
126. Esculapi dempeus a l'esquerra amb vara i serp.
141. Esculapi dempeus a l'esquerra recolzat en una columna i estirant a una serp que surt d'un altar.
125. Esculapi dempeus en posició frontal amb bastó i serp.
146. Esculapi dempeus en posició frontal i girat a l'esquerra portant vara amb una serp enroscada i aixafant un globus.
145. Esculapi dempeus en posició frontal i girat cap a l'esquerra portant vara amb una serp enroscada.
144. Esculapi dempeus en posició frontal, portant bàcul i aixafant un globus.
138. Esculapi dempeus i mirant a l'esquerra portant vara i aixafant un globus.
48. Figura femenina (Fortuna ?) de peu a l'esquerra. Amb el peu dret aixafa un globus al temps que ofereix sacrifici en un altar. A la mà dreta porta pàtera i al braç esquerra timó en posició vertical.
34. Figura femenina amb casc dempeus a la dreta; a la mà dreta porta ceptre vertical i a l'esquerra escut que descansa al terra.
142. Figura masculina dempeus a la dreta amb pàtera i ceptre fent sacrifici davant d'un altar.
31. Gorra de Vulcà, tenalles i martell, dintre de corona de llorer.
21. Inscripció dintre de corona de llorer.
130. Isis Faria dempeus a l'esquerra portant sistre i canastra.
42. La Concòrdia de peu a l'esquerra. A la mà dreta porta una branca i a l'esquerra cornucòpia.
154. La Salus alimentant a una serp que surt d'un altar i portant àncora.
155. La Salus alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
135. La Salus asseguda a la dreta alimentant a una serp que surt d'un altar.
103. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar amb una pàtera.
96. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans.
102. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp amb una pàtera i portant ceptre.
77. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó. Dessota la cadira, una flor.
98. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó amb una pàtera i portant cornucòpia.
104. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó. En el camp una estrella.
60. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.
75. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó i portant ceptre.
105. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.

163. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
71. La Salus asseguda a l'esquerra alimentant una serp enroscada en un altar rodó i portant timó i globus.
88. La Salus asseguda a l'esquerra amb branca a la mà. Al seu davant una serp.
83. La Salus asseguda a l'esquerra amb dues espigues a la mà davant d'un altar amb una serp.
58. La Salus asseguda a l'esquerra amb espigues a la mà.
70. La Salus asseguda a l'esquerra amb pàtera fent sacrifici en un altar rodó.
95. La Salus asseguda a l'esquerra amb pàtera i ceptre fent sacrifici davant d'un altar.
91. La Salus asseguda a l'esquerra en un seient amb la figura de Spes. Amb una pàtera alimenta a una serp que està davant d'una columna amb la figura de Baccus. Darrera la columna un arbre.
82. La Salus asseguda a l'esquerra oferint una rosella a una serp.
28. La Salus asseguda a l'esquerra portant pàtera a la mà dreta.
136. La Salus asseguda a l'esquerra.
49. La Salus asseguda a l'esquerra. A la mà dreta porta pàtera i a l'esquerra ceptre vertical.
84. La Salus asseguda a l'esquerra. Als seus peus una serp.
93. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans davant d'un altar.
143. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans i Esculapi caminant a l'esquerra portant vara i mirant a la dreta.
50. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans.
68. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.
53. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp i recolzada en una columna.
109. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
147. La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp que surt d'un altar.
124. La Salus dempeus a la dreta oferint fruits a l'Emperador que està al seu davant amb la mà dreta aixecada i portant llança a l'esquerra.
139. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans i recolzada en una columna amb la cama creuada.
140. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans i recolzada en una columna amb la cama creuada. La Salus porta palma.
106. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp amb les mans.
76. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada a un altar rodó i portant timó i ceptre.
67. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó i portant ceptre.
165. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en una vara i portant ceptre.
166. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en una vara i portant cornucòpia.
161. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant cornucòpia.
108. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
127. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.
132. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar. A la dreta javalina.
133. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre i pàtera.

137. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant timó.
149. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant àncora.
150. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant àncora i ceptre.
160. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre i globus.
78. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant una serp enroscada a un altar rodó i portant timó.
73. La Salus dempeus a l'esquerra alimentant una serp enroscada en un altar rodó.
134. La Salus dempeus a l'esquerra davant d'un altar portant ceptre i pàtera.
59. La Salus dempeus a l'esquerra davant d'un altar portant timó, pàtera i aixafant un globus.
167. La Salus dempeus a l'esquerra fent sacrifici en un altar.
8. La Salus dempeus a l'esquerra i recolzada a una columna. Amb la mà dreta agafa una serp, la cua de la qual s'enrosca a la base de la columna.
94. La Salus dempeus a l'esquerra portant balança i cornucòpia.
156. La Salus dempeus a l'esquerra portant branca i àncora.
69. La Salus dempeus a l'esquerra portant ceptre i fent sacrifici en un altar rodó.
89. La Salus dempeus a l'esquerra portant ceptre; amb l'altre mà ajuda a aixecar-se a una figura genollada. Al costat un altar rodó amb una serp.
153. La Salus dempeus a l'esquerra portant corona i àncora al peu d'un altar.
152. La Salus dempeus a l'esquerra portant corona i àncora.
157. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i àncora davant d'un altar.
169. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i ceptre i fent sacrifici davant d'un altar.
92. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i ceptre.
148. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i ceptre. A l'esquerra una serp.
164. La Salus dempeus a l'esquerra portant pàtera i cornucòpia i fent sacrifici davant d'un altar.
74. La Salus dempeus a l'esquerra portant timó i globus i alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.
159. La Salus dempeus a l'esquerra portant una vara amb serp enroscada i cornucòpia.
85. La Salus dempeus a l'esquerra recolzada a una columna i alimentant a una serp amb les mans.
97. La Salus dempeus a l'esquerra.
29. La Salus dempeus a l'esquerra. Davant d'un arbre una serp.
99. La Salus dempeus a l'esquerra; amb la mà dreta ajuda a aixecar-se a una dona genollada. A l'esquerra porta ceptre amb serps enroscades.
100. La Salus dempeus alimentant a una serp.
107. La Salus dempeus amb serp i llança.
72. La Salvs asseguda a l'esquerra alimentant una serp en un altar rodó. Al braç esquerra de la Salus restes de l'estàtua de Spes ?.
213. La Victòria asseguda a la dreta escrivint ✕ en un escut que resta recolzat a una petita columna.
195. L'Emperador amb túnica assegut en un tron en posició frontal amb quatre prínceps vestits de militars. Tots, excepte el jove príncep portent ceptre vertical.
191. L'Emperador amb túnica i ceptre a la mà dreta i símbol a l'esquerra, assegut frontalment en un tron damunt d'una plataforma. a cada costat Cèsar vestit de militar amb llança i escut.

223. L'Emperador assegut en un tron frontalment vestit amb robes consulars i portant símbol i ceptre de Creu. Estrella a l'esquerra.
227. L'Emperador coronat i vestit dempeus amb escaló al davant, portant Creu sobre globus a la mà dreta. Variants A) estrella a la seva dreta i B) sense escaló.
226. L'Emperador dempeus a la dreta portant estendard i globus i trepitjant amb el peu esquerra un captiu genollat.
211. L'Emperador dempeus frontal i amb el cap a la dreta portant Labarum i Victòria dessorre globus i trepitjant a un captiu genollat.
180. L'emperador dempeus, en posició frontal i amb el cap a la dreta portant Labarum i Victòria amb globus. Amb el peu dret menysprea a un captiu genollat
237. L'emperador i Cèsar coronats asseguts en dos trons en posició frontal i portant símbol. Estrella al dessorre i Creu entre ells.
196. L'Emperador vestit de militar assegut a l'esquerra rebent Victòria damunt d'un globus d'una figura femenina amb torreta al cap. Al temps que la Victòria dempeus al seu darrera el corona.
194. L'Emperador vestit de militar dempeus a l'esquerra damunt d'una plataforma, coronat per una Victòria amb palma i branca. Al seu voltant, nou soldats deels quals uns retenen els cavalls, d'altres porten escuts i d'altres estendards.
225. L'Emperadriu asseguda en un tron frontalment, portant Creu sobre globus i ceptre de Creu.
202. L'Emperadriu dempeus frontal i mirant a l'esquerra amb el cap velat i portant dos nens a les mans.
214. L'Emperadriu dempeus i frontal amb el cap a la dreta i amb els braços creuats.
26. Livia asseguda a dreta portant a la mà dreta dues espigues i a l'esquerra ceptre.
16. Llegenda dessorre Mart, als costats i en dos columnes de tres línies.
41. Llegenda dessorre set estrelles en forma d'arc.
13. Llegenda dintre de corona de llorer.
23. Llegenda en circumferència envoltant S C.
15. Mart amb casc despullat de peu a l'esquerra i amb el cap girat a la dreta. A la mà dreta porta vexílium i a l'esquerra parazonium.
14. Mart amb casc despullat de peu a l'esquerra. A la mà dreta porta vexílium i a l'esquerra parazonium.
38. Mart dempeus despullat i amb casc, avançant a la dreta. A la mà dreta porta javealina i a l'esquerra escut. A l'esquerra d'ell parazonium.
18. Mart despullat amb casc llença parazonium dempeus dessorre un pedestal amb inscripció.
162. Pax dempeus a l'esquerra portant ceptre i branca d'olivera.
39. Pax-Nèmesis alada caminant a la dreta, portant caduceu a la mà esquerra i precedida per una serp.
193. Pont de tres arcs damunt del qual l'emperador, precedit per la Victòria i vestit de militar, avança a la dreta portant espasa, escut i trofeu. Dessorre a l'esquerra el riu Danubi.
25. Porta de la ciutat d'Emèrita. Al dessorre llegenda.
210. Quatre estendarts.
33. Roma amb casc, vestida de militar avançant a l'esquerra. A la mà dreta porta globus i branca i a l'esquerra espasa.
235. Roma en un tron a l'esquerra, portant Victòria i globus i llença invertida.
158. Soldat dempeus a la dreta portant espasa i escut.

221. Theodosius en un tron i Valentinianus dempeus, frontals i vestits amb robes consulars portant símbol i ceptre de Creu. Damunt i entre ells estrella.
204. Tres emperadors vestits de militar dempeus i frontal. A la mà dreta duen ceptre i a l'esquerra escut que reposa al terra.
184. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en línia única ✠ damunt d'un escut recolzat entre el seu genoll esquerra i una columna en espiral. Variants A) amb escut darrera la cuirassa i B) sense escut darrera la cuirassa.
216. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en línia única ✠ damunt d'un escut recolzat únicament en el seu genoll esquerra. Amb variant d'escut darrera la cuirassa i estrella a l'esquerra. Variants A) amb línia fina i B) amb doble línia.
183. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en doble línia ✠ senyalat amb punts damunt d'un escut recolzat entre el seu genoll esquerra i un columna fina. Variants A) amb escut darrera la cuirassa i B) sense escut darrera la cuirassa.
185. Victòria amb cuirassa asseguda a la dreta, escrivint en línia única ✠ damunt d'un escut recolzat únicament en el seu genoll esquerra. Amb variant d'escut darrera la cuirassa.
224. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa amb un petit geni alat que ajuda a suportar una columna en la que es recolza un escut en el que escriu VOT/X/MVLT/XX.
189. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa amb un petit geni alat que ajuda a suportar una columna en la que es recolza un escut en el que escriu ✠ senyalat amb punts.
187. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa i suportant amb el seu genoll esquerra un escut en el que escriu ✠ senyalat amb punts. Estrella a l'esquerra. Variants A) amb escut darrera la cuirassa i B) sense escut darrera la cuirassa.
250. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa i suportant amb el seu genoll esquerra un escut en el que escriu ✠ senyalat amb punts.
186. Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa, suportant un escut damunt una columna en el que escriu ✠ senyalat amb punts.
215. Victòria asseguda a la dreta escrivint ✠ en un escut que es recolza als genolls.
218. Victòria asseguda a la dreta escrivint ✠ senyalat amb punts en un escut que es recolza als genolls.
181. Victòria avançant a l'esquerra portant amb la mà dreta trofeu que descansa damunt l'espatlla. A l'esquerra arrastra un captiu. En el camp ☩ .
219. Victòria avançant a l'esquerra portant corona, palma i branca.
40. Victòria dempeus a la dreta amb globus al peu i escrivint una V en un escut que es recolza als genolls.
37. Victòria dempeus a la dreta damunt d'un glòbus, portant a la mà dreta corona de lloer i a l'esquerra palma.
36. Victòria dempeus a l'esquerra damunt d'un globus, portant a la mà dreta corona de lloer i a l'esquerra palma.
151. Victòria dempeus a l'esquerra portant corona i palma.
3. Victòria en biga a la dreta, amb palma i guiant els cavalls.
2. Victòria en biga a la dreta, amb palma i guiant els cavalls; al dessota símbol.
182. Victòria en moviment a l'esquerra portant trofeu que descansa a l'espatlla i arrastrant captiu.

CATÀLEG.

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

REPUBLICA ROMANA.

IVNIA (91 a.C.)

- A- Sense Llegenda.
- B- ROMA/D·SILANVS (exerg).
- C- SALVS
- D- SA~~L~~VS
- E- D·SILANUS

1 Denari AR.	A	1	B	3	Roma	F
2 Denari AR.	C	4	B	3	"	F
3 Denari AR.	D	4	B	3	"	
4 Denari AR.	D	5	B	3	"	F
5 Denari AR.	C	4	E	2	"	F
6 Denari AR.	C	5	E	2	"	F
7 Denari AR.	C	6	E	2	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ACILIA (49 a.C.)

A- SALVTIS
 B- ACILIVS III·VIR·VALE
 C- P·FOVRIVS·CRASSIPES

8 Denari AR.	A	7	B	8	Roma	F
9 Denari AR. (Híbrid).	A	7	C	9	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CLAVDIA (41 a.C.)

- A- Sense llegenda.
- B- $\overline{\text{M}}$ ·ACILIVS III·VIR VALE ∇

10 Denari AR (Híbrid)	A	10	B	8	Roma	F
--------------------------	---	----	---	---	------	---

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

IMPERI.

AVGVSTVS (27 a.C. - 14 d.C.)

- A- Sense llegenda.
- B- IOVI/VOT SVSC/PRO SAL/CAES AVG/SPQR
- C- SPQR IMP CAESARI
- D- VOT P SVSC PRO SAL ET RED IOM SACR
- E- VOT P SVSC PRO SALVT ET RED IOM SACR
- F- SPQR CAESARI AVGVSTO
- G- VOT P SVSC PRO-SAL/RED-IOM/SA-CR
- H- CAESAR AVGVSTVS TR POT
- I- L MESCINIVS RVFVS III VIR/SPQR VP/S PR S
ET/RET AVG
- J- SC OB R P CVM SALVT IMP CAESAR AVGVS CONS
- K- L MESCINIVS RVFVS III
VIR/IMP/CAES/AVGU/COMM/CONS/SC
- L- IOM/SPQR VS/PR S IMP CAE/QUOD PER EV/R PIN
AMP/AT Q TR AV/SE

11 Denari AR.	A	11	B	13	Col.Patrícia?	F
12 Denari AR.	C	11	D	14	"	
13 Auri AU.	C	11	D	15	"	
14 Denari AR.	C	11	D	15	"	F
15 Auri AU.	F	11	D	15	"	F
16 Auri AU.	F	12	D	15	"	
17 Denari AR.	F	11	D	15	"	F
18 Denari AR.	F	12	D	15	"	
19 Auri AU.	F	11	E	15	"	
20 Denari AR.	F	11	E	15	"	F

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
21	Denari AR.	F	11	G	16	Roma	F
22	Denari AR.	H	17	I	18	"	F
23	Denari AR.	J	19	I	18	"	F
24	Denari AR.	J	19	K	20	"	
25	Denari AR.	L	21	K	20	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TIBERIVS (14 - 37 d.C.)

- A- SALVS AVGVSTA
- B- TI CAESAR DIVI AVG F AVG TR POT XXIIII SC
- C- SALVS·AVGVSTA·PERM·AVGVSTI
- D- AVGVSTA/EMERITA
- E- IVLIA AVGVSTA CA·E·
- F- TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVGVSTVS·P·M·
- G- M·IVLIVS·SETTAL·L·SEST·CELER·II·VIR·/SAL/AVG/C-
I/I·A
- H- TI·CAESAR·DIVI·AVG·F·AVG·P·M
- I- M·IVL·SETTAL·L·SESTI·CELLER·II·VIR

26 Dupondi AE	A	22	B	23	Roma	
27 Dupondi AE	F	12	G	20	Ilici	F
28 As AE	F	12	G	20	"	F
29 Semis AE	H	12	I	20	"	F

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

LIVIA DRVSILLA (IVLIA).

30	Dupondi AE C 24	D 25	Emèrita	F
31	Dupondi AE C 24	E 26	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CAESONIA (37-38 d.C.)

A- CN·ATEL·FLAC·CN·POM·FLAC·II·VIR·Q·V·I·

N·C·/SAL·AVG

B- C·CAESAR·AVG·GERMANIC·IMP·P·M·TR·P·COS

32 As AE	A	27	B	17	Cartago N.	F
33 Semis AE	A	27	B	17	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

NERO (54-68 d.C.)

- A- NERO CAESAR AVGVSTVS
- B- SALVS
- C- SA-LVS
- D- IMP NERO CAESAR AVGVSTVS
- E- IMP NERO CAESAR AVG PP

34	Auri AU	A	17	B	28	Roma	F
35	Denari AR	A	17	B	28	"	F
36	Auri AU	D	17	B	28	"	F
37	Denari AR	D	17	B	28	"	F
38	Denari AR	E	17	B	28	"	F
39	Denari AR	E	17	C	28	"	
40	Auri AU	E	17	C	28	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

GUERRES CIVILS (68-69 d.C.)

A- MONETA
 B- SALVS PVBLIC
 C- SALVS ET LIBERTAS
 D- SALVS GENE HUMANI
 E- SALVS GENER HUMANI
 F- SALVS GENERIS HUMANI
 G- SALVS GEN-ERIS HUMANI
 H- SALVTIS
 I- SALVTARIS
 J- ROMA VICTRIX
 K- SIGNA (exerg) P-R
 L- SPQR
 M- MARS VLTOR
 N- SP/QR
 O- SPQR/OB/CS
 P- IMP X-AVG DIVI F
 Q- CONCORDIA

41	Denari AR	A	30	I	31	Tàrraco	F
42	Denari AR	B	32	J	33	"	
43	Denari AR (Fals ?).	C	34	K	35	Gàl.lia	F
44	Auri AU	C	34	L	21	"	F
45	Denari AR	C	34	L	21	"	F
46	Denari AR (Fals ?).	D	36	M	38	"	
47	Denari AR	E	37	L	21	"	
48	Denari AR	E	37	N	21	"	
49	Denari AR	F	37	K	35	"	
50	Auri AU	F	37	L	21	"	
51	Denari AR	F	37	L	21	"	F
52	Denari AR	F	39	L	21	Gàl.lia	F

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
53	Denari AR	F	40	L	21	Gàl.lia	
54	Denari AR	F	40	O	21	"	
55	Denari AR	G	36	O	21	"	
56	Denari AR	F	40	P	41	"	
57	Auri AU	H	22	Q	42	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

GALBA (68-69 d.C.)

- A- SER GALBA IMP
- B- SER GALBA CAESAR AVG
- C- IMP SER GALBA AVG
- D- IMP SER GALBA CAESAR AVG
- E- SER GALBA IMP CAESAR AVG TR P
- F- SER GALBA IMP CAESAR AVG PM TR P
- G- SER SVLPI GALBA IMP CAESAR AVG TR P
- H- SER SVLPI GALBA IMP CAESAR AVG PM TR P
- I- SALVS GENE HUMANI
- J- SALVS GENERIS HVMANI
- K- SALVS GEN HUMANI
- L- SALVS AVGVSTA/SC (exerg).
- M- SALVS AVGVSTI/SC (exerg).

58	Denari AR	A	43	I	48	Gàl.lia	F
59	Denari AR	A	43	J	48	"	
60	Auri AU	B	44	K	48	Roma	F
61	Auri AU	B	45	K	48	"	
62	Denari AR	C	11	K	48	"	
63	Denari AR	C	17	K	48	"	
64	Denari AR	D	11	K	48	"	
65	Auri AU	D	17	K	48	"	F
66	Denari AR	D	46	K	48	"	
67	Auri AU	D	47	K	48	"	
68	Denari AR	D	7	K	48	"	
69	Auri AU	D	46	K	48	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA		
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus					
70	Sest.	OR	E	17	L	49	Roma	F
71	Sest.	OR	F	46	L	49	"	
72	As	AE	G	17	M	49	"	
73	As	AE	H	47	M	49	"	
74	As	AE	H	17	M	49	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VESPASIANVS (69-79 d.C.)

- A- IMP·CAES·VESP·AVG·P·M·COS·IIII·CEN
- B- IMP·CAES·VESP·AVG·CEN
- C- IMP·CAESAR·VESPASIANVS·AVG
- D- IMP·CAESAR·VESPASIANVS·AVG·P·M·TR·P
- E- IMP·CAES·VESPAS·AVG·P·M·TR·P·P·P·COS·III
- F- IMP·CAESAR·VESPASIANVS·AVG·P·M·T·P·P·P·COS·III
- G- IMP·CAES·VESPAS·AVG·P·M·TR·P·P·P·COS·IIII
- H- IMP·CAES·VESPASIAN·AVG·P·M·TR·P·P·P·COS·VIII
- I- SALVS AVG
- J- SALVS·COS·IIII
- K- SALVS AVGVSTI S·C
- L- SALVS AVGVSTA S·C

75 Denari AR	A	17	I	28	Roma	F
76 DenariAR	B	17	I	28	"	F
77 Denari AR (Fals).	C	17	J	28	?	
78 As AE	D	43	K	50	Lugdunum	
79 Sest. OR	E	17	L	49	Roma	
80 Sest. OR	F	17	L	49	"	
81 Sest. OR	G	17	L	49	"	F
82 Sest. OR	H	43	L	49	Lugdunum	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TITVS (79-81 d.C.)

A- T·CAES·IMP·AVG·F·PON·TR·P·COS·VI·CENSOR
 B- IMP·T·CAES·VESP·AVG·P·M·TR·P·P·P·COS·VIII·
 C- IMP·T·CAES·VESP·AVG·P·M·TR·P·COS·VIII
 D- SALVS AVGVSTA S·C
 E- SALVTI AVGVSTI S·C
 F- SALVS AVG S·C

83	Sest. OR	A	43	D	49	Lugdunum	
84	Sest. OR	B	17	E	54	Roma	
85	Dupondi OR	C	51 o 52	F	28	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

IULIA, filla de TITVS. (91 d.C)

A- IVLIA·AVGVSTA·T·AVG·F·
B- SALVS AVG

86 Denari AR A 55 B 28 Roma F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

DOMITIANVS (81-96 d.C.)

- A- CAESAR·AVG·F·DOMITIANVS·COS·V
- B- CAESAR·AVG·F·DOMITIANVS·COS·VI
- C- CAESAR·AVG·F·DOMITIANVS·COS·VII
- D- CAES DIVI VESP F DOMITIANVS COS VII
- E- IMP·CAES·DIVI·VESP·F·DOMITIAN·AVG·GER·COS·X·
- F- IMP·CAES·DOMITIAN·AVG·GERM·COS·X
- G- IMP·CAES·DOMIT·AVG·GERM·COS·X·
- H- IMP·CAES·DOMITIAN·AVG·GERM·COS·XI·
- I- IMP·CAES·DOMIT·AVG·GERM·COS·XI·CENS·POT·P·P·
- J- IMP·CAES·DOMIT·AVG·GERM·COS·XI·CENS·PER·P·P·
- K- IMP·CAES·DOMIT·AUG·GERM·COS·XII·CENS·PER·P·P·
- L- IMP·CAES·DOMIT·AUG·GERM·COS·XV·CENS·PER·P·P·
- M- PRINCEPS IVVENTVTIS
- N- SALVS AVG S·C
- O- SALVTI AVGVSTI S·C
- P- SALVTI AVGVST S·C

87	Denari AR	A	17	M	53	Roma	
88	Auri AU	B	17 o 46	M	53	"	F
89	Denari AR	B	17 o 46	M	53	"	
90	Denari AR	C	17	M	53	"	F
91	As AE	D	17	N	28	"	
92	As AE	E	57	O	54	"	
93	As AE	F	57	P	54	"	F
94	As AE	G	57	P	54	"	
95	As AE	H	57	P	54	"	
96	As AE	H	57	O	54	"	F
97	As AE	I	57	O	54	"	F

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA	
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus				
98	As	AE	J	57	O	54	Roma
99	As	AE	K	57	O	54	"
100	As	AE	L	57	O	54	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

NERVA (96-98 d.C)

A- IMP·NERVA·CAES·AUG·P·M·TR·P·COS·II·P·P·
 B- IMP·NERVA·CAES·AVG·P·M·TR·P·COS·III·P·P·
 C- IMP·NERVA·CAES·AVG·P·M·TR·P·II·COS·III·P·P·
 D- SALVS PVBLICA

101	Denari AR	A	17	D	58	Roma	F
102	Auri AU	B	17	D	58	"	
103	Denari AR	B	17	D	58	"	F
104	Auri AU	C	17	D	58	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TRAIANVS (98-117)

- A- IMP·TRAIANV·AVG·GER·DAC·P·M·TR·P·
- B- IMP·CAES·NER·TRAIANO·OPTIMO·AVG·GER·DAC
- C- IMP·CAES·NERVAE·TRAIANO·AVG·GER·DAC·P·M·
TR·P·COS·V·P·P·
- D- IMP·CAES·NER·TRAIANO·OPTIMO·AVG·GER·DAC·
PARTHICO·P·M·TR·P·COS·VI·P·P·
- E- SALVS GENERI HVMANI
- F- P·M·TR·P·COS·VI·P·P·S·P·Q·R·-SALVS AVG (exerg)
- G- S·P·Q·R·OPTIMO·PRINCIPI·S·C·
- H- SENATVS·POPVLVSQVE·ROMANVS-S·C--SALVS AVG
(exerg)
- I- IMP CAES·NER TRAIAN OPTIM AVG GERM DAC
- J- PARTICO P M TR P COS VI PPSPQR-SALVS AVG
(exerg) .

105	Auri AU	A	17	E	59	Roma	F
106	Auri AU	B	47	F	60	"	F
107	Sest. OR	C	47	G	60	"	F
108	As AE	C	47	G	60	"	F
109	Dupondi OR	C	47	G	60	"	F
110	Sest. OR	D	47	H	60	"	
110A	Denari AR	I	47	J	60	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

HADRIANVS (117-138)

- A- IMP·CAESAR·TRAIAN·HADRIANVS·AVG·
- B- HADRIANVS AVGVSTVS
- C- HADRIANVS·AVG·COS·III·P·P
- D- HADRIANVS·AVGVSTVS P·P·
- E- IMP·CAESAR·TRAIANVS·HADRIANVS·AVG
- F- IMP·CAESAR·TRAIAN·HADRIANVS AVGVSTVS·P·M·TR·
P·COS·III·
- G- IMP·CAESAR·TRAIANVS·HADRIANVS AVGVSTVS·P·M·
TR·P·COS·III
- H- IMP·CAESAR·TRAIANVS·HADRIANVS AVGVSTVS·P·M·TR·P·
- I- PM·TR·P·COS·II-SALVS AVG (exerg).
- J- PM·TR·P·COS·DES·III-SALVS AVG (exerg).
- K- P·M·TR·P·COS·III·
- L- P·M·TR·P·COS·III--SAL·AVG (exerg).
- M- P·M·TR·P·COS·III--SALVS AVG (exerg).
- N- COS III
- O- SALVS AVG
- P- PONT·MAX·TR·POT·COS·II·S·C·SALVS·AVG
- Q- SALVS AVGVSTI S·C
- R- SALVS PVBLICA S·C
- S- COS·III·S·C
- T- COS·III·S·C-SALVS AVGVSTI
- U- S C
- V- SALVS AVG S·C

111	Denari	AR	A	17	I	60	Roma	
112	Auri	AU	A	61	I	60	"	
113	Denari	AR	A	61	I	60	"	F
114	Auri	AU	A	62	J	60	"	
115	Denari	AR	A	62	J	60	"	F
116	Denari	AR	A	47	J	60	"	

Nº	ANVERS			REVERS			SECA	FOTOGRAFIA
		Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
117	Denari	AR	A	17	K	60	Roma	F
118	Denari	AR	A	62	K	60	"	
119	Denari	AR	A	17	K	28	"	
120	Denari	AR	A	62	K	28	"	
121	Auri	AU	A	17	L	60	"	F
122	Denari	AR	A	17	L	60	"	
123	Denari	AR	A	62	L	60	"	
124	Denari	AR	A	61	L	60	"	
125	Denari	AR	A	17	L	67	"	F
126	Denari	AR	A	17	M	60	"	
127	Denari	AR	A	63	M	60	"	
128	Denari	AR	A	61	M	60	"	
129	Quinari-AU	AU	B	47	N	60	"	F
130	Denari	AR	C	11	O	68	"	F
131	Denari	AR	C	63	O	68	"	
132	Denari	AR	C	17	O	68	"	
133	Denari	AR	C	62	O	68	"	
134	Denari	AR	C	11	O	69	"	
135	Denari	AR	C	63	O	69	"	F
136	Denari	AR	C	55	O	69	"	
137	Denari	AR	C	17	O	69	"	
138	Denari	AR	C	11	O	67	"	
139	Denari	AR	C	11	O	70	"	F
140	Denari	AR	C	17	O	70	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA	
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus				
141	Quinari-AU	D	55	N	60	Roma	F
142	Quinari-AU	B	47	K	60	"	
	(Híbrid).						
143	Sest. OR	E	17	P	60	"	
144	Dupondi OR	E	51	P	60	"	
145	Sest. OR	F	61	Q	60	"	
146	Sest. OR	G	61	Q	60	"	
147	Dupondi OR	H	64	R	59	"	
148	Dupondi OR	H	51	R	59	"	
149	Dupondi OR	H	55	R	59	"	F
150	Dupondi OR	B	51	S	60	"	
151	Dupondi OR	B	64	S	60	"	
152	As AE	B	17	S	50	"	F
153	As AE	B	17	T	67	"	
154	As AE	B	17	U	50	"	
155	Sest. OR	C	11	V	68	"	
156	Sest. OR	C	17	V	68	"	
157	Sest. OR	C	62	V	68	"	
158	Sest. OR	C	11	V	67	"	
159	Sest. OR	C	17	V	67	"	
160	Sest. OR	C	17	V	59	"	
161	Sest. OR	C	17	V	60	"	
162	Sest. OR	C	62	V	60	"	
163	Sest. OR	C	17	V	71	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
164	Dupondi	OR C	17	V	68	Roma
165	As	AE C	17	V	68	"
166	Dupondi	OR C	11	V	60	"
167	As	AE C	11	V	60	"
168	Dupondi	OR C	17	V	60	"
169	As	AE C	17	V	60	"
170	Dupondi	OR D	51	S	60	"
171	As	AE D	47	S	50	"
172	As	AE D	62	S	50	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AELIVS (136-138)

A- L·AELIVS CAESAR
 B- TR·POT·COS·II·
 C- TR·POT·COS·II· SALVS
 D- TR·POT·COS·II·SALVS·S·C·

173	Denari AR	A	11	B	67	Roma	F
174	Denari AR	A	11	C	60	"	F
175	Sest. OR	A	11	D	60	"	F
176	Sest. OR	A	66	D	60	"	
177	Sest. OR	A	11	D	72	"	
178	Dupondi OR	A	66	D	60	"	
179	As AE	A	66	D	60	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ANTONINVS PIVS (138-161)

- A- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·COS·III
- B- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XI
- C- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XII
- D- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XVI
- E- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XIX
- F- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·IMP·II
- G- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XXII
- H- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XXIII
- I- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·
- J- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P
- K- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·COS·IIII
- L- ANTONINVS·AVG·PIVS·P·P·TR·P·XV
- M- SALVS AVG
- N- COS·IIII
- O- TR·POT·XIX COS·IIII
- P- TR·POT·XX COS·IIII
- Q- TR·POT·XXI COS·IIII
- R- SALVS·AVG·COS·IIII
- S- SALVTI·AVG·COS·IIII
- T- SALVS·AVG·COS·II·S·C·
- U- COS·III·S·C·
- V- SALVS AVG·S·C·
- X- SALVS PUBLICA S·C·
- Z- SALVS AVGVSTI S·C·
- AA- IMPERATOR II S·C·
- AB- DES·IIII·S·C
- AC- TR·POT·COS·III·DES·III·S·C
- AD- COS·IIII·S·C·
- AE- SALVS AVG·COS·IIII S·C·

180	Auri AU	A	17	M	67	Roma
181	Auri AU	A	46	M	67	"
182	Denari AR	A	11	M	60	"

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
183	Denari	AR	B	17	N	73	Roma
184	Auri	AU	B	17	N	74	"
185	Denari	AR	B	17	N	74	"
186	Denari	AR	C	17	N	74	"
187	Denari	AR	D	17	N	73	"
188	Denari	AR	E	17	O	60	" F
189	Denari	AR	F	17	P	60	" F
190	Auri	AU	F	17 o 55	Q	50	" F
191	Auri	AU	F	17 o 55	Q	75	" F
192	Denari	AR	G	17	R	67	"
193	Denari	AR	G	17	S	67	"
194	Denari	AR	H	17	R	67	" F
195	Denari	AR	H	17	S	67	" F
196	As	AE	I	17	T	67	"
197	As	AE	I	11	T	67	"
198	Sest.	OR	J	17	U	74	"
199	Sest.	OR	A	17	V	67	"
200	Sest.	OR	A	55 o 61	V	67	"
201	Sest.	OR	A	46	V	67	"
202	Sest.	OR	A	17	V	74	"
203	Sest.	OR	A	46	V	74	"
204	Sest.	OR	A	17	V	60	"
205	Sest.	OR	A	55 o 61	V	60	"
206	Sest.	OR	A	17	X	60	" F

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
207	Sest.	OR	A	17	X	67	Roma
208	Dupondi	OR	A	51	V	67	" F
209	Dupondi	OR	A	51	V	76	"
210	Dupondi	OR	A	52	Z	60	" F
211	As	AE	A	11	V	67	" F
212	As	AE	A	17	V	67	"
213	As	AE	A	47	V	67	"
214	As	AE	A	17	X	67	"
215	As	AE	A	17	AA	75	"
216	Sest.	OR	A	17	AB	74	"
217	Sest.	OR	A	17	AB	77	"
218	Sest.	OR	A	17	AB	71	"
219	Sest.	OR	I	17	AC	74	" F
220	Sest.	OR	I	17	AC	60	"
221	Dupondi	OR	A	51	AB	60	"
222	Sest.	OR	J	17	AD	78	" F
223	Sest.	OR	J	17	AD	74	" F
224	Sest.	OR	J	17	AD	71	"
225	Sest.	OR	K	17	V	74	" F
226	Dupondi	OR	J	51	AD	74	" F
227	Dupondi	OR	J	51	AD	71	"
228	Dupondi	OR	K	51	V	78	" F
229	Dupondi	OR	K	51	V	74	"
230	Sest.	OR	L	17	AE	67	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
231	Dupondi	OR L 51	AE	67	Roma	F
232	As	AE L 17 o 46	AE	67	"	F
233	Sest.	OR D 17	AE	67	"	F
234	Dupondi	OR D 51	AE	67	"	
235	Dupondi	OR D 65	AE	67	"	
236	As	AE H 17	N	60	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

FAUSTINA I , esposa d'ANTONINVS PIVS

A- DIVA FAVSTINA
 B- FAVSTINA AVG·ANTONINI·AVG·PII·P·P·
 C- COS·IIII
 D- SALVTI AVG·S·C·
 E- SALVTI·AVGVSTAE S·C·

237	Denari AR A	11	C	74	Roma
	(Híbrid i fals ?)				
238	Dupondi OR B	55	D	29	"
239	As AE B	55	D	29	"
240	Dupondi OR B	55	D	67	"
241	As AE B	55	D	67	"
242	Dupondi OR A	55	E	60	"
243	As AE A	55	E	60	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

M. AVRELIVS (161-180)

- A- AVRELIVS CAESAR AVG ·PII·FIL·
- B- M·ANTONINVS AVG
- C- M·ANTONINVS AVG·IMP·II·
- D- IMP·M·AVREL·ANTONINVS·AVG·P·M
- E- IMP·M·ANTONINVS·AVG
- F- M·ANTONINVS AVG·TR·P·XXIII
- G- M·ANTONINVS AVG·TR·P·XXIIII
- H- M·ANTONINVS AVG·TR·P·XXV
- I- M·ANTONINVS AVG·GERM·SARM·
- J- M·AVREL·ANTONINVS AVG·
- K- IMP·CAES·M·AVREL·ANTONINVS AVG·P·M
- L- M·ANTONINVS·AVG·ARM·PARTH·MAX·
- M- TR·POT·VIII COS·II·S·C·
- N- TR·POT·VIII COS·II·S·C·
- O- SALVTI AVGVSTOR TR·P·XVI·COS·III·
- P- SALVTI AVGVSTOR TR·P·XVII·COS·III·
- Q- SALVTI AVGVSTOR TR·P·XVIII·COS·III·
- R- SALVTI AVG·COS·III·
- S- COS·III·
- T- TR·P·XXXI·IMP·VIII·COS·III·P·P·
- U- TR·P·XXXII·IMP·VIII·COS·III·P·P·
- V- TR·P·XXXIII·IMP·VIII·COS·III·P·P·
- X- TR·P·XXXIII·IMP·X·COS·III·P·P·
- Z- COS·III·P·P·
- AA- SALVTI AVGVSTOR·TR·P·XV·S·C·COS·III
- AB- SALVTI AVGVSTOR·TR·P·XVI·COS·III·S·C
- AC- SALVTI·AVGVSTOR·TR·P·XVI COS·III (exerg) .
- AD- SALVTI AVGVSTOR·TR·P·XVII·COS·III·S·C·
- AE- SALVTI AVG·COS·III·S·C·
- AF- TR·POT·XXIII·IMP·V·COS·III·S·C·
- AG- SALVTI AVGVSTAE S·C·

Nº	ANVERS			REVERS			SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus				
244	Dupondi	OR A	55	M	85	Roma	F	
245	As	AE A	55	M	85	"		
246	Dupondi	OR A	55	N	73	"		
247	Dupondi	OR A	66	N	73	"		
248	As	AE A	55	N	73	"	F	
249	As	AE A	66	N	73	"		
250	Auri	AU B	55	O	73	"	F	
251	Auri	AU B	79	O	73	"	F	
252	Auri	AU B	61	O	73	"		
253	Auri	AU D	66	O	73	"		
254	Auri	AU B	47	P	73	"		
255	Auri	AU C	66	P	73	"	F	
256	Auri	AU E	11	P	73	"		
257	Auri	AU E	66	P	73	"		
258	Auri	AU C	66	Q	73	"	F	
259	Auri	AU E	66	Q	73	"		
260	Denari	AR F	17	R	67	"	F	
261	Denari	AR G	17	S	50	"	F	
262	Denari	AR G	17	R	67	"	F	
263	Denari	AR H	17	S	50	"		
264	Denari	AR H	17	S	60	"		
265	Denari	AR I	17	T	67	"	F	
266	Denari	AR J	17	U	82	"		
267	Denari	AR J	17	V	83	"	F	

Nº	ANVERS				REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus				Llegenda/Tipus			
268	Denari	AR	J	17	X	83	Roma	
269	Denari	AR	B	61	Z	84	"	
270	Denari	AR	J	17	Z	84	"	
271	Sest.	OR	K	17	AA	73	"	
272	Sest.	OR	K	11	AB	73	"	F
273	Sest.	OR	K	12	AB	73	"	
274	Sest.	OR	K	17	AB	73	"	
275	Sest.	OR	K	80	AB	73	"	
276	Sest.	OR	K	61	AB	73	"	
277	Dupondi	OR	K	51	AB	73	"	
278	Sest.	OR	K	11	AC	73	"	
279	Sest.	OR	K	11	AD	73	"	
280	Sest.	OR	K	66	AD	73	"	
281	Sest.	OR	K	17	AD	73	"	
281A	Sest.	OR	K	46	AD	73	"	
282	Sest.	OR	K	61	AD	73	"	
283	Dupondi	OR	K	51	AD	73	"	F
284	As	AE	K	11	AD	73	"	
285	As	AE	K	55	AD	73	"	
286	As	AE	K	79	AD	73	"	
287	As	AE	K	17	AD	73	"	
288	Sest.	OR	F	17	AE	67	"	
289	Sest.	Or	F	80	AE	67	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
290	Dupondi OR F 51	AE 67	Roma	
291	Dupondi OR F 81	AE 67	"	
291A	Dupondi OR L 51	AF 67	"	
292	Sest. OR G 17	AE 67	"	
293	Sest. OR G 80	AE 67	"	
294	Sest. OR G 46	AE 67	"	
295	Dupondi OR G 51	AE 67	"	
296	Sest. OR H 17	AE 67	"	
297	Dupondi OR H 51	AE 67	"	
298	Sest. OR H 17	AG 60	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

FAUSTINA II, filla d'ANTONINVS PIVS i FAUSTINA I
i esposa de M. AVRELIVS.

A- FAVSTINA AVGVSTA
B- AVGVSTI PII FIL·S·C·
C- SALVS
D- SALVTI AVGVSTAE
E- SALVTI AVGVSTAE-S·C·
F- SALVTI AVG·COS·TRIB·POT·S·C·

299	Dupondi OR A	55	B	75	Roma	
300	Dupondi OR A	56	B	75	"	
301	As AE	A 55	B	75	"	
302	As AE	A 56	B	75	"	
302A	Denari AR	A 11	C	60	"	
303	Denari AR	A 86	C	60	"	
304	Denari AR	A 87	C	60	"	
305	Denari AR	A 11	C	67	"	F
306	Auri AU	A 11	D	60	"	F
307	Auri AU	A 86	D	60	"	F
308	Auri AU	A 87	D	60	"	
309	Sest. OR	A 11	E	60	"	
310	Sest. OR	A 86	E	60	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
311	Sest. OR	A 87	E 60		Roma	
312	Sest. OR	A 12	E 60		"	
313	As AE	A 11	E 60		"	
314	As AE	A 86	E 60		"	
315	As AE	A 87	E 60		"	
316	As AE	A 11	E 67		"	
317	Sest. OR (Híbrid).	A 11	F 67		"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

L. VERVS (161-169)

- A- IMP·CAES·L·VERVS·AVG·
- B- IMP·L·AVREL·VERVS AVG·
- C- IMP·L·VERVS AVG·
- D- IMP·CAES·L·VERVS AVG·
- E- DIVVS VERVS
- F- L·AVREL·VERVS AVG·ARMENIACVS
- G- SALVTI AVGVSTOR·TR·P·II·COS·II·
- H- SALVTI AVGVSTOR·TR·P·III·COS·II·
- I- SALVTI AVGVSTAE·S·C·
- J- SALVTI AVGVSTOR COS·II·S·C

318	Auri AU	A	55	G	73	Roma	F
319	Auri AU	B	55	G	73	"	
320	Auri AU	B	79	G	73	"	
321	Auri AU	B	66	G	73	"	
322	Auri AU	C	55	H	73	"	
323	Auri AU	D	55	H	73	"	
324	Auri AU	D	79	H	73	"	F
325	Auri AU	D	11	H	73	"	
326	Auri AU	D	66	H	73	"	
327	Sest. Or (Híbrid).	E	51	I	73	"	
328	Sest. OR (Híbrid).	F	17	J	73	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

LUCILLA, filla de M. AVRELIVS i FAUSTINA II
i esposa de L. VERVS.

A- LVCILLAE AVG·ANTONINI AVG·F·
B- LVCILLA AVGVSTA
C- SALVS
D- SALVS S·C·

329	Denari AR	A	55	C	60	Roma
330	As AE	B	55	D	60	"
331	As Ae	A	55	D	67	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

COMMODOVS (177-192)

- A- IMP·CAES·L·AVREL·COMMODOVS·GERM·SARM·
- B- IMP·L·AVREL·COMMODOVS AVG·GERM·SARN·
- C- L·AVREL·COMMODOVS AVG·GERM·SARN·
- D- L·AVREL·COMMODOVS AVG·
- E- L·COMMODOVS AVG·
- F- M·COMMODOVS ANTONINVS AVG·
- G- M·ANTONINVS COMMODOVS AVG
- H- M·COMMODOVS ANTON·AVG·PIVS·
- I- M·COMM·ANT·P·FEL·AVG·BRIT·
- J- L·AEL·AVREL·COMM·AVG·P·FEL·
- K- M·COMMODOVS ANTONINVS AVG·PIVS·
- L- M·COMMODOVS ANTON·AVG·PIVS·BRIT·
- M- M·COMMODOVS AVG·PIVS BRIT
- N- M·COMMODOVS ANT·P·FELIX AVG·BRIT
- O- M·COMM·ANTONIN·AVG·BRIT
- P- M·COMM·ANT·P·FELIX AVG·BRIT
- Q- TR·POT·COS·
- R- TR·POT·II·COS
- S- TR·POT·II·COS·P·P·
- T- TR·P·II·IMP·II·COS·P·P·
- U- TR·P·III·IMP·II·COS·P·P·
- V- TR·P·IIII·IMP·II·COS·P·P·
- X- TR·P·IIII·IMP·III·COS·II·P·P·
- Z- TR·P·VII·IMP·IIII COS·III·P·P·
- AA- TR·P·VII IMP·V COS·III P·P·
- AB- TR·P·VIII IMP·VI COS·IIII P·P·
- AC- P·M·TR·P·XIII IMP·VIII COS·V P·P·
- AD- SAL·AVG·P·M·TR·P·XIIII COS·V·P·P
- AE- SAL·GEN·HVM·
- AF- VOT·SOLV·PRO·SAL·P·R
- AG- SALVS AVG TR·P·VII IMP·IIII COS·III·P·P·S·C
- AH- SALVS AVG·TR·P·VII IMP·V COS·III·P·P·S·C·
- AI- SALVS AVG TR·P·VIII IMP·V COS·IIII·P·P·S·C·
- AJ- SALVS AVG TR·P·VIII IMP·VI COS·IIII·P·P·S·C·
- AK- TR·P·VIII IMP·VI·COS·IIII P·P·S·C·

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AL- TR·P·VIII IMP·VI·COS·IIII P·P·S·C
AM- SALVS P·M·TR·P·VIII IMP·VII COS·IIII·P·P·S·C
AN- SALVS P·M·TR·P·X IMP·VII COS·IIII·P·P·S·C·
AO- SALVS P·M·TR·P·XI IMP·VII COS·V·P·P·S·C·
AP- SAL·AVG·P·M·TR·P·XII IMP·VIII COS·V·P·P·S·C·
AQ- P·M·TR·P·XII IMP·VIII COS·V·P·P·S·C·
AR- SAL·AVG·P·M·TR·P·XIII IMP·VIII
 COS·V·P·P·S·C·
AS- P·M·TR·P·XIII IMP·VIII COS·V·P·P·S·C·
AT- SAL·GEN·HVM·COS·VI P·P·S·C
AU- SALVS AVG·S·C·
AV- COS·P·P·

332	Denari	AR	A	55	Q	67	Roma
333	Denari	AR	A	55 o 79	R	67	"
334	Denari	AR	A	17	R	67	"
335	Denari	AR	B	47	S	67	"
336	Denari	AR	B	17	S	67	"
337	Denari	AR	C	47	T	88	"
338	Denari	AR	D	61	U	88	"
339	Denari	AR	D	61	AV	88	"
339A	Denari	AR	E	79	AV	88	"
339B	Denari	AR	E	17	AV	88	"
339C	Denari	AR	D	17 o 79	V	88	"
339D	Denari	AR	D	11	V	88	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
339E	Denari	AR D	11	X	60	Roma
339F	Denari	AR F	17	Z	67	" F
340	Denari	AR G	17	Z	67	"
341	Denari	AR F	17	AA	67	"
342	Denari	AR H	17	AB	67	" F
343	Denari	AR I	17	AC	60	"
344	Auri	AU I	47	AD	60	"
345	Denari	AR J	17	AE	89	" F
346	Denari	AR J	17	AF	90	"
347	Sest.	OR F	17	AG	67	" F
348	Dupondi	OR F	51	AG	67	"
349	As	AE F	17	AG	67	"
350	Sest.	OR F	17	AH	67	"
351	Sest.	OR F	17	AI	67	" F
352	Dupondi	OR F	51	AI	67	"
353	Sest.	OR F	17	AJ	67	"
354	Sest.	OR K	17	AJ	67	"
355	Dupondi	OR K	51	AJ	67	"
356	As	AE K	17	AK	50	"
357	As	AE K	17	AL	50	"
358	As	AE H	17	AL	50	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
359	Sest. OR	L	17	AM	91	Roma
360	Sest. OR	L	17	AN	91	" F
361	Sest. OR	M	17	AO	91	"
362	Sest. OR	N	17	AP	60	"
363	As AE	O	17	AQ	60	"
364	Sest. OR	N	17	AR	60	"
365	As AE	P	17	AS	73	"
366	Sest. OR	J	17	AT	89	" F
367	Sest. OR	J	61	AT	89	"
368	As AE	J	17	AT	89	"
369	As AE	J	61	AT	89	"
370	Sest. OR	J	61	AU	92	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CRISPINA, esposa de COMMODVS.

- A- CRISPINA AVGVSTA
- B- CRISPINA AVG·IMP·COMMODI AVG·
- C- SALVS S·C·

371	Sest. OR	A	17	C	60	Roma
372	Sest. OR	B	17	C	60	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

PESCENIVS NIGER (193-194)

A- IMP·CAES·C·PESC·NIGER·IVST·AV
 B- IMP·CAES·C·PESC·NIGER·IVST·AVG
 C- IMP·CAES·PESC·NIGER·IVST·AVG
 D- SALVTI AVG
 E- SALVTI AVGVS
 F- SALVTI AVGVSTI

373	Denari AR	A	17	D	93	Roma	
374	Denari AR	B	17	D	93	"	
375	Denari AR	C	17	E	93	"	
376	Denari AR	B	17	F	93	"	
377	Denari AR	A	17	D	94	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

SEPTIMIUS SEVERUS (193-211)

- A- L·SEPT·SEV·PERT·AVG·IMP·X
- B- SEVERVS PIVS AVG·P·M·TR·P·XII
- C- SEVERVS PIVS AVG
- D- SEVERVS PIVS AVG·BRIT·
- E- L·SEPT·SEVERVS·PER·AVG·P·M·IMP·XI
- F- L·SEPT·SEVERVS·PER·AVG·PIV·IMP·XI·PART·MAX·
- G- IMP·C·L·SEP·SEVERVS·P·AV·
- H- L·SEPT·SEV·PERT·AVG·IMP·X
- I- SALVTI AVG
- J- SALVTI AVGG
- K- P·M·TR·P·XII·COS·III·P·P·
- L- P·M·TR·P·XIII·COS·III·P·P·
- M- P·M·TR·P·XV·COS·III·P·P·
- N- P·M·TR·P·XVI·COS·III·P·P·
- O- P·M·TR·P·XVII·COS·III·P·P·
- P- P·M·TR·P·XVIII·COS·III·P·P·
- Q- P·M·TR·P·XIX·COS·III·P·P·
- R- PONTIF·TR·P·XII·COS·III
- S- SALVTI·AVG·P·M·TR·P·VI·COS·II·P·P·S·C

379	Denari AR	A	17	I	60	Roma	
380	Denari AR	A	17	J	60	"	
381	Denari AR	B	17	K	60	"	
382	Denari AR	C	17	L	60	"	
383	Denari AR	C	17	M	60	"	
384	Denari AR	C	17	N	95	"	
385	Denari AR	C	17	O	96	"	F
386	Denari AR	C	17	P	96	"	F
387	Denari AR	D	17	Q	96	"	

Nº	ANVERS				REVERS			SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus				Llegenda/Tipus				
388	Denari	AR	C	17	R	96		Roma	
389	Denari	AR	E	17	J	96		Laodicea	F
390	Denari	AR	F	17	J	96		"	
391	Denari	AR	G	17	I	96		Asia	
392	Sest.	OR	H	17	S	73		"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CARACALLA (198-217)

- A- ANTONINVS AVGVSTVS
- B- ANTONINVS PIVS AVG
- C- ANTONINVS PIVS AVG BRIT
- D- ANTONINVS PIVS AVG GERM
- E- SAL·GEN·HUM·
- F- PONTIF·TR·P·VIII·COS·II
- G- P·M·TR·P·XV·COS·III·P·P·
- H- COS·III
- I- SALVS ANTONINI AVG

393	Denari AR	A	47	E	99	Roma	F
394	Denari AR	A	61	E	99	"	
395	Denari Ar	B	47	F	60	"	F
396	Denari AR	C	17	G	98	"	F
397	Denari AR	B	17	H	97	"	
398	Denari AR	D	17	I	100	"	
399	Denari AR	A	47	E	99	Laodicea	F

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			

MACRINVS (217-218)

- A- IMP·C·M·OPEL·SEV·MACRINVS·AVG
- B- IMP·CAES·M·OPEL·SEV·MACRINVS AVG
- C- VOTA·PVBL·P·M·TR·P
- D- PONTIF·MAX·TR·P·COS·P·P
- E- PONTIF·MAX·TR·P·II·COS·II·P·P·
- F- SALVS PVBLICA
- G- PONTIF·MAX·TR·P·P·S·C·
- H- SALVS·PVBL·P·M·TR·P·S·C·
- I- PONTIF·MAX·TR·P·COS·P·P·S·C·
- J- SALVS PVBLICA·S·C·

400	Denari	AR	A	80	C	75	Roma	F
401	Denari	AR	A	80	D	75	"	F
402	Denari	AR	A	61	D	75	"	
403	Auri	AU	A	17	E	75	"	
404	Auri	AU	A	80	E	75	"	
405	Auri	AU	A	80	F	85	"	F
406	Auri	AU	A	61	F	85	"	
407	Denari	AR	A	47	F	85	"	
408	Denari	AR	A	80	F	85	"	
409	Denari	AR	A	61	F	85	"	
410	Denari	AR	A	80	F	102	"	
411	Denari	AR	A	61	F	102	"	F
412	Ant.	AR	A	65	F	102	"	

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
413	Ant. AR	A	81	F	102	Roma	F
414	Denari AR	A	47	F	102	"	
415	Sest. OR	B	80	G	103	"	F
416	Sest. OR	B	80	H	75	"	F
417	Dupondi OR	B	81	H	75	"	
418	As AE	B	80	H	75	"	F
419	Sest. OR	B	80	I	75	"	
420	Sest. OR	B	80	J	75	"	F
421	Sest. OR	B	47	J	75	"	
422	Dupondi OR	B	101	J	75	"	
423	As AE	B	80	J	75	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ELAGABALVS (218-222)

- A- IMP·CAES·M·AVR·ANTONINVS·AVG
- B- IMP·CAES·ANTONINVS·AVG
- C- IMP·ANTONINVS·AVG·
- D- IMP·CAES·M·AVR·ANTONINVS·PIVS·AVG·
- E- SALVS ANTONINI AVG
- F- SALVS AVGVSTI
- G- P·M·TR·P·COS·P·P·S·C·
- H- SALVS ANTONINI AVG SC

424	Auri AU	A	47	E	50	Roma	F
425	Ant. AR	B	65	E	50	"	F
426	Ant. AR	B	101	E	50	"	
427	Ant. AR	A	65	E	50	"	
428	Ant. AR	A	101	E	50	"	F
429	Denari AR	B	47	E	50	"	F
430	Denari AR	B	61	E	50	"	F
431	Denari AR	C	47	F	74	"	F
432	Sest. OR	D	47	G	60	"	
433	Sest. OR	D	61	H	50	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

SEVERVS ALEXANDER (222-235)

A- IMP·C·M·AVR·SAV·ALEXAND·AVG
 B- IMP·SEV·ALEXAND·AVG
 C- IMP·CAES·M·AVR·SEV·ALEXANDER·AVG
 D- P·M·TR·P·COS·P·P·
 E- P·M·TR·P·II·COS·P·P·
 F- P·M·TR·P·III·COS·P·P·
 G- SALVS AVGVSTI
 H- SALVS PVBLICA
 I- P·M·TR·P·COS·P·P·S·C·
 J- P·M·TR·P·II·COS·P·P·S·C·
 K- SALVS PVBLICA S C

434	Auri AU	A	47	D	60	Roma	
435	Auri AU	A	61	D	60	"	
436	Denari AR	A	61	D	60	"	F
437	Denari AR	A	47	D	60	"	
438	Auri AU	A	47	E	60	"	
439	Denari AR	A	47	E	60	"	F
440	Auri AU	A	47	F	60	"	
441	Denari AR	A	47	F	60	"	F
442	Denari AR	A	47	G	50	"	
443	Auri AU	A	61	H	60	"	F
444	Denari AR	A	47	E	60	Antioquia	
445	Denari AR	B	47	H	104	"	F
446	Sest. OR	C	61	I	60	Roma	F
447	Dupondi OR	C	65	I	60	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
448	Dupondi	OR C 81	I	60	Roma	F
449	Sest.	OR C 47	J	60	"	
450	Sest.	OR C 61	K	60	"	F
451	Dupondi	OR C 51	K	60	"	F
452	Dupondi	OR C 65	K	60	"	
453	As	AE C 17	K	60	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MAXIMINVS I (235-238)

A- IMP·MAXIMINVS·PIVS·AVG
 B- MAXIMINVS PIVS AVG·GERM
 C- MAXIMINVS·PIVS·AVG·GERMAN
 D- SALVS AVGVSTI
 E- SALVS AVGVSTI S·C·

454	Auri AU	A	80	D	105	Roma	F
455	Denari AR	A	80	D	105	"	
456	Quinari AR	A	80	D	105	"	
457	Denari AR	B	80	D	105	"	
458	QuinarI AR	B	80	D	105	"	
459	Sest. OR	A	80	E	105	"	F
460	Dupondi OR	A	81	E	105	"	F
461	As AE	A	101	E	105	"	F
462	Sest. OR	C	101	E	105	"	
463	Dupondi OR	C	81	E	105	"	F
464	As AE	C	80	E	105	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MAXIMVS (238)

- A- MAXIMVS·CAES·GERM·
- B- IVL·VERVS·MAXIMVS·CAES
- C- SALVS AVGVSTI

465	Denari AR	A	11	C	60	Roma
466	Denari AR	B	11	C	60	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

GORDIANVS III (238-244)

A- IMP·GORDIANVS·PIVS·FEL·AVG
 B- IMP·CAES·M·ANT·GORDIANVS·AVG
 C- SALVS AVGVSTI
 D- SALVS AVG
 E- SALVS AVG S C

467	Auri AU	A	61	C	50	Roma	
468	Denari AR	A	61	C	50	"	F
469	Ant. AR	A	81	D	106	"	
470	Sest. OR	B	61	E	50	"	
471	Dupondi OR	B	81	E	50	"	
472	As AE	B	61	E	50	"	
473	Sest. OR	B	61	E	60	"	
474	Dupondi OR	B	81	E	60	"	
475	As AE	B	61	E	60	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

PHILIPPVS I (244-249)

A- IMP·M·IVL·PHILIPPVS·AVG
 B- SALVS AVG
 C- SALVS AVGG
 D- SALVS AVG S C
 E- SALVS AVGG S C

476	Quinari AR A	61	B	50	Roma	F
477	Ant. AR A	81	B	50	"	
478	Ant. AR A	81	B	73	"	
479	Ant. AR A	81	C	50	"	F
480	Sest. OR A	61	D	50	"	
481	As AE A	61	D	50	"	
482	Sest. OR A	61	D	67	"	
483	Dupondi OR A	81	D	67	"	
484	Sest. OR A	61	E	50	"	
485	Sest. OR A	61	E	67	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

HOSTILIANVS (251)

A- IMP·CAE·C·VAL·HOS·MES·QVINTVS·AVG
 B- SALVS AVGVS S C

486 Sest. OR A 61 B 67 Roma

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TREBONIANVS GALLVS (251-253)

- A- IMP·CAE·C·VIB·TREB·GALLVS·AVG
- B- GALLVS PIVS AVG
- C- IMP·CAES·C·VIBIVS TREBONIANVS GALLVS·AVG·
- D- SALVS AVGG
- E- SALVS AVGVS
- F- SALVS AVGG S C
- G- SALVS AVGVS S C

487	Auri AU	A	81	D	50	Roma	F
488	Ant. AR	A	81	D	50	"	
489	Ant. AR	A	81	D	67	"	
490	Ant. AR	B	81	D	67	"	F
491	Ant. AR	A	81	E	67	"	
492	Sest. OR	C	61	F	50	"	F
493	As AE	A	61	F	50	"	
494	Sest. OR	C	61	F	67	"	
495	As AE	A	61	F	67	"	
496	As AE	A	61	G	67	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VOLVSIANVS (251-253)

A- IMP·CAE·C·VIB·VOLVSIANO AVG
 B- IMP·C·C·VIB·VOLVSIANVS·AVG
 C- SALVS AVGG
 D- SALVS AVGVS
 E- SALVS AVGG S C

497	Auri AU	A 81	C 50	Roma	
498	Auri AU (Tamany petit).	A 81	C 50	"	
499	Ant. AR	A 81	C 50	"	F
500	Ant. AR	A 81	D 67	"	
501	Ant. AR	B 81	C 50	Milà	
502	Sest. OR	A 61	E 50	Roma	
503	As AE	A 61	E 50	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AEMILIANVS (253)

- A- IMP·AEMILIANVS·P·AVG
- B- IMP·CAES·AEMILIANVS·P·F·AVG
- C- SALVS AVG
- D- SALVS AVGVSTI S C

503A Ant. AR	A	81	C	107	Roma
504 Sest. OR	B	61	D	60	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VALERIANVS I (253-260)

- A- IMP VALERIANVS P AVG
- B- IMP C P LIC VALERIANVS AVG
- C- IMP C P LIC VALERIANVS P F AVG
- D- IMP VALERIANVS P F AVG
- E- IMP VALERIANVS P AVG
- F- SALVS AVGG
- G- SALVS AVGG S·C·
- H- SALVS AVG
- I- SALVS PVBLICA

505 Ant. AR	A	65	F	108	Lugdunum
506 Ant. AR	B	65	F	108	Roma
507 Sest. OR	C	47	G	108	"
508 Ant. AR	D	65	H	50	Mediolanum
509 Ant. AR	E	65	H	50	"
510 Ant. AR	E	81	H	50	"
511 Ant. AR	D	65	F	50	"
512 Ant. AR	D	81	F	50	"
513 Ant. AR	E	65	F	50	"
514 Ant. AR	E	81	F	50	"
515 Ant. AR	E	65	F	109	"
516 Ant. AR	E	65	I	109	"

N°

ANVERS
Llegenda/TipusREVERS
Llegenda/Tipus

SECA

FOTOGRAFIA

GALLIENVS (253-268)

A- IMP C P LIC GALLIENVS AVG
 B- IMP GALLIENVS P F AVG GERM (o GM)
 C- IMP GALLIENVS P AVG
 D- IMP GALLIENVS P F AVG
 E- GALLIENVM AVG·P·R
 F- IMP GALLIENVS AVG
 G- GALLIENVS AVG
 H- GALLIENVM P R
 I- SALVS AVGG
 J- SALVS ITAL
 K- SALVS PVBLICA
 L- OP CONSERVAT SALUT
 M- SALVS AVG PI
 N- SALVS AVG
 O- SALVS AVG IT
 P- SALVS AVG XII
 Q- SALVS AVGVSTI
 R- OP CONSERVATIONEM SALVTIS AVGG
 S- SALVS AVG I
 P
 T- SALVS AVG M | P
 U- SALVS AVG I
 M P
 V- SALVS AVG T |
 X- SALVS AVG I
 M S
 Z- SALVS AVG * |
 AA- SALVS AVG IP
 AB- SALVS AVG * | P
 AC- SALVS AVG I
 AD- SALVS AVG ISI
 AE- SALVS AVG I
 PXV
 AF- SALVS AVG I
 SPQR

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
517	Ant. AR	A 65	I 108		Roma	
518	Ant. AR	B 65	I 50		"	
519	Ant. AR	C 65	I 108		Mediolanum	
520	Ant. AR	C 81	I 108		"	
521	Ant. AR	C 101	I 108		"	
522	Ant. AR	D 65	I 50		"	
523	Ant. AR	C 65	I 50		"	
524	Ant. AR	C 101	I 50		"	
525	Ant. AR	F 101	J 124		"	
526	Ant. AR	C 81	K 127		"	
527	Auri AU	E 80	L 50		Roma	F
528	Auri AU	F 65	M 125		"	
529	Quinari-AU	G 51	N 106		"	
530	Ant. AR	F 101	N 106		"	
531	Ant. AR	F 101	O 106		"	
532	Ant. AR	F 101	P 106		"	
533	Ant. AR	G 101	N 106		"	
534	Ant. AR	G 101	O 106		"	
535	Ant. AR	G 101	P 106		"	
536	Ant. AR	G 51	N 106		"	
537	Ant. AR	G 51	O 106		"	
538	Ant. AR	G 51	P 106		"	
539	Ant. AR	G 51	M 105		"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
540	Ant. AR	G 51	Q 105		Roma	
541	As AE	H 172	R 50		"	
542	Ant. AR	D 51	S 126		Mediolanum	
543	Ant. AR	D 51	T 126		"	
544	Ant. AR	C 51	U 126		"	
545	Ant. AR	F 101	U 126		"	
546	Ant. AR	F 51	U 126		"	
547	Ant. AR	C 51	V 50		"	
548	Ant. AR	C 51	X 50		"	
549	Ant. AR	G 51	X 50		"	
550	Quinari-AR	G 17	N 105		"	F
551	Ant. AR	G 101	N 108		Siscia	
552	Ant. AR	G 101	Z 108		"	
553	Ant. AR	G 101	AA 108		"	
554	Ant. AR	G 101	AB 108		"	
555	Ant. AR	G 101	AC 108		"	
556	Ant. AR	G 101	AD 108		"	
557	Ant. AR	G 51	N 108		"	
558	Ant. AR	G 51	Z 108		"	
559	Ant. AR	G 51	AA 108		"	
560	Ant. AR	G 51	AB 108		"	
561	Ant. AR	G 51	AC 108		"	

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
562	Ant.	AR	G 51	AD	108	Siscia	
563	Ant.	AR	G 52	N	108	"	
564	Ant.	AR	G 52	Z	108	"	
565	Ant.	AR	G 52	AA	108	"	
566	Ant.	AR	G 52	AB	108	"	
567	Ant.	AR	G 52	AC	108	"	
568	Ant.	AR	G 52	AD	108	"	
569	Ant.	AR	G 173	N	108	"	
570	Ant.	AR	G 173	Z	108	"	
571	Ant.	AR	G 173	AA	108	"	
572	Ant.	AR	G 173	AB	108	"	
573	Ant.	AR	G 173	AC	108	"	
574	Ant.	AR	G 174	AD	108	"	
575	Ant.	AR	G 65	AE	110	Asia	
576	Ant.	AR	G 101	AE	110	"	
577	Ant.	AR	G 65	AF	50	"	
578	Ant.	AR	G 81	AF	50	"	
579	Ant.	AR	G 101	AF	50	"	

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

SALONINA, Esposa de GALLIENVS.

A- SALONINA AVG
 B- SALVS AVGG
 C- SALVS AVG
 D- SALVS AVG VIIC

580	Auri AU	A 116	B 127	Mediolanum	
581	As AE	A 174	C 50	Roma	
582	Ant. AR	A 116	C 108	Siscia	
583	Ant. AR	A 116	D 50	Asia	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

POSTVMVS (259-268)

- A- POSTVMVS PIVS AVG
- B- IMP C POSTVMVS P F AVG
- C- IMP C M CASS LAT POSTVMVS P F AVG
- D- POSTVMVS AVG
- E- SALVS PROVINCIARVM
- F- SALVS AVG
- G- SALVS AVG C·S
- H- SALVS AVG S·C
- I- SALVS AVGVSTI·S·C·
- J- SAL AVG
- K- SALVS POSTVMI AVG
- L- SALVS EXERCITI $\frac{1}{P}$
- M- SALVS EXERCITI $\frac{1}{P}$
- N- SALVS AVG $\frac{1}{P}$

584	Auri AU	A	61	E	177	Lugdunum	
585	Ant. AR	B	65	F	137	"	
586	Ant. AR	B	81	F	137	"	
587	Ant. AR	B	65	F	138	"	
588	Ant. AR	B	81	F	138	"	
589	Ant. AR	B	65	E	177	"	
590	Ant. AR	B	81	E	177	"	F
591	Sest. AE	C	65	F	135	"	
592	Sest. AE	C	65	F	105	"	
593	Sest. AE	C	81	F	105	"	
594	Sest. AE	C	81	F	135	"	

N°	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus			
595	Sest. AE	C	47	F	50	Lugdunum	
596	Sest. AE	B	47	F	139	"	
597	Sest. AE	C	65	G	140	"	
598	Sest. AE	C	65	H	140	"	
599	Sest. AE	B	65	I	141	"	
600	Sest. AE	B	47	I	141	"	
601	Sest. AE	B	81	I	141	"	
602	Dupondi AE	C	65	J	142	"	
603	Auri AU	A	120	K	143	"	
604	Ant. AR	B	65	F	144	Cologne	
605	Ant. AR	B	81	F	144	"	
606	Ant. AR	B	81	L	144	"	
607	Ant. AR	B	65	K	50	"	
608	Ant. AR	B	81	K	50	"	
609	Quinar-AR	D	121	F	145	"	
610	Ant. AR	B	65	N	146	Mediolanum	F
611	Ant. AR	B	81	N	146	"	
612	Ant. AR	B	81	M	146	"	
613	Ant. AR	B	65	M	146	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VICTORINVS (268-270)

- A- IMP C PIVONI VICTORINVS P F AVG
- B- IMP PIAV VICTORINVS AVG
- C- IMP C VICTORINVS P F AVG
- D- IMP VICTORINVS AVG
- E- VICTORINVS P F AVG
- F- VICTORINVS AVG
- G- SALVS AVG

614	Ant. AR	A	101	G	50	Southern Mint
615	Ant. AR	B	122	G	50	"
616	Ant. AR	C	65	G	50	"
617	Ant. AR	C	81	G	50	"
618	Ant. AR	C	101	G	50	"
619	Ant. AR	C	123	G	50	"
620	Ant. AR	D	114	G	50	"
621	Ant. AR	E	114	G	50	"
622	Ant. AR	F	114	G	50	"
623	Ant. AR	C	65	G	147	"
624	Ant. AR	C	81	G	147	"
625	Ant. AR	C	101	G	147	"
626	Ant. AR	C	101	G	50	Cologne

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TETRICVS I (270-273)

- A- IMP TETRICVS P F AVG
- B- IMP C TETRICVS P F AVG
- C- IMP C TETRICVS AVG
- D- IMP TETRICVS AVG
- E- IMP TETRICVS P A
- F- SALVS AVG
- G- PAX AVGG
- H- SALVS AVGG
- I- SAL AVG

627	Auri AU	A 80	F 108	Vienna?
628	Antoninià	A 101	G 148	"
629	Antoninià	A 101	G 149	"
630	Antoninià	B 81	F 150	"
631	Antoninià	C 101	F 150	"
632	Antoninià	A 81	F 150	"
633	Antoninià	A 101	F 150	"
634	Antoninià	D 101	F 150	"
635	Antoninià	A 81	F 151	"
636	Antoninià	B 65	H 149	"
637	Antoninià	B 81	H 149	"
638	Antoninià	B 101	H 149	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
639	Antoninià	A 101	H	149		Vienna?
640	Antoninià	B 65	H	152		"
641	Antoninià	B 81	H	152		"
642	Antoninià	B 81	H	153		"
643	Antoninià	B 65	H	153		"
644	Quinari-AR	E 51	I	154		"
645	Quinari-AR	E 51	F	155		"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TETRICVS II (270-273)

A- C PIV ES TETRICVS CAES
 B- C PIV ESV TETRICVS CS
 C- C PIV ESV TETRICVS CAES
 D- C P ESV TETRICVS CAES
 E- IMP TETRICVS AV
 F- IMP C TETRICVS C
 G- SALVS AVG
 H- SALVS AVGG

646	Antoninià	A	65	G	50	Vienna?
647	Antoninià	A	65	G	151	"
648	Antoninià	B	65	H	156	"
649	Antoninià	C	65	H	137	"
650	Antoninià	D	65	H	157	"
651	Antoninià	E	51	H	157	"
652	Antoninià	F	65	H	158	"

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CLAVDIVS II GOTHICVS (268-270)

- A- IMP C CLAVDIVS AVG
- B- IMP CLAVDIVS AVG
- C- IMP CLAVDIVS P F AVG
- D- CLAVDIVS P F AVG
- E- IMP C CLAVDIVS P F AVG
- F- IMP CLAVDIVS CAES
- G- IMP CLAVDIVS CAESAR
- H- IMP C M AVR CLAVDIVS AVG
- I- DIVO CLAVDIO
- J- SALVS AVG
- K- SALVS AVG $\frac{|X}{|}$
- L- SALVS AVG $\frac{|H}{|}$
- M- SALVS AVG $\frac{|P}{|}$
- N- SALVS AVG $\frac{|r}{|}$
- O- SALVS AVG $\frac{|\Delta}{|}$
- P- SALVS AVG $\frac{|\epsilon}{|}$
- Q- SALVS AVG SPQR
- R- SALVS AVGG

653	Auri AU	A	80	J	108	Roma
654	Antoninià	A	65	K	128	"
655	Antoninià	A	65	J	108	"
656	Antoninià	A	101	J	108	"
657	Antoninià	A	52	J	108	"
658	Antoninià	B	65	J	108	"
659	Quinari-AR	C	65	L	129	"
660	Antoninià	C	65	M	126	Siscia
661	Antoninià	D	175	M	126	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
662	Antoninià	E 52	J 126		Siscia	
663	Antoninià	F 65	J 127		"	
664	Antoninià	G 65	J 127		"	
665	Antoninià	F 176	J 127		"	
666	Antoninià	G 176	J 127		"	
667	Antoninià	B 65	J 128		Antioquia	
668	Antoninià	D 65	J 130		"	
669	Antoninià	B 51	J 130		"	
670	Antoninià	B 52	J 130		"	
671	Antoninià	B 65	N 130		"	
672	Antoninià	B 51	N 130		"	
673	Antoninià	B 52	N 130		"	
674	Antoninià	A 65	O 130		"	
675	Antoninià	A 51	O 130		"	
676	Antoninià	A 52	O 130		"	
677	Antoninià	A 65	P 130		"	
678	Antoninià	A 51	P 130		"	
679	Antoninià	A 52	P 130		"	
680	Antoninià	B 65	P 130		"	
681	Antoninià	A 52	J 131		"	
682	Antoninià	B 51	J 131		"	
683	Antoninià	B 52	J 131		"	
684	Antoninià	H 101	Q 50		Cyzicus	
685	Antoninià	I 51	R 132		Encunyació Bàrbara	

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

TACITVS (275-276)

A- IMP C M CL TACITVS AVG
 B- IMP CL TACITVS AVG
 C- IMP C M CL TACITVS P AVG COS III
 D- IMP C M CL TACITVS P AVG
 E- SALVS AVG $\frac{C|*}{}$
 F- SALVS PVBLICA $\frac{C|*}{}$
 G- SALVS PVBLICA $\frac{*|C}{}$
 H- SALVS AVG $\frac{|Δ}{XXI}$
 I- SALVS AVG $\frac{XXIΔ}{}$
 J- SALVS AVG $\frac{|Δ}{XXI}$
 K- SALVS PVBLI $\frac{|}{}$
 L- SALVS AVG T $\frac{|}{T}$
 M- SALVS PVBLICA T
 N- SALVS AVG $\frac{|P}{XXI}$

686	Antoninià	A	81	E	105	Gàl.lia
687	Antoninià	B	81	E	50	"
688	Antoninià	B	81	F	50	"
689	Antoninià	B	81	G	50	"
690	Antoninià	A	81	H	105	Roma
691	Antoninià	A	81	I	105	"
692	Antoninià	A	101	I	105	"
693	Antoninià	A	101	J	105	"
694	Antoninià	A	51	J	105	"
695	Antoninià	A	51	I	105	"

N°	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
696	Antoninià	C 111	K 50		Ticinum	F
697	Antoninià	B 81	L 50		"	
698	Antoninià	D 81	K 50		"	
699	Antoninià	A 81	K 50		"	
700	Antoninià	D 81	M 50		"	
701	Antoninià	A 81	M 50		"	
702	Antoninià	A 81	N 127		Siscia	
703	Antoninià	A 101	N 127		"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

FLORIANVS (276)

A- IMP C FLORIANVS AVG
 B- IMP C M ANN FLORIANVS AVG
 C- IMP C M AN FLORIANVS AVG
 D- SALVS AVG XXIA
 E- SALVS AVG XXIA
 F- SALVS PVBLI T

704	Antoninià	A	65	D	108	Roma
705	Antoninià	A	65	E	108	"
706	Antoninià	A	81	D	108	"
707	Antoninià	A	81	E	108	"
708	Antoninià	B	65	F	50	Ticinum
709	Antoninià	C	65	F	50	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

PROBVS (276-282)

A- IMP C M AVR PROBVS P F AVG
 B- IMP C M AVR PROBVS AVG
 C- IMP C PROBVS P F AVG
 D- IMP C PROBVS AVG-CONS III.
 E- VIRTVS PROBI AVG
 F- IMP C PROBUS AVG
 G- VIRTVS PROBI INVICTI AVG
 H- IMP C M AVR PROBVS AVG CONS III
 I- IMP C M AVR PROBVS AVG CONS IIII
 J- IMP C PROBVS AVG CONS IIII
 K- IMP C PROBVS P F AVG-CONS III.
 L- IMP PROBVS P F AVG
 M- IMP C PROBVS P AVG
 N- IMP C M AVR PROBVS PIVS AVG
 O- IMP C M AVR PROBVS P AVG
 P- SALVS MILITVM III
 Q- SALVS AVG |B
 R- SALVS AVG |
 S- SALVS AVG R |
 T- SALVS AVG SXXT
 U- SALVS AVG Q |
 TXXI
 V- SALVS AVG V |
 TXXI
 X- SALVS AVG V | *
 TXXI
 Z- SALVS AVG V | *
 XXIT
 AA- SALVS AVG V |
 XXIT
 AB- SALVS AVG rXXI
 AC- SALVS AVG AXXI
 AD- SALVS AVG A |
 AE- SALVS AVG A
 AF- SALVS PVBLI r |
 AG- SALVS PVBLI rXXI
 AH- SALVS PVBLIC r |
 AI- SALVS PVBLIC rXXI
 AJ- SALVS PVBLICA r |
 AK- SALVS PVBLICA rXXI

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AL-	SALVS	PVBLI	$\frac{ }{\Gamma}$
AM-	SALVS	PVBLIC	$\frac{ }{\Gamma}$
AN-	SALVS	PVBLICA	$\frac{ }{\Gamma}$
AO-	SALVS	PVBLI	
AP-	SALVS	PVBLIC	
AQ-	SALVS	PVBLICA	
AR-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIA}$
AS-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIA}$
AT-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIV}$
AU-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXI\epsilon}$
AV-	SALVS	AVG	$\frac{ }{*}$
			XXIT
AX-	SALVS	AVG	$\frac{ }{P}$
			XXI
AZ-	SALVS	AVG	$\frac{ }{VII}$
			XXI
BA-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIP}$
BB-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIS}$
BC-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIVI}$
BD-	SALVS	AVG	$\frac{ }{XXIQ}$
BE-	SALVS	AVG	$\frac{ }{KA\cdot\Gamma}$

710	Antoninià	A	111	P	127	Lugdunum
711	Antoninià	A	101	Q	133	"
712	Antoninià	B	65	Q	133	"
713	Antoninià	B	101	Q	133	"
714	Antoninià	C	65	Q	133	"
715	Antoninià	C	81	Q	133	"
716	Antoninià	C	101	Q	133	"
717	Antoninià	C	65	Q	134	"
718	Antoninià	C	101	Q	134	"
719	Auri AU	A	47	R	135	Roma

N°	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
720	Antoninià	C 101	S	135	Roma	
721	Antoninià	D 112	T	135	Ticinum	
722	Antoninià	C 111	U	50	"	
723	Antoninià	E 112	U	50	"	
724	Antoninià	B 101	V	50	"	
725	Antoninià	B 111	V	50	"	
726	Antoninià	C 101	V	50	"	
727	Antoninià	C 111	V	50	"	F
728	Antoninià	F 101	X	50	"	
729	Antoninià	E 112	X	50	"	
730	Antoninià	G 112	Z	50	"	
731	Antoninià	H 111	AA	50	"	
732	Antoninià	I 111	Z	50	"	
733	Antoninià	J 111	AA	50	"	
734	Antoninià	B 101	AB	50	"	
735	Antoninià	B 111	AB	50	"	
736	Antoninià	C 101	AB	50	"	
737	Antoninià	C 111	AB	50	"	
738	Antoninià	F 101	AB	50	"	
739	Antoninià	E 112	AB	50	"	
740	Antoninià	E 178	AB	50	"	
741	Antoninià	H 111	AB	50	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
742	Antoninià	A 112	AC	105	Ticinum	
743	Antoninià	A 111	AC	105	"	
744	Antoninià	B 101	AC	105	"	
745	Antoninià	C 101	AD	105	"	
746	Antoninià	C 101	AE	105	"	
747	Antoninià	C 101	AC	105	"	
748	Antoninià	F 101	AD	105	"	
749	Antoninià	F 101	AC	105	"	
750	Antoninià	E 112	AD	105	"	
751	Antoninià	E 112	AE	105	"	
752	Antoninià	E 112	AC	105	"	
753	Antoninià	D 112	AD	105	"	
754	Antoninià	D 112	AE	105	"	
755	Antoninià	D 112	AC	105	"	
756	Antoninià	B 101	AF	50	"	
757	Antoninià	B 101	AG	50	"	
758	Antoninià	B 101	AH	50	"	
759	Antoninià	B 101	AI	50	"	
760	Antoninià	B 101	AJ	50	"	
761	Antoninià	B 101	AK	50	"	
762	Antoninià	B 111	AF	50	"	
763	Antoninià	B 111	AG	50	"	

N°	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
764	Antoninià	B 111	AH	50	Ticinum	
765	Antoninià	B 111	AI	50	"	
766	Antoninià	B 111	AJ	50	"	
767	Antoninià	B 111	AK	50	"	
768	Antoninià	C 101	AL	50	"	
769	Antoninià	C 101	AM	50	"	
770	Antoninià	C 101	AN	50	"	
771	Antoninià	C 101	AG	50	"	
772	Antoninià	C 101	AI	50	"	
773	Antoninià	C 101	AK	50	"	
774	Antoninià	C 112	AL	50	"	
775	Antoninià	C 112	AM	50	"	
776	Antoninià	C 112	AN	50	"	
777	Antoninià	C 112	AG	50	"	
778	Antoninià	C 112	AI	50	"	
779	Antoninià	C 112	AK	50	"	
780	Antoninià	C 111	AL	50	"	
781	Antoninià	C 111	AM	50	"	
782	Antoninià	C 111	AN	50	"	
783	Antoninià	C 111	AG	50	"	
784	Antoninià	C 111	AI	50	"	
785	Antoninià	C 111	AK	50	"	

N°	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
786	Antoninià	F 101	AG	50	Ticinum	
787	Antoninià	F 101	AI	50	"	
788	Antoninià	F 101	AK	50	"	
789	Antoninià	F 111	AG	50	"	
790	Antoninià	F 111	AI	50	"	
791	Antoninià	F 111	AK	50	"	
792	Antoninià	E 101	AL	50	"	
793	Antoninià	E 101	AM	50	"	
794	Antoninià	E 101	AN	50	"	
795	Antoninià	E 101	AG	50	"	
796	Antoninià	E 101	AI	50	"	
797	Antoninià	E 101	AK	50	"	
798	Antoninià	E 112	AL	50	"	
799	Antoninià	E 112	AM	50	"	
800	Antoninià	E 112	AN	50	"	
801	Antoninià	E 112	AG	50	"	
802	Antoninià	E 112	AI	50	"	
803	Antoninià	E 112	AK	50	"	
804	Antoninià	K 111	AO	50	"	
805	Antoninià	K 111	AP	50	"	
806	Antoninià	K 111	AQ	50	"	
807	Antoninià	K 111	AG	50	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
808	Antoninià	K 111	AI	50	Ticinum	
809	Antoninià	K 111	AK	50	"	
810	Antoninià	D 111	AO	50	"	
811	Antoninià	D 111	AP	50	"	
812	Antoninià	D 111	AQ	50	"	
813	Antoninià	D 111	AL	50	"	
814	Antoninià	D 111	AM	50	"	
815	Antoninià	D 111	AN	50	"	
816	Antoninià	D 111	AG	50	"	
817	Antoninià	D 111	AI	50	"	
818	Antoninià	D 111	AK	50	"	
819	Antoninià	A 65	AR	127	Siscia	
820	Antoninià	A 65	AS	127	"	
821	Antoninià	A 101	AR	127	"	
822	Antoninià	A 101	AS	127	"	
823	Antoninià	B 65	AT	127	"	
824	Antoninià	B 65	AS	127	"	
825	Antoninià	B 101	AT	127	"	
826	Antoninià	B 101	AS	127	"	
827	Antoninià	B 101	AU	127	"	
828	Antoninià	B 65	AU	127	"	
829	Antoninià	C 65	AV	127	"	

N°	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
830	Antoninià	C 101	AV	127	Siscia	
831	Antoninià	E 112	AS	127	"	
832	Antoninià	C 101	AX	50	"	
833	Antoninià	C 101	AZ	50	"	
834	Antoninià	C 112	AX	50	"	
835	Antoninià	C 112	AZ	50	"	
836	Antoninià	C 111	AX	50	"	
837	Antoninià	C 111	AZ	50	"	F
838	Antoninià	L 101	AX	50	"	
839	Antoninià	L 101	AZ	50	"	
840	Antoninià	L 101	BA	50	"	
841	Antoninià	L 101	BB	50	"	
842	Antoninià	L 101	AT	50	"	
843	Antoninià	L 112	AX	50	"	
844	Antoninià	L 112	AZ	50	"	
845	Antoninià	L 112	BA	50	"	
846	Antoninià	L 112	BB	50	"	
847	Antoninià	L 112	AT	50	"	
848	Antoninià	L 111	AX	50	"	
849	Antoninià	L 111	AZ	50	"	
850	Antoninià	L 111	BA	50	"	
851	Antoninià	L 111	BB	50	"	
852	Antoninià	L 111	AT	50	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
853	Antoninià	F 101	AZ	50	Siscia	
854	Antoninià	F 101	BB	50	"	
855	Antoninià	F 111	AZ	50	"	
856	Antoninià	F 111	BB	50	"	
857	Antoninià	M 112	AZ	50	"	
858	Antoninià	A 112	BA	105	"	
859	Antoninià	A 112	BC	105	"	
860	Antoninià	A 111	BA	105	"	
861	Antoninià	A 111	BC	105	"	
862	Antoninià	B 65	AT	105	"	
863	Antoninià	B 101	AT	105	"	
864	Antoninià	C 101	AU	105	"	
865	Antoninià	C 101	BA	105	"	
866	Antoninià	C 101	BC	105	"	
867	Antoninià	F 101	BB	105	"	
868	Antoninià	N 112	R	105	"	
869	Antoninià	O 112	BD	105	"	
870	Antoninià	O 112	BC	105	"	
871	Antoninià	O 111	BD	105	"	
872	Antoninià	O 111	BC	105	"	
873	Antoninià	O 113	BB	105	"	
874	Antoninià	O 113	BC	105	"	
875	Antoninià	N 112	BE	136	Serdica	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CARVS (282-283)

A- IMP C M AVR CARVS P F AVG
 B- SALVS AVG . DI

876 Antoninià A 65 B 50 Lugdunum

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

NVMERIANVS (283-284)

- A- IMP NVMERIANVS P F AVG
- B- SALVS AVGG

877 Auri AU	A	80	B	105	Roma
-------------	---	----	---	-----	------

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CARINVS (283-285)

A- IMP C M AVR CARINVS AVG
 B- IMP CARINVS P F AVG
 C- SALVS AVGG D
 D- SALVS AVGG C
 LVG
 E- SALVS AVGG D
 LVG
 F- SALVS AVGG

878	Antoninià	A	65	C	50	Roma
879	Antoninià	A	65	D	50	"
880	Antoninià	A	65	E	50	"
881	Antoninià	A	81	C	50	"
882	Antoninià	A	81	D	50	"
883	Antoninià	A	81	E	50	"
884	Antoninià	A	114	C	50	"
885	Antoninià	A	114	D	50	"
886	Antoninià	A	114	E	50	"
887	Antoninià	A	115	C	50	"
888	Antoninià	A	115	D	50	"
889	Antoninià	A	115	E	50	"
890	Antoninià	B	65	C	50	"
891	Antoninià	B	81	C	50	"
892	Auri AU	B	61	F	105	"

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MAGNIA VRBICA, Esposa de Carinvs.

A- MAGNIAE VRBICAE AVG
 B- SALVS PVBLICA $\frac{|A|}{SMSXXI}$

893 Antoninià A 116 B 105 Ticinum

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

DIOCLETIANVS (284-305)

A- IMP C C VAL DIOCLETIANVS P F AVG
 B- IMP DIOCLETIANVS P F AVG
 C- IMP DIOCLETIANVS P AVG
 D- IMP DIOCLETIANVS AVG
 E- DIOCLETIANVS P F AVG
 F- IMP C VAL DIOCLETIANVS AVG F
 G- DIOCLETIANVS AVG
 H- SALVS AVG
 I- SALVS AVG $\frac{B}{|}$
 J- SALVS AVG $\frac{|B}{|}$
 K- SALVS AVGG $\frac{C}{|}$
 L- SALVS AVGG
 M- SALVS AVGGG $\frac{S|P}{|}$
 N- SALVS AVGGG $\frac{MLXXI}{|}$
 O- SALVS AVGG $\frac{MLXXI}{TR}$

894	Antoninià	A	65	H	50	Lugdunum
895	Antoninià	A	65	I	50	"
896	Antoninià	A	65	J	50	"
897	Antoninià	A	81	I	50	"
898	Antoninià	B	81	K	50	"
899	Antoninià	C	81	K	50	"
900	Antoninià	D	81	K	50	"
901	Antoninià	D	101	K	50	"
902	Antoninià	D	111	K	50	"
903	Antoninià	D	117	K	50	"
904	Antoninià	E	65	L	50	"
905	Antoninià	F	101	M	108	Londinium
906	Antoninià	A	65	N	50	"

N°	ANVERS Llegenda/Tipus			REVERS Llegenda/Tipus		SECA	FOTOGRAFIA
907	Auri AU	G	17	O	50	Treveri	

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AMANDVS (285-286)

A- IMP S AMANDVS P F AVG
 B- ALVS AVG

907B Antoninià A 81 B 171 (?)

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CARAVSIVS (287-293)

A- CARAVSISVS P F AVG
 B- IMP CARAVSIVS AVG
 C- IMP C CARAVSIVS P F AVG
 D- IMP CARAVSIVS P F AVG
 E- IMP CARAVSIVS P AVG
 F- IMP CARAVSIVS P F AV
 G- IMP C CARAVSIVS AVG
 H- IMP C CARAVSIVS P AVG
 I- IMP CARAVSIVS INVICTVS?
 J- IMP C CARAVSIVS IVG
 K- IMP CARAVSIVS AV
 L- IMP C M CARAVSIVS AV
 M- IMP CARAVSIVS INVIC
 N- IMP C M CARAVSIVS P AVG
 O- IMP C CARAVSIVS
 P- IM CARAVSIVS P F AVG
 Q- IMP CARAVSIVS P C C
 R- SALVS AVGG
 S- PAX AVG |
 III
 T- SALVS AVG S | F
 MLXXI
 U- SALVS AVG MI
 V- SALVS AVG ML
 X- SALVS AVG B | E
 MLXXI
 Z- SALVS AVG I | E
 MLXXI
 AA- SALVS AVG S | P
 MLXXI
 AB- SALVS AVG F | O
 ML
 AC- SALVS AVGGG S | P
 ML
 AD- SALVS AVGGG MLXXI
 AE- SALUS AVGGG S | P
 MLXXI
 AF- SALVS AVGGG S | P
 ML
 AG- SALVS PVBLICA B | E
 MLXX
 AH- SALVS PVBLICA B | E
 MLXXI
 AI- SALVS PVBLICA B | L
 MLXXI

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AJ-	SALVS PVBLICA	<u>B E</u> ML
AK-	SALVS AVG	<u>S C</u> C
AL-	SALVS AVG	<u>MC</u>
AM-	SALVS AVG	<u> C</u>
AN-	SALVS AVG	<u>C</u>
AO-	SALVS AVG	<u> C</u> C
AP-	SALVS AVG	<u>CXXI</u>
AQ-	SALVS AVG	<u>XXI</u>
AR-	SALVS AVG	<u>B E</u> CXXI
AS-	SALVS AVG	<u>B E</u> MCXXI
AT-	SALVS AVGGG	<u>SPC</u>
AU-	SALVS AVGGG	<u>S P</u> MC
AV-	SALVS AVG	<u>S C</u>
AX-	SALVS AVG	<u>S P</u>
AZ-	SALVS AVGGG	<u>S P</u>
BA-	SALVS AVG	<u> </u>
BB-	SALVS AVG	R
BC-	SALVS III	
BD-	SALVS III AVG	
BE-	SALVS HVG	
BF-	LETITIA AVG	
BG-	SALV	
BH-	SALVS	
BI-	SALVS AVGGG	
BJ-	SALVT AVG	
BK-	VICTORIA AVG	<u> </u>
BL-	SALVS AVG	BRI

908	Auri AU	A	80	R	106	Londinium
909	Antoninià	B	81	S	159	"
910	Antoninià	C	81	T	108	"
911	Antoninià	D	65	U	108	"
912	Antoninià	D	65	V	108	"
913	Antoninià	D	65	X	108	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
914	Antoninià	D 65	Z 108		Londinum	
915	Antoninià	D 81	U 108		"	
916	Antoninià	D 81	V 108		"	
917	Antoninià	D 81	X 108		"	
918	Antoninià	D 81	Z 108		"	
919	Antoninià	D 81	AA 108		"	
920	Antoninià	D 65	AA 108		"	
921	Antoninià	E 65	V 108		"	
922	Antoninià	B 65	V 108		"	
923	Antoninià	D 65	V 160		"	
924	Antoninià	D 81	U 161		"	
925	Antoninià	D 65	V 162		"	
926	Antoninià	D 65	AB 162		"	
927	Antoninià	D 81	V 162		"	
928	Antoninià	D 81	AB 108		"	
929	Antoninià	C 81	AB 50		"	
930	Antoninià	C 81	AA 50		"	
931	Antoninià	D 47	X 134		"	
932	Antoninià	D 81	AB 146		"	
933	Antoninià	C 65	AC 50		"	
934	Antoninià	C 65	AD 50		"	
935	Antoninià	C 65	AE 50		"	
936	Antoninià	C 81	AF 50		"	
937	Antoninià	C 81	AD 50		"	
938	Antoninià	C 81	AE 50		"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
939	Antoninià	C 101	AF	50	Londinum	
940	Antoninià	C 101	AD	50	"	
941	Antoninià	C 101	AE	50	"	
942	Antoninià	D 65	AG	50	"	
943	Antoninià	D 65	AH	50	"	
944	Antoninià	D 65	AI	50	"	
945	Antoninià	F 114	AJ	50	"	
946	Antoninià	F 114	AG	50	"	
947	Antoninià	C 65	AK	108	Camulodunum	
948	Antoninià	G 65	AL	108	"	
949	Antoninià	G 81	AL	108	"	
950	Antoninià	D 65	AM	108	"	
951	Antoninià	D 65	AN	108	"	
952	Antoninià	D 65	AO	108	"	
953	Antoninià	D 65	AK	108	"	
954	Antoninià	D 81	AM	108	"	
955	Antoninià	D 81	AN	108	"	
956	Antoninià	D 81	AO	108	"	
957	Antoninià	D 81	AK	108	"	
958	Antoninià	D 65	AM	108	"	
959	Antoninià	D 101	AN	108	"	F
960	Antoninià	D 81	AP	163	Camulodunum	
961	Antoninià	D 81	AQ	163	"	
962	Antoninià	D 81	AR	50	"	
963	Antoninià	D 81	AS	50	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
964	Antoninià	D 81	AP	105	Camulodunum	
965	Antoninià	D 81	AQ	105	"	
966	Antoninià	H 65	AT	105	"	
967	Antoninià	G 81	AU	105	"	
968	Antoninià	H 65	AV	133	"	
969	Antoninià	H 65	AX	133	"	
970	Antoninià	I 65	AV	133	"	
971	Antoninià	C 65	AZ	50	"	
972	Antoninià	C 81	AZ	50	"	
973	Antoninià	C 65	BA	161	Rotomagus	
974	Antoninià	C 81	BA	161	"	
975	Antoninià	J 65	BA	161	"	
976	Antoninià	J 65	BB	161	"	
977	Antoninià	J 101	BB	161	"	F
978	Antoninià	J 101	BA	161	"	
979	Antoninià	G 65	BA	161	"	
980	Antoninià	C 65	BA	164	"	
981	Antoninià	C 65	BB	164	"	
982	Antoninià	G 65	BA	164	"	
983	Antoninià	G 101	BA	164	"	
984	Antoninià	C 65	BA	165	"	
985	Antoninià	C 65	BA	166	"	
986	Antoninià	F 81	BA	166	"	
987	Antoninià	K 65	BA	166	"	
988	Antoninià	G 65	A	167	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
989	Antoninià	G 65	BC	161	Rotomagus	
990	Antoninià	J 65	BD	161	"	
991	Antoninià	D 47	BE	97	Atribució Incerta	
992	Antoninià	D 61	BA	105	"	
993	Antoninià	B 65	BF	108	"	
994	Antoninià	B 65	BG	168	"	
995	Antoninià	C 65	BH	108	"	
996	Antoninià	C 81	BH	108	"	
997	Antoninià	D 65	BH	108	"	
998	Antoninià	D 81	BH	108	"	
999	Antoninià	F 65	BH	108	"	
1000	Antoninià	F 81	BH	108	"	
1001	Antoninià	E 81	BH	108	"	
1002	Antoninià	E 65	BH	108	"	
1003	Antoninià	L 81	BA	108	"	
1004	Antoninià	M 81	BA	108	"	
1005	Antoninià	D 65	BA	161	"	
1006	Antoninià	B 65	BA	161	Atribució Incerta	
1007	Antoninià	D 65	BA	169	"	
1008	Antoninià	D 81	BA	169	"	
1009	Antoninià	F 81	BA	169	"	
1010	Antoninià	N 81	BA	169	"	
1011	Antoninià	O 65	BA	169	"	
1012	Antoninià	D 81	BA	105	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
1013	Antoninià B 81	BA 105	Atribució Incerta	
1014	Antoninià C 81	BA 162	"	
1015	Antoninià P 65	BA 162	"	
1016	Antoninià D 81	BA 146	"	
1017	Antoninià G 65	BA 170	"	
1018	Antoninià B 65	BI 50	"	
1019	Antoninià Q 65	BJ 108	"	
1020	Antoninià D 65	BK 108	"	
1021	Antoninià D 65	BL 108	"	F
1022	Antoninià C 101	AX 106	Londinum	
1023	Antoninià C 101	AE 106	Camulodunum	

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ALLECTVS (293-296)

A-	IMP C	ALLECTVS	P F AVG
B-	IMP C	ALLECTVS	P AVG
C-	SALVS	AVG	<u>ML</u>
D-	SALVS	AVG	<u>.• </u> ML
E-	SALVS	AVG	<u>S A</u>
F-	SALVS	AVG	<u>S A</u> ML
G-	SALVS	AVG	<u>S P</u> ML
H-	SALVS	AVG	<u>S </u> MSL
I-	SALVS	AVG	<u>S A</u> MSL
J-	SALVS	AVG	<u>S C</u> ML
K-	SALVS	AVG	<u>S P</u> C

1024	Auri AU	A	47	C	50	Londinum
1025	Auri AU	A	80	C	50	"
1026	Denari AR	B	80	D	50	"
1027	Antoninià	A	65	E	50	"
1028	Antoninià	A	65	F	50	"
1029	Antoninià	A	65	G	50	"
1030	Antoninià	A	65	H	50	"
1031	Antoninià	A	65	I	50	"
1032	Antoninià	A	101	E	50	"
1033	Antoninià	A	101	F	50	"
1034	Antoninià	A	101	G	50	"
1035	Antoninià	A	101	H	50	"

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
1036	Antoninià A 101	I 50	Londinum	
1037	Antoninià A 101	I 169	"	
1038	Antoninià A 101	J 169	"	
1039	Antoninià A 65	F 105	"	
1040	Antoninià A 81	K 108	Camulodunum	

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MAXIMIANVS HERCVLEVS (286-305)

A- MAXIMIANVS P F AVG
 B- IMP C VAL MAXIMIANVS P F AVG
 C- IMP MAXIMIANVS AVG
 D- IMP C VAL MAXIMIANVS AVG
 E- IMP C MAXIMIANVS P F AVG
 F- IMP MAXIMIANVS P F AVG
 G- IMP MAXIMIANVS P AVG
 H- MAXIMIANVS P AVG
 I- MAXIMIANVS NOB C
 J- SALVS AVGGG $\frac{ML}{|}$
 K- SALVS AVGG
 L- SALVS AVGG $\frac{C|}{|}$
 M- SALVS AVGG $\frac{T|}{|}$
 N- SALVS AVGG $\frac{C|}{|}$
 O- SALVS AVGG $\frac{A}{|}$
 P- SALVS AVGG A
 Q- SALVS AVGG-ET CAESS NN $\frac{|}{TR}$

1041	Auri AU	A	80	J	50	Londinium
1042	Auri AU	B	118	K	50	Lugdunum
1043	Auri AU	C	119	K	50	"
1044	Antoninià	B	65	L	50	"
1045	Antoninià	B	81	L	50	"
1046	Antoninià	D	65	L	50	"
1047	Antoninià	D	81	L	50	"
1048	Antoninià	E	101	M	50	"
1049	Antoninià	F	65	N	50	"
1050	Antoninià	F	65	O	50	"
1051	Antoninià	F	81	N	50	"
1052	Antoninià	F	81	O	50	"
1053	Antoninià	F	101	N	50	Lugdunum

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1054	Antoninià F	101	O	50	Lugdunum	
1055	Antoninià G	65	N	50	"	
1056	Antoninià G	65	O	50	"	
1057	Antoninià G	81	N	50	"	
1058	Antoninià G	81	O	50	"	
1059	Antoninià G	101	N	50	"	
1060	Antoninià G	101	O	50	"	
1061	Antoninià G	111	N	50	"	
1062	Antoninià G	111	O	50	"	
1063	Antoninià C	81	M	50	"	
1064	Antoninià C	81	N	50	"	
1065	Antoninià C	101	M	50	"	
1066	Antoninià C	101	N	50	"	
1067	Antoninià C	112	M	50	"	
1068	Antoninià C	112	N	50	"	
1069	Antoninià C	111	M	50	"	
1070	Antoninià C	111	N	50	"	
1071	Antoninià A	101	P	50	"	
1072	Auri AU	H 17	Q	50	Treveri	
1073	Auri AU	I 17	Q	50	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CONSTANTIVS I (293-306)

A- CONSTANTIVS NOB C
 B- CONSTANTIVS P F AVG
 C- FL IVL CONSTANTIVS NOB CAES
 D- FL VAL CONSTANTIVS NOB C
 E- SALVS AVGG-ET CAESS NN TR
 F- SALVS-ET SPES REIPVBLICAE CONS
 G- SALVS AVGG III
 H- SALVS AVGG A

1074	Auri AU	A	17	E	50	Treveri
1075	Auri AU	B	17	E	50	"
1076	Medalló AU	C	192	F	191	Constantinopla
1077	Antoninià	D	81	G	50	Lugdunum
1078	Antoninià	A	65	H	50	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

SEVERVS II (306-307)

A- SEVERVS NOB CAES $\frac{1}{TR}$
 B- SALVS AVGG-ET CAESS NN

1079 Auri AU A 17 B 50 Treveri

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MAXIMINVS II (309-313)

A- MAXIMINVS NOB C
 C- SALVS AVGG-ET CAESS NN

1080 Auri AU A 17 B 50 Treveri

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

LICINIUS I (308-324)

A- IMP LIC LICINIUS P F AVG
 B- SALVS A-VGG NN

1081 Auri AU A 17 B 108 Siscia

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CONSTANTINVS I (307-337)

- A- CONSTANTI-NVS P F AVG
 B- CONSTANTI-NVS MAX AVG
 C- IMP CONSTANT-INVS P F AVG
 D- IMP CONSTANTINVS MAX P F AVG $\frac{|}{PR}$
 E- SALVS-ET SPES REIPVB-LICAE $\frac{|}{PR}$
 F- SA-LVS REIP DANVBIVS (exerg)
 G- SA-LVS REI-PUBLIC-AE
 H- SALVS-ET SPES REIPVBLICAE $\frac{TSE}{SMHER}$
 I- SALVS ET SPES REIPVBLICAE $\frac{|}{SMHER}$
 J- SALVS ET SPES REIPVBLICAE $\frac{|}{CONS}$
 K- SALVS-ET SPES REIPVBLICAE $\frac{|}{CONS}$

1082	Medalló AE A	192	E	191	Roma	F
1083	Medalló AE B	198	F	193	"	
1084	Medalló AR C	199	G	194	Ticinum	F
1085	Medalló AU B	198	H	195	Thessalonica	
1086	Medalló AU D	200	I	196	Heraclea	F
1087	Medalló AU D	200	J	196	Constantinopl	
1088	Medalló AU B	198	K	191	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

FAVSTA (esposa de CONSTANTINVS I)

A-	FLAV MAX-FAVSTA AG			
B-	FLAV-MAX--FAVSTA AVG			
C-	FLAV MAX FAVSTA AVG			
D-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>PLON</u>	
E-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>PLG</u>	
F-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> S</u>	
			PTR	
G-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> S</u>	
			PTR ^o	
H-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> Q</u>	
			P*AR	
I-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> Q</u>	
			PA~RL	
J-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMT</u>	
K-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SIRM</u>	
L-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AB E</u>	
			SMTSA	
M-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> A </u>	
			CONS	
N-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMN</u>	
O-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMNB</u>	
P-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AB </u>	
			SMNA	
Q-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AE </u>	
			MNA	
R-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> A </u>	
			NA	
S-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AEHI</u>	
			SMANTA	
T-	SALVS REI-PVBLICAE		AHI	
			•	
			SMANTA	
U-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> A B</u>	
			SMALA	
V-	SALVS REIPVBLICAE		<u>PUT</u>	

1089 AE	A	201	D	202	London	
1090 AE	B	201	E	202	Lyon	F

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1091	AE	C 201	F	202	Trier	
1092	AE	C 201	G	202	"	
1093	AE	C 201	H	202	Arles	
1094	AE	C 201	I	202	"	
1095	Sòlid AU	C 201	J	202	Ticinum	
1096	AE	C 201	K	202	Sirmium	
1097	AE	C 201	L	202	Tessalònica	
1098	AE	C 201	M	202	Constantinopla	F
1099	Sòlid AU	C 201	N	202	Nicomèdia	
1100	Sòlid AU	C 201	O	202	"	
1101	AE	C 201	P	202	"	
1102	AE	C 201	Q	202	"	
1103	AE	C 201	R	202	"	
1104	AE	C 201	S	202	Antiochia	
1105	AE	C 201	T	202	"	
1106	AE	C 201	U	202	Alexandria	
1107	Sòlid AU	C 201	V	202	Ticinum	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

CONSTANS (337-350)

A- FL IVL CONSTANS-PIVS FELIX AVG TES
 B- SALVS-ET SPES REI PUB-LICAE

1108 Múlt. AU A 203 B 204 Tessalònica F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MAGNENTIVS (350-353)

A-	DN MAGNEN-TIVS	P F AVG		
B-	DN MAGNENT-IVS	P F AVG		
C-	DN MAGNEN-TIVS	P F AVG	(lletra A darrera el bust).	
D-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>AMB</u>	
E-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>AMB</u>	
F-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>AMB</u>	
G-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>AMB</u> 	
H-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>LPAR</u>	
I-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>AMB</u> 	
J-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>* </u>	
			<u>AMB</u> 	
K-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>TRP</u>	
L-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>TRP</u>	
M-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u></u>	
			<u>TRP</u>	
N-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>RPLG</u>	
O-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>PPLG</u>	
P-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>SPAR</u>	
Q-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>PPLG</u>	
R-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>LPLG</u>	
S-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>SPRLG</u>	
T-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>*LPLG</u>	
U-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>S·P·AR</u>	
V-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>S *</u>	
			<u>PPLG</u>	
X-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>S *</u>	
			<u>RPLG</u>	
Z-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>S *</u>	
			<u>FPLG</u>	
AA-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>S *</u>	
			<u>PLG</u>	
AB-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>PAR</u>	
AC-	SALVS DD NN AVG ET CAES		<u>PAR</u>	

1116	Follis AE	A	66	D	207	Amiens	F
1117	Follis AE	A	66	E	207	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
1118	Follis AE A 66	F 207		Amiens
1119	Follis AE A 66	G 207		"
1120	AE 23-25mm A 66	D 207		Amiens
1121	AE 23-25mm A 66	E 207		"
1122	AE 23-25mm A 66	G 207		"
1123	AE 23-25mm A 66	I 207		"
1124	AE 20-21mm A 66	J 207		"
1125	AE 27-28mm A 66	K 207		Trier
1126	AE 23-25mm A 66	K 207		"
1127	AE 23-25mm B 66	K 207		"
1128	AE 23-25mm A 66	L 207		"
1129	AE 20-21mm A 66	K 207		"
1130	AE 20-21mm A 66	M 207		"
1131	AE 27-28mm C 66	N 207		Lyon
1132	AE 27-28mm C 66	R 207		"
1133	AE 23-25mm C 66	O 207		"
1134	AE 23-25mm C 66	Q 207		"
1135	AE 23-25mm C 66	R 207		"
1136	AE 23-25mm C 66	S 207		"
1137	AE 20-21mm C 66	R 207		"
1138	AE 20-21mm C 66	T 207		"
1139	AE 20-21mm C 66	O 207		"
1140	AE 20-21mm C 66	Q 207		"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1141	AE	20-21mm C	66	V 207		Lyon
1142	AE	20-21mm C	66	X 207		"
1143	AE	20-21mm C	66	Z 207		"
1144	AE	20-21mm C	66	AA 207		Lyon
1145	AE	26-27mm C	66	AB 207		Arles
1146	AE	23-25mm C	66	AB 208		"
1147	AE	23-25mm C	66	AB 207		"
1148	AE	23-25mm C	66	AC 207		"
1149	AE	23-25mm C	66	P 207		"
1150	AE	23-25mm C	66	U 207		"
1151	AE	20-21mm C	66	H 207		"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

DECENTIVS (351-353)

A-	DN	DECENTI-VS	CAESAR	
B-	DN	DECENTI-VS	FORT CAES	
C-	DN	DECENTI-VS	NOB CAES (lletra A darrera el bust)	
D-	DN	DECENTIVS	NOB CAES (lletra A darrera el bust)	
E-	DN	DECENTIVS	CAESAR	
F-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>AMB</u>
G-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>AMB</u>
H-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>TRP</u>
I-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>TRP</u>
J-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>TRP</u> <u>✿</u>
K-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>LPLG</u>
L-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>PPLG</u>
M-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>PPLG</u>
N-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>*LPLG</u>
O-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>S *</u> <u>PPLG</u>
P-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>S *</u> <u>RPLG</u>
Q-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>S *</u> <u>FPLG</u>
R-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>PAR</u>
S-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>PAR</u>
T-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>SPAR</u>
U-	SALVS	DD NN	AVG ET CAES	<u>LPAR</u>

1152	AE	27-28mm	A	66	F	207	Amiens	
1153	AE	23-25mm	A	66	F	207	"	
1154	AE	23-25mm	A	66	G	207	"	
1155	AE	27-28mm	B	66	H	207	Trier	F
1156	AE	23-25mm	B	66	H	207	"	
1157	AE	23-25mm	B	66	I	207	"	

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1158	AE	20-21mm B	66	H 207	Trier	
1159	AE	20-21mm B	66	J 207	"	
1160	AE	27-28mm C	79	K 207	Lyon	
1161	AE	23-25mm C	79	L 207	"	
1162	AE	23-25mm C	79	M 207	"	
1163	AE	23-25mm C	79	K 207	"	
1164	AE	20-21mm D	79	K 207	"	
1165	AE	20-21mm C	79	N 207	"	
1166	AE	20-21mm C	79	L 207	"	
1167	AE	20-61mm C	79	O 207	"	
1168	AE	20-81mm C	79	P 207	"	
1169	AE	20-21mm C	79	Q 207	"	
1170	AE	26-27mm A	66	R 207	Arles	
1171	AE	26-27mm E	79	R 207	"	
1172	AE	26-27mm E	66	R 207	"	
1173	AE	23-25mm A	79	R 208	"	F
1174	AE	23-25mm A	79	S 207	"	
1175	AE	23-25mm A	79	T 207	"	
1176	AE	20-21mm A	66	U 207	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VALENTINIANVS I (364-375)

A- DN VALENTINI-ANVS P F AVG
 B- SALVS REIPVBLICAE LVG
 C- SALVS REIPVBLICAE TCÓN*
 D- SALVS-REIP $\frac{|}{\text{SMSISC}}^*$
 E- SALVS REIP $\frac{|}{\text{SMTES}}^*$
 F- SALVS REIP $\frac{|}{\text{SMTES}}^*$

1177	Mill. AR	A	205	B	210	Lugdunum	F
1178	Múlt. AR	A	205	C	210	Arelate	
1179	Sòlid AU	A	209	D	211	Siscia	
1180	Sòlid AU	A	209	E	211	Thessalònica	
1181	Sòlid AU	A	209	F	211	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VALENS (364-378)

A-	DN VALEN-S P F AVG	
B-	SALVS REIPVBLICAE	<u>LVG</u>
C-	SALVS REIPVBLICAE	<u>TCON*</u>
D-	SALVS REIPVBLICAE	<u>SCON*</u>
E-	SALVS REIP	<u> </u> *
		SMSISC
F-	SALVS REIP	<u> </u> *
		<u> </u> *
		SMTES
G-	SALVS REIP	<u> </u> *
		<u> </u> *
		SMTES
H-	SALVS REIP	SMTES

1182	Mill. AR	A	205	B	210	Lugdunum	
1183	Múlt. AR	A	205	C	210	Arelate	
1184	Múlt. AR	A	205	D	210	"	F
1185	Sòlid AU	A	209	E	211	Siscia	F
1186	Auri AU	A	209	F	211	Thessalònica	
1187	Auri AU	A	209	G	211	"	
1188	Auri AU	A	209	F	211	"	
1189	Auri AU	A	209	H	211	"	

N°

ANVERS
Llegenda/TipusREVERS
Llegenda/Tipus

SECA

FOTOGRAFIA

VALENTINIANVS II (375-392)

A-	DN VALENTINI-ANVS P F AVG	
B-	DN VALENTIN-IANVS P F AVG	
C-	CD VALENTINIANVS P F AVG	
D-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>AQP</u>
E-	SALVS REI-PVBLICAE	<u> </u> <u>AQS</u>
F-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>RP</u>
G-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>RB</u>
H-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>RT</u>
I-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>R·P</u>
J-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>R·B</u>
K-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>TESA</u>
L-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>TESB</u>
M-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>TESΔ</u>
N-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMHA</u>
O-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMHB</u>
P-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMHΔ</u>
Q-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONSB</u>
R-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONSR</u>
S-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMKA</u>
T-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMKB</u>
U-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMKΓ</u>
V-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMKΔ</u>
X-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>SMNA</u>
Z-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>† </u> <u>SMNB</u>
AA-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>+ </u> <u>SMNB</u>
AB-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>+ </u> <u>·SMNB</u>
AC-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>⊕ </u> <u>SMN(?)</u>
AD-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>-† </u> <u>ANTA</u>
AE-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>† </u> <u>ANTAΔ</u>
AF-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>+ </u> <u>ANTA</u>
AG-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>† </u> <u>ALEB</u>
AH-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>† </u> <u>ALEΔ</u>

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AI-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{4}{ALEA}$
AJ-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+}{ALE}$
AK-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\cdot}{ALEA}$

1190	AE 12-13mm A	205	D	181	Aquileia	
1191	AE 12-13mm A	205	E	181	"	
1192	AE 12-13mm B	205	F	181	Roma	
1193	AE 12-13mm B	205	G	181	"	
1194	AE 12-13mm B	205	H	181	"	
1195	AE 12-13mm B	205	I	181	"	
1196	AE 12-13mm B	205	J	181	"	
1197	AE 12-13mm C	205	K	181	Thessalònica	F
1198	AE 12-13mm C	205	L	181	"	
1199	AE 12-13mm C	205	M	181	"	
1200	AE 12-13mm C	205	N	182	Heraclea	
1201	AE 12-13mm C	205	O	182	"	
1202	AE 12-13mm C	205	P	182	"	
1203	AE 12-13mm C	205	Q	181	Constantinopla	
1204	AE 12-13mm C	205	R	181	"	
1205	AE 12-13mm C	205	S	181	Cycicus	
1206	AE 12-13mm C	205	T	181	"	
1207	AE 12-13mm C	205	U	181	"	
1208	AE 12-13mm C	205	V	181	"	

Nº	ANVERS			REVERS			SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus				
1209	AE	12-13mm	C	205	X	182		Nicomèdia
1210	AE	12-13mm	C	205	Z	181		"
1211	AE	12-13mm	C	205	AA	181		"
1212	AE	12-13mm	C	205	AB	181		"
1213	AE	12-13mm	C	205	AC	181		"
1214	AE	12-13mm	C	205	AD	181		Antiochia
1215	AE	12-13mm	C	205	AE	181		"
1216	AE	12-13mm	C	205	AF	181		"
1217	AE	12-13mm	C	205	AG	181		Alexandria
1218	AE	12-13mm	C	205	AH	181		"
1219	AE	12-13mm	C	205	AI	181		"
1220	AE	12-13mm	C	205	AJ	181		"
1221	AE	12-13mm	C	205	AK	181		"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

THEODOSIVS I (379-395)

A-	DN THEODO-SIVS P F AVG		<u> </u>	
B-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AQP</u>	
C-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AQS</u>	
D-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AQB</u>	
E-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RP</u>	
F-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RB</u>	
G-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RT</u>	
H-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RQ</u>	
I-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RE</u>	
J-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>R·P</u>	
K-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>R·T</u>	
L-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>R·Q</u>	
M-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>TESA</u>	
N-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>TESB</u>	
O-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>TESΔ</u>	
P-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHA</u>	
Q-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHB</u>	
R-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSA</u>	
S-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSB</u>	
T-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKA</u>	
U-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKB</u>	
V-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKΓ</u>	
X-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKΔ</u>	
Z-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMNA</u>	
AA-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>‡ </u>	
			<u>SMNA</u>	
AB-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>‡ </u>	
			<u>·SMNA</u>	
AC-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>° </u>	
			<u>+ </u>	
			<u>SMNA</u>	
AD-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>+ </u>	
			<u>SMNA</u>	
AE-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>+ </u>	
			<u>·SMNA</u>	
			<u>°</u>	
AF-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>⊕ </u>	
			<u>SMNA</u>	
AG-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>‡ </u>	
			<u>ANTB</u>	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AH-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{P}{ }$ ANTA
AI-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+}{ }$ ANTB
AJ-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+}{ }$ ANTΓ
AK-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+}{ }$ ANTAΔ
AL-	SALVS REI-PVBLICAE	ANTA·
AM-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+}{ }$ ANB
AN-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{P}{ }$ ALEA
AO-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{P}{ }$ ALEB
AP-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{P}{ }$ ALEΓ
AQ-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{P}{ }$ ALEΔ
AR-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+}{ }$ ALEA
AS-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\odot}{ }$ ALEA
AT-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\odot}{ }$ ALEΔ

1222	AE 12-13mm A	205	B	181	Aquileia
1223	AE 12-13mm A	205	C	181	"
1224	AE 12-13mm A	205	D	181	"
1225	AE 12-13mm A	205	E	181	Roma
1226	AE 12-13mm A	205	F	181	"
1227	AE 12-13mm A	205	G	181	"
1228	AE 12-13mm A	205	H	181	"
1229	AE 12-13mm A	205	I	181	"
1230	AE 12-13mm A	205	J	181	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1231	AE	12-13mm A	205	K	181	Roma
1232	AE	12-13mm A	205	L	181	
1233	AE	12-13mm A	205	M	181	Thessalònica
1234	AE	12-13mm A	205	N	181	"
1235	AE	12-13mm A	205	O	181	"
1236	AE	12-13mm A	205	P	182	Heraclea
1237	AE	12-13mm A	205	Q	182	"
1238	AE	12-13mm A	205	R	181	Constantinopla F
1239	AE	12-13mm A	205	S	181	"
1240	AE	12-13mm A	205	T	181	Cycicus
1241	AE	12-13mm A	205	U	181	"
1242	AE	12-13mm A	205	V	181	"
1243	AE	12-13mm A	205	X	181	"
1244	AE	12-13mm A	205	Z	182	Nicomèdia
1245	AE	12-13mm A	205	AA	182	"
1246	AE	12-13mm A	205	AB	182	"
1247	AE	12-13mm A	205	AC	182	"
1248	AE	12-13mm A	205	AD	182	"
1249	AE	12-13mm A	205	AE	182	"
1250	AE	12-13mm A	205	AF	182	"
1251	AE	12-13mm A	205	AG	182	Antiochia
1252	AE	12-13mm A	205	AH	182	"
1253	AE	12-13mm A	205	AI	182	"
1254	AE	12-13mm A	205	AJ	182	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1255	AE	12-13mm A	205	AK	182	Antiochia
1256	AE	12-13mm A	205	AL	182	"
1257	AE	12-13mm A	205	AM	182	"
1258	AE	12-13mm A	206	AK	182	"
1259	AE	12-13mm A	205	AN	182	Alexandria
1260	AE	12-13mm A	205	AO	182	"
1261	AE	12-13mm A	205	AP	182	"
1262	AE	12-13mm A	205	AQ	182	"
1263	AE	12-13mm A	205	AR	182	"
1264	AE	12-13mm A	205	AS	182	"
1265	AE	12-13mm A	205	AT	182	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AELIA FLACCILLA (esposa de THEODOSIVS)

A-	AEL FLAC-CILLA AVG			
B-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>ASISC·</u>	
C-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>BSISC·</u>	
D-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>ASIS·</u>	
E-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>BSIS·</u>	
F-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SISC·</u>	
G-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>TESA</u>	
H-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>TESΔ</u>	
I-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>·TESΔ</u>	
J-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHA</u>	
K-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHB</u>	
L-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>·SMHA</u>	
M-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>T </u>	
			<u>SMHA*</u>	
N-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>* +</u>	
			<u>SMHA</u>	
O-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>* +</u>	
			<u>·SMHA</u>	
P-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONOB</u>	
Q-	SALVS REI-PVBLICAE S		<u>CONOB</u>	
R-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONA</u>	
S-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONB</u>	
T-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONΓ</u>	
U-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONΔ</u>	
V-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CON€</u>	
X-	SALVS REI-PVBLICAE B		<u>CONOB</u>	
Z-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>T </u>	
			<u>CON€</u>	
AA-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSE</u>	
AB-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> +</u>	
			<u>CONSE</u>	
AC-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> P</u>	
			<u>CONSE</u>	
AD-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKΓ</u>	
AE-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>+ </u>	
			<u>SMNΓ</u>	
AF-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMN€</u>	
AG-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>T </u>	
			<u>SMNΓ</u>	

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AH-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u>SMN</u> Γ
AI-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u>SMN</u> Δ
AJ-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u>ANTB</u>
AK-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u>ANT</u> €
AL-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u> </u> T <u>ANTB</u>
AM-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u> </u> T <u>ANT</u> Γ
AN-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u> </u> T <u>ANT</u> €
AO-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u> </u> T <u>ANTS</u>
AP-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u>AN</u> €
AQ-	SALVS	REI-PUBLICAE	<u>ALEB</u>
AR-	SALVS	REI-PUBLICAE	S <u>CONOB</u>

1266	AE-II	A	212	B	213	Siscia
1267	AE-II	A	212	C	213	"
1268	AE 12-13mm	A	212	D	213	"
1269	AE 12-13mm	A	212	E	213	"
1270	AE 12-13mm	A	212	F	213	"
1271	AE-II	A	212	G	213	Thessalònica
1272	AE-II	A	212	H	213	"
1273	AE-II	A	212	I	213	"
1274	AE 12-13mm	A	212	H	213	"
1275	AE-II	A	212	J	213	Heraclea
1276	AE-II	A	212	K	213	"
1277	AE 12-13mm	A	212	J	213	"
1278	AE 12-13mm	A	212	L	213	"
1279	AE-II	A	212	M	213	"
1280	AE-II	A	212	N	214	"

N°	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
		Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1281	AE-II	A	212	O	214	Heraclea	
1282	Sòlid AU	A	212	P	213	Constantinopla	
1283	Sòlid AU	A	212	Q	215	"	
1284	AE-II	A	212	R	213	"	
1285	AE-II	A	212	S	213	"	
1286	AE-II	A	212	T	213	"	
1287	AE-II	A	212	U	213	"	
1288	AE-II	A	212	V	213	"	
1289	AE 12-13mm	A	212	R	213	"	
1290	AE 12-13mm	A	212	T	213	"	
1291	AE 12-13mm	A	212	V	213	"	
1292	Sòlid AU	A	212	X	213	"	
1293	Sòlid AU	A	212	AR	213	"	
1294	AE-II	A	212	Z	213	"	
1295	AE-II	A	212	AA	214	"	
1296	AE-II	A	212	AB	214	"	
1297	AE-II	A	212	AC	214	"	
1298	AE-II	A	212	AD	214	Cycicus	
1299	AE-II	A	212	AE	213	Nicomèdia	
1300	AE 12-13mm	A	212	AF	213	"	
1301	AE-II	A	212	AG	213	"	F
1302	AE-II	A	212	AH	214	"	
1303	AE-II	A	212	AI	214	"	
1304	AE-II	A	212	AJ	213	Antiochia	

N°	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1305	AE 12-13mm	A	212	AK	213	Antiochia
1306	AE-II	A	212	AL	213	"
1307	AE-II	A	212	AM	213	"
1308	AE-II	A	212	AN	213	"
1309	AE-II	A	212	AO	213	"
1310	AE-II	A	212	AK	214	" F
1311	AE 12-13mm	A	212	AP	213	"
1312	AE-II	A	212	AQ	214	Alexandria F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ARCADIUS (383-408)

A-	DN ARCADI-VS P F AVG			
B-	DN ARCADIUS P F AVG			
C-	DN ARCA-DI AVG			
D-	SALVS REI-PVBLICAE		<u> </u>	
E-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AQP</u>	
F-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>AQS</u>	
G-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RQ</u>	
H-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>RE</u>	
I-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>R·P</u>	
J-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>R·E</u>	
K-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>TEŞΓ</u>	
L-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHA</u>	
M-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHB</u>	
N-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHΓ</u>	
O-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMHΔ</u>	
P-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSA</u>	
Q-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSB</u>	
R-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSΓ</u>	
S-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>CONSΔ</u>	
T-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKΔ</u>	
U-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKA</u>	
V-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMKΓ</u>	
X-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMNA</u>	
			<u>‡ </u>	
Z-	SALVS REI-PVBLICAE		SMNB	
			<u> </u>	
AA-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMNΓ</u>	
			<u>‡ </u>	
AB-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>•SMNΓ</u>	
			<u>+ </u>	
AC-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMNΓ</u>	
			<u>+ </u>	
AD-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>•SMNΓ</u>	
			<u>⊕ </u>	
AE-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>SMNΓ</u>	
			<u>• </u>	
AF-	SALVS REI-PVBLICAE		SMNA	
			<u>‡ </u>	
AG-	SALVS REI-PVBLICAE		ANTA	
			<u>‡ </u>	
AH-	SALVS REI-PVBLICAE		<u>ANTΓ</u>	
			<u>+ </u>	
			ANTA	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AI-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{+ }{\text{ANT} \Gamma}$
AJ-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{+ }{\text{ANT} \Delta}$
AK-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{+ }{\text{AN} \Gamma}$
AL-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{\dagger }{\text{ALE} \Gamma}$
AM-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{+ }{\text{ALE} \Gamma}$
AN-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{\circ }{\text{ALEA}}$
AO-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{\circ }{\text{ALEB}}$
AP-	SALVS	REI-PVBLICAE	$\frac{\text{RP}}$

1313	AE	12-13mm	A	205	D	181	Aquileia
1314	AE	12-13mm	A	205	E	181	"
1315	AE	12-13mm	A	205	F	181	Roma
1316	AE	12-13mm	A	205	G	181	"
1317	AE	12-13mm	A	205	H	181	"
1318	AE	12-13mm	A	205	I	181	"
1319	AE	12-13mm	B	205	J	181	"
1320	AE	12-13mm	B	205	K	182	Heraclea
1321	AE	12-13mm	B	205	L	182	"
1322	AE	12-13mm	B	205	M	182	"
1323	AE	12-13mm	B	205	N	182	"
1324	AE	12-13mm	B	205	O	181	Constantinopla
1325	AE	12-13mm	B	205	P	181	"
1326	AE	12-13mm	B	205	Q	181	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
1327	AE 12-13mm B 205	R 181		Constantinopla
1328	AE 12-13mm A 205	P 181		"
1329	AE 12-13mm B 205	S 181		Cycicus
1330	AE 12-13mm B 205	T 181		"
1331	AE 12-13mm B 205	U 181		"
1332	AE 12-13mm B 205	V 182		Nicomèdia
1333	AE 12-13mm B 205	X 182		"
1334	AE 12-13mm B 205	Z 182		"
1335	AE 12-13mm B 205	AA 182		"
1336	AE 12-13mm B 205	AB 182		"
1337	AE 12-13mm B 205	AC 182		"
1338	AE 12-13mm B 205	AD 182		"
1339	AE 12-13mm B 205	AE 182		"
1340	AE 12-13mm B 205	AF 182		Antiochia
1341	AE 12-13mm B 205	AG 182		"
1342	AE 12-13mm B 205	AH 182		"
1343	AE 12-13mm B 205	AI 182		"
1344	AE 12-13mm B 205	AJ 182		"
1345	AE 12-13mm B 205	AK 182		"
1346	AE 12-13mm A 205	AJ 182		"
1347	AE 12-13mm B 205	AL 182		Alexandria
1348	AE 12-13mm B 205	AM 182		"
1349	AE 12-13mm B 205	AN 182		"
1350	AE 12-13mm B 205	AO 182		"

N°	ANVERS Llegenda/Tipus			REVERS Llegenda/Tipus		SECA	FOTOGRAFIA	
1351	AE	12-13mm	A	205	D	181	Aquileia	F
1352	AE	12-13mm	A	205	AP	181	Roma	
1353	AE	12-13mm	C	205	AP	181	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

HONORIVS (393-423)

A-	DN HONORI-VS P F AVG	
B-	DN HONOR-IVS P F AVG	
C-	DN ONORI-VS P F AVG	
D-	DN HONORIVS P F AVG	
E-	DN HONO-RI AVG	
F-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{AQP}{ }$
G-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{AQS}{ }$
H-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{RB}{ }$
I-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{R\epsilon}{ }$
J-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{R(\zeta)}{ }$
K-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{RP}{ }$
L-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{RT}{ }$
M-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{RQ}{ }$
N-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{R\cdot P}{ }$
O-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{R\cdot T}{ }$
P-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{CONSA}{ }$
Q-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{CONS\Delta}{ }$
R-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{SMNA}{ }$
S-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{SMN\Gamma}{ }$
T-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\bullet }{ }$
		$\frac{SMN(?)}{ }$
U-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\ddagger }{ }$
		$\frac{ANT\Delta}{ }$
V-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{+ }{ }$
		$\frac{ANT\Gamma}{ }$
X-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\bullet }{ }$
		$\frac{ALEA}{ }$
Z-	SALVS REI-PVBLICAE	

1369	AE	12-13mm	A	205	F	181	Aquileia
1370	AE	12-13mm	A	205	G	181	"
1371	AE	12-13mm	B	205	H	181	Roma
1372	AE	12-13mm	B	205	I	181	"
1373	AE	12-13mm	B	205	J	181	"
1374	AE	12-13mm	C	205	K	181	"

Nº	ANVERS		REVERS		SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus		Llegenda/Tipus			
1375	AE	12-13mm C	205	H 181	Roma	
1376	AE	12-13mm C	205	L 181	"	
1377	AE	12-13mm C	205	M 181	"	
1378	AE	12-13mm C	205	I 181	"	
1379	AE	12-13mm C	205	N 181	"	
1380	AE	12-13mm C	205	O 181	"	
1381	AE	12-13mm D	205	P 181	Constantinopla	
1382	AE	12-13mm D	205	Q 181	"	
1383	AE	12-13mm D	205	R 182	Nicomèdia	
1384	AE	12-13mm D	205	S 182	"	
1385	AE	12-13mm D	205	T 182	"	
1386	AE	12-13mm D	205	U 182	Antiochia	
1387	AE	12-13mm D	205	V 182	"	
1388	AE	12-13mm D	205	X 182	Alexandria	
1389	AE-4	A	205	F 181	Aquileia	
1390	1/2Siliq.	ARB	205	Z 219	Roma	F
1391	AE-4	C	205	K 181	"	F
1392	AE-4	E	205	K 181	"	F
1393	AE-4	B	205	K 181	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

GALA-PLACIDIA (filla de THEODOSIVS I)

A-	DN GALLA PLA-CIDIA	P F AVG
B-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>R V</u> COMOB
C-	SALVS REI PVBLICAE	<u>COMOB</u>
D-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>COMOB</u>
E-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>RVPS</u>
F-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>RMPS</u>
G-	SALVS REI-PVBLICE	<u>R </u> RM
H-	SALVS REI-PVBLICE	<u>P </u> RM
I-	SALVS REI-PVBLICE	<u> P</u> RM,
J-	SALVS REI-PVBLICE	<u>RPM</u>
K-	SALVS REI-PVBLICE	<u>P</u>
L-	SALVS REI-PVBLICE	
M-	SALVS REI-PVBLICE	PRM

1394	Sòlid AU	A	238	B	250	Ravenna	F
1395	Múlt. AU	A	240	B	250	"	F
1396	Semisses AUA		241	C	250	Roma	
1397	Semisses AUA		241	D	250	"	F
1398	Siliqua AR	A	241	E	250	Ravenna	F
1399	Siliqua AR	A	241	F	250	Roma	F
1400	AE-4	A	242	G	250	"	F
1401	AE-4	A	242	H	250	"	F
1402	AE-4	A	242	I	250	"	F
1403	AE-4	A	242	J	250	"	F
1404	AE-4	A	242	K	250	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
1405	AE-4	A 242	L 250	Roma
1406	AE-4	A 242	M 250	"

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

JOHANNES (423-425)

A-	DN IOHANN-ES	P	F	AVG	
B-	DN IOHAN-NES	P	F	AVG	
C-	SALVS REI-PVBLICE				<u>RM</u>
D-	SALVS REI-PVBLICE				<u>P </u>
					<u>RM</u>
E-	SALVS REI-PVBLICE				<u>PRM</u>
F-	SALVS REI-PVBLICE				<u>RMP</u>

1407	AE-4	A	205	C	181	Roma	
1408	AE-4	B	205	D	181	"	F
1409	AE-4	A	205	D	181	"	
1410	AE-4	B	205	E	181	"	F
1411	AE-4	A	205	E	181	"	
1412	AE-4	A	205	F	181	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

THEODOSIVS II (402-450)

A-	DN THEODO-SIVS P F AVG	
B-	DN THEODOSI-VS P F AVG	
C-	DN THEODOS-IVS P F AVG	
D-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONOB</u>
E-	SALVS REIPVB-LICAE	<u>CONOB</u>
F-	SALVS REIPVBL-ICAE	<u>CONOB</u>
G-	SALVS REIPVBLI-CAE	<u>CONOB</u>
H-	SALVS REIPV-BLICAE	<u>CONOB</u>
I-	SALVS REIPVBLIC-AE	<u>CONOB</u>
J-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONS</u>
K-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>A Q</u>
		<u>COMOB</u>
L-	SALVS REI-PVB:LICAE	<u>A Q</u>
		<u>COMOB</u>
M-	SALVS REI-PVBLICE	<u>RM</u>
N-	SALVS REI-PVBLICE	<u>P </u>
		<u>RM</u>
O-	SALVS REI-PVBLICE	<u>PRM</u>
P-	SALVS REI-PVBLICE	<u>RMP</u>

1413	Sòlid AU	A	243	D	221	Constantinopla	F
1414	Sòlid AU	A	243	E	221	"	F
1415	Sòlid AU	A	243	F	221	"	F
1416	Sòlid AU	A	243	G	221	"	F
1417	Sòlid AU	A	243	H	222	"	F
1418	Sòlid AU	A	243	E	222	"	F
1419	Sòlid AU	A	243	F	222	"	F
1420	Sòlid AU	A	243	G	222	"	F
1421	Sòlid AU	A	243	I	222	"	
1422	Sòlid AU	A	243	J	223	"	F
1423	Sòlid AU	A	243	K	222	Aquileia	F

Nº	ANVERS			REVERS			SECA	FOTOGRAFIA
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus				
1424	Sòlid	AU	A 243	L	222		Aquileia	
1425	Sòlid	AU	A 244	L	222		"	
1426	AE-4		B 205	M	181		Roma	
1427	AE-4		B 205	N	181		"	F
1428	AE-4		C 205	N	181		"	
1429	AE-4		B 205	O	181		"	
1430	AE-4		C 205	O	181		"	
1431	AE-4		B 205	P	181		"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

PVLCHERIA (filla d'ARCADIVS i EVDOXIA)

A- AEL PVLCH-ERIA AVG	<u>CONOB</u>
B- SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONSA</u>
C- SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONS*</u>
D- SAL/REI/P I	

1432	Sòlid AU	A	238	B	187A	Constantinopla	F
1433	Sòlid AU	A	238	B	187B	"	F
1434	AE-3	A	242	C	186	"	
1435	Siliqua AR	A	242	D	13	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

VALENTINIANVS III (425-455)

A- DN VALENTIN-IANVS P F AVG
 B- DN PLA VALENTINIANVS P F AVG
 C- DN PLA VALENTI-NIANVS P F AVG
 D- SALVS REI-PVBLICAE CONOB
 E- SALVS REIPVB-LICAE CONOB
 F- SALVS REIPVBLI-CAE CONOB
 G- SALVS REIPVBLIC-AE CONOB
 H- SALVS REI PVBLICAE COMOB
 I- SALVS REI-PVBLICE P |
 RM
 J- SALVS REI-PVBLICE P | *
 RM

1436	Sòlid AU	A	243	D	222	Constantinopla	F
1437	Sòlid AU	A	243	E	222	"	F
1438	Sòlid AU	A	243	F	222	"	F
1439	Sòlid AU	A	243	G	222	"	F
1440	Semisses AUB		205	H	224	Roma	F
1441	Semisses AUB		206	H	217	"	F
1442	AE-4	B	205	I	181	"	
1443	AE-4	C	205	I	219	"	
1444	AE-4	B	205	I	219	"	F
1445	AE-4	B	205	I	220	"	F
1446	AE-4	B	205	J	220	"	

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

EUDOXIA (Esposa de VALENTINIANVS III)

A- LICINIA EVDO-XIA P F AVG
 B- SALVS RE-I-PVBLICAE R | M
 COMOB
 C- SALVS RE-I-PVBLICAE R | V
 COMOB

1447	Sòlid AU	A	248	B	225	Roma	F
1448	Sòlid AU	A	248	C	225	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

HONORIA (Filla de CONSTANTINVS III i GALA-PLACIDIA)

A- DN IUST GRAT HO-NORIA P F AVG
 B- SALVS REI PVBLICAE COMOB
 C- SALVS REI P-VBLICAE COMOB

1449	Semisses AUA	241	B	217	Roma	
1450	Semisses AUA	241	C	217	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

MARCIANVS (450-457)

A- DN MARICA-NVS P F AVG
 B- DN MARCIANVS P F AVG
 C- SAL/REI/P I CONS*
 D- SAL/REI/PYI CONS*

1451	Siliq. AR A	205	C	13	Constantinopla	F
1452	Siliq. AR B	205	C	13	"	F
1453	Siliq. AR A	205	D	13	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

LEO I (457-474)

A-	DN LEO PE-RPET AVG	
B-	DN LEO PE-RPET AG	
C-	DN LEO P-RPET AG	
D-	DN LEONI-S PFR AVG	
E-	DN LEO PERPE-TVVS AVG	
F-	DN LEO PERPETVVS AVG	
G-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONOB</u>
H-	SAL/REI/P $\frac{1}{4}$	<u>CONS*</u>
I-	SAL/REI/P $\frac{1}{4}$	<u>CONS*</u>
J-	SAL/REI/PVI	<u>CONS*</u>
K-	SRI/REI/RVL	<u>CONOS*</u>
L-	SALVS R-PVBLICA	<u>CON</u>
M-	SALVS R-PVRLICA	<u>CON</u>
N-	SALVS R-PVRLCA	<u>CON</u>
O-	SALVS REI PVBLICAE	<u>CONOB</u>

1454	Sòlid AU	A	243	G	190A	Constantinopla	F
1455	Sòlid AU	A	243	G	190B	"	F
1456	Sòlid AU	A	243	G	190C	"	F
1457	Siliqua AR	A	205	H	13	"	F
1458	Siliqua AR	A	205	I	13	"	F
1459	Siliqua AR	A	205	J	13	"	F
1460	Siliqua AR	A	205	K	13	"	F
1461	1/2 SiliquaA	A	205	H	13	"	F
1462	AE-2	A	205	L	226	"	F
1463	AE-2	A	205	M	226	"	
1464	AE-2	B	205	M	226	"	
1465	AE-2	C	205	M	226	"	F
1466	AE-2	A	205	N	226	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus			REVERS Llegenda/Tipus		SECA	FOTOGRAFIA
1467	AE-2	B	205	N	226	Constantinopla	F
1468	AE-2	C	205	N	226	"	
1469	AE-2	D	205	N	226	"	F
1470	Semisses	AUE	206	O	217	Roma	F
1471	Semisses	AUF	206	O	217	"	F
1472	Semisses	AUA	206	O	217	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

AELIA-VERINA (Esposa de LEO I)

A-	AEL VER-INA AVG	
B-	SALVS REI-PVBLICAE	<u>CONE</u>
C-	SALVS RE-PVBLICAE	<u>CONE</u>

1473	AE-2	A	242	B	186	Constantinopla	F
1474	AE-2	A	242	C	186	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

LEO II (473-474)

A- DN LEO PE-RPET AVG
 B- DN LEO ET Z-ENO PP AVG
 C- DN LEO ET -ENO PP AVG
 D- SALVS REI-RVBLICAE C CONOB
 E- SALVS REI PVBLICAE C CONOB
 F- SALVS REI-PVBLICAE CONOB

1475	Sòlid AU	A	243	D	227A	Constantinopla	F
1476	Sòlid AU	A	243	E	227B	"	F
1477	Sòlid AU	B	243	F	228	"	F
1478	Sòlid AU	C	243	F	228	"	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

LIBIVS-SEVERVS III (461-465)

A- DN LIBIVS SEVE-RUS PF AVG
 B- DN LIBIVS SEVERVS PF AVG
 C- SALVS REI PVBLICAE COMOB

1479 Semisses AUA 206 C 217 Comitatusianmint

1480 Semisses AUB 206 C 217 " F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ANTHEMIVS (467-472)

A-	DN PROC ANTHE-MIVS P F AVG	
B-	DN ANTHEMI-VS P F AVG	
C-	DN ANTHEM-IVS PERP AVG	
D-	DN ANTHEMI-VS PERPET AVG	
E-	DN ANTHEM-VS P E AVG	
F-	DN ANTHEM-IVS P F AVG	
G-	DN ANTHE-MIVS P F AVG	
H-	DN ANTHEMIV-S PERPET AVG	
I-	DN ANTHEMIV-S P F AVG	
J-	DN PROC ANTH-EMIVS P F AVG	
K-	DN PROC ANTHEMIVS P F AVG	
L-	DN PROC AN-THEMIVS P F AVG	
M-	DN PROC A -THEMIVS P F AVG	
N-	DN PROC A T-HEMIVS P F AVG	
O-	DN ANTH-EMIVS P F AVG	
P-	DN ANTH-MIVS P F AVG	
Q-	DN ANTHEMIV-S P E AVG	
R-	DN ANTHE-MIVS PERPET AVG	
S-	DN ANTHEMI-VS PERPETV AVG	
T-	DN ANTHEMIV-S PERPETV AVG	
U-	DN ANTHEMI-VS P E AVG	
V-	SALVS REI-PV-BLICAE	*
		<u>COMOB</u>
X-	SALVS REI-PV-BLICAE	RM
		<u>COMOB</u>
Z-	SALVS REI-PV-BLICAE	R M
		<u>COMOB</u>
AA-	SALVS RE-IPV-BLICAE	RM
		<u>COMOB</u>
AB-	SALVS R-EIP-VBLICAE	RM
		<u>COMOB</u>
AC-	SALVS RE-IPV-BLICAE	f
		<u>COMOB</u>
AD-	SALVS R-EIP-VBLICAE	f
		<u>COMOB</u>
AE-	SALVS R-EIP-VBLICAE	*
		<u>COMOB</u>
AF-	SALVS R-EIP-VBLICAE	*
		<u>COMOB</u>
AG-	SALVS RE-IPV-BLICAE	RM
		<u>COMOB*</u>
AH-	SALVS RE-IPV-BLICAE	f
		<u>CORMOB</u>

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
	AI-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{f}{\text{CORMOB}}$	
	AJ-	SALVS RE-IPV-BLICAE	$\frac{*}{\text{CORMOB}}$	
	AK-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{*}{\text{CORMOB}}$	
	AL-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{\cap}{\text{COMOB}}$	
	AM-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{\circ}{\text{COMOB}}$	
	AN-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{\circ}{\text{COMOB}}$	
	AO-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{*}{\text{COMOB}}$	
	AP-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	
	AQ-	SALVS REI PVBLICAE	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	
	AR-	SALVS REI-PV-BLICAE	$\frac{\text{RV}}{\text{COMOB}}$	
	AS-	SALVS REI-PV-BLICAE	$\frac{\text{R} \mid \text{V}}{\text{COMOB}}$	
	AT-	SALVS RE-PVB-VBLICE	$\frac{\text{CORVO}}{\text{COMOB}}$	
	AU-	SALVS RI-EIP-VBLICAE	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	
	AV-	SALVS RE-IPV-BLICAE	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	
	AX-	SALVS R-EIP-VBLICAE	$\frac{\text{RV}}{\text{COMOB}}$	
	AZ-	SALVS R-EIP-VBLICA	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	
	BA-	SALVS R-EIP VBLICAE	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	
	BB-	SALVS R-EIPV-BLICAE	$\frac{\text{RV}}{\text{COMOB}}$	
	BC-	SALVS REI-PV-BLICAE	$\frac{\text{M} \mid \text{D}}{\text{COMOB}}$	
	BD-	SALVS REI-PV-BLICAE	$\frac{\text{MD}}{\text{COMOB}}$	
	BE-	SALVS REI-PV-BLICAE	$\frac{\text{MD}}{\text{COMDOB}}$	
	BF-	SALVS RE-IP-VBLICAE	$\frac{\text{MD}}{\text{COMOB}}$	
	BG-	SALVS RE-IP-VBLICAE	$\frac{\text{MD}}{\text{COMOB}}$	
	BH-	SALVS REI-PVBLICAE	$\frac{\text{COMOB}}{\text{COMOB}}$	

1481	Sòlid AU	A	206	V	229	Roma	F
1482	Sòlid AU	B	243	V	229	"	F

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA	
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus				
1483	Sòlid	AU	B	243	X	229	Roma	F
1484	Sòlid	AU	B	243	Z	230	"	F
1485	Sòlid	AU	C	243	Z	231	"	
1486	Sòlid	AU	D	243	X	231	"	F
1487	Sòlid	AU	E	243	X	231	"	F
1488	Sòlid	AU	E	243	AA	231	"	F
1489	Sòlid	AU	B	243	AA	231	"	F
1490	Sòlid	AU	F	243	AA	231	"	F
1491	Sòlid	AU	G	243	AB	231	"	F
1492	Sòlid	AU	G	243	AC	231	"	F
1493	Sòlid	AU	G	243	AD	231	"	
1494	Sòlid	AU	G	243	AE	231	"	F
1495	Sòlid	AU	G	243	AF	231	"	
1496	Sòlid	AU	F	243	AG	231	"	
1497	Sòlid	AU	G	243	AG	231	"	
1498	Sòlid	AU	G	243	AH	231	"	F
1499	Sòlid	AU	G	243	AI	231	"	F
1500	Sòlid	AU	G	243	AJ	231	"	F
1501	Sòlid	AU	G	243	AK	231	"	F
1502	Sòlid	AU	G	243	AJ	231	"	
1503	Sòlid	AU	G	243	AK	231	"	F
1504	Sòlid	AU	B	243	AK	231	"	
1505	Sòlid	AU	G	245	AL	229	"	F
1506	Sòlid	AU	G	245	AM	229	"	F

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA	
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus				
1507	Sòlid	AU	G	246	AM	229	Roma	F
1508	Sòlid	AU	G	245	AN	229	"	F
1509	Sòlid	AU	G	245	AO	229	"	F
1510	Sòlid	AU	G	245	AP	232	"	F
1511	Semisses	AUH		206	AQ	217	"	F
1512	Semisses	AUB		206	AQ	217	"	F
1513	Semisses	AUI		205	AQ	217	"	F
1514	Semisses	AUF		205	AQ	217	"	F
1515	Semisses	AUG		205	AQ	217	"	F
1516	Sòlid	AU	J	206	AR	233	Ravena	F
1517	Sòlid	AU	K	243	AR	233	"	F
1518	Sòlid	AU	L	243	AR	233	"	F
1519	Sòlid	AU	M	243	AR	233	"	
1520	Sòlid	AU	N	243	AR	233	"	F
1521	Sòlid	AU	G	243	AR	233	"	F
1522	Sòlid	AU	I	243	AS	230	"	F
1523	Sòlid	AU	O	243	AT	229	"	F
1524	Sòlid	AU	O	243	AU	229	"	F
1525	Sòlid	AU	P	245	AV	229	"	F
1526	Sòlid	AU	P	245	AX	229	"	F
1527	Sòlid	AU	G	243	AX	229	"	F
1528	Sòlid	AU	G	243	AZ	229	"	
1529	Sòlid	AU	G	243	BA	229	"	F
1530	Sòlid	AU	G	243	AX	229	"	

Nº	ANVERS			REVERS		SECA	FOTOGRAFIA	
	Llegenda/Tipus			Llegenda/Tipus				
1531	Sòlid	AU	G	243	BB	229	Ravenna	F
1532	Sòlid	AU	F	243	BB	229	"	F
1533	Sòlid	AU	B	243	BC	234	Milan	F
1534	Sòlid	AU	F	243	BC	234	"	F
1535	Sòlid	AU	G	243	BC	234	"	F
1536	Sòlid	AU	G	243	BD	229	"	
1537	Sòlid	AU	Q	243	BD	229	"	
1538	Sòlid	AU	R	243	BD	229	"	F
1539	Sòlid	AU	D	243	BD	229	"	F
1540	Sòlid	AU	S	243	BD	229	"	F
1541	Sòlid	AU	D	243	BE	229	"	F
1542	Sòlid	AU	S	243	BD	229	"	F
1543	Sòlid	AU	T	243	BD	229	"	F
1544	Sòlid	AU	G	243	BD	229	"	F
1545	Sòlid	AU	U	243	BD	229	"	
1546	Sòlid	AU	E	243	BF	229	"	F
1547	Sòlid	AU	R	243	BG	229	"	F
1548	Sòlid	AU	E	243	BG	229	"	F
15491/2	Siliqua?	G		243	BH	235	Gallia	F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

OLYBRIVS (472)

A- DN ANICIVS OLYBRIVS AVG
 B- DN ANICIVS OLYBRIVS AG
 C- SALVS MVNDI COMOB

1550	Sòlid AU	A 247	C 220	Roma	F
1551	Sòlid AU	B 205	C 220	"	F
1552	Sòlid AU	B 205	C 236	"	F

N°	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

JULIVS NEPOS (474-475)

A- DN IVLI NE-POS P F AVG COMOB
 B- SALVS REIPVBLICAE

1553 Semisses AUA 205 B 217 Roma F

Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

ZENO (474-491)

A- DN ZENO P-ERP F AVG
 B- DN ENO P-ERP F AVG
 C- SALVS REI PVBLICAE COMOB
 D- SALVS REI PVBLICAE *COMOB*

1554	Semisses AUA	205	C	217	Roma	F
1555	Semisses AUB	205	D	217	"	F

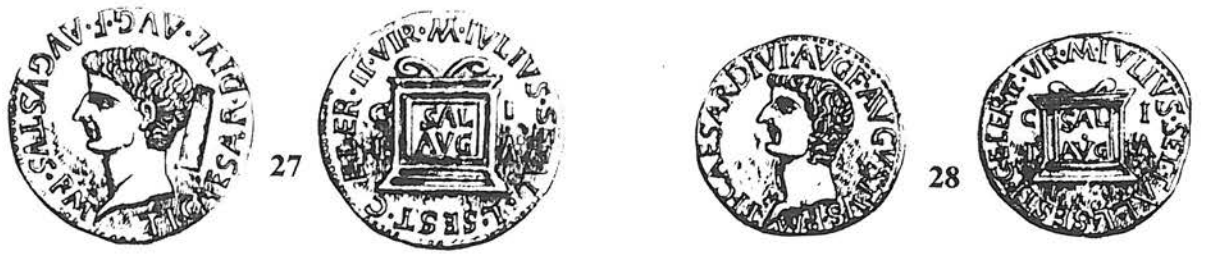
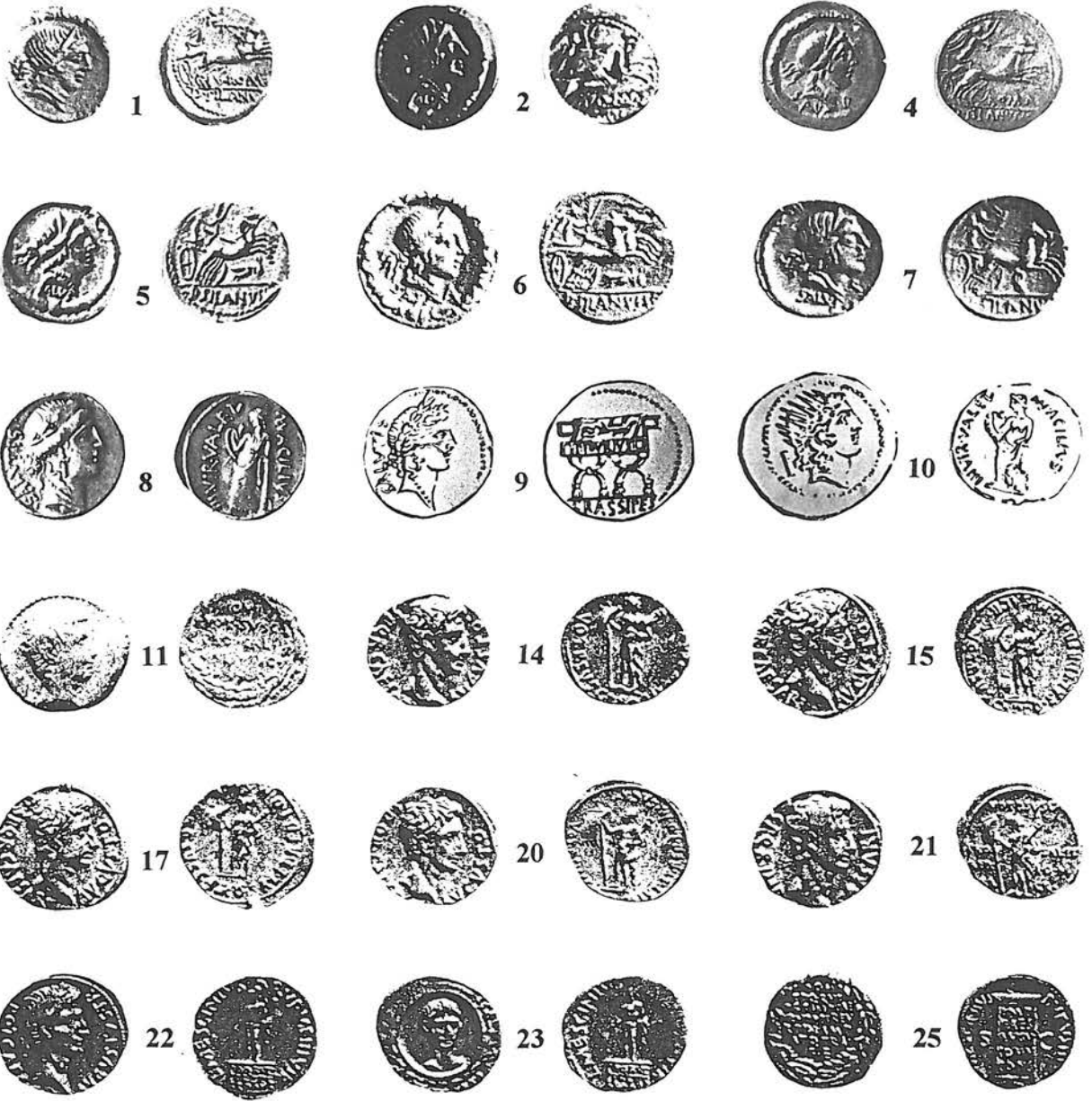
Nº	ANVERS Llegenda/Tipus	REVERS Llegenda/Tipus	SECA	FOTOGRAFIA
----	--------------------------	--------------------------	------	------------

BASILISCVS (475-476)

A- DN bASILISC-I ET MARCI C
 B- DN bASILISC-I ET MARC P AVG
 C- DN bASILISCI-ET MARC P AVG
 D- DN bASILISCI-ET MARC P AVG
 E- SALVS REI-PVBLICAE CONOB
 F- SALVS REI-PVBLICAE (o PVRLICAE) CONOB

1556	Sòlid AU	A	243	E	237	Constantinopla
1557	Sòlid AU	B	243	F	228	"
1558	Sòlid AU	C	243	F	228	"
1559	Sòlid AU	D	243	F	228	"

4.3 FOTOGRAFIES DEL CATÀLEG

31

32

33

34

35

36

37

38

40

41

43

44

45

51

52

57

58

60

65

70

75

76

81

82

85

86

88

90

93

96

97

101

103

104

105

106

107

108

109

110A

113

115

117

121

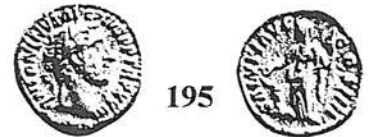
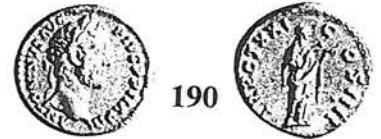
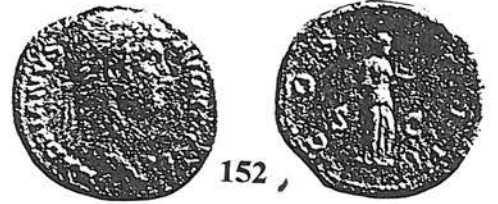

125

129

226

228

231

232

233

244

248

250

251

255

258

260

261

262

265

267

272

283

305

306

307

318

324

339F

342

345

347

351

268

360

366

377

385

386

389

393

395

396

399

400

401

405

411

413

415

416

418

420

423

424

425

428

269

429

430

431

433

436

439

441

443

445

446

450

451

454

459

460

461

463

468

476

479

485

487

490

492

499

527

550

583

590

610

696

727

837

959

977

1021

1082

1084

1086

1088

1090

1098

1109

1108

1116

1173

1155

1177

1184

1185

1197

1238

1310

1301

1312

1351

1356

1354

1358

1359

1361

1362

1363

1364

1365

1366

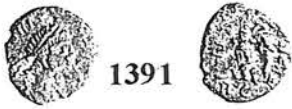
1367

1368

1390

1391

1392

1394

1395

1397

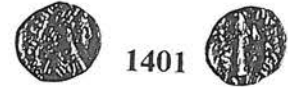
1398

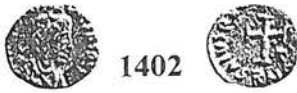
1399

1400

1401

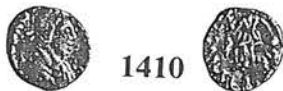
1402

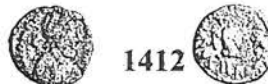
1403

1408

1410

1412

1413

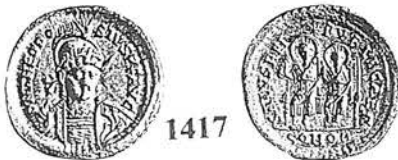
1414

1415

1416

1417

1418

1419

1420

1422

1423

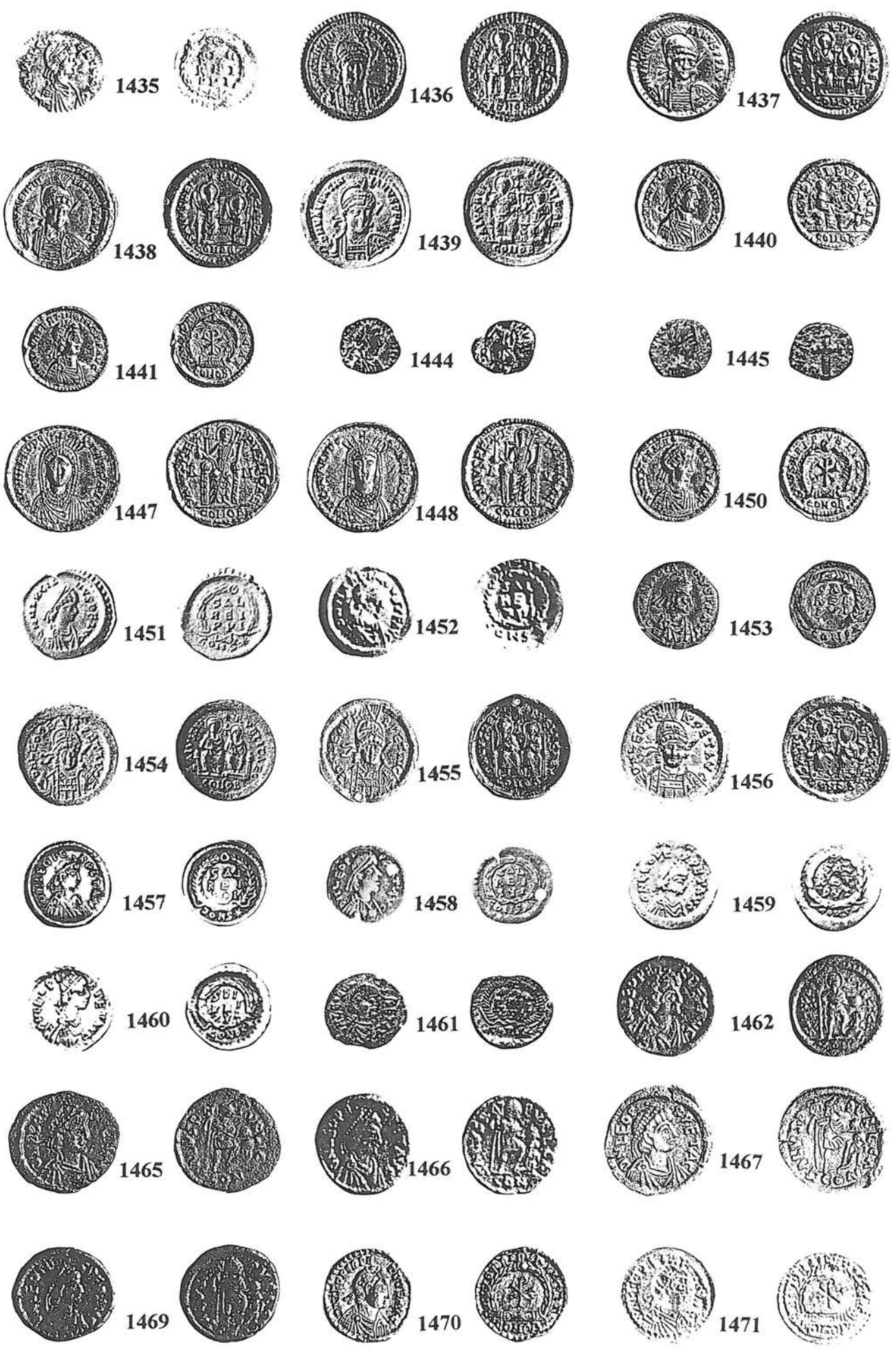
1427

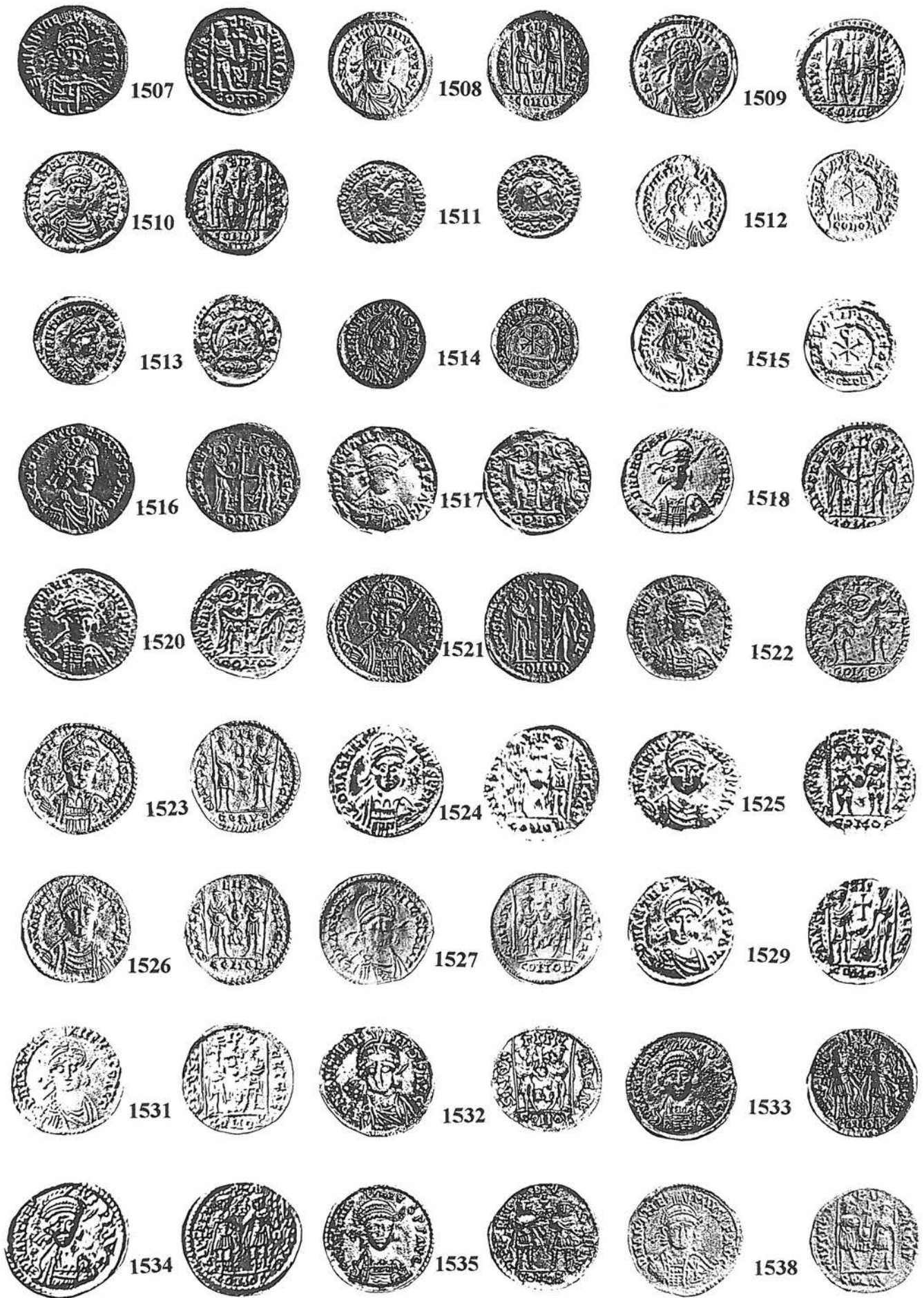
1432

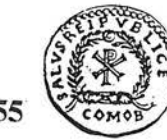
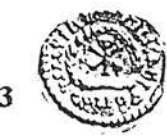

1433

4.4 BIBLIOGRAFIA DEL CATALEG

ABREVIATURES

- A.BAN** = Alberto Banti, *Corpus Numorum Romanorum, Monetozione Repubblicana*, Firenze 1980
A.C.G. = C.M. Kraay, *The Aes Coinage of Galba*, ANS n° 133 N.Y. 1956
A.M. = P.H. Martin, *Die anonymen Münzen des Jahres 68 nach Christus*, Mainz, 1974
A.N.S. = American Numismatic Society, New York, U.S.A.
A.S.F.N. = *Annuaire de la Société Française Numismatique*
Ashmolean = Oxford University Collection in the Ashmolean Museum.
B.i S. = A.Banti -L. Simonetti, *Corpus Numorum Romanorum*. Firenze 1976
B.M. = British Museum
B.M.C. = Harold Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. London 1983.
B.M.C.- 2 = Harold Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum* (Second edition by R.A.G Carson. London. 1976)
B.M.C.- 3 = Harold Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. London 1976
B.M.C.- 4 = Harold Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. London 1976
B.M.C.- 5 = Harold Mattingly, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. London 1975
B.M.C.- 6 = R.A.G. Carson, *Coins of the Roman Empire in the British Museum*. London, 1976
B.M.C.R.R. = H.A. Grueber, *Coins of the Roman Republic in the British Museum*, London 1970
B.N. = Bibliothèque Nationale. Paris
B.N.S. = *Bollettino di Numismatica e Sfragistica*
Bab = Babelon
C.B.N. = J.-B. Giard, *Bibliothèque Nationale (Paris): Catalogue des monnaies de l'empire romain*, vol. 1 (Paris, 1976).
Coh. = H. Cohen. *Description Historique des médailles frappées sous l'Empire romain*. Réimpression 1983. Maastricht. PAYS-BAS
CRAW = Michael H. Crawford. *Roman Republican Coinage*. Cambridge Universitari Press 1974. Edició 1991 Vol. 1 i 2
Evans = Sir John Evans collection of the late. Youlbury, Oxford.
F = Fagerlie 1967. b.
H. = Hahn, 1989
H.S.A. = Hispanic Society of America, New York, U:S:A.
Ha = The Hague, Koninklijk Kabinet Van Munten
Hu = Hunterian Museum, Glasgow
Hunterian = Hunterian Museum, Glasgow
J.B. = Jaume Benages, *Les Monedes de Tarragona*. Tarragona. 1994
K = Kent 1988 c
Koblitz. = H. von Koblitz. "In der Münzstätte Treveri geprägte Münzen von Valentinianus senior bis zum Aufhören der Prägung" in *Trierer Zeitschrift*, 1928.
L = R.A.G. Carson, P.V. Hill y J.P.C. Kent "Late Roman bronze coinage A.D. 324-498, London 1960
Lac. = Lacam, 1983.
Laf. = Lafaurie, 1964 a.
Lawrence = L.A. Lawrence Collection, London.
Len. = Leningrad, Ermitage.
.M.A.N. Madrid = Museo Arqueológico Nacional
Men = Menadier, K.- *Die Münzen und das Münzwesen bei den Scriptoribus Historiae Augustae*, Berlin 1913.
Mont = Montagu Vogel Coll.
N.C. = Numismatic Chronicle.
O.U.C = Oxford University Collection (Ashmolean).
Pearce = J.W.E. Pearce Collection, London.
Poyser = A.W.Poyser Collection, Leicescer.
R.D. = Mouchmov, Réka Devnia Hoard.
R.N. = *Revue Numismatique*
Ra = Sale, 164.

RIC-1 = C.H.V. Sutherland, *The Roman Imperial Coinage* (Volum I). London 1984.
RIC-2 = Harold Mattingly, M.A., and Edward A. Sydenham, M.A. *The Roman Imperial Coinage* (Volum II). London. 1972. Reprinted.
RIC-3 = Harold Mattingly, M.A., and Edward A. Sydenham, M.A. *The Roman Imperial Coinage* (Volum III). London. 1972. Reprinted.
RIC-4 = Harold Mattingly, M.A., and Edward A. Sydenham, M.A. *The Roman Imperial Coinage* (Volum IV). London. 1936.
RIC-5 = Harold Mattingly, M.A., and Edward A. Sydenham, M.A. *The Roman Imperial Coinage* (Volum V). London. 1972. Reprinted.
RIC-6 = C.H.V Sutherland. *The Roman Imperial Coinage* (Volum VI). London. 1973
RIC-VII = Patrick M. Bruun, PH.D. *The roman Imperial Coinage* (Vol. VII) London 1966
RIC VIII = J.P.C. Kent. *The Roman Imperial Coinage* (Vol. VIII) *The family of Constantine I. A.D. 337-* London. 1981
RIC -IX = J.W.E. Pearce, M.A., F.S.A. *The Roman Imperial Coinage* (Vol. IX). London. Reprinted 1972
RIC -X = Kent J.P.C. *The Roman Imperial Coinage* (Vol. X). London 1994
Richborough = J.P. Bushe Fox, 1st and 2nd. Reports, Oxford, 1926-128.
RIN = *Rivista Italiana di Numismatica*.
RSC = King 1987 a.
Ro.(T): Rome Terme
S = Sabatier "Description générale des monnaies byzantines frappées sous les empereurs d'orient.
Tol = Tolstói, 1912
U.B. = Ulrich-Bansa, 1949
Ulrich-Bansa = O. Ulrich-Bansa "Moneta Mediolaneusis, Milan, 1949
Venera = L. Milani, I. Ripostiglio di Venera. Rome, 1888
Vienna = The Austrian National Collection
Vo = O. Voetter "Die Münzen der Kaisers Gallienus und seiner Familie, N.Z.
Voetter = Num. Zeit, 1899 and following years
W: = P.H. Webb, *Coinage of Allectus*, *Coinage of Carausius*.

BIBLIOGRAFIA DEL CATÀLEG

1. BMCRR. Roma 1852 = CRAW.337,2a = A.BAN. 21/1 = BAHRFELDT II.Tav.IVn°82
2. M.A.N. Madrid = CRAW.337,2b = A.BAN. 24 = JNFA XI/75, Tav.XXn°R65
3. CRAW.337, 2b
4. BMCRR Roma 1842 = CRAW.337, 2c = A.BAN. 23/3 = Museo di Firenze.
5. BMCRR.Roma 1847 = CRAW.337, 2d = A.BAN. 17 = A. Cahn-Hess1933, Collezione Haeblerlin n°1349,pes 4,00 grs.
6. PARIS. Bibliothèque Nationale A 11741 = CRAW.337, 2e.
7. BMCRR Roma 1849 = CRAW.337, 2f = A.BAN.19 = ANS, HSA, n°24799
8. BMCRR Roma 3944 = CRAW. 442, 1a
9. A.BAN. 22 = Bab. I/106 Nota
10. A.BAN.32 = Bab. I/106 Nota.
11. BMCRR 4456 = Coh. 183 = BMC 430 (Pl.10.5) = RIC 1, 57
12. CBN.1246 = RIC 1, 146
13. Coh.320 = RIC 1, 147
14. BMC 441 (Pl.10,13) = Sir Henry Howorth Gift, 1920 = RIC 1, 148.
15. BMC 437 (Pl.10.10) = George III Gift, 1823 = BMCRR 4458 = Coh.324 = RIC 1,149, a.
16. CBN 1252 = RIC 1 149 b.
17. BMC 438 (Pl. 10, 11) = Cracherode Gift, 1799 = BMCRR 4459 = Coh.325 = RIC 1-150 a.
18. Ro. (T.) = RIC 1, 150 b.
19. CBN 1239 = RIC 1, 151.
20. BMC 440 (Pl.10, 12) = Devonshire Coll. 1844 = BMCRR 4461 = RIC, 1, 152.
21. BMC 442 (Pl. 10, 14) = Cracherode Gift, 1799 = BMCRR 4457 = Coh 322 = RIC 1, 153.
22. BMC 88 (Pl. 3, 11) = Imhoof-Blumer Coll. 1907 = BMCRR 4481 = RIC 1, 353.
23. BMC 90 (Pl. 3, 13) = Musgrave Coll, 1856 = BMCRR 4482 = RIC, 1. 356
24. CBN 344 = RIC 1, 357
25. BMCRR 4484 = BMC 92 (Pl. 3, 14) = RIC 1, 358.
26. BMC 82 = Cracherode Gift 1799 = RIC 1, 47
27. B.i.S. X, pag. 75 n°554 = Coh. 140.
28. B.i.S. X, pag. 76 n°555 = Coh. 141.
29. B.i.S. X, pag. 78 n°558 = Coh. 142.
30. B.i.S. VIII, pag. 63 n°45 = Coh, 12.
31. B.i.S. VIII, pag. 63 n°46 = Coh, 13.
32. B.i.S. XIII, pag. 157, n°1 = Coh. 1 = A. Egger XLV 1913 n°934
33. B.i.S. XIII, pag. 162 n° 6 = Coh. 2
34. BMC 87 (Pl.40,1) = Cracherode Gift, 1799 = Coh 313 = RIC 1, 59.
35. BMC 90 (Pl. 40, 3) = Feuardent, 1920 = Coh, 314 = RIC 1, 60
36. BMC 94, (Pl. 40, 5) = Feuardent, 1874 = Coh, 317 = RIC, 1, 66.
37. BMC 96 (Pl. 40, 7) = George III Gift, 1823 = Coh. 318 = RIC, 1, 67
38. BMC 98 (Pl. 40, 8) = Cracherode Gift, 1799 = Coh. 316 = RIC, 1, 71
39. BMC 99 = Boyne Coll, 1843 = Coh 320 = RIC 1, 72
40. B i S. XVII, pag 24 n°270 = Museo de Paris.
41. AM 55 = RIC, 1, 30 = J.B. 30 = BMC. P. 291
42. AM 54 = RIC 1, 36 = J.B. 36
43. BMC 43 (Pl. 50, 27) = Feuardent, 1920 = Coh. 411 = RIC 1,64 = AM, 67
44. BMC 28 (Pl. 50, 16) = Feuardent, 1868 = Coh. 417 = RIC 1,65
45. BMC 29 (Pl. 50, 17) = Bank, coll, 1877 = Coh 418 = RIC 1, 66
46. AM, 32 = RIC 1, 67
47. AM, 78 = RIC. 1, 68
48. AM, 87 = RIC 1, 69
49. AM, 63 = RIC 1, 70 a
50. AM, 76 = RIC 1, 71 a

51. BMC, 34 (Pl. 50, 21) = Devonshire Coll., 1844 = Coh. 420 = RIC 1, 72
52. BMC, 30 (Pl. 50, 18) = Feuardent, 1920 = Coh. 423 = RIC, 1, 74
53. AM, 79 = RIC, 1, 75
54. London (ex Trau, 529) = AM 94 = RIC 1, 76
55. AM, 93 = RIC 1, 77
56. AM, A 14 = RIC, 1, 96
57. BMC Pag 308 (Pl. 51, 24) = RIC 1, 134
58. BMC, 230 (Pl. 54, 25) = De Salis Gift, 1861 = Coh. 241 = RIC 1, 96
59. BMC, 231 = RIC 1, 97
60. Evans Coll. BMC (Pl. 52, 19) = RIC, 1, 146
61. BMC 38 bis = RIC 1, 147
62. Ro. (T) = RIC, 1, 171
63. BMC, 39 = Bank Coll., 1877 = RIC 1, 172
64. RIN, 1909 = RIC 1, 205
65. BMC. 38 (Pl. 52, 18) = Devonshire Coll., 1844 = RIC, 1, 206
66. Coh, 242 = RIC 1, 207
67. Paris = RIC 1, 208
68. Ro (T.)= RIC 1, 209
69. Coh. 233 = RIC 1, 212
70. BMC 119 (Pl. 57, 2)= Wigan Coll, 1872 = Coh. 227 = RIC 1, 395
71. ACG, 194 = RIC 1, 396
72. ACG, 411 = RIC 1, 500
73. ACG, 405 = RIC 1, 501
74. ACG, 410 = RIC 1, 502
75. Coh. 432 = RIC, 2, 58 = BMC 87 (Pl. 2, 16)
76. Coh. 431 = RIC. 2, 67 = BMC, 2, 105 (Pl. 3, 5)
77. R. IN, 1891, p. 303 = RIC. 2, 151
78. Coh. 439 = RIC. 2, 392
79. Coh. 433 = RIC, 2, 460
80. Coh .434 = RIC, 2, 460
81. Coh. 435 = RIC. 2, 521 = BMC, 2, 624 (Pl. 24, 9)
82. Coh. 436 = RIC. 2, 752 = BMC, 2, 827 (Pl. 40. 3) = George III Gift, 1823
83. Coh. 196 = RIC. 2, 774
84. Coh. 197 = RIC, 2, 105
85. Coh. 194 = RIC, 2, 116 = BMC, 2, 196 (Pl. 50, 5)
86. Coh. 11 = RIC, 2, 54 = BMC, 2, 139 (Pl. 47, 14)
87. Coh. 382 = RIC, 2, 239
88. Coh. 383, 4 = RIC, 2, 243 = BMC, 2, 264 (Pl. 8, 5)
89. Coh. 385 = RIC, 2, 243 a
90. Coh. 386 = RIC, 2, 40 = BMC, 2, 84 (Pl. 46, 6) = Webster, 1868
91. Coh. 911 = RIC, 2, 171
92. Coh. 416 = RIC, 2, 242 D
93. Coh. 414 = RIC, 2, 250, a, = BMC, 2, 291 (Pl. 70, 7)
94. Coh. 413 = RIC, 2, 250, b
95. BMC-2 = RIC, 2, 271
96. Coh. 417 = RIC, 2, 272 = BMC 2, 316 (Pl. 72, 1) = Feuardent, 1873
97. Coh. 418 = RIC, 2, 304, a = BMC, 2, 358 (Pl.74, 4)
98. Coh. 419 = RIC, 2, 304, b
99. Coh., 420 = RIC, 2, 338
100. Coh. 421= RIC, 2, 396
101. Coh. 132 = RIC, 2, 9 = BMC, 3, 19 (Pl. 1, 10)
102. Coh. 133 = RIC, 2, 20
103. Coh. 134 = RIC, 2, 20 = BMC, 3, 48 (Pl. 2, 5) = Webster, 1868
104. RIC, 2, 33 = BMC, 3, 62 (Pl. 2, 17) =Cracherode Gift, 1799
105. Coh. 334 = RIC, 2, 148.B = BMC, 3, 410 (Pl. 16, 1) = Bourgey, 1923
106. Coh. 331 = RIC, 2, 368 = BMC, 3, 585 (Pl. 19, 17)
107. Coh. 485 = RIC, 2, 515= BMC. 3, 808 (Pl. 29,6)
108. Coh. 486 = RIC, 2, 515 = BMC, 3, 934 (Pl. 36, 6) = Lincoln, 1913

- 109.Coh. 487 = RIC, 2, 516 = BMC, 3, 893 (Pl. 34, 4)
110.Coh. 333 = RIC, 2, 670
110-A-Coh. 332=BMC, 3, 645 (Pl. 21.1)
111 Coh. 1350 = RIC, 2, 46
112 Coh. 1349 = RIC, 2, 46
113 RIC, 2, 46 = BMC, 3, 84 (Pl. 48, 11) = Bank Gift, 1877
114 Coh. 1351 = RIC, 2, 51
115 Coh. 1352 = RIC, 2, 51 = BMC, 3, 93 (Pl. 48, 14) = Vienne Exchange, 1930
116 A.S.F.N, 1884, p. 249 = RIC, 2-51
117 Coh, 1151 = RIC, 2, 98 = BMC, 3, 207 (Pl. 50, 19) = Bank Gift, 1877
118 BMC, 3 = RIC, 2, 98
119 Coh. 1152 = RIC, 2,99
120 Coh. 1152 = RIC, 2, 99
121 Coh. 1324 = RIC, 2, 137 = BMC, 3, 314 (Pl. 52, 12) = Bank Gift, 1877
122 Coh. 1325 = RIC, 2, 137
123 Coh. 1326= RIC, 2, 137, b
124 Coh. 1327 = RIC, 2, 137, c
125 Coh. 1323 = RIC, 2, 138 = BMC, 3, 313 (Pl. 52, 11) = Vienna Exchange, 1930
126 Coh. 1353= RIC, 2, 139,a
127 Coh. 1354 = RIC, 2, 139, b
128 B.M.C. 3 = RIC, 2, 139, c
129 Coh. 365 = RIC, 2, 180 = BMC, 3, 415 (Pl. 54, 12) = Blacas Coll., 1867
130 Coh. 1334 = RIC, 2, 267, a. = BMC, 3, 719 (Pl. 61, 4) = Spink, 1915
131 Coh 1335 = RIC, 2, 267, b.
132 Coh. 1336 = RIC, 2. 267, d.
133 B.M.C. 3 = RIC, 2-267, e.
134 Coh. 1328= RIC, 2, 268, a.
135 Coh. 1329 = RIC, 2, 268, b. = BMC, 3, 1045 (Pl. 71, 5) = Edwinstowe Find, 1911.
136 Coh. 1330= RIC, 2, 268, c.
137 B.M.C. 3 = RIC, 2, 268, d.
138 Coh. 1331= RIC, 2, 269
139 Coh. 1342 = RIC, 2, 270, a. = BMC, 3, 728 (Pl. 61, 6) = Lincoln, 1912
140 B.M.C. 3 = RIC, 2, 270, d.
141. Coh. 366 = RIC, 2, 343, A. = BMC, 3, 496 (Pl. 56, 10) = Brummell, Sale, 1850
142. Coh. 1150 = RIC, 2, 373
143. Coh. 1355 = RIC, 2, 553
144. Coh. 1356 = RIC, 2, 558
145. B.M.C. 3 = RIC, 2, 595
146. B.M.C. 3 = RIC, 2, 595
147. Coh. 1358 = RIC, 604, a.
148. Vierordt. Sale, 1923 n° 1397 = RIC, 2, 604, b.
149. Coh. 1358 = RIC, 604, c. = BMC, 3, 1237 (Pl. 79, 13 revers)
150. Coh. 370 = RIC, 2, 657, i.
151. B.M.C. 3 = RIC, 2, 657, j
152. Coh. 369 = RIC, 2, 669 = BMC, 3, 1341 (Pl. 82, 13)
153. Coh. 1357= RIC, 2. 678
154. Coh. 1370= RIC, 2, 679
155. Coh. 1339= RIC, 2, 785, a.
156. Coh. 1337 = RIC, 2, 785, d.
157. B.M.C. 3 = RIC, 2, 785, e.
158. Coh. 1332 = RIC, 2, 786, a.
159. Coh. 1333 = RIC, 2, 786, d.
160. Coh. 1340 = RIC, 2, 787
161. Coh. 1346 = RIC, 2, 788 d.
162. b.m.c. 3 = RIC, 2, 788, e.
163. Coh. 1345= RIC, 2, 789
164. B.M.C. 3= RIC, 2, 832
165. Coh. 1033 = RIC, 2, 832

166. Coh. 1348 = RIC, 2, 833 a.
 167. Coh. 1348 = RIC, 2, 833, d.
 168. Coh. 1347 = RIC, 2, 833, a.
 169. Coh. 1347 = RIC, 2, 833, d.
 170. Coh. 367 = RIC, 2, 972
 171. Coh. 371 = RIC, 2, 975, b.
 172. B.M.C. 3 = RIC, 2, 975, c.
 173. Coh. 54 = RIC, 2, 434 = BMC, 3, 977 (Plate 66, 18) = Purchased, 1843
 174. Coh. 43 = RIC, 2, 440 = BMC, 3, 994 (Pl. 67, 5) = George III Gift, 1823
 175. Coh. 44 = RIC, 2, 1063, a. = BMC, 3, 1926 (Pl. 100, 5) Wigan Coll, 1872
 176. Coh. 46 = RIC, 2, 1063, c.
 177. Coh. 47 = RIC, 2, 1064
 178. Coh. 45 = RIC, 2, 1075, c.
 179. Coh. 45 = RIC, 2, 1075, c.
 180. Coh. 70 = RIC, 3, 81, c.
 181. Coh. 709 = RIC, 3, 81, d.
 182. Coh. 721 = RIC, 3, 82
 183. Coh. 276 = RIC, 3, 166
 184. Misc. Numism. 1922, P. 149 = RIC, 3, 167
 185. Coh. 280 = RIC, 3, 167
 186. Coh. 243 = RIC, 3, 186
 187. Coh. 277 = RIC, 3, 224
 188. Coh. 982 = RIC, 3, 254 = BMC, 4, 860 (Pl. 18, 8)
 189. Coh. 1023 = RIC, 3, 264 = B.M.C. 4, 882 (Pl. 18, 20)
 190. Coh. 1042 = RIC, 3, 279 (Pl. II, 44), Tappia, 1856
 191. Coh. 1041 = RIC, 3, 280 = B.M.C., 4, 907 (Pl. 19, 14) Blacas Coll., 1867
 192. Coh. 734 = RIC, 3, 287
 193. Coh. 740 = RIC, 3, 288
 194. Coh. 735 = RIC, 3, 304 = B.M.C., 4, 987 (Pl. 21, 7) = Rollin, 1853
 195. Coh. 741 = RIC, 3, 305 = BMC., 4, 988 (Pl. 21, 8)
 196. Coh. 727 = RIC, 3, 562, a.
 197. Coh. 726 = RIC, 3, 562, b.
 198. Coh. 173 = RIC, 3, 602
 199. Coh. 710 = RIC, 3, 635, a.
 200. Coh. 711 = RIC, 3, 635, b.
 201. Coh. 712 = RIC, 3, 635, C.
 202. Coh. 715 = RIC, 3, 636, a.
 203. Coh. 716 = RIC, 3, 636, b.
 204. Coh. 724 = RIC, 3, 637, a. = George III Gift, 1823
 205. Coh. 725 = RIC, 3, 637, b.
 206. Coh. 739 = RIC, 3, 638, = B.M.C., 4, 1310 (Pl. 30, 12 Revers)
 207. Coh. 737 = RIC, 3, 639
 208. Coh. 714 = RIC, 3, 668 = B.M.C., 4, 1348 (Pl. 32, 9 Revers)
 209. Coh. 717 = RIC, 3, 669
 210. Coh. 736 = RIC, 3, 670 = B.M.C., 4, 1352 (Pl. 32, 10 Revers) = Tinchant Gift 1935
 211. Coh. 713 = RIC, 3, 688 a. = BMC, 4, 1366 (Pl. 32, 18, Revers)
 212. N.C. 1926, P. 332 = RIC, 3, 688, b.
 213. B.N.S. 1884, P. 136 = RIC, 3, 688, c.
 214. Coh. 738 = RIC, 3, 689
 215. Coh. 445 = RIC, 3, 729
 216. Coh. 348 = RIC, 3, 749
 217. B.M.C. 4 = RIC, 3, 750
 218. B.M.C. 4 = RIC, 3, 751
 219. Coh. 928 = RIC, 3, 752 = BMC, 4, 1651 (Pl. 39, 14 Revers)
 220. Coh. 929 = RIC, 3, 753
 221. Coh. 349 = RIC, 3, 754
 222. Coh. 282 = RIC, 3, 761 = BMC, 4, 1657 (Pl. 40, 5 Revers)
 223. Coh. 278 = RIC, 3, 762 = BMC, 4, 1660 (Pl. 40, 6 Revers)

224. Coh. 274 = RIC, 3, 763
225. Coh. 718 = RIC, 3, 784 = BMC, 4, 1715 (Pl. 41,1)
226. Coh. 279 = RIC, 3, 798 = BMC, 4, 1732 (Pl. 41, 17 Revers)
227. Coh. 275 = RIC, 3, 799
228. Coh. 720 = RIC, 3, 809 = B.M.C., 4, 1743 (Pl. 42, 7 Revers)
229. Coh. 719 = RIC, 3, 810
230. Coh. 728 = RIC, 3, 886 = BMC, 4, 1901 = Mrs. Annie Morgan Gift, 1937
231. Coh. 730 = RIC, 3, 894 = BMC, 4, 1903 (Pl. 46, 11 Revers) = Townley Coll, 1805
232. Coh. 729 = RIC, 3, 900 = BMC, 4, 1904 (Pl. 46, 12 Revers) = Townley Coll, 1805
233. Coh. 732 = RIC, 3, 906 = BMC, 4, 1925 (Pl. 47, 2 Revers)
234. Coh. 733 = RIC, 3, 909, a. = B:A. Seaby, 1937
235. R.I.N. 1891, p. 308 = RIC, 3, 909, b.
236. R.I.N., 1901, P. 140 = RIC, 3, 1038
237. B.M.C., 4 = RIC, 3, 409
238. Coh. 264 = RIC, 3, 1095
239. Coh. 264 = RIC, 3, 1095
240. Coh. 265 = RIC, 3, 1096
241. Coh. 265 = RIC, 3, 1096 = C. Roach-Smith, 1856
242. Coh. 266 = RIC, 3, 1200
243. Coh. 266 = RIC, 3, 1200
244. Coh. 670 = RIC, 3, 1319 = B.M.C., 4, 1961 (Pl. 47, 16 Revers)
245. Coh. 670 = RIC, 3, 1319
246. BMC, 4 = RIC, 3, 1324, a.
247. BMC, 4 = RIC, 3 1324, b.
248. Coh. 679 = RIC, 3,1324, a. = BMC, 4, 1989 (Pl. 49, 3)
249. Coh. 679 = RIC, 3, 1324, b.
250. Coh. 553 = RIC, 3, 53 (Pl. VIII, 151)
251. Coh. 553 = RIC, 3, 54 = BMC, 4, 198 (Pl. 57, 1) = Tappia, 1856
252. Amateur Athénien Coll. (1921), 108 = RIC, 3, 55
253. Coh. 554 = RIC, 3, 56 = BMC, 4, *.
254. B.N.S. (1887) p. 16 = RIC, 3, 74
255. Coh. 559 = RIC, 3, 75 = BMC, 4, 228 (Pl. 57, 8) = Tappia, 1856
256. Coh. 561 = RIC, 3, 76
257. Coh. 560 = RIC, 3, 77 = BMC, 4, 226 = Tappia, 1856
258. Coh. 570 = RIC, 3, 98 = BMC, 4, 244 (Pl. 57, 15)
259. Coh. 571 = RIC, 3, 98
260. Coh. 543 = RIC, 3, 207 = BMC, 4, 494 (Plak 62, 13) = Purchased, 1853
261. Coh. 139 = RIC, 3, 216 = BMC, 4, 514 (Pl. 63, 6) = Bank Gift, 1877
262. Coh. 546= RIC, 3, 222 = BMC, 4, 525 (Pl. 63, 10) Edwinstowe Hoard, 1911
263. Coh. 140 = RIC, 3, 234 = BMC, 4, 539 = Purchased, 1841
264. Coh. 141 = RIC, 3, 235 = BMC, 4, *, pag. 461
265. Coh. 944 = RIC, 3, 373 = B.M.C., 4, 733 = P. Tinchant Gift, 1937 (Plate, 68-9)
266. Coh. 954 = RIC, 3, 385
267. Coh. 965 = RIC, 3, 399 = BMC, 4, 784 (Pl. 69, 13) = Bank Gift, 1877
268. Coh. 968 = RIC, 3, 403 = BMC, 4, 789 = Davonshire Coll. 1844
269. Coh. 152 = RIC, 3, 425 = BMC, 4, T pag. 486 = R.D., p. 64
270. R.I.N. (1896) pl. 2 = RIC, 3, 425, a.
271. Lincoln = RIC, 3, 817
272. Coh. 556 = RIC, 3, 834 = BMC, 4, 1012 (Pl. 74, 13)
273. BMC, 4 = RIC, 3, 835
274. Coh. 555= RIC, 3, 836 = BMC, 4, 1013
275. Coh. 557 = RIC, 3, 837
276. Caprotti Cat., (1910) 873 = RIC, 3, 838
277. Coh. 558 = RIC, 3, 839 = BMC, 4, 1019
278. Bement Coll., 1033 = RIC, 3, 840
279. Coh. 562 = RIC, 3, 841 = BMC, 4, 1037 = Lincoln, 1913
280. B.M.C. 4 = RIC, 3, 842
281. Coh. 564 = RIC, 3, 843 = BMC, 4, 1038

281A B.M.C. 4 = RIC, 3, 844
 282 Coh. 563 = RIC, 3, 845
 283 Coh. 568 = RIC, 3, 846 = BMC, 4, 1043 (Pl. 75, 2) = Herpin Sale 1857
 284 Coh. 566 = RIC, 3, 847 = BMC, 4, 1044 = Helbing Sale, 20-6-1929 Lot 4250
 285 Coh. 567 = RIC, 3, 848
 286 Coh. 569 = RIC, 3, 849 = BMC, 4, 1045
 287 Coh. 565 = RIC, 3, 850 = BMC, 4, 1046
 288 Coh. 544 = RIC, 3, 964 = BMC, 4, 1351 (Revers)
 289 Schulman (1927), 480 = RIC, 3, 964, a.
 290 B.M.C. 4 = RIC, 3, 965
 291 Coh. 545 = RIC, 3, 966 = BMC, 4, 1353 = Feuardent, 1875
 291-A Coh. 825 = RIC, 3, 972 = BMC, 4, + pag., 606 †
 292 Coh. 547 = RIC, 3, 979 = BMC, 4, 1376
 293 Coh. 548 = RIC, 3, 980 = BMC, 4, 1379 = Lincoln, 1913
 294 B.M.C. 4 = RIC, 3, 981
 295 Coh. 549 = RIC, 3, 982 = BMC, 4, 1380 = Baldwin, 1937
 296 Coh. 550 = RIC, 3, 1009 = BMC, 4, † pag. 617
 297 Coh. 551 = RIC, 3, 1010 = BMC, 4, 1392 (Revers)
 298 Coh. 552 = RIC, 3, 1011 = BMC, 4, † pag. 617
 299 Coh. 28 = RIC, 3, 1391
 300 Coh. 28 = RIC, 3, 1391
 301 Coh. 27 = RIC, 3, 1391
 302 Coh. 27 = RIC, 3, 1391
 302A Coh. 196 = RIC, 3, 713 = Trinchant Gift, 1930
 303 Coh. 195 = RIC, 3, 714 = R. Jennings gift, 1933
 304 Tinchant Coll = RIC, 3, 714 a.
 305 Coh. 197 = RIC, 3, 715 = BMC, 4, 141 (Pl. 56, 1) = Purchased, 1853
 306 Coh. 198 = RIC, 3, 716 = BMC, 4, 151 = Tappia, 1856 (Plate 56, 3)
 307 Coh. 199 = RIC, 3, 717 (Pl. XI, 224) = George III Gift, 1823
 308 Jameson Coll., Pl. 19, 141 = RIC, 3, 717, a.
 309 Coh. 202 = RIC, 3, 1667 = BMC, 4, 942 = Wigan Coll., 1872
 310 Coh. 200 = RIC, 3, 1668
 311 Vautier Cat., 974 = RIC, 3, 1668, a.
 312 Coh. 204 = RIC, 3, 1669
 313 Coh. 203 = RIC, 3, 1670
 314 Coh. 201 = RIC, 3, 1671
 315 Tinchant Coll = RIC, 3, 1671, a.
 316 Coh. 205 = RIC, 3, 1672
 317 Coh pag. 166 n° 5 = RIC, 3, 1724
 318 Coh. 169 = RIC, 3, 486 = BMC, 4, 208 (Pl., 57, 5) = Feuardent, 1874
 319 Santamaria (1920), 821 = RIC, 3, 487
 320 Bourgey (1914), 214 = RIC, 3, 488
 321 O.U.C. Coll. = RIC, 3, 489
 322 Coh. 170 = RIC, 3, 492
 323 Coh. 171 = RIC, 3, 493
 324 Coh. 172 = RIC, 3, 494 = BMC, 4, 232 (Pl. 57, 10) = George III Gift, 1823
 325 Coh. 173 = RIC, 3, 495
 326 Ramon, Coll. (1913), 326 = RIC, 3, 496
 327 Coh. 167 = RIC, 3, 1.498 = BMC, 4, *pag., 613
 328 Coh. 168 = RIC, 3, 1504 = BMC, 4, †, Pag., 609
 329 Coh. 65 = RIC, 3, 782 = BMC, 4, † Pag., 428
 330 Coh. 66 = RIC, 3, 1.760
 331 Coh. 67 = RIC, 3, 1761
 332 Coh. 733 = RIC, 3, 623
 333 Coh. 741 = RIC, 3, 626
 334 B.M.C. 4 = RIC, 3, 627
 335 Coh. 746 = RIC, 3, 640 = BMC, 4, 756 = Webster, 1868
 336 B.M.C. 4 = RIC, 3, 641

337 B.M.C. 4 = RIC, 3, 647
 338 Coh. 762 = RIC, 3, 649 = BMC, 4, 777 = De Salis Gift, 1861
 339 Coh. 68 = RIC, 3, 653
 339-A Coh. 66 = RIC, 3, 654 = BMC, 4, 1222 = Prideaux Coll, 1915
 339-B Coh. 67 = RIC, 3, 655 = BMC, 4, 1186 (Revers) = Taylor Combe Coll, 1826
 339-C Coh. 766 = RIC, 3, 657 = BMC, 4, 794 = Lincoln, 1912
 339-D Coh. 767 = RIC, 3, 658 = BMC, 4, *, pag. 505
 339-E Coh. 776 = RIC, 3, 663 = BMC, 4, †, pag. 506
 339-F Coh. 833 = RIC, 3, 33 = BMC, 4, 88 (Pl. 93, 3) = Bank Gift, 1877
 340 Coh. 834 = RIC, 3, 33
 341 Coh. 845 = RIC, 3, 45 = BMC, 4, 94 = Lincoln, 1912
 342 Coh. 903 = RIC, 3, 66 = BMC, 4, 113 (Pl. 93, 19) = Taylor Coombe Coll. 1826
 343 B.M.C. 4 = RIC, 3, 169
 344 B.N.S. 1884, P. 141 = RIC, 3, 178
 345 Coh. 677 = RIC, 3, 260 = BMC, 4, 358 (Pl. 100, 9) = Devonshire Coll 1844
 346 Coh. 984 = RIC, 3, 262
 347 Coh. 686 = RIC, 3, 331 = BMC, 4, 474 (Pl. 103, 10) P.Tinchant Gift 1937
 348 Coh. 688 = RIC, 3, 337 = BMC, 4-484
 349 Coh. 687 = RIC, 3, 342 = BMC, 4, † pag., 779
 350 Coh. 689 = RIC, 3, 345 = BMC, 4, s⁵, pag. 779
 351 Coh. 690 = RIC, 3, 356 = BMC, 4, 495 (Pl. 104, 4 Revers)
 352 Tinchant Coll = RIC, 3, 359
 353 BMC, 4 = RIC, 3, 381
 354 Coh. 691 = RIC, 3, 381 = BMC, 4, 503
 355 Coh. 692 = RIC, 3, 390 = BMC, 4, s⁵ pag. 788
 356 Coh. 904 = RIC, 3, 396 = BMC, 4, s⁵ pag. 789
 357 Coh. 933 = RIC, 3, 431 = BMC, 4, 547
 358 B.M.C. 4 = RIC, 3, 431
 359 Coh. 682 = RIC, 3, 439 = BMC, 4 * pag. 797
 360 Coh. 684 = RIC, 3, 450 = BMC, 4, 556 (Pl. 106, 1) = Blacas Coll., 1867
 361 Coh. 685 = RIC, 3, 473 = BMC, 4, *, pag. 806
 362 Coh. 675 = RIC, 3, 504 = BMC, 4, *, pag. 812
 363 Coh. 530 = RIC, 3, 507 = BMC, 4, † pag. 813
 364 Coh. 676 = RIC, 3, 515 = BMC, 4, *, pag. 817
 365 Coh. 546 = RIC, 3, 520 = BMC, 4, † pag. 818
 366 Coh. 678 = RIC, 3, 600, a. = BMC, 4, 682 (Pl. 110, 2 Revers) = Feuardent 1869
 367 Coh. 679 = RIC, 3, 600, e.
 368 Caredon Sale, 1911, Lot 1115 = RIC, 3, 606, a.
 369 Coh. 680 = RIC, 3, 606, e = BMC, 4, s⁵, pag. 836
 370 Coh. 681 = RIC, 3, 642 = BMC, 4, * pag. 843
 371 Coh. 33 = RIC, 3, 672, a = BMC, 4, 420
 372 Coh. 32 = RIC, 3, 672, b. = BMC, 4, 423
 373 Coh. 66 = RIC 4, 75 a. = Oldroyd Bequest, 1946 = BMC, 5, 312 A.
 374 Mc. Clean Sale, June 13 th, 1906 lot 434 = RIC 75 b.
 375 Coh. 67 = RIC 4, 76
 376 Coh. 68 = RIC 4, 77
 377 Coh. 65 = RIC 4, 78 = Bank Gift, 1887 = BMC, 5, (Pl. 14, 3)
 379 Coh. 641 = RIC 4, 119 = T.Anderson, 1934 = BMC, 5, 256.
 380 Coh. 641 = RIC 4, 119a
 381 L.A. Lawrence Coll. = RIC 4, 195 a
 382 R.I.N., 1903, Pag., 373 = RIC, 4, 199
 383 Coh. 491 = RIC, 4, 210 = BMC, 5, pag. 263 +
 384 Coh. 517 = RIC, 4, 221 =
 385 Coh. 531 = RIC, 4, 230 (Pl. 6, 21) = Anonymous Gift, 1924 (Plerrna Hoard) = BMC. 5, 6
 386 Coh. 548 = RIC, 4, 236 = BMC, 5, 20 (Pl. 53, 12)
 387 Coh. 565 = RIC, 4, 245 = BMC, 5, pag. 376, *.
 388 W.Reusch, Der Kölner Munz-schatzfund, p. 21 = RIC, 4, 326, A.
 389 Coh. 642 = RIC, 4, 497 (a)., Sir John Evans Gift, 1898 = BMC, 5, 629 (Pl. 43, 11)

390 Moucmov Réka Devnia, p. 102 = RIC, 4, 497, b.
 391 Hirsch Sale (Consul Weber), 10-5-1909, lot, 1834 = RIC, 4, 530
 392 Coh. 644, = RIC, 4, 747 = BMC, 5, pag. 155, *.
 393 Coh. 558 = RIC, 4, 42 a = Cracherode Gift, 1799 = BMC, 5, 169 (Pl. 31, 3)
 394 Coh. 558 = RIC, 4, 42 b
 395 Coh. 422 = RIC, 4, 82 = Devonshire Coll, 1844 = BMC, 5, 484 (Pl. 40, 3)
 396 Coh. 206 = RIC, 4, 196 = Devonshire Coll., 1844 = BMC, 5, 45 (Pl. 68, 13)
 397 Coh. 40 = RIC, 4, 201
 398 Coh. 560 = RIC, 4, 324
 399 Coh. 558 = RIC, 4, 350 (Pl. 13, 10) = Bank Gift, 1877 = BMC, 5, 701 (pl. 45,8)
 400 Coh. 150 = RIC, 4, 10 = Bank Gift, 1877 = BMC, 5, 4 (Pl. 78, 4)
 401 Coh. 67 = RIC, 4, 23, b. = Castellani, 1874 = BMC, 5, 39 (pl. 79,9)
 402 Coh. 67 = RIC, 4, 23, c
 403 Coh. 103 = RIC, 4, 44 a
 404 Coh. 103 = RIC, 4, 44, b
 405 Coh 113 = RIC, 4, 82 = Brummell Coll, 1850 = BMC, 5, 24 (Pl. 78, 16)
 406 Vautier Cat. n° 1286 = RIC, 4, 83
 407 Coh. 114 = RIC, 4, 85 a
 408 Coh. 114 = RIC, 4, 85, b
 409 Coh. 114 = RIC, 4, 85, c
 410 RIC, 4, 86
 411 Coh. 116 = RIC, 4, 87 = Castellani, 1874 = BMC, 5, 76 (Pl. 80, 11)
 412 Coh. 115 = RIC, 4, 88 d.
 413 Coh. 115 = RIC, 4, 88 e. (Pl. 1, 11)
 414 Beldwin = RIC, 4, 89
 415 Coh. 74 = RIC, 4, 124 (Pl. 5, 10) = Wigan. Coll., 1872 = BMC, 5, 117 (Pl. 82, 5)
 416 Coh. 120 = RIC, 4, 125 = BMC, 5, 97 (pl. 81, 6)
 417 Ars Classica Cat. XVI, n° 1967 = RIC, 4, 130
 418 Coh. 151 = RIC, 4, 131 = Lincoln, 1927 = BMC, 5, 99 (Pl. 81, 8 Revers)
 419 Coh. 68 = RIC, 4, 142 = BMC, 5, pag. 519, †.
 420 Coh. 117 = RIC, 4, 197 = BMC, 5, 104 (Pl. 81, 12 Revers)
 421 R.N., 1912 p. 234 = RIC, 4, 198
 422 Coh. 119 = RIC, 4, 199 = BMC, 5, 108
 423 Coh. 118 = RIC, 4, 200 = BMC, 5, 110, A (Pl. 82, 3)
 424 Coh. 257 = RIC, 4, 136 (Pl. 2, 17)
 425 Coh. 259 = RIC, 4, 137 e = De Salis Gift, 1867 = BMC, 5, 114 (Pl. 87, 9)
 426 Coh. 260 = RIC, 4, 137 f = Dorchester Hoard, 1937 = BMC, 5, 116
 427 Coh. 254 = RIC, 4, 138 e. = BMC, 5, 26
 428 Coh. 255 = RIC, 4, 138 f. = Purchased, 1841 = BMC, 5, 23 (Pl. 85, 12)
 429 Coh. 261 = RIC, 4, 139 b = Castellani, 1874 = BMC, 5, 117 (Pl. 87, 10)
 430 Coh. 256 = RIC, 4, 140 = Purchased, 1843 = BMC, 5, 28 (Pl. 85, 13)
 431 Coh. 264 = RIC, 4, 141 = Devonshire Coll., 1844 = BMC, 5, 162 (Pl. 88,8)
 432 Coh. 132 = RIC, 4, 283 = BMC, 5, Pag., 589 *.
 433 Coh. 262 = RIC, 4, 372 = B.M.C., 5, 361 (Pl. 93, 16 Revers)
 434 Coh. 219 = RIC, 4, 13, c.
 435 Coh. 219 = RIC, 4, 13, d.
 436 Coh. 218 = RIC, 4, 14 d. = Oldroyd Beguest, 1946 = BMC, 6, 34 (Pl. 2)
 437 Coh. 218 = RIC, 4, 14 c
 438 Coh. 240 = RIC, 4, 31
 439 Coh. 239 = RIC, 4, 32 (Pl. 4, 3)
 440 A.S.F.N., 1886 p. 154 = RIC, 4, 41
 441 Coh. 255 = RIC, 4, 42 = BMC, 6, 176 (Pl. 7)
 442 Coh. 528 = RIC, 4, 176 = BMC, 6, 479
 443 Coh. 529 = RIC, 4, 177 = Feuarent, 1874 = BMC, 6, 76 (Pl.3)
 444 RIC, 4, 269
 445 Coh. 535 = RIC, 4, 298 (Pl. 4, 20)
 446 Coh. 220 = RIC, 4, 393 = BMC, 6, 39 (Pl. 2)
 447 A.S.F.N., 1886 pag. 157 = RIC, 4, 394

448 Coh. 221 = RIC, 4, 394 i = BMC, 6, 41
 449 Coh. 241 = RIC, 4, 396
 450 Coh. 533 = RIC, 4, 608 = BMC, 6, 83 (Pl. 3)
 451 Coh. 534 = RIC, 4, 609 f. = BMC, 6, 84 (Pl. 3)
 452 Coh. 534 = RIC, 4, 609 h.
 453 Cardinal Mundelein, Coll. = RIC, 4, 610
 454 Coh. 84 = RIC, 4, 14 (Pl. 10, 5) = Cracherode Coll., 1799 = BMC, 6, 20 (Pl. 33)
 455 Coh. 85 = RIC, 4, 14 = Oldroyd Bequest, 1946 = BMC, 6, 21
 456 Coh. 86 = RIC, 4, 14
 457 R.I.N., 1891, p. 314 = RIC, 4, 21
 458 RIC, 4, 21
 459 Coh., 88 = RIC, 4, 64 = BMC, 6, 23 (Pl. 33)
 460 Coh. 90 = RIC, 4, 65 = BMC, 6, 102 (Pl. 36)
 461 Coh. 89 = RIC, 4, 66 = Cornelius C. Vermeule Gift, 1956 = BMC, 6, 24 (Pl. 33)
 462 Coh. 92 = RIC, 4, 85 = Cracherode Coll, 1799 = BMC, 6, 175
 463 Coh. 94 = RIC, 4, 86 = BMC, 6, 178 (Pl. 39)
 464 Coh. 93 = RIC, 4, 87 = Lincoln, 1927 = BMC, 6, 179
 465 RIC, 4, 16
 466 A.S.F.N. 1886 p. 161 = RIC, 4, 17
 467 Prowe Sale, lot 2645 = RIC, 4, 123
 468 Coh. 325 = RIC, 4, 129 A, (Pl. 2, 18)
 469 RIC, 4, 239
 470 Coh. 320 = RIC, 4, 260, a
 471 RIC, 4, 260, c.
 472 Coh. 321 = RIC, 4, 260, b.
 473 Coh. 322 = RIC, 4, 261 a.
 474 Coh. 324 = RIC, 4, 261, c.
 475 Coh. 323 = RIC, 4, 261, b.
 476 Coh. 210 = RIC, 4, 46 a. (Pl. 5, 8)
 477 Coh. 209 = RIC, 4, 46, b.
 478 Coh. 205 = RIC, 4, 47
 479 N.C., 1939, p. 25 = RIC, 4, 47, A. (Pl. 5, 7)
 480 Coh. 211 = RIC, 4, 186 a.
 481 Coh. 212 = RIC, 4, 186, b.
 482 Coh. 206 = RIC, 4, 187 a
 483 Coh. 208 = RIC, 4, 187 c.
 484 Coh. 211 = RIC, 4, 188
 485 RIC, 4, 189 (Pl. 9, 3)
 486 Coh. 56 = RIC, 4, 224
 487 Coh 113= RIC, 4, 13 (Pl. 13, 12)
 488 Coh. 114 = RIC, 4, 45
 489 Coh. 117= RIC, 4, 46, a.
 490 Coh. 118 = RIC, 4, 46, b (Pl. 13, 13)
 491 Coh. 121 = RIC, 4, 47
 492 Coh 115 = RIC, 4, 121 a. (Pl. 16, 2)
 493 Coh 116 = RIC, 4, 121 b.
 494 Coh. 119= RIC, 4, 122 a
 495 Coh. 120 = RIC, 4, 122 b.
 496 Coh. 122 = RIC, 4, 123
 497 Coh. 117 = RIC, 4, 152
 498 A.S.F.N. 1886 p. 421 = RIC, 4, 160
 499 Coh. 118 = RIC, 4, 184 (Pl. 14, 11)
 500 Coh. 122 = RIC, 4, 185
 501 RIC, 4, 208
 502 Coh. 120 = RIC. 4, 260 a.
 503 Coh 121 = RIC, 4, 260 b.
 503-A Coh. 45 = RIC, 4, 29
 504 Coh. 46 = RIC, 4, 62

505 Coh. 196 = RIC, 5, 16
506 Coh. 197 = RIC, 5, 121
507 Coh. 198 = RIC, 5, 173
508 Coh. 201 = RIC, 5, 250
509 Coh. 200 = RIC, 5, 251, A.
510 Coh. 200 = RIC, 5, 251, C
511 Vo. = RIC, 5, 252, A.
512 Vo. = RIC, 5, 252, C
513 Vo = RIC, 5, 253, A
514 Vo = RIC, 5, 253, C
515 Coh. 196 = RIC, 5, 254
516 Coh. 203 = RIC, 5, 255
517 Coh. 942 = RIC, 5, 166
518 Coh. 939 = RIC, 5, 167
519 Coh. 940 = RIC, 5, 397, A.
520 Coh. 941 = RIC, 5, 397, C.
521 Vo = RIC, 5, 397, F.
522 Coh. 938 = RIC, 5, 398
523 Coh. 936 = RIC, 5, 399, A.
524 Coh. 937 = RIC, 5, 399, F.
525 Coh. 943 = RIC, 5, 400
526 Coh. 944 = RIC, 5, 401
527 Coh. 671 = RIC, 5, 59 (Pl. 11, 28)
528 Men = RIC, 5, 66
529 Men = RIC, 5, 117
530 Vo = RIC, 5, 274
531 Vo = RIC, 5, 274
532 Vo = RIC, 5, 274
533 Coh , 932 = RIC, 5, 274 a
534 Coh., 932 = RIC, 5, 274, a.
535 Coh. 932 = RIC, 5, 274, a
536 Coh., 932 = RIC, 5, 274, a
537 Coh, 932 = RIC, 5, 274, a
538 Coh., 932 = RIC, 5, 274, a
539 Coh., 935 = RIC, 5, 275
540 Vo. = RIC, 5, 276
541 Coh. 674, 675 = RIC, 5, 423
542 Coh. 931 = RIC, 5, 511
543 Coh., 931 = RIC, 5, 511
544 Coh., 930 = RIC, 5, 511 a
545 Coh., 929 = RIC, 5, 511, b
546 Coh., 928 = RIC, 5, 511, b
547 Coh. 933 = RIC, 5, 512
548 Coh. 933 = RIC, 5, 512
549 Coh., 932 = RIC, 5, 512, a
550 B.M. = RIC, 5, 542, a (Pl. 111, 41)
551 Coh. 934 = Vo. = RIC, 5, 581
552 Coh. 934 = Vo. = RIC, 5, 581
553 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
554 Coh. , 934 = Vo = RIC, 5, 581
555 Coh., 934 = Vo = RIC, 5, 581
556 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
557 Coh. 934 = Vo. = RIC, 5, 581
558 Coh., 934 = Vo = RIC, 5, 581
559 Coh., 934 = Vo = RIC, 5, 581
560 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
561 Coh. 934 = Vo. = RIC, 5, 581
562 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581

563 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
564 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
565 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
566 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
567 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
568 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
569 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
570 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
571 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
572 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
573 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
574 Coh., 934 = Vo. = RIC, 5, 581
575 Coh., 927 = RIC, 5, 610
576 Coh., 927 = RIC, 5, 610
577 Coh., 932 = Vo. = RIC, 5, 657
578 Coh., 932 = Vo. = RIC, 5, 657
579 Coh., 932 = Vo. = RIC, 5, 657
580 Vo. = RIC, 5, 60
581 Coh., 93 = RIC, 5, 52
582 Vo. = RIC, 5, 84
583 Coh., 105 = RIC, 5, 88 (Pl. IV, 60)
584 Coh. 354 = RIC, 5, 38
585 Coh., 339 = RIC, 5, 85
586 Coh., 339 = RIC, 5, 85
587 Coh., 336 = RIC, 5, 86
588 Coh., 336 = RIC, 5, 86
589 Coh., 352 = RIC, 5, 87
590 Coh., 356 = RIC, 5, 87 (Pl. XIII, 8)
591 Coh., 34 = RIC, 5, 161
592 Coh., 341 = RIC, 5, 161
593 Coh., 340 = RIC, 5, 161
594 Coh. 340 = RIC, 5, 161
595 Coh., 342 = RIC, 5, 162
596 Coh. 343 = RIC, 5, 163
597 Coh. 344 = RIC, 5, 164
598 Coh., 344 = RIC, 5, 164
599 Coh., 346 = RIC, 5, 165
600 Coh. 346 = RIC, 5, 165
601 Coh. 346 = RIC, 5, 165
602 Coh., 345 = RIC, 5, 226
603 Coh., 349 = RIC, 5, 281
604 Coh., 336 = RIC, 5, 326
605 Coh., 336 = RIC, 5, 326
606 Coh., 348 = RIC, 5, 327
607 Coh., 350 = RIC, 5, 328
608 Coh., 350 = RIC, 5, 328
609 Coh., 337 = RIC, 5, 363
610 Coh., 336 = RIC, 5, 382 (Pl. XIII, 18 Revers)
611 Coh., 337 = RIC, 5, 382
612 Coh., 348 = RIC, 5, 383
613 Coh., 348 = RIC, 5, 383
614 Coh., 114 = RIC, 5, 65
615 Coh., 115 = RIC, 5, 66
616 Coh., 110 = RIC, 5, 67
617 Coh., 112 = RIC, 5, 67
618 Coh., 113 = RIC, 5, 67
619 Coh., 113 = RIC, 5, 67
620 Coh., 116 = RIC, 5, 68

621 W. = RIC, 5, 69
622 Coh., 117 = RIC, 5, 70
623 Coh., 118 = RIC, 5, 71
624 Coh., 118 = RIC, 5, 71
625 Coh., 118 = RIC, 5, 71
626 Coh., 112 = RIC, 5, 122
627 Coh., 146 = RIC, 5, 24
628 Coh., 114 = RIC, 5, 107
629 Coh., 115 = RIC, 5, 108
630 B.M. = RIC, 5, 121
631 Coh., 148 = RIC, 5, 122
632 B.M. = RIC, 5, 123
633 B.M. = RIC, 5, 123
634 Coh., 149 = RIC, 5, 124
635 Coh. 151 = RIC, 5, 125
636 Coh., 154 = RIC, 5, 126
637 Coh., 154 = RIC, 5, 126
638 Coh., 154 = RIC, 5, 126
639 Coh., 152-153 = RIC, 5, 127
640 Coh., 155 = RIC, 5, 128
641 Coh., 155 = RIC, 5, 128
642 Coh., 156 = RIC, 5, 129
643 Coh., 156 = RIC, 5, 129
644 Coh., 142 = RIC, 5, 191
645 Coh., 147 = RIC, 5, 192
646 Coh., 73 = RIC, 5, 264
647 Coh., 74 = RIC, 5, 265
648 Coh., 75 = RIC, 5, 266
649 Coh., 76-77 = RIC, 5, 267
650 Coh., 78 = RIC, 5, 268
651 Vienna = RIC, 5, 290
652 Coh., 79 = RIC, 5, 291
653 Coh., 261 = RIC, 5, 8
654 Coh., 250 = RIC, 5, 97
655 Coh. 265-266 = RIC, 5, 98
656 Coh. 265-266 = RIC, 5, 98
657 Coh. 265-266 = RIC, 5, 98
658 Coh., 262 = RIC, 5, 99
659 Coh., 267 = RIC, 5, 117.
660 Coh., 252 = RIC, 5, 165
661 Coh., 253 = RIC, 5, 166
662 Coh., 254 = RIC, 5, 167
663 Coh., 264 = RIC, 5, 190
664 Coh., 264 = RIC, 5, 190
665 Coh., 263 = RIC, 5, 190
666 Coh., 263 = RIC, 5, 190
667 Coh., 251 = RIC, 5, 216
668 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
669 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
670 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
671 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
672 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
673 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
674 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
675 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
676 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
677 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
678 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217

679 Coh., 255-256 = RIC, 5, 217
680 Coh., 257 = RIC, 5, 218
681 Coh., 260 = RIC, 5, 219
682 Coh., 258 = RIC, 5, 220
683 Coh., 259 = RIC, 5, 220
684 Lincoln = RIC, 5, 242
685 B.N. = RIC, 5, 288
686 Coh., 124 = RIC, 5, 56
687 Coh., 125 = RIC, 5, 57
688 Coh., 130 = RIC, 5, 58
689 Coh., 130 = RIC, 5, 58
690 Coh., 123 = RIC, 5, 93
691 Coh., 123 = RIC, 5, 93
692 Coh., 123 = RIC, 5, 93
693 Coh., 123 = RIC, 5, 93
694 Coh., 123 = RIC, 5, 93
695 Coh., 123 = RIC, 5, 93
696 B.M. = RIC, 5, 121 (Pl. IX, 148)
697 Coh., 125 = RIC, 5, 158
698 Coh., 127 = RIC, 5, 159
699 Coh., 126 = RIC, 5, 160
700 Coh., 129 = RIC, 5, 161
701 Coh., 128 = RIC, 5, 162
702 Coh., 123 = RIC, 5, 189
703 Coh., 123 = RIC, 5, 189
704 Coh., 83 = RIC, 5, 40
705 Coh., 83 = RIC, 5, 40
706 Coh., 83 = RIC, 5, 40
707 Coh., 83 = RIC, 5, 40
708 W. = RIC, 5, 92
709 Coh., 84 = RIC, 5, 93
710 Coh., 598 = RIC, 5, 98
711 Coh., 568 = RIC, 5, 122
712 Coh. 567 = RIC, 5, 123
713 Coh. 567 = RIC, 5, 123
714 Coh., 566 = RIC, 5, 124
715 Coh., 566 = RIC, 5, 124
716 Coh., 566 = RIC, 5, 124
717 Coh., 571 = RIC, 5, 125
718 Coh., 571 = RIC, 5, 125
719 Coh., 589 = RIC, 5, 137
720 Coh., 591 = RIC, 5, 198
721 Coh., 597 = RIC, 5, 413
722 Coh., 579 = RIC, 5, 468
723 Coh., 584 = RIC, 5, 469
724 Coh., 582 = RIC, 5, 497
725 Coh., 583 = RIC, 5, 497
726 Coh., 580 = RIC, 5, 498
727 Coh., 579 = RIC, 5, 498 (Pl. III, 6)
728 Coh., 576 = RIC, 5, 499
729 Coh., 584 = RIC, 5, 500
730 Coh., 586 = RIC, 5, 501
731 Coh., 587 = RIC, 5, 502
732 Venera = RIC, 5, 503
733 Coh., 588 = RIC, 5, 504
734 Coh., 582 = RIC, 5, 555
735 Coh., 583 = RIC, 5, 555
736 Coh., 579 = RIC, 5, 556

737 Coh., 580 = RIC, 5, 556
738 Coh., 576 = RIC, 5, 557
739 Coh., 584 = RIC, 5, 558
740 B.M. = RIC, 5, 558
741 Coh., 587 = RIC, 5, 559
742 Coh., 594 = RIC, 5, 560
743 Coh., 593 = RIC, 5, 560
744 Ashmolean = RIC, 5, 561
745 Coh., 591 = RIC, 5, 562
746 Coh., 591 = RIC, 5, 562
747 Coh., 591 = RIC, 5, 562
748 Coh., 590 = RIC, 5, 563
749 Coh., 590 = RIC, 5, 563
750 Coh., 596 = RIC, 5, 564
751 Coh., 596 = RIC, 5, 564
752 Coh., 596 = RIC, 5, 564
753 Coh., 597 = RIC, 5, 565
754 Coh., 597 = RIC, 5, 565
755 Coh., 597 = RIC, 5, 565
756 Ashmolean = RIC, 5, 566
757 Ashmolean = RIC, 5, 566
758 Ashmolean = RIC, 5, 566
759 Ashmolean = RIC, 5, 566
760 Ashmolean = RIC, 5, 566
761 Ashmolean = RIC, 5, 566
762 Ashmolean = RIC, 5, 566
763 Ashmolean = RIC, 5, 566
764 Ashmolean = RIC, 5, 566
765 Ashmolean = RIC, 5, 566
766 Ashmolean = RIC, 5, 566
767 Ashmolean = RIC, 5, 566
768 Coh., 599 = RIC, 5, 567
769 Coh., 599 = RIC, 5, 567
770 Coh., 599 = RIC, 5, 567
771 Coh., 599 = RIC, 5, 567
772 Coh., 599 = RIC, 5, 567
773 Coh., 599 = RIC, 5, 567
774 Coh., 600 = RIC, 5, 567
775 Coh., 600 = RIC, 5, 567
776 Coh., 600 = RIC, 5, 567
777 Coh., 600 = RIC, 5, 567
778 Coh., 600 = RIC, 5, 567
779 Coh., 600 = RIC, 5, 567
780 Coh., 607 = RIC, 5, 567
781 Coh., 607 = RIC, 5, 567
782 Coh., 607 = RIC, 5, 567
783 Coh., 607 = RIC, 5, 567
784 Coh., 607 = RIC, 5, 567
785 Coh., 607 = RIC, 5, 567
786 Coh., 606 = RIC, 5, 568
787 Coh., 606 = RIC, 5, 568
788 Coh., 606 = RIC, 5, 568
789 Coh., 606 = RIC, 5, 568
790 Coh., 606 = RIC, 5, 568
791 Coh., 606 = RIC, 5, 568
792 Coh., 601 = RIC, 5, 569
793 Coh., 601 = RIC, 5, 569
794 Coh., 601 = RIC, 5, 569

795 Coh., 601 = RIC, 5, 569
796 Coh., 608 = RIC, 5, 569
797 Coh., 608 = RIC, 5, 569
798 Coh., 608 = RIC, 5, 569
799 Coh., 608 = RIC, 5, 569
800 Coh. 609 = RIC, 5, 569
801 Coh. 609 = RIC, 5, 569
802 Coh. 609 = RIC, 5, 569
803 Coh. 609 = RIC, 5, 569
804 Coh. 604 = RIC, 5, 570
805 Coh. 604 = RIC, 5, 570
806 Coh. 604 = RIC, 5, 570
807 Coh. 604 = RIC, 5, 570
808 Coh. 604 = RIC, 5, 570
809 Coh. 604 = RIC, 5, 570
810 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
811 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
812 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
813 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
814 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
815 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
816 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
817 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
818 Coh. 603-605 = RIC, 5, 571
819 Coh., 568 = RIC, 5, 743
820 Coh., 568 = RIC, 5, 743
821 Coh., 568 = RIC, 5, 743
822 Coh., 568 = RIC, 5, 743
823 Coh., 567 = RIC, 5, 744
824 Coh., 567 = RIC, 5, 744
825 Coh., 567 = RIC, 5, 744
826 Coh., 567 = RIC, 5, 744
827 Coh., 567 = RIC, 5, 744
828 Coh., 567 = RIC, 5, 744
829 Coh., 566 = RIC, 5, 745
830 Coh., 566 = RIC, 5, 745
831 Coh., 569 = RIC, 5, 746
832 Coh., 579 = RIC, 5, 747
833 Coh., 579 = RIC, 5, 747
834 Coh., 580 = RIC, 5, 747
835 Coh., 580 = RIC, 5, 747
836 Coh., 581 = RIC, 5, 747
837 Coh., 581 = RIC, 5, 747
838 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
839 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
840 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
841 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
842 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
843 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
844 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
845 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
846 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
847 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
848 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
849 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
850 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
851 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748
852 Coh., 572, 575, 573, 574 = RIC, 5, 748

853 Coh., 577 = RIC, 5, 749
854 Coh., 577 = RIC, 5, 749
855 Coh., 577 = RIC, 5, 749
856 Coh., 577 = RIC, 5, 749
857 Coh., 578 = RIC, 5, 750
858 Coh., 594 = RIC, 5, 751
859 Coh., 594 = RIC, 5, 751
860 Coh., 593 = RIC, 5, 751
861 Coh., 593 = RIC, 5, 751
862 Coh., 592 = RIC, 5, 752
863 Coh., 592 = RIC, 5, 752
864 Coh., 591 = RIC, 5, 753
865 Coh., 591 = RIC, 5, 753
866 Coh., 591 = RIC, 5, 753
867 Coh., 590 = RIC, 5, 754
868 Coh., 595 = RIC, 5, 755
869 Ashmolean = RIC, 5, 756
870 Ashmolean = RIC, 5, 756
871 Ashmolean = RIC, 5, 756
872 Lawrence = RIC, 5, 756
873 Lawrence = RIC, 5, 756
874 Lawrence = RIC, 5, 756
875 Coh., 595 = RIC, 5, 860
876 Coh., 74 = RIC, 5, 16
877 Coh., 86 = RIC, 5, 404
878 Coh., 122 = RIC, 5, 216
879 Coh., 122 = RIC, 5, 216
880 Coh., 122 = RIC, 5, 216
881 Coh., 122 = RIC, 5, 216
882 Coh., 122 = RIC, 5, 216
883 Coh., 122 = RIC, 5, 216
884 Coh., 123 = RIC, 5, 216
885 Coh., 123 = RIC, 5, 216
886 Coh., 123 = RIC, 5, 216
887 Coh., 123 = RIC, 5, 216
888 Coh., 123 = RIC, 5, 216
889 Coh., 123 = RIC, 5, 216
890 Coh., 124 = RIC, 5, 217
891 Coh., 124 = RIC, 5, 217
892 Coh., 121 = RIC, 5, 229
893 Coh., 7 = RIC, 5, 349
894 Coh., 440 = RIC, 5, 85
895 Coh., 440 = RIC, 5, 85
896 Coh., 440 = RIC, 5, 85
897 Coh., 448 = RIC, 5, 86
898 Coh., 447 = RIC, 5, 87
899 Coh., 446 = RIC, 5, 88
900 Coh., 442 = RIC, 5, 89
901 Coh., 441 = RIC, 5, 89
902 Coh., 443 = RIC, 5, 89
903 Coh., 443 = RIC, 5, 89
904 B.M. = RIC, 5, 90
905 Pearce = RIC, 5, 13
906 W. 1239 = RIC, 5, 14
907 ANS = RIC, 6, 77
907 b Evans = RIC, 5, 2
908 Newell = RIC, 5, 6
909 W., 159 = RIC, 5, 136

910 W. 183 = RIC, 5, 154
911 W. 181 = RIC, 5, 155
912 W. 181 = RIC, 5, 155
913 W. 181 = RIC, 5, 155
914 W. 181 = RIC, 5, 155
915 W. 182 = RIC, 5, 155
916 W. 182 = RIC, 5, 155
917 W. 182 = RIC, 5, 155
918 W. 182 = RIC, 5, 155
919 W. 182 = RIC, 5, 155
920 W. 182 = RIC, 5, 155
921 W. 180 = RIC, 5, 156
922 W. 179 = RIC, 5, 157
923 W. 184 = RIC, 5, 158
924 Poyser = RIC, 5, 159
925 W. 185 = RIC, 5, 160
926 W. 186 = RIC, 5, 160
927 Poyser = RIC, 5, 160
928 Poyser = RIC, 5, 160
929 W., 187 = RIC, 5, 161
930 W., 189 = RIC, 5, 161
931 Lawrence = RIC, 5, 162
932 W., 191 = RIC, 5, 163
933 W., 192 = RIC, 5, 164
934 W., 192 = RIC, 5, 164
935 W., 192 = RIC, 5, 164
936 W., 194 = RIC, 5, 164
937 W., 194 = RIC, 5, 164
938 W., 194 = RIC, 5, 164
939 Richborough = RIC, 5, 164
940 Richborough = RIC, 5, 164
941 Richborough = RIC, 5, 164
942 W., 195 = RIC, 5, 165
943 W., 195 = RIC, 5, 165
944 W., 195 = RIC, 5, 165
945 W., 196 = RIC, 5, 166
946 W., 197 = RIC, 5, 166
947 W., 451 = RIC, 5, 396
948 W., 450 = RIC, 5, 397
949 W., 450 = RIC, 5, 397
950 W., 449 = RIC, 5, 398
951 W., 449 = RIC, 5, 398
952 W., 449 = RIC, 5, 398
953 W., 449 = RIC, 5, 398
954 W., 449 = RIC, 5, 398
955 W., 449 = RIC, 5, 398
956 W., 449 = RIC, 5, 398
957 W., 449 = RIC, 5, 398
958 Poyser = RIC, 5, 399
959 W., 452 = RIC, 5, 400 (Pl. XVIII. 1)
960 Richborough = RIC, 5, 401
961 Richborough = RIC, 5, 401
962 W., 453 = RIC 5, 402
963 W., 453 = RIC 5, 402
964 W., 190 = RIC 5, 403
965 Richborough = RIC, 5, 403
966 B.M. = RIC, 5, 404
967 W. 454 = RIC, 5, 405

968 W., 569 = RIC, 5, 519
969 W., 569 = RIC, 5, 519
970 W., 568 = RIC, 5, 520
971 W., 570 = RIC, 5, 521
972 W., 570 = RIC, 5, 521
973 W., 734 = RIC., 5, 662
974 W. 735 = RIC., 5, 662
975 W., 733 = RIC, 5, 663
976., W. 737 = RIC, 5, 663
977 W., 738 = RIC, 5, 663 (Plate XVIII. 8)
978 W., 738 = RIC, 5, 663
979 W., 732-736 = RIC, 5, 664
980 W., 742 = RIC, 5, 665
981 W., 742 = RIC, 5, 665
982 W., 739 = RIC, 5, 666
983 W., 741 = RIC, 5, 666
984 W., 743 = RIC, 5, 667
985 Poyser = RIC, 5, 668
986 Lawrence = RIC, 5, 669
987 W. 744 = RIC, 5, 670
988 W., 745= RIC, 5, 671
989 W. 746 = RIC, 5, 672
990 W., 747= RIC, 5, 673
991 Mont. = RIC, 5, 722
992 Lawrence = RIC, 5, 723
993 W. 924 = RIC, 5, 831
994 W. 1098 = RIC, 5, 981
995 W. 1103 = RIC, 5, 982
996 W. 1103 = RIC, 5, 982
997 W. 1102 = RIC, 5, 983
998 W. 1105 = RIC, 5, 983
999 W. 1101 = RIC, 5, 984
1000 W. 1101 = RIC, 5, 984
1001 W. 1099 = RIC, 5, 985
1002 W. 1100 = RIC, 5, 985
1003 W. 1104 = RIC, 5, 986
1004 W. 1106 = RIC, 5, 987
1005 W. 1113 = RIC, 5, 988
1006 W. 1112 = RIC, 5, 989
1007 W. 1108 = RIC, 5, 990
1008 W. 1109 = RIC, 5, 990
1009 W. 1107 = RIC, 5, 991
1010 W. 1111 = RIC, 5, 992
1011 W. 1110 = RIC, 5, 993
1012 W. 1117 = RIC, 5, 994
1013 W. 1116 = RIC, 5, 995
1014 W. 1119 = RIC, 5, 996
1015 W. 1118 = RIC, 5, 997
1016 W. 1120 = RIC, 5, 999
1017 W. 1121 = RIC, 5, 1000
1018 W. 1122 = RIC, 5, 1001
1019 W. 1123 = RIC, 5, 1002
1020 W. 1151 = RIC, 5, 1026
1021 Lawrence = RIC, 5, 1093 (Plate XVIII, 10,1)
1022 Pearce = RIC, 5, 26
1023 Harnham = RIC, 5, 38
1024 W. 12 = RIC, 5, 9
1025 W., 13 = RIC, 5, 9

1026 W., 19 = RIC, 5, 15
1027 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1028 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1029 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1030 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1031 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1032 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1033 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1034 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1035 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1036 W. 67, 68, H. P. Hall = RIC, 5, 42
1037 W. 69 = RIC, 5, 43
1038 W. 69 = RIC, 5, 43
1039 W. 70 = RIC, 5, 44
1040 W. 171, 201 = RIC, 5, 114
1041 RIC, 32
1042 Coh., 512 = RIC, 5, 340
1043 Evans 1922, 164 = RIC, 5, 341
1044 Coh., 513 = RIC, 5, 417
1045 Coh., 513 = RIC, 5, 417
1046 Voetter = RIC, 5, 418
1047 Voetter = RIC, 5, 418
1048 Voetter = RIC, 5, 419
1049 Coh., 514 = RIC, 5, 420
1050 Coh., 514 = RIC, 5, 420
1051 Coh., 514 = RIC, 5, 420
1052 Coh., 514 = RIC, 5, 420
1053 Coh., 514 = RIC, 5, 420
1054 Coh., 514 = RIC, 5, 420
1055 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1056 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1057 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1058 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1059 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1060 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1061 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1062 Coh., 515, Webb = RIC, 5, 421
1063 Coh., 516 = RIC, 5, 422
1064 Coh., 517 = RIC, 5, 422
1065 Coh., 518 = RIC, 5, 422
1066 Coh., 519 = RIC, 5, 422
1067 Coh., 520 = RIC, 5, 422
1068 Coh., 521 = RIC, 5, 422
1069 Coh., 522 = RIC, 5, 422
1070 Coh., 523 = RIC, 5, 422
1071 Coh., 524 = RIC, 5, 422
1072 Helbing 20-6-1929, 3928 = RIC, 6,77-A
1073 A.N.S.=.Shulman 17-3-1924, 326=Coh., 193 = RIC,6, 78, b
1074 V. = Coh., 275= Hirsch 1930 = RIC,6, 78,a.
1075 V.= RIC,6, 628, a.
1076 Paris = RIC,VIII, 88
1077 Woetter = RIC, 5, 642
1078 Coh., 274 = RIC, 5, 643
1079 A.N.S. = RIC, 6, 628, b.
1080 B.M.= RIC,6, 629
1081 Zegreb= RIC,6, 194
1082 Conecchi ii,p.140,nº.9 = RIC, VII., 280 (Pl. 8)
1083 Alföldi, zn 1926, pp 162 ff= RIC, VII, 298

1084 Vienna = RIC, VII, 36, (Pl. 9)
1085 Len = RIC, VII, 204
1086 Vienna = RIC, VII, 99 (Pl. 17)
1087 Hess, 1935 n° 3883 = RIC, VII, 43
1088 Ha. = RIC, VII, 44 (Pl. 18)
1089 B.M. = RIC, VII, 300
1090 B.M. = RIC, VII, 235 (Pl. 2)
1091 B.M. = RIC, VII, 459
1092 B.M. = RIC., VII, 483
1093 Ashmolean = RIC, VII, 277
1094 Hu. = RIC., VII, 298
1095 B.N = RIC., VII, 182
1096 B.M = RIC. VII, 55
1097 Vienna = RIC, VII, 160
1098 Vienna = RIC., VII, 12 (Pl. 18)
1099 B.M. = RIC, VII, 77
1100 B.M. = RIC., VII, 78
1101 B.M. = RIC., VII, 96
1102 Vienna = RIC., VII, 130
1103 Vienna = RIC., VII, 149
1104 B.M. = RIC., VII, 68
1105 B.M. = RIC., VII, 76
1106 Ashmolean = RIC., VII, 39
1107 Seaby 3802
1108 Coh., 100 = RIC., VIII, 21 (Pl. 18 n° 21)
1109 L. 67 = RIC., VIII, 332 (Pl. 3, 332)
1110 L. 68 = RIC., VII, 333
1111 L. = RIC., VIII, 334
1112 L. 69 = RIC., VIII, 335
1113 L. = RIC, VIII, 336
1114 L. = RIC., VIII, 337
1115 Coh., 179 = RIC., VIII, 20
1116 L. 19 = RIC., VIII, 34 (Pl. 1, 34)
1117 L. 20 = RIC., VIII, 36
1118 L. = RIC., VIII, 37
1119 L. 22 = RIC., VIII, 38
1120 L. = RIC. VIII, 39
1121 L. 20 = RIC., VIII, 41
1122 L.22 = RIC., VIII, 43
1123 L. 23 = RIC., VIII, 44
1124 L. 24 = RIC., VIII, 45
1125 L. 62 = RIC., VIII, 318
1126 L. 62 = RIC., VIII, 320
1127 L. = RIC., VIII, 321
1128 L. 66 = RIC., VIII, 323
1129 L = RIC., VIII, 325
1130 L. 65 = RIC., VIII, 327
1131 L. = RIC., VIII, 153
1132 L. 236 = RIC., VIII, 154
1133 L.242 = RIC., VIII, 156
1134 L. 244 = RIC., VIII, 158
1135 L. 236 = RIC., VIII, 160
1136 L= RIC., VIII, 162
1137 L. 238 = RIC., VIII, 163
1138 L. 240 = RIC., VIII, 165
1139 L. 242 = RIC., VIII, 167
1140 L. = RIC., VIII, 169
1141 L. = RIC., VIII, 170

1142 L. = RIC., VIII, 172
1143 L. 247 = RIC., VIII, 174
1144 L. = RIC., VIII, 176
1145 L. 445 = RIC., VIII, 188
1146 L. 443 = RIC., VIII, 192
1147 L. 445 = RIC., VIII, 194
1148 L. 447 = RIC., VIII, 196
1149 L. = RIC., VIII, 198
1150 L. = RIC., VIII, 200
1151 L.449 = RIC., VIII, 201
1152 L. = RIC., VIII, 35
1153 L = RIC., VIII, 40
1154 L. 21 = RIC., VIII, 42
1155 L. 63 = RIC., VIII, 319 (Plate, 3, 319)
1156 L. 63 = RIC., VIII, 322
1157 L. = RIC., VIII, 324
1158 L. 64 = RIC., VIII, 326
1159 L. = RIC., VIII, 327 A
1160 L. 237 = RIC., VIII, 155
1161 L. 243 = RIC., VIII, 157
1162 L. 245 = RIC., VIII, 159
1163 L. 237 = RIC., VIII, 161
1164 L. 239 = RIC., VIII, 164
1165 L. 241 = RIC., VIII, 166
1166 L. 243 = RIC., VIII, 168
1167 L. 246 = RIC., VIII, 171
1168 L. = RIC., VIII, 173
1169 L. 248 = RIC., VIII, 175
1170 L. = RIC., VIII, 189
1171 L. 446 = RIC., VIII, 190
1172 L. = RIC., VIII, 191
1173 L. 444 = RIC., VIII, 193 (Pl. 7,193)
1174 L. 448 = RIC., VIII, 197
1175 L. = RIC., VIII, 199
1176 L = RIC., VIII, 202
1177 Coh, 34 = RIC., IX, 3 (a) (Pl. IV, 3)
1178 Coh., 34 = RIC., IX, 3 (a)
1179 Coh., 32 = RIC., IX, 1 (a)
1180 Coh., 32 = RIC., IX, 3 (a)
1181 B.M. = RIC., IX, 3 (a)
1182 Coh., 44 = RIC, IX, 3 (b)
1183 Coh., 44 = RIC, IX, 3 (b)
1184 Vienna = RIC, IX, 3 (b) (Pl. V., 3)
1185 Coh., 43 = RIC., IX, 1 (b) (Pl. IX, 1)
1186 Coh. 43 = RIC, IX, 1
1187 Coh., 43 = RIC, IX, 3 (b)
1188 B.M. = RIC., IX, 3 (b)
1189 Gotha = RIC., IX, 3 (b)
1190 Coh. 30 = RIC., IX., 58 (a)
1191 B.M. = RIC., IX., 58 (a)
1192 B.M. = RIC. IX., 64 (a)
1193 Pearce = RIC. IX, 64 (a)
1194 Weymouth = RIC. IX, 64 (a)
1195 B.M. = RIC. IX, 64 (a)
1196 B.M. = RIC. IX, 64 (a)
1197 Vienna = RIC. IX, 65 (Pl. X., 20)
1198 Pearce = RIC. IX, 65
1199 Vienna = RIC. IX, 65

1200 B.M. = RIC., IX, 26 (a)
1201 B.M. = RIC., IX, 26 (a)
1202 Zagreb = RIC., IX, 26 (a)
1203 B.M. = RIC., IX 86 (a)
1204 Pearce = RIC IX 86 (a)
1205 B.M. = RIC. IX., 26 (a)
1206 B.M. = RIC., IX, 26 (a)
1207 B.M. = RIC., IX, 26 (a)
1208 B.M = RIC., IX, 26 (a)
1209 B.M. = RIC., IX., 45 (a)
1210 B.M. = RIC., IX., 45 (a)
1211 Berlin Museum = RIC., IX. 45 (a)
1212 Zagreb Museum = RIC., IX. 45 (a)
1213 Roma Museum = RIC., IX. 45 (a)
1214 Pearce = RIC., IX. 67 (a)
1215 Pearce = RIC., IX. 67 (a)
1216 Pearce = RIC., IX. 67 (a)
1217 B.M. = RIC., IX., 20 (a)
1218 B.M. = RIC., IX., 20 (a)
1219 B.M. = RIC., IX., 20 (a)
1220 B.M. = RIC., IX., 20 (a)
1221 B.M. = RIC., IX., 20 (a)
1222 Coh., 30, B.M. = RIC., IX., 58 (b)
1223 Coh., 30, B.M. = RIC., IX., 58 (b)
1224 Coh., 30, B.M. = RIC., IX., 58 (b)
1225 B.M. = RIC., IX, 64 (b)
1226 Richborough = RIC., IX, 64 (b)
1227 B.M. = RIC., IX, 64 (b)
1228 Pearce = RIC., IX, 64 (b)
1229 Coh., 30 = RIC., IX, 64 (b)
1230 Coh., 30 = RIC., IX, 64 (b)
1231 Pearce = RIC, IX., 64 (b)
1232 B.M. = RIC., IX, 64 (b)
1233 Coh., 30, B.M. = RIC., IX, 65 (b)
1234 B.M. = RIC., IX, 65 (b)
1235 B.M. = RIC., IX, 65 (b)
1236 Coh., 30, B.M. = RIC., IX, 26 (b)
1237 Coh., 30, B.M. = RIC., IX, 26 (b)
1238 Coh., 30, Pearce = RIC., IX, 86 (b) (Lam. XVI, 17)
1239 Coh., 30, Pearce = RIC., IX, 86 (b)
1240 B.M = RIC., IX, 26 (b)
1241 B.M. = RIC., IX, 26 (b)
1242 B.M. = RIC., IX, 26 (b)
1243 B.M. = RIC., IX, 26 (b)
1244 B.M. = RIC., IX, 45 (b)
1245 Pearce = RIC., IX, 45 (b)
1246 B.M. = RIC., IX, 45 (b)
1247 Pearce = RIC., IX, 26 (b)
1248 B.M = RIC., IX, 45 (b)
1249 Pearce = RIC., IX, 45 (b)
1250 B.M. = RIC. IX, 45 (b)
1251 Coh., 30, B.M. = RIC. IX, 67 (b)
1252 Coh., 30, B.M. = RIC. IX, 67 (b)
1253 Coh., 30, B.M. = RIC. IX, 67 (b)
1254 Coh., 30, B.M. = RIC. IX, 67 (b)
1255 Coh., 30, B.M. = RIC. IX, 67 (b)
1256 Armitage Coll. = RIC., IX, 67 (b)
1257 Pearce = RIC., IX, 67 (b)

1258 Pearce = RIC., IX, 67 (c)
1259 B.M. = RIC., IX, 20 (b)
1260 B.M. = RIC., IX, 20 (b)
1261 B.M. = RIC., IX, 20 (b)
1262 B.M. = RIC., IX, 20 (b)
1263 Berlin = RIC., IX, 20 (b)
1264 B.M. = RIC. IX, 20 (b)
1265 B.M. = RIC. IX, 20 (b)
1266 Coh., 4, B.M. = RIC., IX, 34
1267 Vienna = RIC, IX, 34
1268 Munich = RIC, IX, 35
1269 B.M. = RIC., IX, 35
1270 Koblitz = RIC., IX, 35
1271 Coh., 4, B.M. = RIC., IX, 46
1272 B.M. = RIC., IX, 46
1273 Pearce = RIC., IX, 46
1274 Coh. 4, Hollschek = RIC., IX, 47
1275 B.M. = RIC., IX, 13
1276 B.M. = RIC., IX, 13
1277 Zagreb = RIC, IX, 17
1278 B.M. = RIC, IX, 17
1279 B.M. = RIC.IX, 23
1280 Gotha = RIC., IX, 25
1281 B.M. = RIC., IX, 25
1282 Dortmund Museum = RIC., IX, 48
1283 Paris = RIC., IX, 49
1284 B.M. = RIC., IX, 55
1285 B.M. = RIC., IX, 55
1286 Ermitage = RIC, IX, 55
1287 Ermitage = RIC, IX, 55
1288 B.M. = RIC, IX, 55
1289 Ulrich-Bansa = RIC, IX, 61
1290 Pearce = RIC, IX, 61
1291 Pearce = RIC, IX, 55
1292 Berlin = RIC, IX, 72
1293 Paris = RIC, IX, 72
1294 Pearce = RIC, IX, 81
1295 Pearce = RIC, IX, 82
1296 Pearce = RIC, IX, 82
1297 B.M. = RIC, IX, 82
1298 Copenhagen = RIC, IX, 24
1299 Lincoln = RIC, IX, 28
1300 B.M. = RIC, IX, 36
1301 B.M. = RIC, IX, 42 (Pl. XVI, 8)
1302 Hansen Coll. = RIC, IX, 43
1303 B.M. = RIC, IX, 43
1304 Pearce = RIC, IX, 43
1305 Zagreb = RIC, IX, 54
1306 Copenhagen = RIC, IX, 61
1307 B.M. = RIC, IX, 61
1308 B.M. = RIC, IX, 61
1309 Hunterian = RIC, IX, 61
1310 Pearce = RIC, IX, 62 (Pl. XIV, 17)
1311 Pearce = RIC, IX, 64
1312 Pearce = RIC, IX, 17, (Pl. XVI, 9)
1313 B.M. = RIC. IX, 58 (c)
1314 B.M. = RIC. IX, 58 (c)
1315 Weymouth Hoard = RIC, IX, 64 (c)

1316 Weymouth Hoard = RIC, IX, 64 (c)
1317 B.M. = RIC, IX, 64 (c)
1318 Richborough = RIC, IX, 64 (c)
1319 RIC, IX, 65 (c)
1320 B.M. = RIC, IX, 26 (c)
1321 B.M. = RIC, IX, 26 (c)
1322 Lawrence = RIC, IX, 26 (c)
1323 Zagreb = RIC, IX, 26 (c)
1324 Pearce = RIC, IX, 86 (c)
1325 Pearce = RIC, IX, 86 (c)
1326 Pearce = RIC, IX, 86 (c)
1327 Pearce = RIC, IX, 86 (c)
1328 Pearce = RIC, IX, 90 (b)
1329 Pearce = RIC, IX, 26 (c)
1330 Pearce = RIC, IX, 26 (c)
1331 Pearce = RIC, IX, 26 (c)
1332 B.M. = RIC, IX, 45 (c)
1333 Vienna = RIC, IX, 45 (c)
1334 B.M. = RIC, IX, 45 (c)
1335 Pearce = RIC, IX, 45 (c)
1336 Pearce = RIC, IX, 45 (c)
1337 B.M. = RIC, IX, 45 (c)
1338 B.M. = RIC, IX, 45 (c)
1339 Pearce = RIC, IX, 45 (c)
1340 Pearce = RIC., IX, 67 (d)
1341 Pearce = RIC., IX, 67 (d)
1342 Pearce = RIC., IX, 67 (d)
1343 Pearce = RIC., IX, 67 (d)
1344 B.M. = RIC., IX, 67 (d)
1345 The Hague Museum = RIC., IX, 67 (d)
1346 Pearce. = RIC., IX, 70 (b)
1347 S, 41 = RIC., IX, 20 (c)
1348 Pearce = RIC., IX, 20 (c)
1349 Pearce = RIC., IX, 20 (c)
1350 B.M. = RIC., IX, 20 (c)
1351 L. 1112 = RIC., X, 1237
1352 L. 807 = RIC., X, 1245
1353 L. 808 = RIC., X, 1246
1354 RIC., X, 10
1355 RIC., X, 11
1356 Tol. 136 = RIC., X, 12
1357 Tol. 139 = RIC., X, 13
1358 Tol. 138 = RIC., X, 14
1359 RIC., X, 15
1360 Ra. 139 = RIC., X, 28
1361 Tol. 140 = RIC., X, 32
1362 RIC., X, 32 a
1363 L. 2213 = RIC, X, 101
1364 L. 2245 = RIC, X, 102
1365 L. 2589 = RIC, X, 103
1366 L. 2800 = RIC, X, 104
1367 L. = RIC, X, 105
1368 H. 9 = RIC, X, 269
1369 B.M. = RIC., IX, 58 (d)
1370 B.M. = RIC., IX, 58 (d)
1371 Richborough = RIC., IX, 64 (d)
1372 Richborough = RIC., IX, 64 (d)
1373 Richborough = RIC., IX, 64 (d)

1374 B.M = RIC., IX, 64 (e)
1375 B.M. = RIC., IX, 64 (e)
1376 B.M = RIC., IX, 64 (e)
1377 B.M. = RIC., IX, 64 (e)
1378 B.M. = RIC., IX, 64 (e)
1379 Vienna = RIC., IX, 64 (e)
1380 Weymouth Hoard = RIC., IX, 64 (e)
1381 B.M. = RIC., IX, 90 (c)
1382 Copenhagen = RIC., IX, 90 (c)
1383 B.M. = RIC., IX, 48 (c)
1384 B.M = RIC., IX, 48 (c)
1385 Zagreb = RIC., IX, 48 (c)
1386 B.M = RIC., IX, 70 (c)
1387 Richborough = RIC., IX, 70 (c)
1388 B.M = RIC., IX, 23 (c)
1389 L. 1113 = RIC., X, 1238
1390 Coh., 31 = RIC., X, 1244
1391 L. 809 = RIC. X, 1247
1392 L. 810 = RIC., X, 1248
1393 L. 811 = RIC., X, 1249
1394 Coh., 7 = RIC., X, 1333
1395 Coh., 7 = RIC., 2009
1396 Coh., 10 = RIC., X, 2052
1397 Coh., 10 = RIC., X., 2054
1398 RSC = RIC., X., 2082
1399 RSC., 5 T = RIC., X., 2083
1400 K, 6, L. 841 = RIC., X., 2109
1401 K, 4, L.=RIC., X.,2111
1402 K., 3, L. 846 = RIC., X., 2112
1403 K, 2, L., 857 = RIC., X., 2113
1404 K.,L. 848 = RIC., X., 2114
1405 K p., 190, L. 844 = RIC., X., 2116
1406 K. L. = RIC., X., 2117
1407 L. = RIC., X., 1913
1408 L. 833 = RIC., X., 1916
1409 L. 834 = RIC., X., 1917
1410 L. 837 = RIC., X., 1920
1411 L. = RIC., X., 1921
1412 L. 838 = RIC., X., 1923
1413 H. 22 = RIC., X., 233
1414 H. 22 = RIC., X., 234
1415 H. 22 = RIC., X., 235
1416 Tol. 34 = RIC., X., 236
1417 H. 23 a, b = RIC., X., 237
1418 H. 23 b = RIC., X., 238
1419 H. 23, a, b. = RIC., X., 239
1420 H. 23. a = RIC., X., 240
1421 H. 23 b = RIC., X., 241
1422 L. H. = RIC., X., 424
1423 S. Pl. V. 2 = RIC., X., 1805
1424 Tol., 36 = RIC., X., 1806
1425 RIC., X., 1807
1426 L. = RIC., X., 1912
1427 L. 832 = RIC., X., 1914
1428 L. 831 = RIC., X., 1915
1429 L. 835 = RIC., X., 1918
1430 L. 836 = RIC., X., 1919
1431 L. = RIC., X., 1922

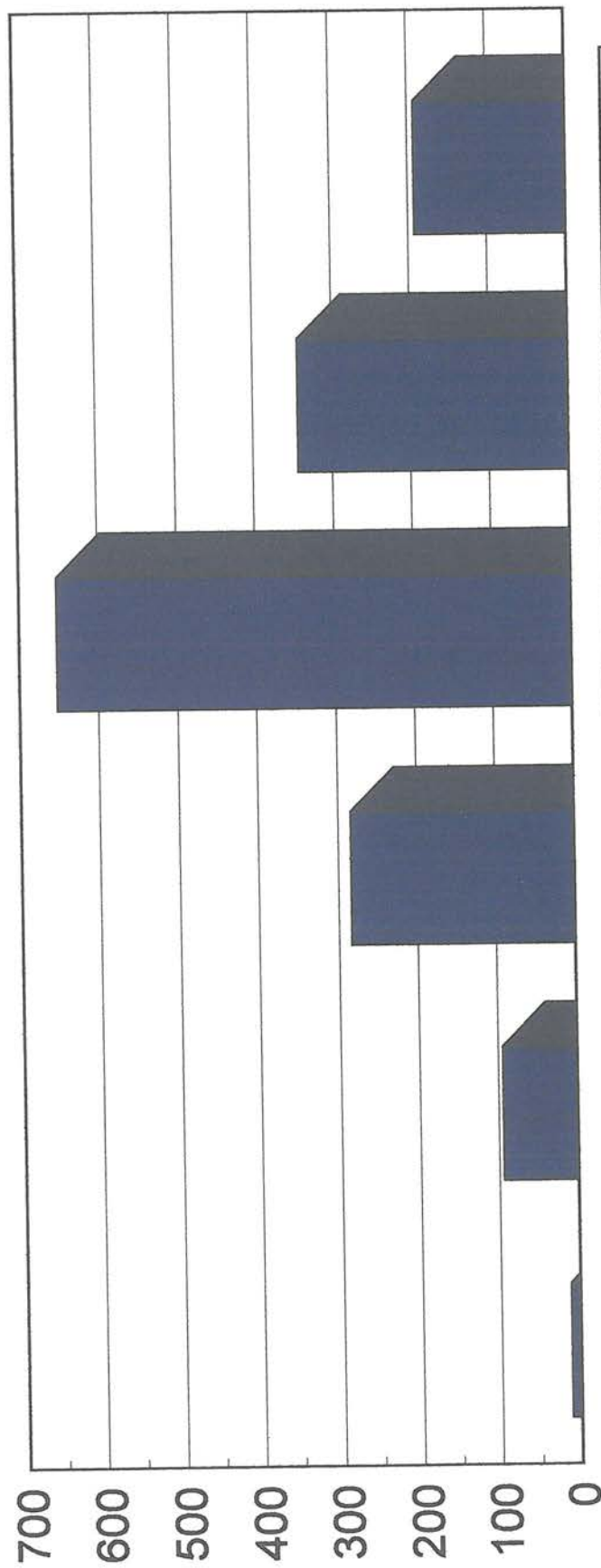
1432 H. 14 = RIC., X., 205
1433 H. 14 = RIC., X., 206
1434 L.2226 = RIC., X., 420
1435 H. 26 = RIC., X., 531
1436 H. 24 a, b = RIC., X., 242
1437 H. 24 a = RIC., X., 243
1438 H. 24.a = RIC., X., 244
1439 H. 24.a = RIC., X., 245
1440 Coh., 8 = RIC., X., 2047
1441 Coh., 10 = RIC., X., 2051
1442 K. L. = RIC., X., 2106
1443 K.L. = RIC., X., 2107
1444 K. 7, L., 840 = RIC., X., 2108
1445 K. 5, L. = RIC., X., 2110
1446 K.L. = RIC., X., 2115
1447 Coh., 1 = RIC., X., 2016
1448 Coh., 1 = RIC., X., 2023
1449 Coh., 2 = RIC., X., 2053
1450 Coh., 2 = RIC., X., 2055
1451 H. 25 = RIC., X., 529
1452 H. 25 = RIC., X., 530
1453 H. 26 = RIC., X.,532
1454 H. 12 a = RIC., X., 636
1455 H. 12, b = RIC., X., 637
1456 H. 12, c = RIC., X., 638
1457 H. 20 = RIC., X., 646
1458 H. = RIC., X., 647
1459 H. = RIC., X.,648
1460 H. = RIC., X., 649
1461 H. = RIC., X., 650
1462 L.H. = RIC., X., 657
1463 L., 2254, H., 24 b. = RIC., X., 658
1464 L., 2255, H. 24 b = RIC., X., 659
1465 L., 2256, H. 24 b = RIC., X., 660
1466 L., H. 24 b = RIC., X., 661
1467 L., H. 24 b = RIC., X., 662
1468 L., H. 24 b = RIC., X., 663
1469 L., 2257, H. 24 a = RIC., X., 664
1470 Lac. = RIC., X., 2519
1471 Lac.22.6 = RIC., X., 2520
1472 Lac. = RIC., X., 2532
1473 L.2253 = RIC., X., 655
1474 L. 2253 = RIC., X., 656
1475 H. 11 a = RIC., X., 801
1476 H. 11 b = RIC., X., 802
1477 H. 1 a - c = RIC., X., 803
1478 H. 1, a - c = RIC., X., 804
1479 Lac. 54 = RIC., X., 2707
1480 Lac. 59 = RIC., X., 2708
1481 Lac. 4 =RIC, X., 2801
1482 Lac. 92 = RIC., X., 2802
1483 Lac. 51 = RIC., X., 2803
1484 Lac. 29 = RIC., X., 2804
1485 Lac. = RIC., X., 2807
1486 Lac. = RIC., X., 2808
1487 Lac. 52 = RIC., X., 2809
1488 Lac. 54 = RIC., X., 2810
1489 Lac. 59 = RIC., X., 2811

1490 Lac. = RIC., X., 2812
1491 Lac. 64 = RIC., X., 2813
1492 Lac. 58 = RIC., X., 2814
1493 Lac. 60 = RIC., X., 2815
1494 Lac. 61 = RIC., X., 2816
1495 Lac. = RIC., X., 2817
1496 Lac. = RIC., X., 2818
1497 Lac. = RIC., X., 2819
1498 Lac. 67 = RIC., X., 2820
1499 Lac. 74 = RIC., X., 2821
1500 Lac. 55 = RIC., X., 2822
1501 Lac. 71 = RIC., X., 2823
1502 Lac. 56 = RIC., X., 2824
1503 Lac. 70 = RIC., X., 2825
1504 Lac. 75 = RIC., X., 2826
1505 Lac. 50 = RIC., X., 2830
1506 Lac. 41 = RIC., X., 2831
1507 Lac. = RIC., X., 2832
1508 Lac. 49 = RIC., X., 2833
1509 F. 159 = RIC., X., 2834
1510 Lac. 33 = RIC., X., 2835
1511 Lac. 111 = RIC., X., 2836
1512 Lac. 110 = RIC., X., 2837
1513 Lac. 112 = RIC., X., 2838
1514 Lac. 113 = RIC., X., 2839
1515 Lac = RIC., X., 2840
1516 Lac., 1 = RIC., X., 2866
1517 Lac. = RIC., X., 2867
1518 Lac. 7 = RIC., X., 2868
1519 Lac. 5 = RIC., X., 2869
1520 Lac. 9 = RIC., X., 2870
1521 Lac. = RIC., X., 2871
1522 Lac. 11 = RIC., X., 2872
1523 Lac. 27 = RIC., X., 2873
1524 Lac. 26 = RIC., X., 2874
1525 Lac. 25 = RIC., X., 2875
1526 Lac. 24 = RIC., X., 2876
1527 Lac. = RIC., X., 2877
1528 Lac. 17 = RIC., X., 2878
1529 Lac. 21 = RIC., X., 2879
1530 Lac. 20 = RIC., X., 2880
1531 Lac. 22 = RIC., X., 2881
1532 Lac. = RIC., X., 2882
1533 UB 126, Lac., 76 = RIC., X., 2884
1534 UB 127, Lac., 79 = RIC., X., 2885
1535 UB 128, Lac., 80 = RIC., X., 2886
1536 UB 124, Lac., * = RIC., X., 2887
1537 UB 125 = RIC., X., 2888
1538 UB 124 *, Lac., 93 = RIC., X., 2889
1539 UB 121, Lac., 100 = RIC., X., 2890
1540 UB 121 *, Lac., 98 = RIC., X., 2891
1541 UB, Lac., 106 = RIC., X., 2892
1542 UB 122, Lac., 94 = RIC., X., 2893
1543 UB 120, Lac., 84 = RIC., X., 2894
1544 Lac., 86 = RIC., X., 2895
1545 UB 119, Lac., 85 = RIC., X., 2896
1546 UB 117, Lac. = RIC., X., 2897
1547 UB 116, Lac., 87 = RIC., X., 2898

1548 UB 118, Lac., 88 = RIC., X., 2899
1549 Coh., Laf., 11 = RIC., X., 2905
1550 Lac., 1 = RIC., X., 3001
1551 Lac. = RIC., X., 3002
1552 Lac. 4 = RIC., X., 3003
1553 Lac., Coh., 3 = RIC., X., 3209
1554 Lac. = RIC., X., 3658
1555 Lac.44, 137 = RIC., X., 3659
1556 H. 6 a = RIC., X., 1019
1557 H. 7a, b. = RIC., X., 1021
1558 H. 7a, b. = RIC., X., 1022
1559 H. 7a, b. = RIC., X., 1023

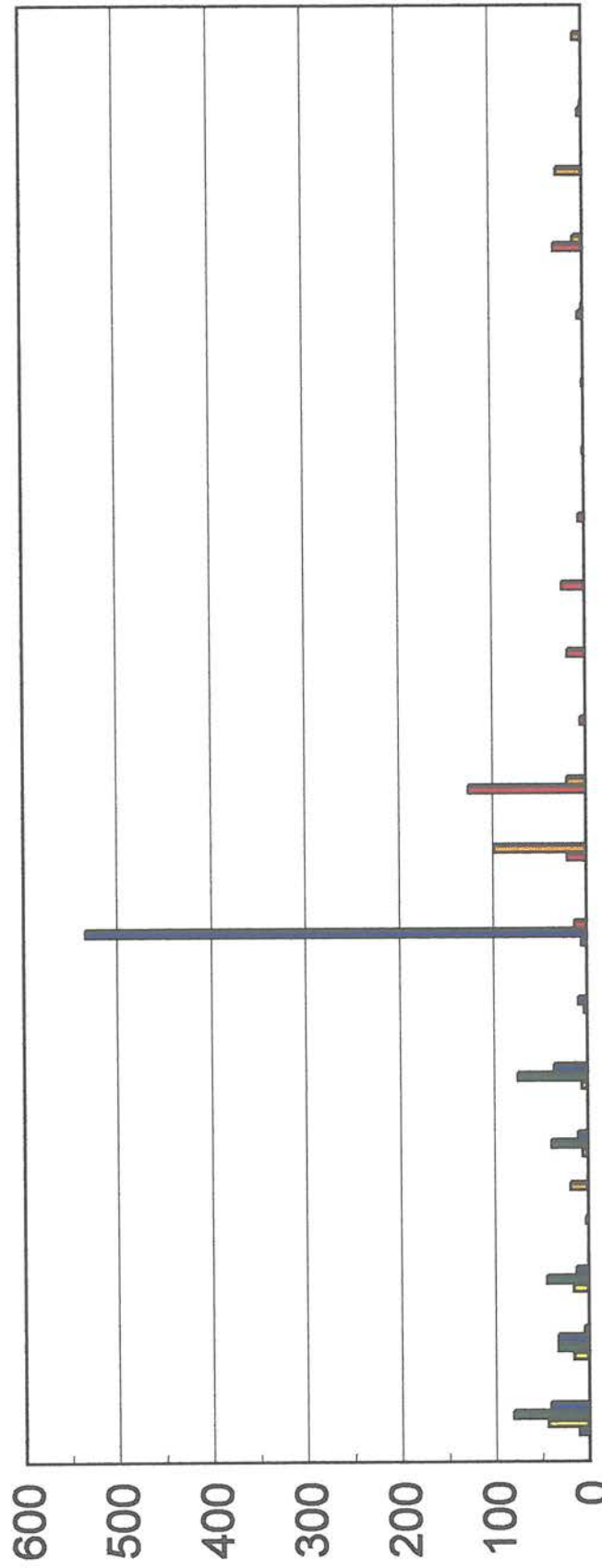
4.5 CONCLUSIONS ESTADÍSTIQUES

Quantitat total de monedes relatives a "Salvs" per segles.

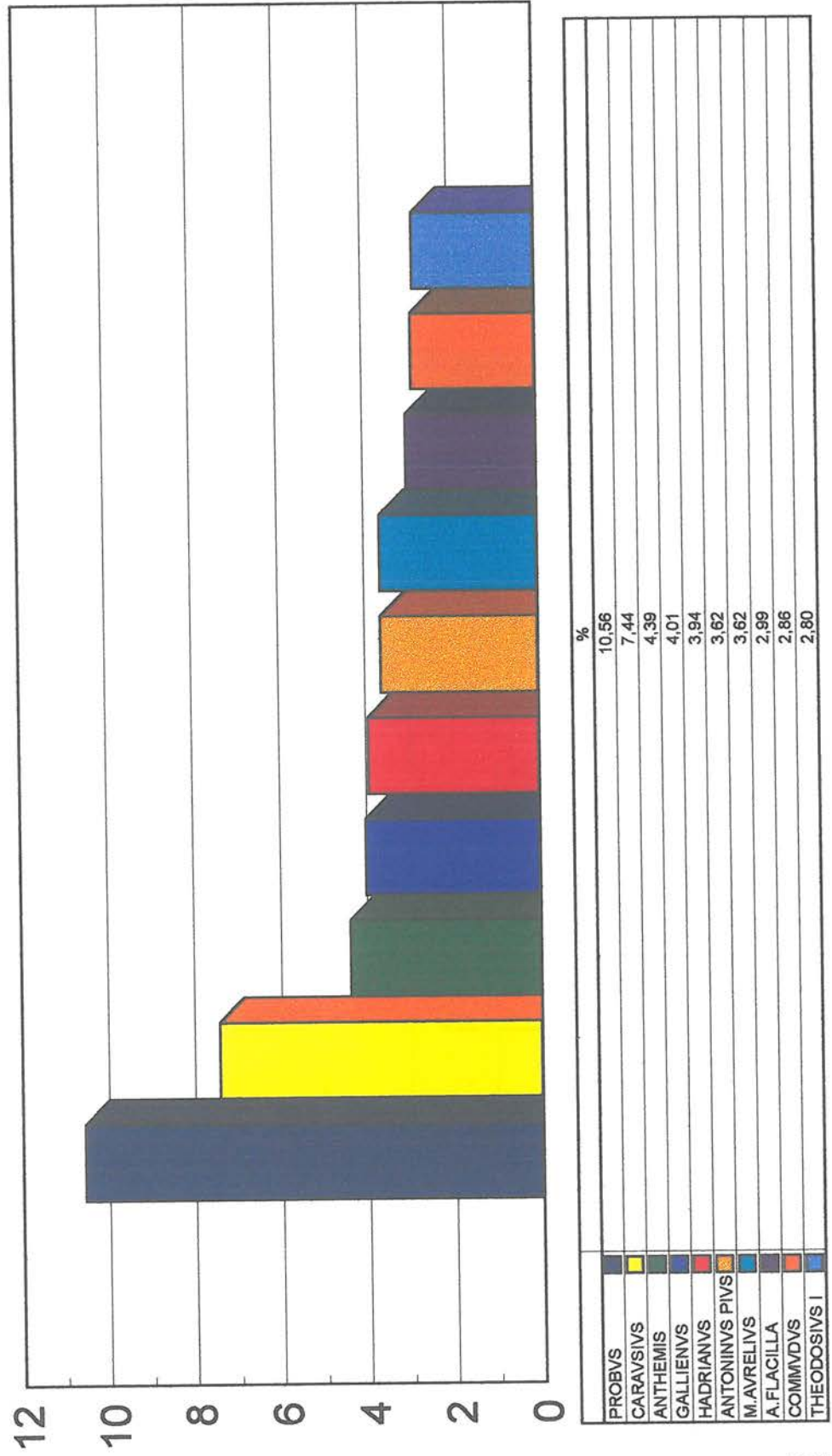
Segle I a. C.	Segle I d. C.	Segle II d. C.	Segle III d. C.	Segle IV d. C.	Segle V d. C.
10	94	283	651	342	191

Monedes relatives a "Salvs" des del segle I a. C. fins al V d. C.

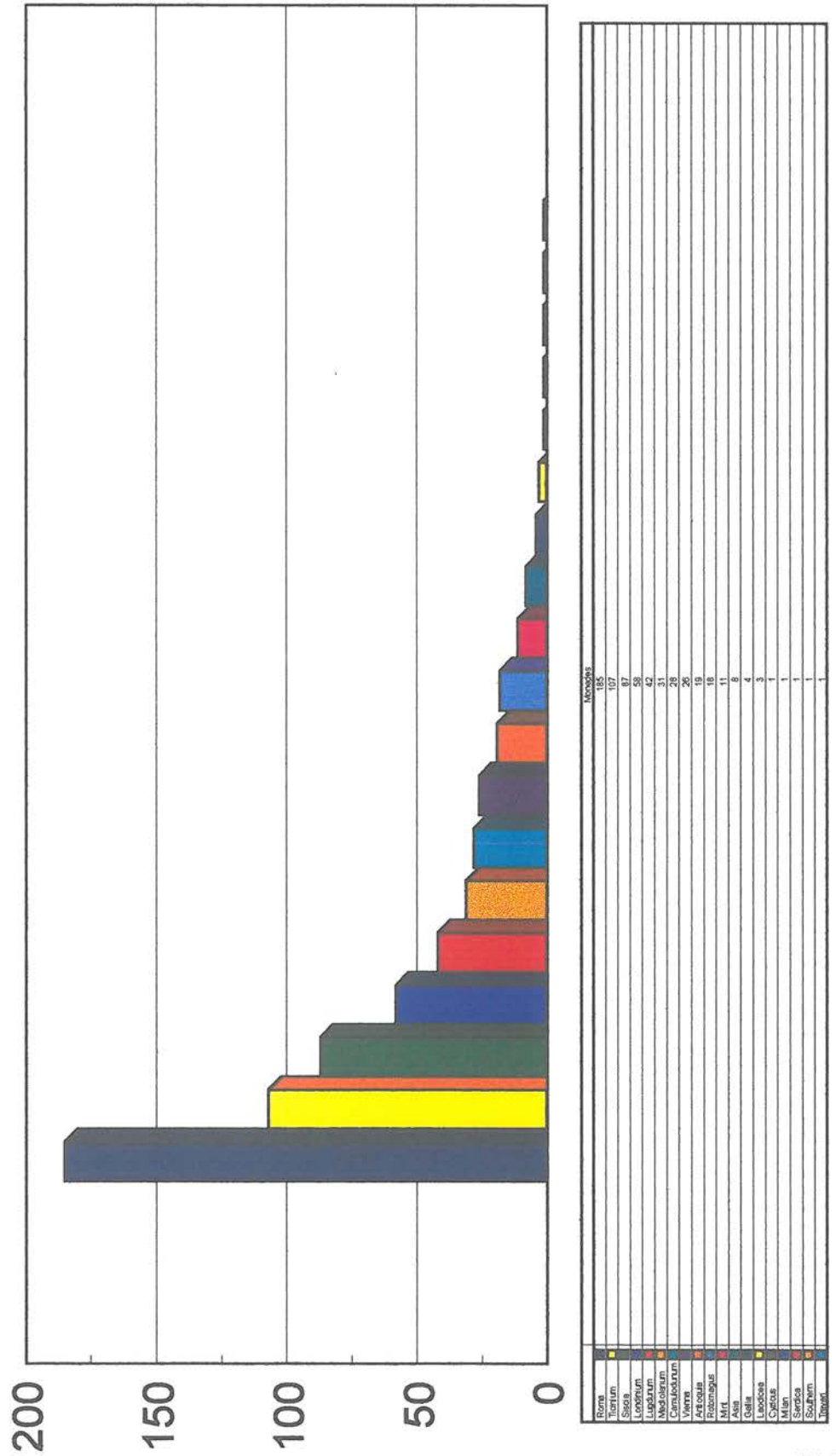

	Densils	Aurfs	As	Semts	Dupondis	Sestabris	Quinatis	Antoninians	Soldis	AE 12-13	AE 27-28	AE 20-21	AE 23-25	AE 22-23	AE 16-20	AE 26-27	AE 3	AE 2	AE 4	MIL	Siliques	
Segle I a.C.	10																					
Segle I d. C.	44	16	16	2	5	6																
Segle II d. C.	81	33	45		39	75	3	5														
Segle III d. C.	41	33	13		10	36	9	534														
Segle IV d. C.		4						13	20	126	5	19	25	6	1	1	5	31			4	
Segle V d. C.				19					96	20							1	10	28	1		9

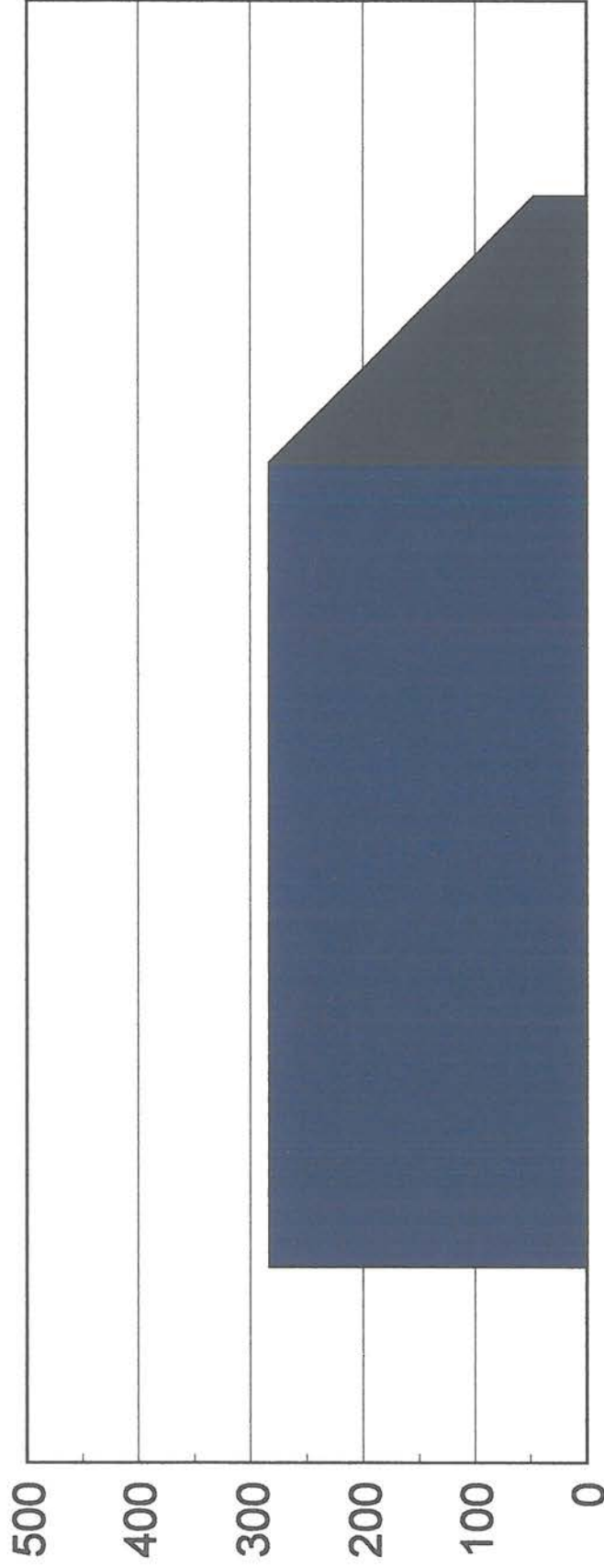
Relació dels 10 personatges que més monedes relatives a "Salvs" van encunyar.

Seques que van encunyar monedes relatives a "Salvs" al llarg del segle III d. C.

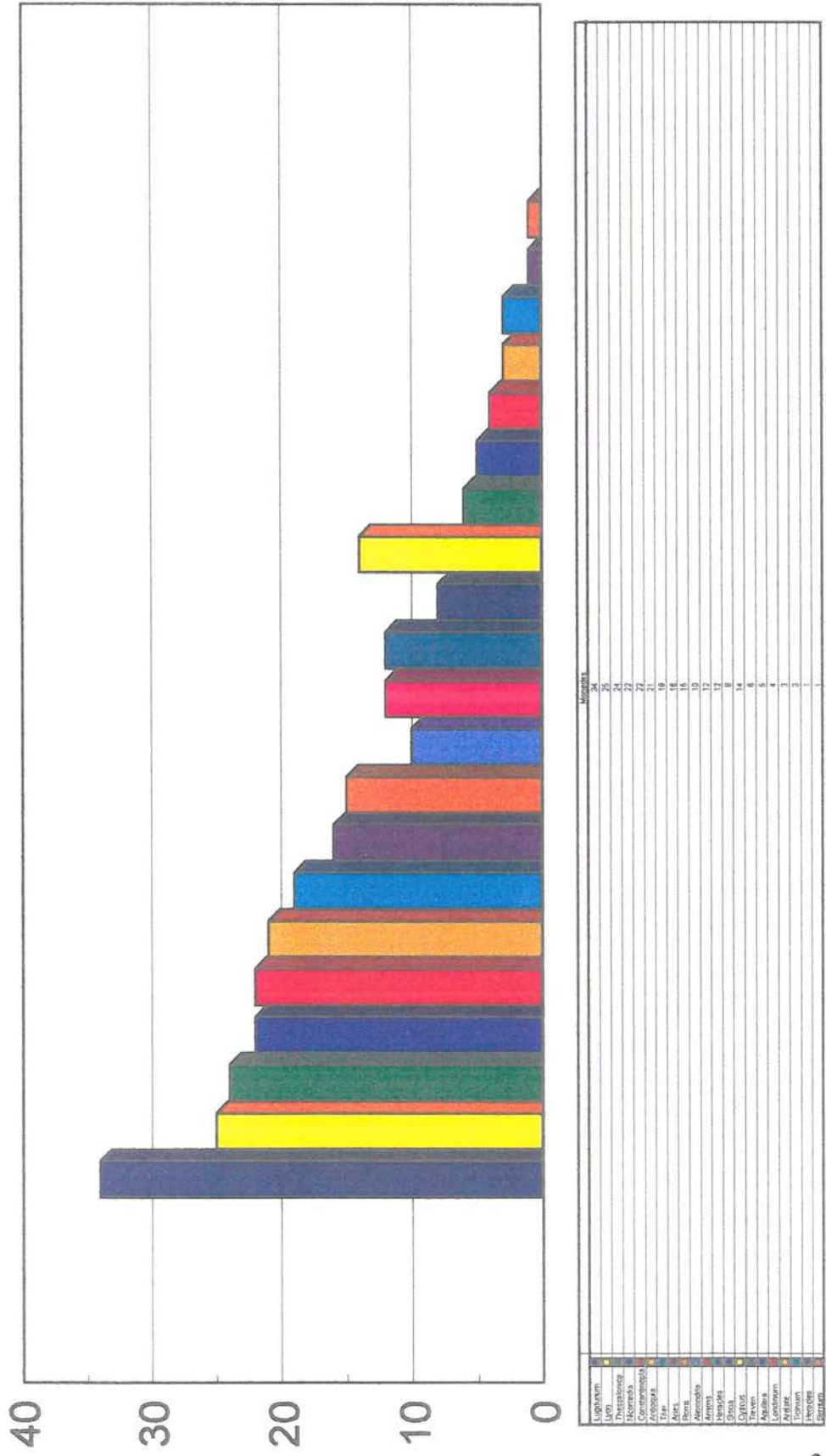

Seques que van encunyar monedes relatives a "Salvs" al llarg del segle II d. C.

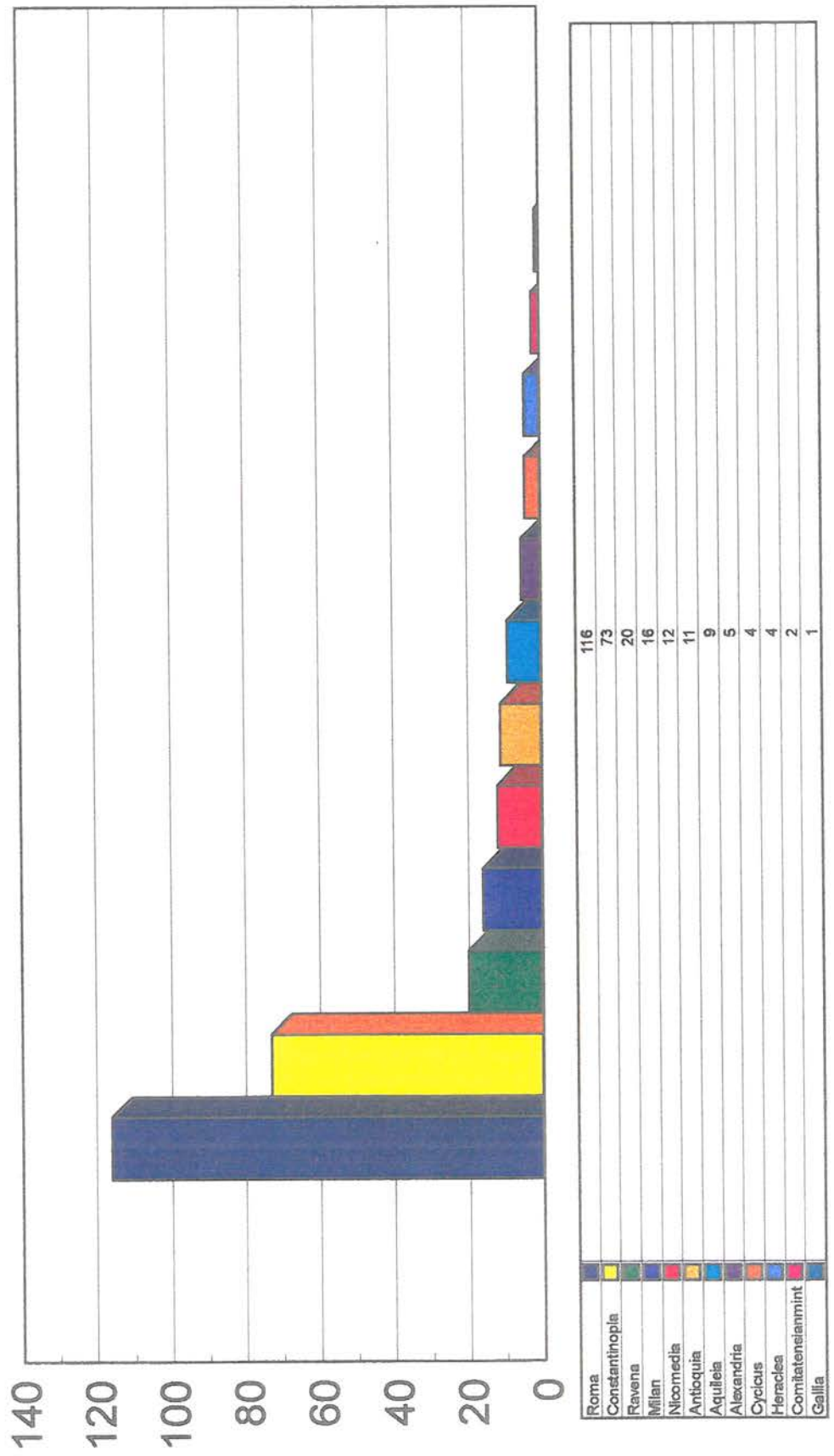

	Monedes
Roma	283

Seques que van encunyar monedes relatives a "Salvs" al llarg del segle IV d. C.

Seqes que van encunyar monedes relatives a "Salvs" al llarg del segle V d. C.

ESTUDI ESTADÍSTIC DE LES TIPOLOGIES

***TIPOLOGIES MÉS UTILITZADES
REFERIDES A UN TOTAL DE 1571 MONEDES:**

ANVERS

Nº 205: 191 monedes (12,15%)

Nº 65: 142 monedes (9,03%)

Nº 17: 141 monedes (8,97%)

Nº 101: 115 monedes (7,32%)

REVERS

Nº 50: 74 monedes (17,44%)

Nº 181: 97 monedes (6,17%)

Nº 105: 66 monedes (4,20%)

Nº 207: 65 monedes (4,13%)

Nº 205 :Bust vestit, cuirassat i perlat-diademata a la dreta.

Nº 65: Bust radiat i vestit a la dreta.

Nº 17: Bust llorejat a la dreta.

Nº 101: Bust radiat i cuirassat a la dreta.

Nº 50: La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans.

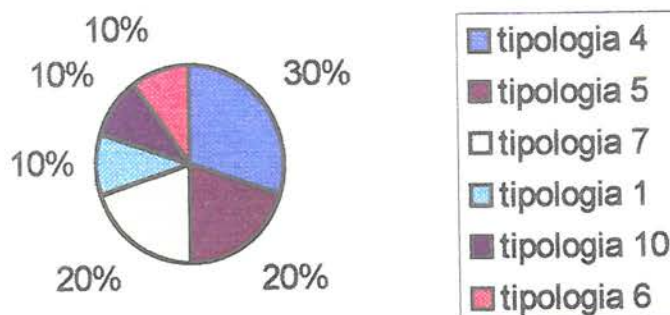
Nº 181: Victòria avançant a l'esquerra portant amb la mà dreta trofeu que descansa damunt l'espatlla. A l'esquerra arrastra un captiu. En el camp \ddagger .

Nº 105: La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.

Nº 207: Cristograma flanquejat per A i ω .

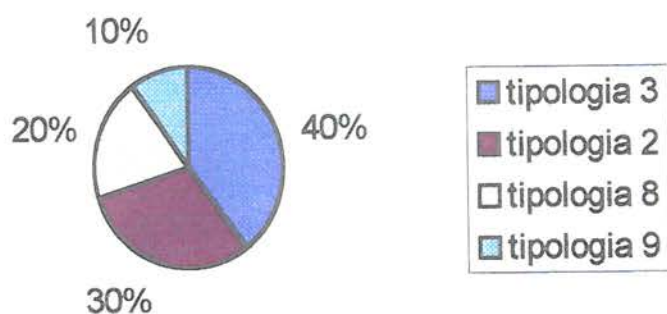
***TIPOLOGIES MÉS UTILITZADES PER SEGLES.**

ANVERS / S.I a.C.

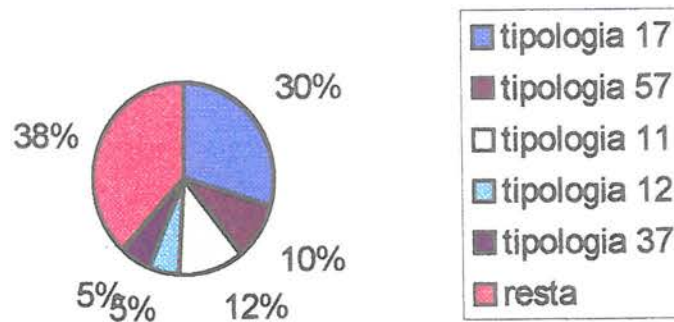
- 1 Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. A l'entorn torqués.
- 4 Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués.
- 5 Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués. Marca de control.
- 6 Cap de Salus diademat a la dreta amb collar de perles al coll. Al dessota llegenda i a l'entorn torqués. Lletra grega.
- 7 Cap de salus llorejat a la dreta, al darrera llegenda.
- 10 Cap del sol radiat a la dreta; al darrera mànec de corretja sense cinta.

REVERS / S.I a.C.

- 2 Victòria en biga a la dreta, amb palma i guiant els cavalls; al dessota símbol.**
- 3 Victòria en biga a la dreta, amb palma i guiant els cavalls.**
- 8 La Salus dempeus a l'esquerra i recolzada a una columna. Amb la mà dreta agafa una serp, la cua de la qual s'enrosca a la base de la columna.**
- 9 Cadira curial, amb llegenda al seient i a l'exerg.**

ANVERS / S.I d.C.

11 Bust a la dreta.

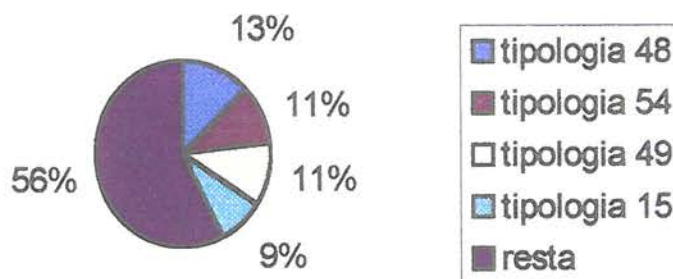
12 Bust a l'esquerra.

17 Bust llorejat a la dreta.

37 Victòria dempeus a la dreta damunt d'un globus, portant a la mà dreta corona de llorer i a l'esquerra palma.

57 Bust llorejat a la dreta amb aegis.

REVERS / S.I d.C.

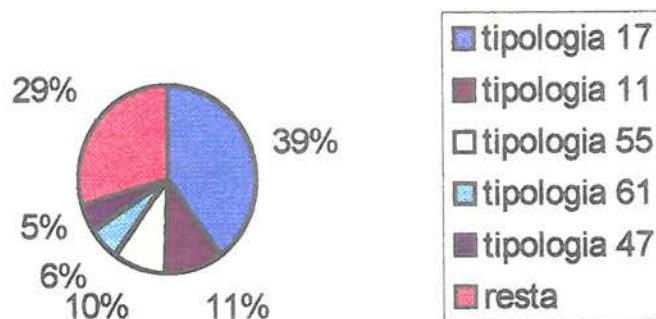
15 Mart amb casc despullat de peu a l'esquerra i amb el cap girat a la dreta. A la mà dreta porta vexílium i a l'esquerra parazonium

48 Figura femenina (Fortuna ?) de peu a l'esquerra. Amb el peu dret aixafa un globus al temps que ofereix sacrifici en un altar. A la mà dreta porta pàtera i al braç esquerra timó en posició vertical.

49 La Salus asseguda a l'esquerra. A la mà dreta porta pàtera i a l'esquerra ceptre vertical.

54 Altar en forma de temple.

ANVERS / S.II d.C.

11 Bust a la dreta.

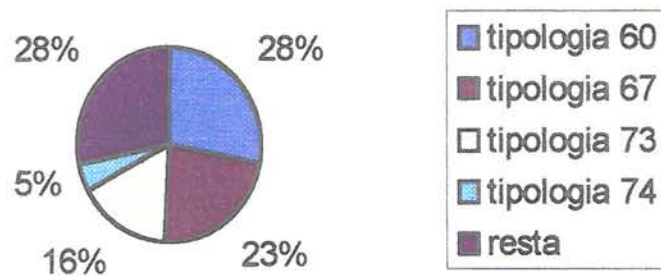
17 Bust llorejat a la dreta.

47 Bust llorejat i vestit a la dreta.

55 Bust vestit a la dreta.

61 Bust llorejat, vestit i cuirassat a la dreta.

REVERS / S.II d.C.

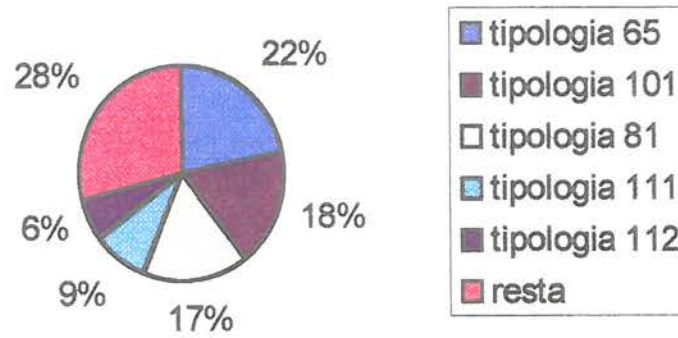
60 La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.

67 La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp enroscada en un altar rodó i portant ceptre.

73 La Salus dempeus a l'esquerra alimentant una serp enroscada en un altar rodó.

74 La Salus dempeus a l'esquerra portant timó i globus i alimentant a una serp enroscada en un altar rodó.

ANVERS / S.III d.C.

65 Bust radiat i vestit a la dreta.

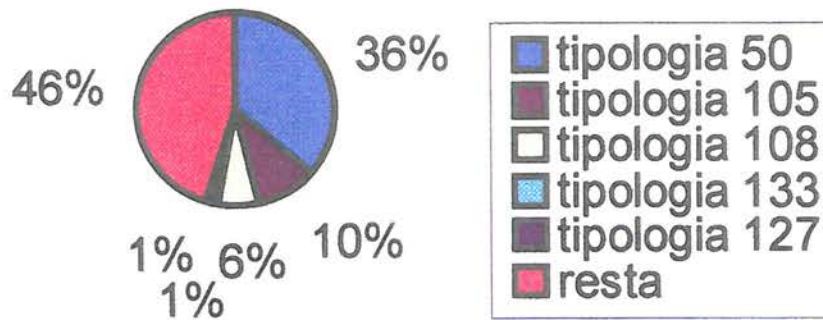
81 Bust radiat, vestit i cuirassat a la dreta.

101 Bust radiat i cuirassat a la dreta.

111 Bust radiat a l'esquerra amb mantell imperial i ceptre acabat amb àliga.

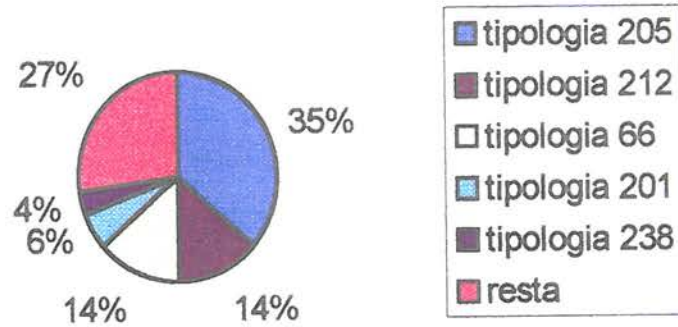
112 Bust radiat, cuirassat i amb casc a l'esquerra portant espasa i escut.

REVERS / S.III d.C.

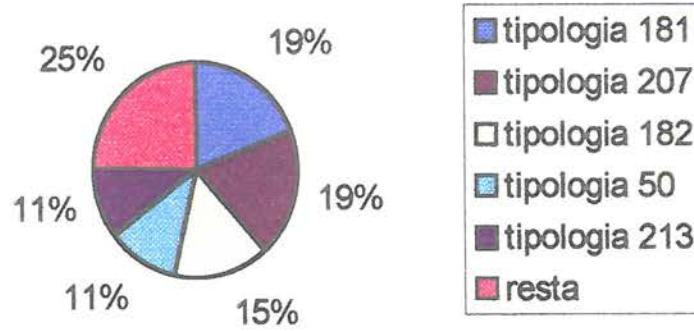
- 50 La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans.
- 105 La Salus asseguda a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.
- 108 La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre.
- 127 La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar.
- 133 La Salus dempeus a l'esquerra alimentant a una serp que surt d'un altar i portant ceptre i pàtera.

ANVERS / S.IV d.C.

- 66** Bust vestit i cuirassat a la dreta.
- 201** Bust a la dreta amb el cabell recollit i ondulat.
- 205** Bust vestit, cuirassat i perlat-diademat a la dreta.
- 212** Bust vestit amb una toca elaborada, llaç al coll i mantell a la dreta.
- 238** Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades, coronat per la mà de Déu amb diadema de joies al front.

REVERS / S.IV d.C.

50 La Salus dempeus a la dreta alimentant a una serp amb les mans.

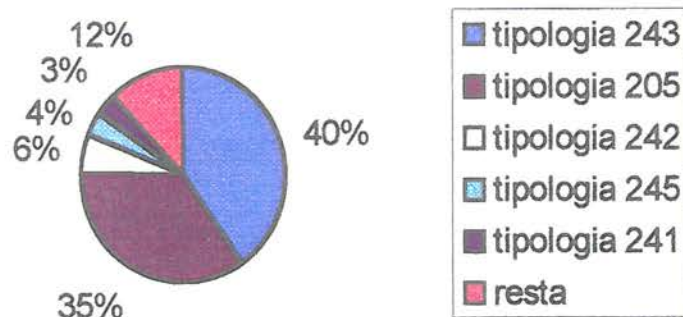
181 Victòria avançant a l'esquerra portant amb la mà dreta trofeu que descansa damunt l'espatlla. A l'esquerra arrastra un captiu. En el camp $\frac{P}{\text{}} \text{ } .$

182 Victòria en moviment a l'esquerra portant trofeu que descansa a l'espatlla i arrastrant captiu.

207 Cristograma flanquejat per A i ω .

213 La Victòria asseguda a la dreta escrivint \times en un escut que resta recolzat a una petita columna.

ANVERS / S.V d.C.

205 Bust vestit, cuirassat i perlat-diademat a la dreta.

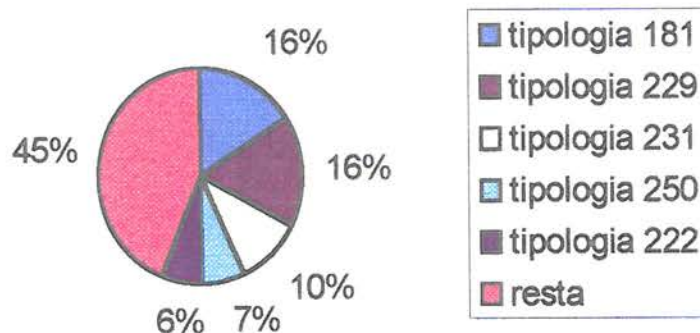
241 Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades, amb Creu a l'espatlla.

242 Bust femení perlat-diademat, vestit i portant collar i arracades.

243 Bust frontal amb casc, diademat i cuirassat amb llança damunt l'espatlla que li passa per darrera el cap. La Cuirassa de l'espatlla decorada amb un cavaller matant un enemic.

245 Bust amb casc frontal, perlat-diademat, vestit i cuirassat, amb llança a la mà dreta sobre l'espatlla que li surt per darrera el cap; escut sobre l'espatlla esquerra.

REVERS / S.V d.C.

181 Victòria avançant a l'esquerra portant amb la mà dreta trofeu que descansa damunt l'espatlla. A l'esquerra arrastra un captiu. En el camp † .

222 Dos emperadors asseguts en un tron frontalment, vestits amb robes consulars i portant símbol i ceptre de Creu. Damunt i entre ells estrella.

229 Dos emperadors dempeus en posició frontal, portant llances i aguantant un globus amb una Creu al dalt.

231 Dos emperadors coronats asseguts en un tron en posició frontal, vestits i cuirassats i portant símbol i ceptre de Creu.

250 Victòria asseguda a la dreta amb cuirassa i suportant amb el seu genoll esquerra un escut en el que escriu ✕ senyalat amb punts.

***TIPOLOGIES PER PERSONATGES**

Número de monedes entre parèntesi

<u>REPÚBLICA</u>	<u>TIPOLOGIA ANVERS</u>	<u>TIPOLOGIA REVERS</u>
IVNIA (91 a.C./I)	4 (3) , 5 (2) , 6 (1) , 1 (1)	3 (4) , 2 (3)
ACILIA (49 a.C/I)	7 (2)	8 (1) , 9 (1)
CLAVDIA (41 a.C./I)	10 (1)	8 (1)
<u>IMPERI</u>		
AVGVSTVS (27a.C.-14 d.C./I a.C.-I d.C.)	11 (9) , 12 (2) , 19 (2) , 17 (1) , 21 (1)	15 (8) , 20 (2) , 18 (2) , 16 (1) , 13 (1) , 14 (1)
TIBERIVS (14-37/I)	12 (3) , 22 (1)	20 (3) , 23 (1)
LIVIA DRVSILLA (IVLIA)	24 (2)	25 (1) , 26 (1)
CAESONIA (37-38/I)	27 (2)	17 (2)
NERO (54-68/I)	17 (7)	28 (7)
GUERRES CIVILS (68-69/I)	37 (5) , 34 (3) , 40 (3) , 36 (2) , 30 (1) , 32 (1) , 22 (1) , 39 (1)	21 (10) , 35 (2) , 31 (1) , 33 (1) , 38 (1) , 41 (1) , 42 (1)
GALBA (68-69/I)	17 (5) , 46 (3) , 43 (2) , 47 (2) , 11 (2) , 45 (1) , 44 (1) , 7 (1)	48 (12) , 49 (5)
VESPASIANVS (69-79/I)	17 (6) , 43 (2)	49 (4) , 28 (3) , 50 (1)
TITVS (79-81/I)	43 (1) , 17 (1) , 51 o 52 (1)	49 (1) , 54 (1) , 28 (1)
IVLIA (91/I)	55 (1)	28 (1)
DOMITIANVS (81-96/I)	57 (9) , 17 (3) , 17 o 46 (2)	54 (9) , 53 (4) , 28 (1)
NERVA (96-98/I)	17 (4)	58 (4)
TRAIANVS (98-117/I-II)	47 (6) , 17 (1)	60 (6) , 59 (1)
HADRIANVS (117-138/II)	17 (23) , 62 (9) , 11 (8) , 61 (6) , 47 (4) , 51 (4) , 63 (3) , 55 (3) , 64 (2)	60 (31) , 68 (9) , 69 (4) , 67 (5) 59 (4) , 50 (4) , 28 (2) , 70 (2) , 71 (1)
AELIVS (136-138/II)	11 (4) , 66 (3)	60 (5) , 67 (1) , 72 (1)
ANTONINVS PIVS (138-161/II)	17 (34) , 46 (3) , 11 (3) , 17 o 55 (2) , 55 o 61 (2) , 51 (9) , 17 o 46 (1) , 65 (1) , 52 (1) , 47 (1)	67 (23) , 74 (12) , 60 (10) , 71 (3) , 73 (2) , 78 (2) , 75 (2) , 50 (1) , 76 (1) , 77 (1)
FAVSTINA I	55 (6) , 11 (1)	60 (2) , 67 (2) , 29 (2) , 74 (1)
M. AVRELIVS (161-180/II)	17 (18) , 66 (8) , 55 (6) , 51 (6) , 11 (5) , 61 (4) , 80 (3) , 79 (2) , 46 (2) , 47 (1) , 12 (1) , 81 (1)	73 (32) , 67 (14) , 85 (2) , 50 (2) , 60 (2) , 83 (2) , 84 (2) , 82 (1)
FAVSTINA	11 (7) , 86 (4) , 87 (4) , 55 (2) , 56 (2) , 12 (1)	60 (13) , 75 (6) , 67 (1)
L. VERVS (161-169/II) .	55 (4) , 79 (2) , 66 (2) , 11 (1) , 51 (1) , 17 (1)	73 (11)
LVCILLA	55 (3)	60 (2) , 67 (1)

COMMVDVS (177-192/II)	17(28), 61(5), 47(3), 51(3), 11(2), 55(1), 55 o 79(1)	67(18), 88(7), 60(6), 89(5), 50(3), 90(1), 91(3), 73(1), 92(1)
CRISPINA	17(2)	60(2)
PESCENIVS NIGER (193-194/II)	17(5)	93(4), 94(1)
SEPTIMIUS SEVERUS (193-211/II-III)	17(14)	60(5), 96(7), 95(1), 73(1)
CARACALLA (198-217/II-III)	17(3), 47(3), 61(1)	99(3), 60(1), 98(1), 97(1), 100(1)
MACRINVS (217-218/III)	80(12), 61(4), 47(3), 81(2), 17(1), 65(1), 101(1)	75(13), 85(5), 102(5), 103(1)
ELAGABALVS (218-222/III)	47(4), 65(2), 101(2), 61(2)	508, 74(1), 60(1)
SEVERVS ALEXANDER (222-235/III)	47(10), 61(5), 65(2), 81(1), 51(1), 17(1)	60(18), 50(1), 104(1)
MAXIMINVS I (235-238/III)	80(7), 81(2), 101(2)	105(11)
MAXIMVS (238/III)	11(2)	60(2)
GORDIANVS III (238-244/III)	61(6), 81(3)	50(5), 60(3), 106(1)
PHILIPPVS (244-249/III)	61(6), 81(4)	50(6), 67(3), 73(1)
HOSTILIANVS (251/III)	61(1)	67(1)
		67(6), 50(4)
TREBONIANVS GALLVS (251-253/III)	81(5), 61(5)	50(6), 67(1)
VOLUSIANVS (251-253/III)	81(5), 61(2)	107(1), 60(1)
AEMILANVS (253/III)	81(1), 61(1)	107(1), 60(1)
VALERIANVS (253-260/III)	65(8), 81(3), 47(1)	50(7), 108(3), 109(2)
GALLIENVS (253-268/III)	51(19), 101(18), 65(8), 52(6), 173(5), 81(3), 80(1), 172(1), 17(1), 174(1)	108(28), 50(12), 106(10), 126(5), 110(2), 105(3), 124(1), 127(1), 125(1)
SALONINA	116(3), 174(1)	50(2), 127(1), 108(1)
POSTVMVS (259-268/III)	65(13), 81(11), 47(3), 61(1), 120(1), 121(1)	177(3), 144(3), 146(4), 50(3), 141(3), 137(2), 138(2), 135(2), 105(2), 140(2), 139(1), 142(1), 143(1), 145(1)

VICTORINVS (268-270/III)	101 (4) , 114 (3) , 65 (2) , 81 (2) , 122 (1) , 123 (1)	50 (10) , 147 (3)
TETRICVS (270-273/III)	101 (7) , 81 (6) , 65 (3) , 51 (2) , 80 (1)	150 (5) , 149 (5) , 152 (2) , 153 (2) , 155 (1) , 148 (1) , 154 (1) , 108 (1) , 151 (1)
TETRICVS II (270-273/III)	65 (6) , 51 (1)	157 (2) , 158 (1) , 156 (1) , 151 (1) , 50 (1) , 137 (1)
CLAVDIVS II GOTHICVS (268-270/III)	65 (13) , 52 (8) , 51 (6) , 101 (2) , 176 (2) , 80 (1) , 175 (1)	130 (13) , 108 (5) , 127 (4) , 131 (3) , 12 6 (3) , 128 (2) , 129 (1) , 132 (1) , 50 (1)
TACITVS (275-276/III)	81 (12) , 101 (3) , 51 (2) , 111 (1)	50 (9) , 105 (7) , 127 (2)
FLORIANVS (276/III)	65 (4) , 81 (2)	108 (4) , 50 (2)
PROBVS (276-282/III)	101 (58) , 111 (54) , 112 (39) , 65 (10) , 113 (2) , 178 (1) , 47 (1) , 81 (1)	50 (109) , 105 (31) , 127 (14) , 133 (6) , 135 (3) , 134 (2) , 136 (1)
CARVS (282-283/III)	65 (1)	50 (1)
NVMERIANVS (283-284/III)	80 (1)	105 (1)
CARINVS (283-285/III)	65 (4) , 81 (4) , 114 (3) , 115 (3) , 61 (1)	50 (14) , 105 (1)
MAGNIA VRBICA	116 (1)	105 (1)
DIOCLECIA (284-305/III-IV)	65 (5) , 81 (4) , 101 (2) , 111 (1) , 117 (1) , 17 (1)	50 (13) , 108 (1)
AMANDVS (285-286/III)	81 (1)	171 (1)
CARAVSIVS (287-293/III)	65 (57) , 81 (43) , 101 (11) , 47 (2) , 114 (2) , 61 (1) , 80 (1)	108 (41) , 50 (21) , 161 (12) , 105 (6) 16 2 (5) , 164 (4) , 106 (3) , 166 (3) , 133 (3) , 163 (2) , 146 (2) , 106 (2) , 159 (1) , 160 (1) , 134 (1) , 165 (1) , 167 (1) , 97 (1)
ALLECTVS (293-296/III)	101 (7) , 65 (6) , 80 (2) , 47 (1) , 81 (1)	50 (13) , 169 (2) , 105 (1) , 108 (1)
MAXIMIANVS HERCVLEVS (286-305/III-IV)	101 (8) , 81 (8) , 65 (6) , 111 (4) , 112 (2)) , 17 (2) , 80 (1) , 118 (1) , 119 (1)	50 (33)
CONSTANTINVS I (293-306/III-IV)	17 (2) , 81 (1) , 65 (1) , 192 (1)	50 (4) , 191 (1)
SEVERVS II (306-307/IV)	17 (1)	50 (1)
MAXIMINVS II (309-313/IV)	17 (1)	50 (1)

LICINIUS I (308-324/IV)	17 (1)	108 (1)
CONSTANTINUS I (307-337/IV)	198 (3) , 200 (2) , 199 (1) , 192 (1)	191 (2) , 196 (2) , 193 (1) , 194 (1) , 195 (1)
FAVSTA	201 (19)	202 (19)
CONSTANS (337-350)	203 (1)	204 (1)
CONSTANTINUS II (337-361/IV)	205 (3) , 203 (3) , 206 (1)	207 (6) , 204 (1)
MAGNENTIVS (350-353/IV)	66 (36)	207 (35) , 208 (1)
DECENTIVS (351-353/IV)	79 (14) , 66 (11)	207 (24) , 208 (1)
VALENTINIANVS I (364-375/IV)	209 (3) , 205 (2)	211 (3) , 210 (2)
VALENS (364-378/IV)	209 (5) , 205 (3)	211 (5) , 210 (3)
VALENTINIANVS II (375-392/IV)	205 (32)	181 (28) , 182 (4)
THEODOSVS I (379-395/IV)	205 (43) , 206 (1)	181 (20) , 182 (24)
AELIA FLACCILLA	212 (47)	213 (36) , 214 (10) , 215 (1)
ARCADIUS (383-408/IV)	205 (41)	182 (23) , 181 (18)
AELIA-EVDOKIA	238 (12) , 239 (2) , 251 (1)	186 (5) , 183A (3) , 183B (1) , 184A (1) , 184B (1) , 116A (1) , 116B (1) , 249 (1) , 185 (1)
HONORIVS (393-423/IV-V)	205 (25)	181 (18) , 182 (6) , 219 (1)
GALA-PLACIDIA	242 (7) , 241 (4) , 240 (1) , 238 (1)	250 (13)
JOHANNES (423-425/V)	205 (6)	181 (6)
THEODOSIVS II (402-450/V)	243 (12) , 205 (6) , 244 (1)	222 (8) , 181 (6) , 221 (4) , 223 (1)
PVLCHERIA	238 (2) , 242 (2)	187A (1) , 187B (1) , 186 (1) , 13 (1)
VALENTINIANVS III (425-455/V)	205 (6) , 243 (4) , 206 (1)	222 (4) , 220 (2) , 219 (2) , 224 (1) , 217 (1) , 181 (1)

EUDOXIA	248 (2)	225 (2)
HONORIA	241 (2)	217 (2)
MARCIVS (450-457/V)	205 (3)	13 (3)
LEO I (457-474/V)	205 (13) , 243 (3) , 206 (3)	226 (8) , 13 (5) , 217 (3) , 190A (1) , 190 B (1) , 190 (1)
ALEIA-VERINA	242 (2)	186 (2)
LEO II (473-474/V)	243 (4)	228 (2) , 227A (1) , 227B (1)
LIBIVS-SEVERVS III (461-465/V)	206 (2)	217 (2)
ANTHEMIVS (467-472/V)	243 (54) , 245 (7) , 206 (4) , 205 (3) , 246 (1)	229 (31) , 231 (20) , 233 (6) , 217 (5) , 234 (3) , 230 (2) , 232 (1) , 235 (1)
OLYBRIVS (472/V)	205 (2) , 247 (1)	220 (2) , 236 (1)
JULIVS NEPOS (474-475/V)	205 (1)	217 (1)
ZENO (474-491/V)	205 (2)	217 (2)
BASILISCVS (475-476/V)	243 (4)	228 (3) , 237 (1)

LLEGENDES AMB SALVS

ALVS AVG
CN·ATEL·FLAC·CN·POM·FLAC·II·VIR·Q·V·I·N·C·/SAL·AVG
COS·III·S·C·SALVS AVGVSTI
IOM/SPQR VS/PR S IMP CAE/QUOD PER EV/R PIN AMP/AT Q TR AV/SE
IOVI/VOT SVSC/PRO SAL/CAES AVG/SPQR
L MESCINIVS RVFVS III VIR/SPQR VP/S PR S ET/RET AVG
M·IVLIVS·SETTAL·L·SEST·CELER·II·VIR·/SAL/AVG/C·I·I·A
P·M·TR·P·COS·III·-SAL·AVG
P·M·TR·P·COS·III·-SALVS AVG
P·M·TR·P·COS·VI·P·P·S·P·Q·R·-SALVS AVG
PARTICO P M TR P COS VI PPSQR-SALVS AVG
PM·TR·P·COS·DES·III·SALVS AVG
PM·TR·P·COS·II·SALVS AVG
PONT·MAX·TR·POT·COS·II·S·C·SALVS·AVG
SALVS
SAL AVG
SAL/REI/P I
SAL/REI/P I
SAL/REI/P I
SAL/REI/PVI
SAL/REI/PVI
SAL·AVG·P·M·TR·P·XII IMP·VIII COS·V·P·P·S·C·
SAL·AVG·P·M·TR·P·XIII IMP·VIII COS·V·P·P·S·C·
SAL·AVG·P·M·TR·P·XIII COS·V·P·P·
SAL·GEN·HUM·
SAL·GEN·HVM·COS·VI P·P·S·C
SA-LVS
SALV
SALVS
SALVS ANTONINI AVG
SALVS ANTONINI AVG SC
SALVS AVG
SALVS AVG C·S·
SALVS AVG NOSTRI
SALVS AVG S·C
SALVS AVG SPQR
SALVS AVG TR·P·VII IMP·III COS·III·P·P·S·C
SALVS AVG TR·P·VIII IMP·V COS·III·P·P·S·C·
SALVS AVG TR·P·VIII IMP·VI COS·III·P·P·S·C·
SALVS AVG·COS·III S·C·
SALVS AVG·TR·P·VII IMP·V COS·III·P·P·S·C·
SALVS A-VGG NN
SALVS AVGG
SALVS AVGG S C
SALVS AVGG-ET CAESS NN
SALVS AVGGG
SALVS AVGVS
SALVS AVGVS S C
SALVS AVGVSTA
SALVS AVGVSTA S·C
SALVS AVGVSTI
SALVS AVGVSTI S·C
SALVS DD NN AVG ET CAES

SALVS ET LIBERTAS
 SALVS ET SPES REI PVB-LICAE
 SALVS ET SPES REIPVBLICAE
 SALVS EXERCITI
 SALVS GEN HUMANI
 SALVS GENE HUMANI
 SALVS GENER HUMANI
 SALVS GENERI HUMANI
 SALVS GEN-ERIS HUMANI
 SALVS GENERIS HUMANI
 SALVS III
 SALVS III AVG
 SALVS ITAL
 SALVS MILITVM
 SALVS MVNDI
 SALVS ORIENTIS FELICITAS OCCIDENTIS
 SALVS P·M·TR·P·VIII IMP·VII COS·III·P·P·S·C
 SALVS P·M·TR·P·X IMP·VII COS·III·P·P·S·C·
 SALVS P·M·TR·P·XI IMP·VII COS·V·P·P·S·C·
 SALVS POSTVMI AVG
 SALVS PROVINCIVM
 SALVS PVBLI
 SALVS PVBLIC
 SALVS PVBLICA
 SALVS PVBLICA S·C
 SALVS REI P·VBLICAE
 SALVS REI PVBLICAE
 SALVS REI PVBLICAE C
 SALVS REI-IP·VBLICAE
 SALVS REIP DANVBIVS
 SALVS R·EIP VBLICAE
 SALVS R·EIP·UBLICA
 SALVS REI-PVBLIC-AE
 SALVS R·EIP·VBLICAE
 SALVS R·EIPV·BLICAE
 SALVS RE-I·PVBLICAE
 SALVS RE-IPV·BLICAE
 SALVS REI-PV·BLICAE
 SALVS REI-PVBLICAE
 SALVS REI-PVBLICAE B
 SALVS REI-PVBLICAE S
 SALVS REIPVB-LICAE
 SALVS REIPVBLI-CAE
 SALVS REIPVBLIC-AE
 SALVS REIPVBLICAE
 SALVS REI-PVBLICE
 SALVS REI-RVBLICAE C
 SALVS REIP
 SALVS RE-PVBLICAE
 SALVS RE-PVB-VBLICE
 SALVS RI-EIP-VBLICAE
 SALVS R-PVBLICA
 SALVS R-PVRLCA
 SALVS R-PVRLICA
 SALVS S·C·
 SALVS·AVG·COS·II·S·C·
 SALVS·AVG·COS·III
 SALVS·AVGVSTA·PERM·AVGVSTI

SALVS-COS-III
 SALVS-PVBL-P-M-TR-P-S-C
 SALVS-ET SPES REI PVB-LICAE
 SALVS-ET SPES REIPVB-LICAE
 SALVS-ET SPES REIPVB-LICAE
 SALVT AVG
 SALVTARIS
 SALVTI AVG
 SALVTI AVG-COS-III
 SALVTI AVG-COS-III-S-C
 SALVTI AVG-COS-TRIB-POT-S-C
 SALVTI AVG-S-C
 SALVTI AVGG
 SALVTI AVGVS
 SALVTI AVGVST S-C
 SALVTI AVGVSTAE
 SALVTI AVGVSTAE S-C
 SALVTI AVGVSTI
 SALVTI AVGVSTI S-C
 SALVTI AVGVSTOR COS-II-S-C
 SALVTI AVGVSTOR TR-P-XVI-COS-III
 SALVTI AVGVSTOR TR-P-XVII-COS-III
 SALVTI AVGVSTOR TR-P-XVIII-COS-III
 SALVTI AVGVSTOR-TR-P-II-COS-II
 SALVTI AVGVSTOR-TR-P-III-COS-II
 SALVTI AVGVSTOR-TR-P-XV-S-C-COS-III
 SALVTI AVGVSTOR-TR-P-XVI-COS-III-S-C
 SALVTI AVGVSTOR-TR-P-XVII-COS-III-S-C
 SALVTI-AVG-COS-III
 SALVTI-AVG-P-M-TR-P-VI-COS-II-P-P-S-C
 SALVTI-AVG-VSTAE S-C
 SALVTI-AVG-VSTOR-TR-P-XVI COS-III
 SALVTIS
 SC OB R P CVM SALVT IMP CAESAR AVGVS CONS
 SENATVS-POPVLVSQVE-ROMANVS-S-C--SALVS AVG
 SHLVS HVG
 TR-POT-COS-II- SALVS
 TR-POT-COS-II-SALVS-S-C
 VOT P SVSC PRO SAL ET RED IOM SACR
 VOT P SVSC PRO SALVT ET RED IOM SACR
 VOT P SVSC PRO-SAL/RED-IOM/SA-CR
 VOT-SOLV-PRO-SAL-P-R

TOTAL: 153 LLEGENDES

5. DISCUSSIÓ FINAL.

Religió i medicina, medicina i religió, potser mai a l'història de l'home es reflecteix aquesta interdependència amb tanta intensitat com a l'època clàssica. Ni els principals filòsofs i metges grecs van poder deslligar la sort de la seva ciència als designis divins; uns designis divins enquadrats dins del politeisme predominant de les diverses cultures de l'època.

Però amb el temps, tant els deus del panteó grec com els deus indígenes dels primitius pobles latins, amb el pas dels anys, van anar deixant l'exclusivitat de la responsabilitat salutífera del poble per compartir-la amb els metges. I seran precisament aquests metges, els que amb la seva tasca, varen començar a popularitzar la medicina a Roma, ja des de el segle III a.C., com un bon recurs per a confiar-hi el restabliment de la salut. Però serà l'acceptació de la medicina la que l'any 289 d'aquest mateix segle va fer que el poble reclamés el seu deu, Esculapi?. O per contra la qualitat d'aquests metges no era tan bona ni la medicina suficientment desenvolupada per a garantir la protecció del poble davant la greu epidèmia romana d'aquell any?.

Potser, no cal anar tant lluny i pensar que, davant el sentiment d'impotència i feblesa que provoquen les grans adversitats, l'home, casi sempre acaba demanant l'ajut sobrenatural, sobretot s'escau dins el context polític i cultural de l'època (*"(...)l'assimilació d'Asclepi responia a una estratègia política i diplomàtica, tendent a un federalisme amb les colònies gregues de la Magna Grècia" ..o.."(...)Aquesta tendència integradora en relació a divinitats gregues en la religió romana, aspecte característic del seu eclecticisme."*(pàg. 52).

Però a banda de remarcar les múltiples interdependències entre medicina i religió, l'enquadrament contextual i específic de les dues, encara que de forma

independent, era necessària per a la genèrica comprensió del tema.

Gràcies a la Numismàtica, reflectida en aquest treball pel catàleg, ha estat possible avaluar i interpretar les diferents i canviants significacions culturals i culturals que envoltaren el fenomen de la Salus. Amb aquesta, doncs, hem realitzat plegats aquests interessant recorregut per la història de la MEDICINA i RELIGIO a ROMA.

6. CONCLUSIONS

1.- A la numismàtica romana, la Salus la podem trobar referenciada tant en les llegendes com en el simbolisme iconogràfic de les tipologies. La recerca d'aquestes monedes ens ha portat a confeccionar un catàleg de 1.571 peces. En aquest catàleg podem observar que els emperadors PROBVS, CARAVSIVS i ANTHEMIVS, la ceca de Roma i els segles IV i V, han estat els més productius.

2.- L'estudi dels aspectes quantitius i qualitius que hem realitzat tot basant-nos en el nostre catàleg, podrà, a partir d'ara, ésser un punt de referència en la comparació amb posteriors estudis monogràfics d'altres símbols i divinitats.

3.- Objectivament podem concloure que el període de màxima credibilitat "científica" de la medicina romana estaria situat en els dos primers segles de la nostra era (des de la definitiva acceptació dels metges grecs, fins a la mort de Galè). En aquest dos segles hi trobem una producció de monedes dedicades a la deesa Salus molt inferior a la dels segles immediatament següents en els que es produeix una forta devallada de la qualitat mèdica.

De totes maneres, malgrat aquesta objectivació tant evident, no es pot concloure la premisa que la invocació divina en aquests segles, estigui relacionada amb la major o menor credibilitat de la ciència mèdica. Cal assenyalar diverses consideracions al respecte:

- a) La societat romana profundament religiosa pot sol·licitar el favor d'una deesa salutífera no solament per restablir la salut d'un personatge afectat per la malaltia, si no també per preservar-la en una persona sana.
- b) En les monedes dels segles IV i V, la majoria d'invocacions numismàtiques a la Salus, ens apareixen en les llegendes "SALUS REPUBLICAE". Aquí per tant la relació entre la Salus i la medicina (que podria interpretar-se com el desig de Salut pels ciutadans del món romà), ha d'ésser obligatoriament compartida amb el concepte político-econòmic de preservació de les estructures de l'estat; en aquest sentit podem atribuir la forta producció numismàtica a l'important crisi de l'Imperi.
- c) Cal acceptar també la possibilitat que en aquests darrers segles la presència de Salus en les llegendes de monedes de clara simbologia cristiana, i per tant monoteista,

vindria conceptualment despullada de tota connotació divinitzant i es referiria simplement a la definició reglada del propi substantiu salutífer o millor, a una nova traducció més moderna i contextualment més apropiada : “salvaguada o salvació”. Direm també, que aquest període coincideix amb la confirmació històrica de la devallada del culte a Salus (la representació de la qual en el revers de les monedes, tan freqüent en el segle II, és des de la segona meitat del segle IV practicamente inexistente), en la seva concepció llatina i romana, però no escatològica, doncs, és en aquest moment quan d’un culte oficial, es passa a l’atribució a Salus de valors ultramundans de salvació ja no corporal o de l’Estat, sinó de l’ànima fruit de la seva assimilació per les noves corrents orientalizants de caràcter escatològic , d’entre les quals, la més important fou el cristianisme.

4.- Referent a la intencionalitat o significació de representar la Salus en la numismàtica romana, a part dels aspectes anteriorment citats, i referits a l’estructura de l’Estat (salvació o salvaguada) o a la preservació o restabliment (com en el cas d’epidèmies) de la Salut entre els ciutadans romans (Salus generis humani, Salus mundi, Salus republicae...), hi trobem totes aquelles monedes dedicades a la recuperació d’un emperador malalt o ferit. Els exemples més clars els trobem en diverses llegendes, com aquesta d’August : “IOVI/VOT SVSC/PRO SAL/CAES AVG/SPQR?”. Altres en canvi poden esbrinar-se tot relacionant els fets històrics amb les dades que ens proporcionen els atributs imperials a l’anvers de les monedes encunyades amb el revers de Salus i que constaten el moment de l’encunyació.

5.- Com ja hem anunciat en l’apartat de material i mètodes, hem trobat en el catàleg dues monedes on hi apareix la Salus i que foren dedicades a un emperador ja difunt; un cas de Faustina I (Anvers: DIVA FAUSTINA) i un altre de dubtós de Luci Ver, doncs es tracta d’una peça híbrida (DIVVS LVCIVS). L’encunyació de monedes romanes dedicades a emperadors morts no és rara, però sempre s’emmarca dins un simbolisme que generalment evoca motius contextualment apropiats (motius funeraris de reconeixement, de divinitat etc...). El que ja no considerem tan lògic és l’invocar a la Salut per a una persona difunta; una explicació d’aquest fet la podríem trobar en la

interpretació de la creença de la immortalitat de l'ànima per part de la societat romana, en aquest cas la salut podria ser demanada per a l'ànima del difunt. Un altre explicació podria ser l'error en la seva encunyació.

6.- Des de la perspectiva de la producció de monedes relacionades amb Salus, des del segle III, però sobretot al llarg del segle IV, les ceques d'encunyació es localitzen en la seva gran majoria en la meitat oriental de l'Imperi, fet que podria relacionar-se amb la supremacia cultural, política i econòmica d'aquella àrea geogràfica sempre d'enorme influència i tradició helènica.

7.- La present tesi analitza la Salus des d'un punt de vista estatal, públic, i no pas privat. La presència absoluta de monedes relacionades amb Salus i associades a membres de la classe imperial, ja siguin emperadors o persones relacionades familiarment amb ells, i no pas personatges particulars no emparentats amb el cabdill, com podrien ésser senadors, funcionaris adinerats de l'administració, etc. revela la intrínseca relació que, des dels inicis de l'Imperi, es va establir entre la figura de l'Emperador i la seva salut mitjançant la invocació cultural a Salus, però també, en l'àmbit públic i polític del governant, queda patent el concepte de la invocació a Salus com a preservadora dels valors tant polítics com morals de la civilització romana al marge de connotacions salutíferes de caràcter general que, com s'ha exposat en l'apartat del text dedicat a la Salus, eren més freqüents en el marc del culte privat del poble. Tanmateix, aquesta relació entre Salus i la salut de l'Estat no neix en l'Imperi, sinó que arrenca des de la pròpia mentalitat de la República Romana, i és adoptada com a part de la pròpia política del culte a l'Emperador. Aquesta associació estatal resta perfectament representada en moments de crisi, com la del període de les Guerres Civils del 68-69 d.C. Solament a partir de la irrupció del cristianisme, els valors de caràcter estatal, sempre dins el marc públic, deriven cap a la preservació del nou concepte escatològic de l'ànima.

7.BIBLIOGRAFIA GENERAL.
(excepte del catàl.leg)

- *ALLERT: Les médecins grecs à Rome. París, 1894.
- *ANDRE, Jacques: Etre médecin a Rome. París, 1987
- *AMARI: Sul suposto sepolcro di Galeno. Palermo, 1887.
- *ARNHEIM, M.T.W. : The Senatorial Aristocracy in the Later Roman Empire. Oxford, 1972
- *AYMARD, J.: Essai sur les chasses romaines, des origines à la fin du siècle des Antonins. París, 1951
- *AYUSO A, Pedro Pablo: Una Historia de la Urologia. Vol 1. (Lab. Shering). Madrid, 1992.
- *BARBILLON: Historia de la medicina por Barbillon. Madrid, 1886.
- *BAUR, P.V.C. : Eileithya. Columbia (Missouri), 1902.
- *BEAUJEU, J. : La religion romaine à l'époque de l'empire, 1 : La politique religieuse des Antonins (96-192). París, 1955.
- *BAYET, J. : La Religion Romana. Historia Política y Psicológica. Madrid, 1984.
- *BENAGES OLIVE, J. : Les monedes de Tarragona. Barcelona, 1994.
- *BIANCHI BANDINELLI, Ranuccio: Roma Centro del poder. Madrid, 1970.
- *BIEDERMANN, H. : Diccionario de Símbolos. Barcelona, 1993.
- *BLAZQUEZ, J.M. : Diccionario de las Religiones Preromanas de Hispania. Madrid, 1975.
- *BLAZQUEZ, J. M.: Economía de la Hispania romana. Madrid, 1991.
- *BLAZQUEZ, J. M.: Religión Romana en Hispania. Madrid, 1989.
- *BLAZQUEZ MARTINEZ, J.M. : Religiones Primitivas de España. Vol. I. Madrid, 1962.
- *BOROBIA MELENDO, J.L: Instrumental médico-quirúrgico en la Hispania romana. Madrid, 1988.
- *BROWN, P. : El Mundo en la Antigüedad Tardia. Madrid, 1991.
- *BUSACCHI, Vincenzo: Sociologia de la práctica médica en la Roma antigua.
- *CAGNAT, R. : Cours d'epigraphie latine. París, 1898.
- *CARCOPINO, J. : La Vida Cotidiana en roma en el Apogeo del Imperio. Buenos Aires, 1942.
- *CASSON, L. : Travel in the Ancient World. London, 1974.
- *CASTIGLIONI, Arturo: Storia della medicina. 2 vol. Verona, 1948.
- *CASTIGLIONI, Arturo: Historia de la medicina. Editorial Salvat. Barcelona, 1941.
- *CHADWICK, H. : Origen: Contra Celsum, translated with an Introduction and Notes. Cambridge, 1965.
- *CIRLOT, J. E. : Diccionario de Símbolos. Barcelona, 1993.
- *COARELLI, D.F. : Guida Archeologica di Roma. Roma, 1980.
- *COLLINS-CLINTON, J. : A Late Antique Shrine of Liber Pater at cosa. Leiden, 1977.
- *COOK, A.B. : Zeus. A Study in Ancient Religion. 3 vols. Cambridge, 1914-1940.
- *CREMA, L. : L'architettura romana (Enciclopedia classica VII,xii, 1). Turin, 1959.
- *CUMONT, F. : Les religions orientales dans le paganisme romain. París, 1929.
- *DAREMBERG ET SAGLIO: Dictionnaire des Antiquités Grecques et Romaines. París, 1877. -Chirurgia, pág 1106, vol I, 2 part.-Vol IV, 2 part.-Medicus, pág 1669, vol III, 2 part.
- *DEBRAY, J.R.: Histoire de l'Urologie. En : Histoire Générale de la Médecine. Albin-Michel. París, 1968.
- *DELCOURT: L'oracle de Delphos. Bibliotheque historique. Payot. París, 1955.
- *DesPlaces, E. : La religion grecque. Dieux, cultes, rites, et sentiment religieux dans la Grèce antique. París, 1969.
- *DUNAND, F. : Le culte d'Isis dans le bassin orientale de la Mediterranée, 3 vols. Leiden, 1972-1973.
- *ETIENNE, R. : Le Culte Impérial dans la Péninsule Ibérique. D'Auguste a Dioclétien. París, 1958.
- *EVANS, E.C. : The Cults of the Sabine Territory. Rome, 1939.
- *FERGUSON, J.: The Religions of the Roman Empire. London, 1970.

- *FERGUSON, J.: La Religioni Nell'Impero Romano. Bari, 1989.
- *FISHWICK, D.: "Augustus deus and deus Augustus", in Hommages à M. J. Vermaseren, ed. M.B. de Boer and t. A. Edridge, I, Leiden, 1978.
- *FOUCHER, L. : Hadrumetum. Tunis, 1964.
- *FRANK, T. : An Economic Survey of Ancient Rome. 6 vols. Baltimore ,1933-1940.
- *FREDOUILLE, J. : Tertullien et la conversion de la culture antique. Paris, 1972.
- *FUENTES DOMINGUEZ, Angel: Instrumentos romanos de medicina en el museo de Cuenca.(Archivo Español de Arqueologia. Vol 60.) 1987.
- *GAGÉ, J. : Les classes sociales dans l'empire romain. Paris, 1964.
- *GARCIA BELLIDO, A. : Esculturas Romanas de España y Portugal. Madrid, 1949.
- *GRENIER, A.: Les religions étrusque et romaine. Paris, 1948.
- *GRIMAL, P: Diccionario de la mitología griega y romana. Ed. Labor. Barcelona, 1965.
- *GUIRAND: Mitología, Ed. Labor. 1960.
- *HAGGARD, HOWARD W.: El Médico en la Historia. Editorial Sudamericana. Buenos Aires, 1941.
- *HISTOIRE ET ARCHELOGIE. Les maladies de nos ancetres. n°17.Sep1985.-La Paléodontologie, etude des maladies des dents. pág 28.-Le texte et l'image. Apport au diagnostic en medecine classique. pág 34 .Dijon, 1985.
- *HOMO, L. : Essai sur le règne de l'empereur Aurélien. Paris, 1904.
- *JONES, A.H.M. : Constantine and the conversion of Europe. New York, 1962.
- *JONES, A.H.M. : The Later Roman Empire 284-602. A social Economic and Administrative Survey, 2 vols. Norman, 1964.
- *KAIBEL, G. : Epigrammata graeca ex lapidibus conlecta. Berlin, 1878.
- *KOVALIOV, S.I. : Historia de Roma. Madrid, 1989.
- *LAIGNEL-LAVASTINE, M. : Histoire générale de la médecine, de la pharmacie, de l'art dentaire et de l'art veterinaire, 3 vols. Paris, 1936-1949.
- *LAIN ENTRALGO, P: Historia universal de la medicina. vol II (antiguedad clásica). Ed. Salvat. Barcelona, 1972.
- *LAIN ENTRALGO, P: Relieves Hipocráticos. "Medicina y Historia". n°1. 1984. (Lab. Uriach).
- *LANE, E.N. : Corpus monumentorum religionis dei Menis. 4 vols. Leiden, 1971-1978
- *LATTE, K. : Römische Religionsgeschichte (Haandbuch der Kl. Altertumswiss. V. 4.) Munich, 1960.
- *LATTIMORE, R. : Themes in Greek and Latin Epitaphs. Urbana, 1942.
- *LAURIN, J.R. : Orientations maitresses des apologistes chrétiens de 270 à 361. Rome, 1954.
- *LeGIAY, M. : "Une ville à vocation de capitale: Lugdunum "Archeologia 50 (1972)10-14
- *LIEBESCHUETZ, J.H.W.G. : Continuity and Change in Roman Religion. Oxford, 1979.
- *MALAISE, M. : Les conditions de pénétration et de diffusion des cultes égyptiens en Italie. Leiden, 1972.
- *MARTIN, J.P. : Société et Religions dans les Provinces Romaines d'Europe Centrale et Occidentales. 31 avant J. C. 235 après J. C. Paris, 1991.
- *MATTINGLY, H. : Roman Coins from the Earliest Times to the Fall of the Western Empire. London, 1928.
- *MEIGGS, R. : Roman Ostia. Oxford, 1960.
- *MERKELBACH, R. : Roman und Mysterium in der Antike. Munich, 1962.
- *MOCSY, A. : Gesellschaft und Romanisation in der römischen Provinz Moesia Superior. Amsterdam ,1970.
- *MOMIGLIANO, A. : Essays in Ancient and Modern Historiography. Oxford, 1977
- *MONET: Au temps des Césars, médecine et chirurgie. Nancy, 1927.
- *MUSEU DE LA CIVILTA ROMANA. Secció d'instruments de medicina.
- *NESTLE, W. : Griechische Studien. Untersuchungen zur Religion, Dichtung und Philosophie der Griechen. Stuttgart, 1948.
- *NEUBECKER, A.J. : Altgriechische Musik. Eine Einführung. Darmstadt, 1977.
- *NOCK, A.D. : Sallustius, Concerning the Gods and the Universe. Cambridge, 1926.

- *OHLEMUTZ, E. : Die Kulte und Heiligtümer der Götter in Pergamon. Würzburg, 1940.
- *OPPENHEIMER.: Medical and Allied Topics in Latin Poetry. Londres, 1928.
- *PALADINO, Ida. : Fratres Arvales. Storia di un collegio Sacerdotale Romano. Roma, 1988.
- *PAZZINI : Storia dell' insegnamento medico in Roma. Bologna, 1935
- *PENSO, GIUSEPPE: La médecine romaine, l'art d'Esculape a la Rome antique. Ed. Roger Dacosta. Paris.
- *PEROWNE, S. : Mitologia Romana. Barcelona, 1983.
- *PINSENT, J. : Mitologia Grega. Barcelona, 1989.
- *PONS ROSELL, JOSEP: Restos humanos procedentes de las necrópolis de época romana de Tarragona y Ampurias. Barcelona, 1949.
- *REDO, F. : Numismatical Sources of the Illyr Soldier Emperors' Religious Policy. Budapest, 1973.
- *REMOUARD PH: Historia de la medicina desde su origen hasta el siglo XIX. Salamanca, 1871.
- *RITTERSHEIM.: Die Heilkuenstler des alten Roms. Berlín, 1875.
- *RODRIGUEZ CORTES, J. : Sociedad y Religión Clásica en la Bética Romana. Salamanca, 1991.
- *SCHEID, J. : La Religión en Roma. Madrid, 1991.
- *SPEIDEL, M.P.: The Religion of Iuppiter Dolichenus in the Roman Army. Leiden ,1978.
- *SPINAZZOLA, V. : Pompei alla luce degli scavi nuovi di Via del- l' Abbondanza, 2 vols. Rome ,1953.
- *STAHL, W.H.: Roman science. Madison, 1962.
- *TATON, René. La ciencia helenística y romana en Historia general de las ciencias. Edt. ORBIS. Barcelona, 1988. Tomo 2.
- *T.E.D.A: Els enterraments al parc de la ciutat (i la problemàtica funerària de Tarraco). Tarragona, 1987.
- *TEIXIDOR, J.: The Pagan God: Popular Religion in the Greco-Roman Near East, Princeton, 1977.
- *TOUTAIN, J. : Les cultes paiens dans l' empire romain, 1: Les provinces latines, parts 1-3. Paris, 1907-1920.
- *TOYNBEE, J.M.C. : Roman Medallions (Numismatic Studies 5). New York, 1944.
- *TRAN TAM TINH, V. : Le culte des divinités orientales à Herculanium. Leiden ,1971.
- *TURBON, D: -Paleodieta i palneopatologia
-Indicadores de stress nutricional y patológico en series de epoca romana de Catalunya.
- *VAZQUEZ HOYS, A.M. : "La serpiente en las fuentes Epigráficas Hispánicas" al' Afrique. La Gaule, la Religion à l' Epoque Romaine. Melanges à la Mémoire de Marcel Le Glay. Barcelona, 1994.
- *VIDMAN, L. : Sylloge inscriptionum religionis Isiacae et Sarapiacae. Berlin ,1969.
- *VORBECK, E., and L. BECKEL. : Carnuntum. Rom an der Donau. Salzburg ,1973.
- *V.V. A.A. : Enciclopedia dell' Arte Antica. Vol. VI. Roma, 1965.
- *WARMINGTON, B.H. : The North african Provinces from Diocletian to rhe Vandal Conquest. Cambridge, 1954.
- * WINKLER, Lorenz: Salus Wom Staatskult zur Politischen Idee. Heildelberg, 1995.
- *WISSOWA, G.: Religion der Römer (Handbuch der Klass. Altertumswiss. 5, 4). Munich 1912.
- *ZANKER, P. : Augusto y el poder de las imágenes. Madrid, 1992.
- *ZIOLKOWSKIA. : The Temples of Mid-Republican Rome and their Historical and Topographical Context. Roma, 1992.